

Täysistunto

Torstai 2.5.2024 klo 16.01—0.46

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi 3.5.2024 klo 00.46.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.01—18.16, 20.00—21.57 ja 0.00—0.46) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.16—20.00 ja 21.57—0.00).

1. Nimihuuto

Nimihuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimihuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
sisäministeri Mari Rantanen
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys sisäisestä turvallisuudesta ja aselainsäädännöstä (Piritta Rantanen sd)

Suullinen kysymys SKT 85/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.03 **Piritta Rantanen sd:** Puhemies! Suomen sisäinen turvallisuus on huolestuttanut kansalaisia erityisen paljon tänä keväänä. Edeltävän kuukauden aikana on tapahtunut useampia epäiltyjä rikoksia luvallisilla käsiaseilla julkisilla paikoilla. Turvallisuus ja rauha eivät synny sanoista vaan aidoista teoista. Olemme saaneet lukea mediasta, että nykyisen aselain voimaan tullessa vuonna 1998 tätä ennen myönnettyt aseluvat jäivät voimaan silloinkin, kun ne eivät täyttäneet uuden lain vaatimuksia. Sisäministeri Rantanen, kuinka paljon meillä on vanhan aselain nojalla myönnettyjä aselupia, jotka eivät täytä nyky-lainsäädännön vaatimuksia? Oletteko valmiita muuttamaan aselainsäädäntöä niin, että nykyisen aselain kanssa ristiriidassa olevien aselupien voimassaolo päättyy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.04 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kiinnittää huomiota erittäin tärkeään asiaan eli sisäiseen turvallisuuteen, johon itse asiassa hallitus hallitusohjelmassaan on tehnyt merkittäviä kirjauksia. Siellä on muun muassa viranomaisten toimivaltuuksiin ja viranomaisten määrään liittyviä asioita, joita nyt tällä hetkellä tehdään.

Mitä sitten tulee aselainsäädäntöön, niin on hyvä muistaa se, että yksikään ase ei ole itsessään vaarallinen. Aseen käyttäjä tekee aseensa vaaralliseksi, jos näin tapahtuu. Suomalainen aselainsäädäntö on eurooppalaisittain verrattain, erittäin tiukka. Kysymys on sitten siitä, millä tavoin tätä kyseistä lainsäädäntöä noudatetaan, ja en aivan ensimmäisenä katsoisi, että meidän aselainsäädäntömme olisi jollakin tavalla löperö.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Emme ole kansana tottuneet siihen, että aseita kannetaan kadulla. Aseiden kantaminen julkisella paikalla ei luo turvallisuutta, vaan se lisää pelkoa. Ampuma-aseet ja päihtymystila ovat erityisen vaarallinen yhdistelmä. Viimeaikaisten tapahtumien myötä on esiin noussut aselainsäädäntömme puute siltä osin, että alkoholin vaikutuksen alaisena aseenkäyttö ei ole erikseen rangaistavaa. SDP:n mielestä ammuksia sisältävien aseiden käyttöä koskien on asetettava alkoholin promilleraja ja myös aseiden luovuttamisen juopuneelle tulee olla rangaistava teko. Ministeri Rantanen, viittasitte tässä juuri edellisessä siihen, että tätä ei ole teidän mielestänne aihetta

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

korjata, mutta tulisiko teidän mielestänne ammuksia sisältävien aseiden käsittelyyn asettaa promilleraja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.06 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni promillerajaa ei tarvitse asettaa, sillä aseiden käsittelyssä täytyy olla nollapromilleraja. Eli en näe järkeväksi sitä, että me lähtisimme säättämään sitä esimerkiksi 0,5:een, joka on rattijuopumuksen raja, [Välihuutoja vasemmalta] vaan sen täytyy olla [Hälinää — Puhemies koputtaa] ehdoton nolla. Se on aivan selvä asia, että kun käsittelet aseita, niitä käsitellään ilman päihtymystilaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä vastauspuheenvuoron oikeusministeri Merelle. Olkaa hyvä.

16.06 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ampuma-aserikoslainsäädäntöähän ollaan muuttamassa, ja arviomuistio on tällä hetkellä lausunnolla, pyydän tutustumaan siihen. Siellä ankaroitetaan törkeän ampuma-aserikoksen rangaistusasteikkoa merkittävästi. Siitä huolimatta esimerkiksi Ruotsissa se on vielä ankarampi. Mutta tämä on merkittävä korotus. Ja tunnusmerkistöön törkeän ampuma-aserikoksen osalta lisätään se, että ”kantaa luvatonta ampuma-asetta tai kuljettaa sitä yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa”, mikä tarkoittaa sitä, ettei ole mitään hyväksyttävää perustetta kuten että on matkalla esimerkiksi ampumaharrastukseen. Korotetaan muutenkin vaarallisen esineen ja toisen vahingoittamiseen tarkoitettujen esineiden hallussapidon rangaistuksia. Eli me ollaan puuttumassa tähän merkittävään ongelmaan siltä osin. Ja missään tapauksessa päihtyneenä ei pidä aseiden kanssa pelata. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: La-kiin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.07 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan niin kuin ministeri Rantanen totesitte, Suomessa on erityisen tiukka aselainsäädäntö, mutta siitä huolimatta ja oikeastaan senkin johdosta, että meillä on yli puolitoista miljoonaa luvallista asetta tässä maassa, on syytäkin, että meillä on varsin tiukka aselainsäädäntö. Tämä on siis maailman kärkeä, ja onkin selvää, että näihin aseisiin sitten sitä kautta, kun niitä on paljon, liittyy myöskin turvallisuusriskejä, joita on kyettävä ennakoimaan aselainsäädännössä. Kerroitte äsken, että ette ole suoranaisesti lakiesitystä tekemässä, mutta onko hallitus tekemässä aselainsäädännön kehittämistarpeista kokonaisarviota viimeaikaisten tapahtumien johdosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.08 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin voin todeta sen, että me tulemme kyllä tällä hallituskaudella katsomaan, tarvitseeko ampuma-aselainsäädäntöä jollakin tavalla muuttaa, ja siltä osin työ on jo meneillänsä ministeriössä. Me katsomme kuitenkin, jos siellä jotakin on, mitä pitää tehdä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Mutta haluan tässä yhteydessä nostaa esiin sen, että aivan kuten totesitte, niin meillä turvallisten aseiden määrä on suuri, mutta meillä on valtava määrä myös luvattomia aseita, ja ne ovat yksi ongelma, mikä meidän kaduillamme on, ja tästä poliisi on moneen otteeseen puhunut, että meillä yhä enemmän ja enemmän tavataan laittomia aseita kaduilta ja rikollisilta, ja se on toinen ongelma, johon ei tällä ampuma-aselainsäädännöllä päästä kiinni, vaan me pääsemme siihen kiinni nimenomaan niillä muutoksilla, joita meillä on hallitusohjelmassa liittyen näihin ampuma-aserikosten rangaistuksiin, mutta myös samalla poliisin toimivaltuuksiin ja poliisimiesten määrään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.09 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten turvallisuudentunne horjuu, kun ihmiset joutuvat lukemaan uutisia siitä, miten aseet aiheuttavat turvattomuutta kadulla. Erityisesti ihmisten turvallisuudentunne horjuu, kun ihminen, jonka tulisi käyttäytyä vakaasti ja arvokkaasti ja rakentaa yhteiskunnallista turvallisuutta, aiheuttaakin uhkaa ja vaaraa muille. Aseet yksityishenkilöiden taskuissa eivät tuo turvaa, vaan ne lisäävät turvattomuutta ja riskejä yhteiskunnassamme. Laillisetkin aseet voivat väärin käytettynä ja väärissä käsissä tappaa. Aseet eivät yksinkertaisesti kuulu kaduille eivätkä julkisiin tiloihin.

Arvoisa puhemies! Ovatko aselupakäytännöt oikeita, jos voimassa on edelleen vanhoja lupia, jotka oikeuttavat kantamaan aseita kadulla? Kysyn uudelleen ministeriltä, koska aikaisempaan kysymykseen ei tullut vastausta: aiotteko käydä läpi nämä vanhat luvat, ja lakautetaanko luvat, jotka eivät lisää yleistä turvallisuutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.11 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti on hyvä tällaisiakin asioita arvioida. Mutta on myöskin niin, että ei kannata leimallisesti ajatella, että jos yksi mokaa, niin todennäköisimmin kaikki muutkin mokaavat. Siinä mielessä on hyvä pitää huolta siitä, että me emme tässä kohtaa osoittele sormella niitä, jotka eivät turvattomuutta kaduilla aiheuta vaan säilyttävät ja käyttävät aseita juuri siten kuin niitä pitääkin, erittäin huolellisesti ja harkiten.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

16.11 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ampuma-aseiden oikea ja huolellinen säilyttäminen on yksi aseturvallisuuden kulmakivistä. Suomessa on kansainvälisestikin vertailtuna paljon laillisia aseita, kuten täällä on todettu. Siksi on aivan erityisen tärkeää, että laillisia aseita säilytetään ampuma-aselain vaatimusten mukaisesti. Yksikin laiminlyönti voi johtaa seuraamuksiin, joita kukaan meistä ei halua olla todistamassa yhteiskunnassamme. Olennaista onkin varmistaa, että laillisia aseita säilytetään oikein ja turvallisesti eikä niihin ole asiattomilla missään olosuhteissa pääsyä. Velvoitteiden täytyy olla riittävän tiukat, ja myös velvoitteiden laiminlyömisestä on tultava tuntuvat seuraamukset.

Arvoisa oikeusministeri, oletteko valmis arvioimaan aseiden asianmukaisen säilyttämisen laiminlyömisestä seuraavien sanktioiden kiristämistä tällä vaalikaudella?

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

16.12 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kuten tuossa äsken kerroin, niin meillä on ampuma-aselainsäädännön kiristyksiä tällä hetkellä meneillään. Tälläkin hetkellä ampuma-aserikoksena tulee rangaistavaksi se, että ilman hyväksyttävää syytä ja ei-asianmukaisesti kantaa asetta. Tässä on tarkoitus kiristää lainsäädäntöä.

Meillä on se valitettava tilanne, että meillä ovat Suomessa vankilat täynnä. Tämä, että tämä lainsäädäntö saadaan voimaan, edellyttää sitä, että saisin eduskunnankin tukea siihen, että meidän täytyisi saada lisää vankipaikkoja. Jos lähdemme siitä, että yhteisesti olemme nyt selvästi täällä tahtotilassa, että rangaistuksia kiristetään, niin lähdetään yhdessä varmistamaan tämä meidän hallituksemmekin ydintehtävä, että meillä on turvalliset kadut, ja tämä on osa sitä. Lähdetään yhdessä tekemään hyvää rikoslainsäädäntöä ja kiristetään näitä rangaistuksia. Kiitos siitä tuesta. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

16.13 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhumme sisäisestä turvallisuudesta. Sisäiseen turvallisuuteen liittyy myös yleisön sisäänkäynti erilaisiin tapahtumiin ja se, miten yleisöä kontrolloidaan. Meillä on hallitusohjelmassa kirjaus, kolme sanaa: ”Tapahtumien katsomoturvallisuutta parannetaan”. Tässä ovat ajatuksena kansainväliset sopimukset. Kun urheilutapahtumia järjestetään, niin meitä sitovat kansainväliset sopimukset, jotta saamme arvokisoja. Palloliitto ja Veikkausliiga ovat sitä mieltä ja tukevat ajatusta, että voitaisiin ottaa käyttöön porttikieltojärjestelmä niiden henkilöiden osalta, jotka jatkuvasti, tietoisesti, tahallaan häiritsevät, tuovat erilaisia esineitä, pyrolaitteita katsomoihin. Miten tämä hallitusohjelman kirjaus etenee, ja saammeko tähän liittyvän hallituksen esityksen mahdollisesti tänä vuonna tai viimeistään ensi vuonna?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.14 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Kiuru viittaa, hallitusohjelmassa on paljon sisäiseen turvallisuuteen liittyviä kirjauksia, joita luonnollisesti laitetaan täytäntöönpanoon jatkuvalla syötöllä. Koska niitä on niin paljon, niin kaikkea emme ehdi tehdä kerralla, mutta tämä kyseinen kirjaus ei ole kuitenkaan unohtunut, vaan se on kyllä tulossa, kunhan saamme ensimmäiset hallituksen esitykset täältä sisäisen turvallisuuden alalta ja se puolestaan vapauttaa sitten resursseja jatkotyöhön. Mutta varmasti tällä hallituskaudella tämäkin asia nostetaan esiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.15 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisäinen turvallisuus mielletään kansan kesellä usein siten, että jokainen voi elää turvallista arkea ilman rikollisuudesta, häiriöistä ja väkivallasta aiheutuvaa pelkoa ja uhkaa. Sisäinen turvallisuus on noussut lähiaikoina voimakkaasti julkisuuteen keskusteluiden ja median kautta. Etenkin aselaki puhuttaa, ja kaduilla niin lailliset kuin laittomatkin aseet herättävät huolta. Sisäministeri Rantanen, jaatko kansan huolen siitä, että sisäinen turvallisuutemme on ko-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

kenut nyt kovan kolauksen? Mitä akutteja toimia teette sille, jotta suomalaisten luottamus sisäiseen turvallisuuteen ja turvallisuudentunteeseen palautuu ennalleen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.16 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten huoli sisäisestä turvallisuudesta on ollut ennen viime viikkoakin olemassa. Me tiedämme sen, että meidän kaduilla ja kouluissa ja kodeissa ei ole kovin turvallista ollut ennen sitäkään, ja tämän vuoksi hallitus omassa hallitusohjelmassaan on jo ottanut kantaa siihen, että me haluamme puuttua katujengeihin, me haluamme puuttua koulussa tapahtuviin väkivallantekoihin, me haluamme puuttua järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Näiden osalta meillä on nyt jo meneillänsä muun muassa rikostiedusteluhanke, meillä on meneillänsä biometriikkahankkeita ja tiedonvaihtohankkeita, sen lisäksi, että lisäämme poliisien määrää. Näillä kaikilla pyritään siihen, että me saamme Suomen ja Suomen sisäisen turvallisuuden paremmalle uralle kuin millä se aiemmin on ollut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.17 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Aika näyttää, muuttivatko nämä perjantaiamuyön tapahtumat, ammuttu laukaus, Suomea, vai oliko kysymys yksittäistapauksesta. Historia tulee tuomionsa antamaan, mutta joka tapauksessa tämä tapaus on hyvin poikkeuksellinen. Poikkeuksellisen siitä tekee se, että tekijä on tämän kansanedustuslaitoksen jäsen, kansanedustaja, jolta perustellusti kansalaiset odottavat erityisen moitteetonta, nuhteetonta käyttäytymistä. Tämä on poikkeuksellinen tapaus.

Nyt on viikko kulunut näistä tapahtumista, ja itse asiassa yleisö on saanut vain tiputellen tietoja niin poliisilta kuin poliitikoilta. Tieto tuli ensin yksittäisen aikakauslehden esille nostamana. Vasta vähitellen kuva on viikon mittaan tarkentunut. Pääministeri Orpo, mitä te sanotte? Miten hallituksenne on onnistunut tämän tapauksen hoitamisessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.18 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä tapahtuma on pysäyttävä ja täysin käsittämätön, se, että ylipäänsä kukaan toimii näin, saatikka sitten kansanedustaja toimessaan.

Nämä tapahtumat tapahtuivat torstain ja perjantain välisenä yönä. Aamulla valtiovarainministeri kertoi, että jotain tämäntyyppistä on tapahtunut. Jäimme odottamaan viranomais-tietoa, jota tuli kieltämättä hitaasti. Me emme voineet pelkästään mediatietojen perusteella lähteä kommentoimaan tilannetta vaan jouduimme odottamaan, että poliisi, viranomaiset, kertoivat, mikä oli sen hetken käsitys tapahtuneesta tilanteesta. Tiedotus tapahtui lauantaiaamupäivällä, vuorokausi tämän tapahtuman jälkeen, minkä jälkeen tätä asiaa on kommentoitu ja sitä ennenkin kylläkin jo poliittiselta tasolta.

Tässä perussuomalaisten ryhmä on toiminut ryhdikkäästi ja oikein, juuri niin kuin pitää. Edustaja on erotettu ryhmästä — se on poliittinen vastuu. Seuraava on se, että annetaan poliisin edelleenkin tehdä työnsä ja oikeuslaitoksen tehdä päätöksensä. Kolmanneksi eduskunta, me täällä, jouduimme sitten aikanaan arvioimaan edustajan [Puhemies koputtaa] toimintaa täällä joukossamme.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

16.20 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perjantain tapahtumat ovat erittäin järkyttäviä ja vakavia, se on itsestäänselvää. On myös itsestäänselvää, että kenenkään ei tulisi kulkea vapaa-aikanaan kadulla aseistettuna.

Viime vuosien ikävien tapahtumien vuoksi aselakeja on jo nykyisellään tiukennettu, ja ne ovat Suomessa erittäin tiukat. Siksi on tärkeää, että aseita säilytetään nykyisten lakien mukaisesti, ja jos niin olisi näissäkin tapauksissa tehty, näitä tekoja ei ole syntynyt. Mutta jos lakia edelleen tiukennetaan, se johtaa siihen, että aseet hankitaan laittomilta markkinoilta. Niitä on siellä todella paljon, ja se ei ole myöskään kenenkään etu. Samalla se vaikeuttaa monia hyviä harrastuksia.

Kysynkin: pitäähän hallitus kiinni siitä, että ohjelmaan kirjatut kovennukset ampuma-aselainsäädäntöön myöskin saatetaan voimaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.21 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos hyvästä kysymyksestä. Meillä on hallitusohjelmassa todella paljon kirjauksia ja jo eteenpäin lähteviä hankkeita koskien kaikkien julkisten paikkojen ja katujen turvallisuutta. Viime viikollahan meillä oli tiedotustilaisuus, ja valtioneuvosto julkaisi tämän laajan toimenpideohjelman koskien nuoriso- ja jengirikollisuutta. Siellä on valtavasti toimenpiteitä katujen turvallisuuteen.

Mutta tästä aserikoksia koskevasta sääntelystä. Oikeusministeriössä on tehty töitä, ja tämän uudistuksen selvittäminen lähti käyntiin jo viime syksynä. Nyt siellä on arviomuistio lausunnoilla rangaistusten kiristyksestä, ja sinne saa antaa lausuntoja ja lisäehdotuksiakin, koska se on vasta arviomuistiovaihe. Mutta kuten toin esille, laskemme myös samalla näitä vankilapäiviä, eliikkä tarvitsemme lisää vankipaikkoja. Tilanne on se, että jos haluamme kiristää rangaistuksia, niin se on näin, että lisää vankiloita myös tarvitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

16.22 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on tunnettu turvallisenä maana, ja sellaisena haluamme Suomen säilyvän myös tulevaisuudessa. Siksi onkin tärkeää, että hallitus ottaa viime aikojen ampuma-aselain vastaiseen käyttöön liittyvät tapahtumat vakavasti ja ryhtyy myös toimiin turvallisuuden parantamiseksi.

Yksi esille noussut asia on aseiden hallussapito julkisella paikalla. Täällä on puhuttu tois-
taiseksi laittomien aseiden hallussapitoon liittyvien rangaistuskäytäntöjen kiristämisestä, mutta viime aikojen tapahtumissa kyseessä on ollut laillinen ase. Siksi pitäisin perusteltuna, että myös laillisten aseiden kohdalla tarkasteltaisiin lainsäädäntöä. Nyt kysynkin sisäministeriltä: pitäisikö myös sinänsä luvallisten aseiden ampuma-aselain vastainen kantaminen julkisella paikalla säätää jatkossa rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Kysymys oli osoitettu sisäministeri Rantaselle. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

16.23 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rikoslain osio kuuluu oikeusministeri Merelle, mutta ehkä voin sanoa tässä yhteydessä — ja uskoisin, että oikeusministeri on samaa mieltä — että asiaa voidaan varmaan arvioida tämän kyseisen arviomuiston lausunnolla ollessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri vastasi niin tiiviisti, että annan vastauspuheenvuoron myös oikeusministeri Merelle. Olkaa hyvä.

16.23 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin, siis törkeän ampuma-aserikoksen rikossäädöstä kiristetään merkittävästi, ja uskoisin, että joissain tapauksissa myös tämä törkeä tekemuoto voisi tulla kyseeseen. Siinähan on tiettyjä kvalifointiperusteita ja lisäksi se, että rikos on kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Toki voin käydä vielä virkamiesten kanssa keskusteluita tästä, onko se jo nykyisin mahdollista tuomita törkeänä ampuma-aserikoksena. Rangaistuksethan ovat siltä osin kiristymässä. Tarkistan tämän sieltä. Jos näin ei ole, niin voimme sitä katsoa.

Ja sitten toinen osio on se, että me erikseen halutaan mainita, että on aina törkeä ampuma-aserikos, jos se ase on laitton, ja se rangaistus kiristyy. Mutta saattaa olla, että nykyisinkin voi olla jopa laillisen aseiden pitäminen ja sen kanssa vastoin säädöksiä toimiminen törkeä. Mutta tarkistan tämän vielä virkamiehiltä, jotta en tule sanoneeksi väärin.

2.2. Suullinen kysymys aselainsäädännöstä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 86/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Liike Nyt -eduskuntaryhmän kysymys käsittelee samaa aihetta, joten käsittelemme sen samassa yhteydessä. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.24 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! On puhuttu paljon laittomista aseista. Deaktivoituneita aseita Suomessa on noin 20 000 kappaletta, joista läheskään kaikista ei ole tehty ilmoituksia, ja niitä on tavattu rikollisjärjestöistä. Krp on myös puhunut siitä, että Ukrainasta on ollut reittejä, joilla rikollisjärjestöt saavat aseita Suomeen. Kuinka paljon teidän mielestänne, ministeri Rantanen, Suomessa on laittomia aseita, ja mitä te meinaatte tehdä tälle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.25 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen laitton ase Suomessa on tietenkin liikaa, on niitä sitten yksi tai tuhat. Ja kuten todettua, on erittäin vaikea niitä estää, mutta selvää on se, että tiedetään muun muassa, että sota-alu-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

eilta, varsinkin sodan päätyttyä, useimmiten aseita kulkeutuu muihin maihin, ja tämä asia on luonnollisesti koko Euroopassa tällä hetkellä luupilla.

Mitä tulee sitten näiden laittomien aseiden tapaamiseen, niin yksi selkeä keino on juuri-kin se, että me myös kiristämme niitä rangaistuksia, koska se ongelma on nyt tällä hetkellä se, että jos poliisi tapaa laittomia aseita autoista tai ihmisten hallusta, niin rangaistukset ovat kovin matalia ja silloin ei myöskään päästä riittävällä tavalla tähän rikollisuuteen kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.26 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikkeliissä valtuustoryhmien yhteisessä vapputapahtumassa puheiden teemana oli ”Mikkelin puolesta”. Samasta teemasta oli helppo puhua myös Savonlinnassa: puolesta, ei ketään vastaan. Tämä teema on tarpeen myös täällä eduskunnassa: työtä kaikkien suomalaisten puolesta, ei ketään vastaan. Meillä kaikilla on oltava näkymä tulevaisuudesta, positiivinen näkymä, jota odottaa ja jonka varaan rakentaa elämää.

Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat olemme vastuussa siitä, millaista esimerkkiä annamme kansalaisille. Toiveena kaikille tässä salissa on, että emme missään olosuhteissa, missään tilanteessa murena itse sisältä päin tätä asemaamme. Tästä olemme varmaan kaikki yhtä mieltä tässä salissa hallituksen ja pääministerin kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.27 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus, sisäinen yhtenäisyys ovat kaikki kaikessa, ja tässä ajassa, kun maailma ympärillämme tarjoaa meille vielä ulkopuolelta tulevia suuria turvallisuusuhkia, sisäisen turvallisuuden vahvistaminen kaikkialla Suomessa on aivan a ja o. Sisäiseen turvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat olleet yksi hallituksen prioriteetti ohjelmaneuvotteluista lähtien. Yleisen turvallisuuden panostukset olivat niitä asioita, joihin laitettiin rahaa hallitusohjelmaneuvotteluissa, vaikka samaan aikaan jouduttiin säästämään nyt kehysriihessä, kun haettiin lisäsäästöjä vaikeassa tilanteessa. Sisäinen turvallisuus, oikeudenhoito ovat niitä, joihin edelleen panostetaan.

Samaan aikaan, jos ymmärrän edustajan huolta oikein, meidän pitää kyllä pitää huolta siitä, että myöskin joka puolella Suomea on hyvän elämän edellytykset. Siihen liittyen voisin nostaa esille vaikka päätökset tämän kantaverkon pääomittamisesta ja poliittisesta ohjauksesta tai uusien investointien, teollisten investointien, vauhdittamisesta joka puolelle. [Puhemies koputtaa] Ne ovat erittäin merkittäviä uusia päätöksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

16.28 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tässä keskustelussa on nyt tullut esille eri keinoja, miten suomalaista aselainsäädäntöä voidaan tiukentaa ja siten parantaa. Sisäministeri Rantasen vastaukset olivat hieman ristiriitaisia siltä osin, että ensimmäiseen kysymykseen vastasitte, että aselainsäädäntöä ei tarvitse muuttaa, ja sitten kerroittekin, että jonkinlaisia selvityksiä on jo menossa.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Se on kuitenkin niin, että tietenkään mikään laki ei ratkaise tätä koventunutta politiikkaa, keskustelun retoriikkaa. Valitettavasti olemme nähneet, että puheet voivat johtaa tekoihin. Kysyisinkin teiltä, pääministeri Orpo: Teidän hallituksenne on puheissaan korostanut sisäistä turvallisuutta ja sen tärkeyttä. Kun nyt kuitenkin hallituksen viesti omilla toimillaan on kovin toisenlainen, niin miten teot ja sanat tällä hallituksella kohtaavat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.29 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja taisi puhua opposition retoriikasta. Kyllä hallituksella on ihan selkeät viestit. Me haluamme pitää huolta Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta, isänmaan turvallisuudesta. Me rakennamme nyt Suomea Naton jäsenenä. Me pidämme huolta meidän rajaturvallisuudesta. Me pidämme huolta arjen turvallisuudesta antamalla merkittäviä lisäpanoksia sekä lainsäädännössä että rahallisesti meidän sisäisen turvallisuuden toimijoille. Me vahvistetaan oikeuslaitosta, oikeusvaltio Suomea antamalla merkittävästi lisää resursseja oikeusviranomaisille tehdä työtään.

Ja mitä tulee sitten hyvinvointiyhteiskunta Suomeen, joka on se kaikkein tärkein, se perusta, niin sitä me pelastamme tekemällä niitä vaikeita ja raskaitakin päätöksiä, joilla me pysäytämme velkaantumisen, jotta se hyvinvointiyhteiskunta olisi mahdollinen myöskin meidän lapsille.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys osaavan työvoiman saatavuudesta (Markku Siponen kesk)

Suullinen kysymys SKT 87/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Siponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.30 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Orpo, hallitusohjelmanne mukaan heikentyvä demografia ja työvoimapula haastavat jo nyt hyvinvointiyhteiskunnan kantokykyä. Tätä taustaa vasten tuntuu hyvin erikoiselle hallituksen ratkaisu lakkauttaa aikuiskoulutustuki, jonka turvin moni on voinut kouluttautua uuteen ammattiin tai täydentää osaamistaan. On myös vaikea uskoa, että juuri äsken johtamassanne kehysriihessä sovittu 100 miljoonan euron säästö ammatilliseen koulutukseen pystyttäisiin toteuttamaan niin, ettei osaajapula syvenisi entisestään esimerkiksi hoitoalalla. Omassa vaihtoehdossaan reilua talouskasvua tarjoavalle sivistyspuolue keskustalle nämä toimet eivät tietenkään käy, ja kieltämättä hämmästelen erityisesti kokoomuksen koulutuslupausten takin kääntöä. Koulutus ei ollutkaan erityissuojeluksessa.

Arvoisa pääministeri Orpo, ettekö ole huolissanne siitä, että aikuiskoulutustuen lakkautus ja ammatillisen koulutuksen säästöt syventävät entisestään osaajapulaa ja ovat ajamassa [Puhemies koputtaa] Suomen talouden näivettymisen sekä loputtomien leikkauslistojen kierteeseen?

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.32 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos katsotaan nyt hallituksen ohjelmaa ja näitä kehyspäätöksiä, vaikeita päätöksiä — yhdeksän miljardin sopeutus — [Välihuutoja] niin osaaminen ja koulutus ovat edelleenkin erityisasemassa. Niihin kohdistetut leikkaukset, supistukset, ovat erittäin pieni asia [Hälinää — Puhemies koputtaa] yhdeksän miljardin kokonaisuuteen nähden. 200 miljoonan panostuksista peruskoulun vahvistamiseen pidettiin kiinni. Me kaikki pidetään sitä tärkeänä, että meidän lapset ja nuoret saavat parhaan lähtökohdan. Korkeakoulujen, yliopistojen perusrahoitukseen ei ole koskettu eikä kosketa. Miljardi käytetään — edustaja hyvä, miljardi — lisää tutkimukseen ja tuotekehitykseen, millä me halutaan Suomeen uusia innovaatioita, uusia työpaikkoja, tulevaisuuden kasvua.

On totta, että jostain täytyy nipistää. Jos se koulutuksessa jostain otettiin, niin arvioimme, että aikuiskoulutukseen tehty leikkaus niiden toisten ja useampien ammattitutkintojen osalta on se oikea kohde. Siitä huolimatta, hyvät edustajat, me käytämme reilusti yli kaksi miljardia euroa ammatilliseen koulutukseen Suomessa. [Puhemies koputtaa] Toivoisin jostain kohtuullisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.33 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kylähän se nyt on niin, mitä hallituksen elitistinen eetos tekee tällä kertaa: sinne ammatilliseen koulutukseen se iskee. Kirvesmiehellä, maalarilla ei ole sijaa tämän hallituksen viiden tähden hotellissa, [Vilhelm Junnila: Kuulostaa puoluekokoukselta!] joka olisi kyllä ilman heitä jo jäänyt tekemättä.

Hallituksen yksisilmäinen politiikka on sokea sille, että koulutuksen merkitys vaihtelee maakunnittain. Esimerkiksi Kainuussa toisen asteen koulutuksen saaneiden osuus työmarkkinoilla on muuta maata korkeampi, ja se heijastuu luonnollisesti koulutuksen kysyntään. Vanhan sanonnan mukaan ”tie tuhoon on päällystetty hyvillä aikomuksilla”. Käden taitajien kouluttamisen vähättely on tien avaus tähän suuntaan.

Kunnioitettu puhemies! Kysyn pääministeriltä: miksi hallitus haluaa vaikeuttaa yritysten tarvitseman osaavan työvoiman saatavuutta iskemällä suoraan sitä parhaiten palvelevan ammatillisen koulutuksen toimintakykyyn? [Eduskunnasta: Loistava kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.34 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä ehkä kysymyksen ydin, jos sain sen kiinni, liittyi nimenomaan tämän työvoiman saatavuuteen ja nimenomaan yritysten työvoiman saatavuuteen. No tällä hetkellä meillä on kyllä työttömyys isompi ongelma kuin työvoiman saatavuus, mutta toki työvoiman saatavuuskin on ongelma tällä ikärakenteella, mutta aivan kuten pääministeri sanoi, niin siitä huolimatta, että ammatilliseen koulutukseen nyt tehdään tämä sadan miljoonan leikkaus, niin siellä on yli kaksi miljardia rahaa, jota sinne käytetään. Sen lisäksi meillä on oppisopimus-koulutus. Se on hyvin keskeinen väylä ja itse asiassa erittäin toimiva väylä. Ehkä tähän ai-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

kuiskoulutuksen jatkokysymykseen vielä menen syvemmin, mutta totta kai tämä työvoiman saatavuus on keskeinen kysymys. Meillä on myöskin vielä työperäinen maahanmuutto, jota on tullut ennätysmäärä, eli kyllä tällä hetkellä meillä työvoiman saatavuus on kohutuullisessa mallissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.35 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä kysyttävä ihan suoraan hallitukselta: uskoteko te todella itse tähän kertomukseenne siitä, että koulutus on tämän hallituksen erityissuojeluksessa, kun te nimenomaan leikkaatte koulutuksesta, [Välihuutoja] esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta? Tämä on samaa narratiivia kuin se, että lapset ja nuoret ovat tämän hallituksen erityissuojeluksessa, vaikka te leikkaatte juuri lapsilta ja nuorilta.

Entä mihin asiantuntija-arvioon tämän hallituksen näkemys, Orpon hallituksen näkemys, pohjaa siinä, että Suomeen tulee jatkossakin riittävästi sitä työhön johtavaa maahanmuuttoa, jotta suomalaiset yritykset pärjäävät, menestyvät, jotta investoinnit sijoittuvat tänne — sillä tänäänkin illalla tämä eduskunta käsittelee sitä, että tämä Orpon hallitus on päättänyt kiristää maahanmuuttoa, vaikeuttaa työhön johtavaa maahanmuuttoa tilanteessa, jossa vaikka Saksa tekee päinvastoin, sillä koko Eurooppa kilpailee näistä osaajista — mihin asiantuntija-arvioon, missä on sellainen näkemys tai lausunto, joka vakuuttaa teidän kertomukseenne todeksi siitä, että Suomen osaaminen täällä nousee, että Suomeen tulee riittävästi työvoimaa ja sitä kautta taloutemme todella voi vahvistua? [Antti Kurvinen: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis edelleen toistan sen, että hallitus käyttää tässä tilanteessa valtavat lisäressurssit koulutukseen ja tutkimukseen ja innovaatioihin — peruskouluihin, yliopistoihin, korkeakouluihin, tutkimukseen ja tuotekehitykseen — jotta me saataisiin meidän nuorille parasta mahdollista koulutusta, koska se on jatkossakin se, millä Suomi elää: niistä uusista osaajista, niin kotimaisista kuin muualta tänne tulevista. Ei hallitus ole tehnyt sellaisia päätöksiä, etteivätkö osaajat olisi tervetulleita Suomeen. [Timo Harakan välihuuto] Suomeen on tullut tällä hetkellä enemmän työperäistä maahanmuuttoa kuin käsittäkseni koskaan. Me tarvitsemme näitä ihmisiä. Suomeen saa tulla tekemään töitä. Me tarvitsemme Suomeen niitä ihmisiä, jotka hoitavat meidän vanhuksia, tekevät tutkimustyötä yliopistoilla, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] ovat niissä suomalaisissa huippuyrityksissä tekemässä innovaatiotyötä. Me tarvitsemme heitä. Mutta edelleenkin tämä väitteenne siitä, että hallitus leikkaa koulutuksesta, jos te katsotte kokonaisuutta, ei valitettavasti, puheenjohtaja Virta, pidä paikkaansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.38 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä pääministerin mainitsemat innovaatiohommat ovat oikein hienoja, mutta on kyse myös toisesta asteesta. Tärkeintähän on se, että jokainen lapsi ja nuori pystyisi samalla tavalla pon-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nistamaan maailmaan, syntyipä hän mihin vaan kuntaan tai minkälaiseen vaan perheeseen, ja tähän myös maksuton lukio ja ammattikoulututkinto ovat olleet askel.

Viikko sitten opetusministeri Henriksson sanoi täällä kyselytunnilla meille: ”Me pidetään kiinni maksuttomasta toisesta asteesta, kunnes nuori on täyttänyt 19 vuotta.” Kehysriihipäätöksessä kuitenkin sanotte, että maksuttomuus lakkaa siihen vuoteen, kun nuori täyttää 18 vuotta. Ja jos tämä maksuttomuus päättyy esimerkiksi ylioppilaskirjoitusten alla ja nuoren pitää alkaa miettiä, millä ne kirjoitukset maksaa, niin se on väärä suunta.

Joten, arvoisa hallitus, hyvä pääministeri, miten se nyt on — kumpi pitää paikkansa, tämä ministerin lausunto vai teidän yhteinen kehysriihipaperinne? Ja onko normaalissa aikataulussa opiskelevalla, 18 vuotta täyttävällä, lukion toisella luokalla olevalla opiskelijalla sitten ilmaiset materiaalit vai ei? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys! — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyselytunnilla on sellainen käytäntö, että toimitetaan etukäteen kansanedustajille tiedoksi, ketkä ministerit ovat paikalla, ja tänään opetusministeri ei ole, ja hänellä on siihen varmasti erittäin hyvä syy. Jos on mahdollista sopia siten, niin esitetään nämä kysymykset — niin kuin normaalikäytäntö eduskunnassa on — siinä kohdassa, kun vastuuministeri on paikalla. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Minä voisin ministerin puolesta kuitenkin todeta sen, että tämä toista astetta koskeva päätös ja ratkaisu — joka koskee siis täysi-ikäisiä, ei näitä nuoria oppivelvollisia vaan täysi-ikäisiä — liittyy hallituksen kehysriihen päätöksiin. Ja niin kuin opetusministeri on todennut, se tullaan valmistelemaan huolella varmistaen sen, että mitään vahinkoja ei pääse tapahtumaan vaan opiskelijat saavat ne asialliset materiaalit ja tämä pystytään toteuttamaan hallitusti ja järkevästi koskien siis täysi-ikäisiä, ei oppivelvollisia alaikäisiä. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Kuunnellaanpa nyt sitä, joka kulloinkin on äänessä. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.40 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minusta on niin, että jos pääministeri täällä kehuskelee, että koulutukseen satsataan, kun koulutuksesta todellisuudessa leikataan, niin silloin koulutus on varsin relevantti aihe täällä kyselytunnilla, vaikka opetusministeri ei täällä ole paikalla.

Minusta on hätkähdyttävää, että te, Orpo, voitte sanoa tämän kehysriihen jälkeen — kun ammatillisesta koulutuksesta tosiasiallisesti leikataan 100 miljoonaa, niin vielä tämänkin jälkeen väitätte näin — että koulutus on erityissuojeluksessa tai että lapset ja nuoret ovat erityissuojeluksessa, kun me tiedämme, että lapset ja nuoret ovat se ryhmä, joka kärsii hallituksen leikkauksista kaikkein eniten. Vai onko, pääministeri Orpo, niin, että amis-opiskelijoilla ei ole niin väliä teille? [Eduskunnasta: Siltä se vaikuttaa!] — Siltä se vaikuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.41 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Katsokaa sitä kokonaisuutta, niitä yhdeksän miljardin sopeutustoimia,

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

joita me olemme joutuneet tekemään, jotta se velkaantumisen pysäytetään näiden lasten ja nuorten tulevaisuuden takia: kyllä siinä kokonaisuudessa koulutus, osaaminen on erityisasemassa — se on erityisasemassa.

Ja kyllä minä haluaisin nähdä sen, että ne yli kaksi miljardia euroa, jotka käytetään ammatilliseen koulutukseen, käytetään hyvin, mahdollisimman hyvin. Kun meillä on samaan aikaan myöskin tavoite siitä, että korkeakoulutettujen määrää pyritään nostamaan, niin on tärkeää myöskin se, että painopiste siirtyy myöskin korkeakoulujen ja yliopistojen rahoitukseen. Mutta ammatillisesta koulutuksesta pidetään huolta, ja tässä tapauksessa se kohta, johon säästö osoitetaan, on se, missä tehdään seuraavia tutkintoja. Eli ymmärtäkää tämä, että kun me joudumme supistamaan, leikkaamaan, niin ensisijaisesti pidetään huolta siitä keskeisestä, tässä tapauksessa peruskoulusta, toisesta asteesta, ensimmäisestä tutkinosta, [Välihuutoja] siitä, että maksuttomasti voi opiskella korkeakoulututkinnon, yliopistotutkinnon, siitä, että [Puhemies koputtaa] me saadaan osaajia tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioihin. Mutta ei voi väittää, että me emme välittäisi opiskelijoista, että me [Puhemies: Kiitoksia!] emme välittäisi koulutuksesta. Me pidämme tästä huolta, se on Suomen tulevaisuus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, pääministeri. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

16.43 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tuntuu siltä, että kun kokoomuksesta käytetään sanaa ”erityissuojelus”, niin silloin on paras juosta ja perääntyä. [Naurua] Te leikkaatte nyt 100 miljoonaa euroa uusilla päätöksillä ammatillisesta koulutuksesta. Aikaisemmin olette päättäneet lakkauttaa aikuiskoulutustuen, leikanneet vapaasta sivistystyöstä ja monesta muusta koulutuskohteesta. [Ben Zyskowitz: Kuten?]

Vetoatte, pääministeri, tässä nyt tutkimusrahoitukseen, mutta samaan aikaan suuntaatte itse asiassa sen tutkimusrahoituksen hyvin pitkälti yritystukiin. Se menee yrityksille. Se ei mene juurikaan yliopistoille, se ei mene ammattikorkeakouluille, eikä se varsinkaan mene toisen asteen koulutukseen. Ylipäätään t&k-rahoituksella ei voida rahoittaa koulutusta, joten se on tämän keskustelun osalta epärelevantti aihe.

Arvoisa työministeri Satonen, eilen vappuna useissa puheenvuoroissa vedottiin siihen, että kun aikuiskoulutustuki on lakkautettu ja teillä ei ole tarjota uutta mallia, niin kuitenkin näinä aikoina olisi tärkeää, että työntekijät voisivat päivittää osaamistaan, voisivat koulutautua myös uusille aloille. On tehty esitys, [Puhemies koputtaa] että työntekijät voisivat työajallaan kouluttautua nykyistä paremmin, esimerkiksi palkalla. [Puhemies koputtaa] Mitä mieltä olette tästä avauksesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.44 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jos oikein ymmärsin, niin tämä esitys on kaiketi tarkoitettu niihin keskusteluihin, jotka sitten työmarkkinajärjestöt keskenään käyvät. Ymmärsin näin.

Mitä tulee aikuiskoulutustukeen, niin sen osalta haluaisin vastata sen, että se esitys tuen lakkauttamisesta nykymuodossaan on täällä eduskunnan käsissä ja se on jo varsin pitkällä ymmärtääkseni. Mutta sen sijaan tässä oli myös Rissasen työryhmä, ja tässä on haettu ratkaisuja siihen pieneen osaan aikuiskoulutustukea, joka olisi tärkeää myös jatkossa säilyt-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tää. Meillä on valmistelussa lainapainotteinen malli silloin, kun vaihdetaan alalta toiselle oma-aloitteisesti. Sitten toisaalta olen kutsunut sellaisen pyöreän pöydän neuvottelun, jossa on mukana erityisesti sosiaali- ja terveysalan ja opetusalan järjestöjä sekä työnantajan että työntekijän puolelta ja josta haetaan mahdollisesti vakuutus pohjalta ratkaisuja siihen, miten näiden alojen sisäinen koulutus voidaan jatkossa tehokkaasti järjestää.

2.4. Suullinen kysymys kasvun edistämisestä (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 88/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.45 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa kaikki tietävät, että Suomi on vaarallisesti velkaantunut maa. Maksamme pelkästään valtionvelan korkoja tänä vuonna 3,2 miljardia euroa, joka on saman verran kuin koko poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintamenot yhteensä. [Jussi Saramo: Te lisäätte velkaa!]

Orpon hallitus on ottanut Suomea uhkaavan tilanteen vakavasti, kuten pitääkin, ja tekee laajasti toimia, jotka ovat välttämättömiä velkaantumisen hillitsemiseksi: uudistuksia työmarkkinoille ja sosiaaliturvaan sekä valtion paisuneiden menojen hillitsemistä. Talouden sopeuttaminen on välttämätöntä, mutta samalla meidän on luotava Suomeen kasvua ja tulevaisuudenuskkoa, että Suomeen kannattaa investoida, perustaa yrityksiä, perustaa perhe sekä elää ylipäättään hyvää elämää, niin nuorten kuin vähän vanhempienkin. Hallituksen sopeutukset ja vahva kasvupolitiikka luovat yhdessä toivoa kestävästä tulevaisuudesta.

Arvoisa valtiovarainministeri Purra, mitä kaikkia toimia hallitus tekee kasvun edellytyksen syntymiseksi Suomeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.46 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kuten edustaja sanoo, niin vaikka julkisen talouden korjaaminen siitä syystä, että tulot ja menot meillä ovat valitettavasti kroonisesti ja rakenteellisesti epäkunnossa, edellyttää sopeuttamista, jota tämä hallitus todellakin yli yhdeksällä miljardilla on vienyt eteenpäin, se ei missään nimessä riitä, vaan meidän pitää panostaa siihen, että meidän maassamme kasvun edellytykset ovat kunnossa. [Antti Kurvinen: Miten? Tyhjiä sanoja, tyhjiä sanoja!] Ja tähän nähden hallitusohjelmassa jo kirjatut toimet ovat erittäin merkittäviä. Siellä paitsi tehdään työmarkkinatoimia, jotka lisäävät yrittämisen edellytyksiä, mitä kautta nimenomaan työpaikat ja työllisyys voivat kehittyä, vastavasti esimerkiksi luvituksiin tehdään selkeitä muutoksia, jotka helpottavat investointien etenemistä.

Nyt sitten tässä kehysriihessä julkaisimme vielä merkittävän lisäkasvupaketin, jossa on mukana esimerkiksi verohyvitys malli, jolla pyritään lisäämään teollisen tuotannon merkit-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

täviä investointeja Suomeen. Toisaalta sieltä löytyy esimerkiksi sellaisia varsin perustason kasvupaketteja kuin ammattidiesel, [Puhemies koputtaa] jonka tämä hallitus todellakin vie eteenpäin, ja esimerkiksi Itä-Suomea erityisesti tukeva Fingridin parannus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.48 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äärimmäisen tärkeä aihe. Tki-panostukset jäävät tekemättä ilman tekijöitä ja niin myös jäävät ne suuret teolliset investoinnitkin telineisiin, jos ei ole osajia. Siinä valossa koulutuksesta leikkaaminen on erikoinen valinta, niin myös hallituksen maahanmuuttopoliittinen linja. Jos joku asia on, mistä asiantuntijat, tutkijat, elinkeinoelämä, ovat yhtä mieltä, niin se on se, että Suomi tarvitsee maahanmuuttoa.

No, täällä taas jälleen, täällä kyselytunnilla, ministerit ovat kertoneet, kuinka paljon työperäistä maahanmuuttoa Suomeen tulee. Myöhemmin illalla keskustellaan maahanmuuttolaista, ja samojen puolueiden edustajat kertovat, kuinka maahanmuutto on uhka, joka pitää torpata. Toistaisin siis kysymykseni edelliseltä kyselytunnilta: mikä on hallituksen lukumääräinen tavoite työperäiselle maahanmuutolle, ja millä keinoin sitä oikeasti edistetään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.49 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että en henkilökohtaisesti pidä kyllä järkevänä, että me määritellään joku yksittäinen luku, jota me tavoitellaan, koska ei kukaan voi tietää, millä tavalla nämä työmarkkinat kehittyvät. [Välihuutoja] Esimerkiksi nyt, jos ajatellaan, että meillä on ollut huomattavan paljon vaikka rakennusalalla ulkomaista työvoimaa ja nyt se tarve on pienempi, niin totta kai sitten taas, kun talous kasvaa, se tarve on paljon suurempi, mutta se on totta, että osajia me tarvitsemme.

Itse olen tänään käymässä Supercellillä, ja siellä noin puolet työntekijöistä on ulkomalaisia, ja kuten siellä vahvasti kerroin, niin totta kai me haluamme niitä osajia Suomeen, ja niistä kansainvälisistä huippuosajista kaikki maat kilpailevat, ja Suomen pitää olla siinä kilpailussa mukana, ja niin me olemme. Mutta kun täällä myöskin edustaja Virta aikaisemmin kysyi, mikä asiantuntija tämän asian linjaa, niin en tiedä asiantuntijoista, mutta faktoista voi lukea, että Suomeen tulee tällä hetkellä enemmän työperäistä ja opiskelijaperäistä maahanmuuttoa kuin koskaan. [Eduskunnasta: Mutta kohta ei enää! — Välihuutoja— Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Saarikko, olkaa hyvä. — Viimeinen lisäkysymys tähän aihepiiriin.

16.50 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on ollut kysymys osaavasta työvoimasta ja työvoimapulasta, hallituksen linjasta, siitä, miten työpaikat Suomessa täyttyisivät tekijöillä, mutta onhan tässä kysymys myös nuorten ihmisten elämästä. Ei ole yksi eikä kaksi kertaa, kun tässä salissa on todettu, että nuoret ovat Suomen toivo, heidän vuokseen haluamme ponnistella. Nyt kysyisin ministeri Juusolta, kun tämä hallituksen politiikka kokonaisuudessaan monin tavoin näkyy ja kuuluu nuor-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

ten elämässä. Te kohdistatte paljon taloudellisesti ikäviä päätöksiä, leikkauksia, nuoriso-työhön, vapaaseen sivistystyöhön, joka koskettaa monia aika vaikeassakin tilanteessa olevia nuoria, ja ammatilliseen koulutukseen, ja te leikkaatte lähipalveluista, mikä vaikuttaa myös vaikkapa mielenterveyspalveluiden saatavuuteen, ja kaikkineen leikkaatte vaalikauden aikana pari miljardia sosiaali- ja terveyspalveluista tarpeeseen nähden. Siinäkin voi tuhoutua monta nuoren ihmisen elämää. Miten arvoisitte, ministeri Juuso, hyvinvoinnista vastaavana hallituksen ministerinä: voivatko Suomen nuoret politiikkanne jälkeen hyvin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.51 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että monet hallituksen tekemistä leikkauksista kohdistuvat myöskin nuoriin, mutta myöskin aikuisiin. Mitä tulee siihen, pääsevätkö nuoret hoitoon, niin juuri äsken lähti lausunnolle terapiatakuuesitys lasten ja nuorten terapiatakuusta, jolla halutaan nimenomaan parantaa lasten ja nuorten mahdollisuutta nopeaan apuun mielenterveysongelmissa. [Vilhelm Junnila: Oikeus voittaa!] Tämä on ainakin yksi positiivinen asia, minkä tämä hallitus on saanut aikaan. [Eduskunnasta: Onko muita? — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juusolla on nyt puheenvuoro.

Nuorten asema on myöskin työpaikkojen osalta aika epävarma tänä päivänä. Hyvin paljon nuorille tarjotaan nollatuntisopimuksia, osa-aikaisia töitä ja niin edelleen. Ja tämä ei ole ihan nuorten vika, vaan tämä on myöskin meidän työmarkkinoilla tällainen ominaisuus, että vakituisia työpaikkoja, kokoaikaisia työpaikkoja on todella vaikea saada. Mistähän se mahtaa johtua? Ei varmaankaan ainakaan tämän hallituksen toimista. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kyllä niitä toimia on tehty monta hallituskautta ennen tätä hallitusta. [Puhemies koputtaa] Nuorille olisi tosi tärkeää saada se työpaikka.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt minuutti on päättynyt.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys vanhojen luonnontilaisten metsien suojelusta (Krista Mikkonen vihr)

Suullinen kysymys SKT 89/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.53 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Me ihmiset olemme täysin riippuvaisia luonnosta. Luonnon tilan heikkeneminen vaikuttaa niin talouteen, hyvinvointiin kuin turvallisuutemme.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Hallitus on sitoutunut luonnon tilan parantamiseen sekä sitoutunut siihen, että luontokaato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä. Erityisesti ympäristöministerin tehtävä on vahtia sitä, että nämä tavoitteet toteutuvat, vaikkei hän itse luonnonsuojelija olisikaan. Toistaiseksi luontotyössä on menty takapakkia. Luonnonsuojelusta on leikattu valtavasti, eikä mitään lainsäädäntöä luonnon tilan parantamiseksi ole tuotu tähän saliin. EU:ssakin Suomi kaatoi ennallistamisasetuksen eli esti sen, että kaikki EU-maat olisivat sitoutuneet luontotyöhön.

No, hallitus on nyt luvannut, että se suojelee valtion vanhat ja luonnontilaiset metsät. Tästä lupauksesta on kuulunut huolestuttavia huhuja: suojelumäärää ollaan painamassa minimiin, eli valtaosa näistä metsistä jää ilman suojelua. Kysynkin hallitukselta: aiotteko vesittää myös tämän lupauksenne, [Puhemies koputtaa] niin kuin olette kaikki luonto- ja ympäristölupauksenne jo vesittäneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ympäristöministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.54 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kun kysyjäkin on kokenut edustaja, entinen ministeri, niin hieman perspektiiviä soisi katsottavan. Te puhutte siitä, että luonnonsuojelussa edetään taaksepäin. Kuitenkin niin viime vuonna, tänä vuonna kuin ensi vuonnakin kehysriihen päätösten pohjalta tuhansia hehtaareita luontoa Metso-ohjelman kautta hankitaan luonnonsuojelualueiksi, tuhansia hehtaareita Helmi-ohjelman kautta kunnostetaan valtion varoin, Luontopalvelut Metsähallituksen alueilla tekee työtä, ja pilotoinnin kautta nostetaan yritysten rahoittaman ennallistamistyön osuutta ja määrää.

Mitä tulee sitten valtion vanhojen luonnontilaisten metsien suojelupäätökseen, joka todella on historiallinen — siis historiallinen kymmeneen vuosiin — jos edetään siihen, että vanhoja metsiä valtion osalta tietysti kriteerein suojellaan, niin tätä päätöstä viimeistellään. Ja jälleen perspektiivin kannalta kannattaa katsoa myös, mitä viime kaudella pystyttiin tekemään: tehtiin tiettyjä suojelupäätöksiä, puhuttiin esimerkiksi reilu vuosi sitten paketista, joka oli noin 30 000 hehtaaria. Uskon, että näihin mittakaavoihin verrattuna se, mitä valtion mailla [Puhemies koputtaa] vanhoja metsiä suojellaan, ei suinkaan kalpene sen kanssa, mitä on ennen tehty. [Puhemies koputtaa] Oleellista on, että edetään järkevin, tasapainoisin askelin, joilla luonnon tilaa parannetaan mutta [Puhemies koputtaa] samalla maanomistajien oikeudet pidetään kunnossa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys rauhanjärjestöjen valtionavustusten lakkauttamisesta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 90/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskustelu

16.55 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Viime perjantaina saimme kuulla, että hallituksessa on päätetty kokonaan lakkauttaa rauhantyön valtionavustus Suomessa. Tämä on todella huolestuttava päätös aikana, jolloin Euroopassa on sota.

Suomalaiset rauhanjärjestöt ovat tärkeitä yhteiskunnallisia toimijoita, joita myös kuullaan asiantuntijoina eri hallinnonaloilla rauhaan, turvallisuuteen ja myös asevalvontaan liittyvissä kysymyksissä. Rauhanjärjestöt ovat Suomessa myös olleet vahva Venäjän hallintoa ja Putinia kritisoiva voima jo kauan ennen kuin tämä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa alkoi. Avustuksen lakkauttaminen kokonaan tarkoittaa, että tämä osa suomalaisesta kansalaisyhteiskunnasta hiljennetään.

Arvoisa ministeri Meri, miksi hallitus päätti lakkauttaa juuri näiden järjestöjen avustuksen kokonaan? Rauhanliikkeen toiminta on lakkautettu kokonaan Venäjällä, Valko-Venäjällä sekä Unkarissa. Onko tämä tosiaan se viiteryhmä, johon hallitus haluaa, [Puhemies koputtaa] että Suomi kuuluu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

16.57 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Hyvä, että tämä tuli esille kyselytunnilla. Oikeusministeriössähän avustusmomentit ovat muutamia miljoonia. Meille tuli nyt kehysriihessä vielä lisää leikattavaa, eli noin 3,5 miljoonaa eri avustuksista. Jos ajatellaan, mitä avustettavia siellä on, niin esimerkiksi rikosuhripäivystys. Olisiko minun pitänyt nyt sitten mieluummin sinne osoittaa leikkauksia?

Ja toinen kysymys on se, että me valmistelemme strategiaa kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiksi ja lähdetään liikkeelle siitä, että kansalaisjärjestöt myös itse hankkisivat enemmän varoja. Yksi idea on ollut se, että selvitetäisiin verotuksellisia mahdollisuuksia vähentää lahjoituksia verotuksessa. Kyllä myös järjestöjen tulee hankkia omaa rahoitusta, se on aivan selvä asia.

Sitten toinen kysymys on se, että tietyt yhdistykset saavat rahoja useilta eri tahoilta, muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja eri toimijoilta, ja tämäkin vaikuttaa siihen arvioon. Mutta itse katson näin, että meidän priorisoinneissa me turvaamme ydintoiminnot, kuten oikeudenhoidon [Puhemies koputtaa] ja oikeusvaltion. Sieltä minä en kyllä lähde leikkaamaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys Kela-korvausten merkityksestä hoitopääsystä (Anne Rintamäki ps)

Suullinen kysymys SKT 91/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskustelu

16.58 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus laati sote-mallin, missä palvelut ja kustannukset karkaavat. Nykyhallitus tekee töitä parantaakseen hoidon saataavuutta vahvistamalla yksityistä palvelutarjontaa julkisten palvelujen rinnalla. Uusi Kela-korvausmalli ja korvausten nosto helpottavat pääsyä muun muassa gynekologin tai silmä-lääkärin vastaanotolle. Nämä palvelut ovat olleet yleensä rajattuina julkisen terveydenhuollon ulkopuolelle. Marinin hallituksen tekemien leikkausten seurauksena poistuneet fysioterapiakäynnit nykyinen hallitus nostaa takaisin Kela-korvauksen piiriin. Tällä tuetaan ikääntyviä työssäkäyviä, sillä tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat eniten työstä poissaoloja aiheuttava ja työkyvyttömyyseläkkeelle johtava sairausryhmä. [Timo Harakan välihuuto]

Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen: miten arvioitte Kela-korvauksen noston helpottavan hyvinvointialueiden työtaakkaa ja parantavan hoitopääsyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.59 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos kysymyksestä. Kieltämättä kun Marinin hallituksen aikaa muistele, niin siellä ei juuri julkisia menoja leikattu eikä taloutta laitettu kuntoon, mutta siellä tehtiin sellainen leikkauspäätös, että hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset leikattiin, samoin kuin fysioterapian Kela-korvaukset leikattiin. Ja näitä päätöksiä on kyllä hyvin vaikea ymmärtää, enkä oikeastaan ole kuullut niille silloinkaan mitään perusteluja.

Tämän hallituksen ohjelmassa Kela-korvauksia halutaan käyttää nimenomaan nopeuttamaan hoitopääsyä ja mahdollistamaan sen, että ihmiset saavat apua ongelmiinsa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Siitä syystä Kela-korvauksia nostetaan, ja nyt valmistellaan myös uutta vielä vaikuttavampaa Kela-korvausmallia. Ja tässä myöskin palautetaan... Siis painopiste on yleislääkärikäynneissä, mutta palautetaan myös fysioterapian Kela-korvaukset, korotetaan myös esimerkiksi gynekologikäyntien Kela-korvauksia, mikä on tosi tärkeää naistentautien kannalta, ja sitten lisäksi tämä hedelmöityshoitojen Kela-korvausten palauttaminen auttaa lapsettomuudesta kärsiviä ihmisiä. Tosiaan kaikki nämä resurssit, mitä käytetään Kela-korvausten kautta, ja myös ihmisten oma panos ja raha helpottavat hyvinvointialueilla jonottavien ihmisten tilannetta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys ikääntyneiden työllisyyden edistämisestä (Anders Norrback r)

Suullinen kysymys SKT 92/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga, ledamot Norrback, varsågod.

Keskustelu

17.00 **Anders Norrback r:** Ärade talman! Bland personer mellan 55 och 64 år är sysselsättningsgraden nästan 83 procent på Island och 78 procent i Sverige. I Finland ligger vi på

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

71,2 procent, lägst i Norden. Regeringen vill bekämpa åldersdiskriminering och undanröja hinder för sysselsättning av äldre personer.

Arvoisa puhemies! Ikääntyneiden työllisyysaste on Suomessa Pohjoismaiden matalin. Kaikilla pitää olla mahdollisuus tehdä oman kunnan mukaista työtä. Myös Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että töitä tehdään eläkeikään saakka. Siksi niin työn tarjoamisen kuin työn vastaanottamisen täytyy olla aina kannustavaa. Arvoisa ministeri Satonen, olette asettanut selvityshenkilön arvioimaan mahdollisuuksia nostaa ikääntyneiden työllisyysastetta. Miten näette tässä vaiheessa, että tilannetta voidaan kehittää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, tack. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

17.01 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys, ja aivan kuten kysyjä sanoi, Suomen työllisyysaste on tältäkin osin, yli 55-vuotiaitten osalta, Pohjoismaiden heikoin. Toki kun katsotaan näitä tilastoja vähän tarkemmin, niin naisten kohdalla pärjäämme paremmin, koska siellä on paljon sosiaali- ja terveysalan ja opetusalan töissä olevia, joissa tämä ei ole niin suuri ongelma kuin esimerkiksi vaikka ICT-alalla ja joillakin erittäin fyysistä työtä vaativilla miesvaltaisilla aloilla. Tämä on myös asia, josta tulee todella paljon työministerille palautetta — uskon, että on tullut jo aiemmillekin työministereille — ja sen takia olen pyytänyt yhden entisen työministerin eli Jari Lindströmin selvittämään sitä, miten tähän yli 55-vuotiaitten työllisyysongelmaan voitaisiin löytää uusia keinoja. Se, minkä hallitus on nyt jo tehnyt, joka on myöskin merkittävä asia, on se, että tätä viimeisen työnantajan vastuuta sairauseläkkeelle jäämisessä on kevennetty siltä osin, kun kyse on uudesta työntekijästä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Välikysymys hallituksen Suomea näivettävästä talouspolitiikasta

Välikysymys VK 4/2024 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Jussi Halla-aho: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Edustaja Markus Lohi ja 23 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 4/2024 vp hallituksen Suomea näivettävästä talouspolitiikasta. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Markus Lohi luki välikysymyksen.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

4. Katri Kulmunin vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 9/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 3.5.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 3.5.2024 kello 10.

5. Katri Kulmunin vapautuspyyntö talousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 10/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 3.5.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 3.5.2024 kello 10.

6. Katri Kulmunin vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 11/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 3.5.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 3.5.2024 kello 10.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh- tien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskustelu

17.18 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus antaa välttämätöntä kansallista lisäsääntelyä koskien EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontaa ja seuraamusjärjestelmää koskevaa asetusta muuttamalla yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta vuonna 2014 annettua lakia.

Tätä kyseistä asetusta muutettiin 9.1.2024 voimaan tulleella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella. EU:n muutosasetuksella on sen tultua kokonaisuudessaan sovellettavaksi merkittäviä vaikutuksia merellä tapahtuvaan kaupalliseen ja vapaa-ajan kalastukseen sekä kalakauppaan. Kansallista lakia pitää tällöin myös päivittää huomattavasti suuremmilta osilta kuin nyt tällä hetkellä tässä käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä tehdään.

Vaikka muutosasetus tulikin voimaan 9.1., sen soveltaminen alkaa porrastetusti neljänä ajankohtana: ensinnäkin 9.1. kuluva vuotta, 10.7. kuluva vuotta ja 10.1.2026 ja 10.1.2028. Tässä hallituksen esityksessä on tarkoitus antaa teknisluonteista täydentävää lainsäädäntöä kahteen ensimmäiseen soveltamisajankohtaan liittyen eli tähän nyt kuluvaan vuoteen. Seuraavaa soveltamisajankohtaa, 10.1.2026, varten tarvitaan huomattavasti enemmän muutoksia kyseessä olevaan lakiin, mutta nyt esitettävät muutokset mahdollistavat EU-lainsäädännön noudattamisen sinne 10.1.26 saakka.

Laki yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta koskee kaupallista kalastusta merellä sekä kalakauppaa. Nyt näin esitettävillä muutoksilla ei ole vaikutuksia vapaa-ajankalastajiin eikä siihen kalakauppaan.

Sallittua poikkeamaa koskevaa säännöstä muutettiin muutosasetuksella, ja sitä koskien säädettiin uusi vakava rikkomus. Kansalliseen lakiin otetaan viittaus uutta vakavaa rikkomusta koskevaan EU-säännökseen. Sallitulla poikkeamalla tarkoitetaan merellä kalastuspäiväkirjaan kirjattujen saalisarvioiden ja saalista purettaessa punnittujen tai tarkastettujen saalismäärien välistä eroa, joka on hyväksyttävissä unionin säädösten perusteella.

Kansallisen lainsäädännön rakenteesta johtuen kaikki vakavat rikkomukset on nykyisessä laissa koottu yhteen pykälään, ja tarkoituksenmukaista on lisätä pykälään viittaus uutta vakavaa rikkomusta koskevaan EU-säännökseen. Viittauksella taataan, että Suomi pystyy noudattamaan valvonta-asetusta 10.7.2024—10.1.2026.

Sallittua poikkeamaa ja sen noudattamatta jättämistä koskevat säännökset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta 10.7.2024 alkaen. Lisäyksellä helpotetaan lain soveltajan työtä ja tehdään helpommaksi toimijoille hahmottaa heitä koskevat rangaistussäännökset.

Sitten toinen muutos: hallinnollinen maksu. Tämä tulee määrätä jokaisesta rikkomuksesta ja vakavasta rikkomuksesta erikseen. Komission auditoidessa jäsenmaiden seuraamusjärjestelmiä huomattiin, että Suomen seuraamusjärjestelmässä saatavilla tiedoilla ei pystytä seuraamaan yksittäisiä rikkomuksia tai vakavia rikkomuksia epäilystä teosta hallinnollisen seuraamuksen määrittämisen ja maksun perintään asti.

Nykytilanteessa Ruokavirasto käsittelee usein useampia eri aikoina tehtyjä rikkomuksia yhdessä ja antaa niistä yhteisen hallinnollisen maksun. Käytäntö ei täytä EU-vaatimuksia, ja komissio on kiinnittänyt tähän asiaan huomiota. Rikkomuksia ja vakavia rikkomuksia koskevia pykäläitä tarkennetaan siis niin, että todetaan, että hallinnollinen maksu määrätään erikseen jokaisesta teosta tai laiminlyönnistä. Tekojen ja laiminlyöntien teonkuvaukset ja rangaistusasteikot selviävät jo olemassa olevista pykäläistä, niitä ei siis muuteta. Selven-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nyksen katsotaan lisäävän toimijoiden tasa-arvoisuutta, koska jokaisesta yksittäisestä teosta tulee määrätä aina rangaistus eikä tekoja enää sattumanvaraisesti niputeta yhteen. Kun jokaisesta yksittäisestä teosta annetaan erikseen rangaistus, voidaan olettaa, että hallinnollisia seuraamuksia koskevat tekokohtaiset perustelut tehdään tarkemmin ja toimijoiden oikeusturva näin paranee.

Kansalliseen lakiin on myöskin tarpeen lisätä EU-lainsäädäntöä koskeviin määritelmiin uusi kalastuksenvalvonnan muutosasetus, koska siihen viitataan tässä lakitekstissä.

Ja muutosasetuksella lisättiin kalastuksenseurantakeskuksen tehtäviä koskeva uusi artikla neuvoston valvonta-asetukseen, ja kansallisessa lainsäädännössä on muutettava viittaus koskemaan oikeaa artiklaa. Kalastuksenseurantakeskuksen tehtäviä on hoitanut Rajavartiolaitos Turun toimipisteessään vuodesta 2014 asti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.22 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Maailman merien ja niiden kalakantojen tila on huolestuttava. Nykymenolla vaarana on, että kalastamme meret tyhjiksi. Kalakantojen romahdus olisi yksi suurimmista ympäristökatastrofeista ihmiskunnan historiassa. Tällä hetkellä lähes kolmannes maailman kalakannoista on ylikalastettuja. Ylikalastuksen lisäksi suuri ongelma on, että valtava osa pyydetyistä kaloista heitetään takaisin mereen kuolleena, ei-toivottuna sivusaaliina. Kalojen lisäksi myös merinisäkkäät, merikilpikonnat ja linnut ovat vaarassa. Lähes 300 000 pientä valasta, delfiiniä ja pyöriäistä kuolee joka vuosi tarkentuessaan kalanpyydyksiin. Samalla monet pyyntimenetelmät, kuten pohjatroulaus, tuhoavat muuta meriluontoa. Siksi tarvitsemme EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa, joka koskee meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä sekä kalastuksen hallinnointia ja valvontaa unionin vesillä ja sen ulkopuolisilla vesillä.

Yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteena on varmistaa, että kalastusta ja vesiviljelyä harjoitetaan ekologisesti kestäväällä tavalla pitkällä aikavälillä siten, että myös sosiaalisten, taloudellisten ja työllisyyteen liittyvien hyötyjen saavuttaminen on mahdollista. Ekologisesti kestävä kalastus ja vaikuttavan yhteisen kalastuspolitiikan edellytys on tehokas ja yhdenmukainen kalastuksen valvonta, ja tällä hallituksen esityksellä viedään EU-tason sääntelyä kansalliseen lainsäädäntöön.

Saalisarvioiden sallittua poikkeamaa ja vakavaa rikkomista koskevat uudet säännökset alentavat vakavien rikkomusten määräämiskynnystä. Tällä on pelotevaikutus, jonka odotetaan parantavan säännösten noudattamista. Euroopan unionin säännökset edellyttävät, että jokainen rikkomus on kirjattu rikkomusrekisteriin siten, että sen käsittelyä pystytään seuraamaan rikkomuksen havaitsemisesta aina mahdollisen rangaistuksen täytäntöönpanoon saakka. Tehokkaasti toimiva seuraamusjärjestelmä vähentää osaltaan epäiltyjen rikkomusten lukumäärää.

Arvoisa puhemies! Meillä on vastuu merellisen luonnon suojelusta ja kalakantojen elinvoiman vaalimisesta, ja siksi on välttämätöntä, että kalastusta säädellään ja valvotaan tehokkaasti myös EU:n tasolla. Pidän tärkeänä, että Suomi on aktiivinen kalakantojen elinvoiman ja meriluonnonsuojelua koskevan sääntelyn valmistelussa ja toimeenpanossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

17.25 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille esityksestä. Haluan kuitenkin osoittaa monia tarkentavia kysymyksiä. Nimittäin silloin, kun tätä EU-säännöstöä kalastuksen valvonnasta ja seuraamusjärjestelmästä käytiin EU-tasolla, meidän valiokunta muistaakseni yksimielisesti oli sitä mieltä, että tämän pitäisi olla kohtuullista Suomen kalastuksen näkökulmasta. Nythän meillä jo on puolitoistakertaisesti kalastajien määrän verran virkamiehiä seuraamassa ja tarkkailemassa ja tutkimassa ja kaikkea tätä. Silloin kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että nämä seurantalaitteet ovat aika järjestön ajatus suomalaisessa yhteiskunnassa. Sitten mietittiin sitä, mitenkö siellä kohmeisin sormin kännykällä ilmoitetaan niitä saalistilastoja silloin, kun on kyse sekakalastuksesta, ja pohdittiin sitä asiaa, että jos nämä rantautumispaikat ovat harvassa, niin se aiheuttaa vaikeuksia kalan säilyvyyteen ja kustannuksia sitten kalastajille. Ylipäätään turhan byrokratian luominen, uusien virkojen luominen — valiokunta ei sitä kannattanut.

Nyt minä haluaisin kysyä ministeriltä: Onko nyt tosiaan, että perustetaan tämmöiseen seurantakeskukseen uusia virkoja, jotka päätyökseen käyttävät taas aikaansa meillä edelleenkin vähenevän kalastuksen valvontaan? Elikkä kun ammattikalastajien määrä vähenee, niin byrokratian määrä lisääntyy. Onko ministeri tehnyt kaikkensa, että tämä olisi mahdollisimman järkevää? Luulen, että on, mutta haluan sen kuulla ministeriltä. Ja miten nämä erilaiset asiat, mitä valiokunta silloin nosti, tulevat huomioituiksi tässä lainsäädännössä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.27 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan aivan valtaosa kaikesta lainsäädännöstä nykyään saa jo alkunsa Euroopan unionista, ja niin myös tässä tapauksessa. Tosiaan oma asiansa on se, mikä on tällainen seuraamusjärjestelmä ja miten kulloinkin noudatettava kalastuspolitiikkaa valvotaan, ja sitten oma asiansa on se, millainen on tuo politiikan sisältö.

Oikeastaan ajattelen niin, että kun tässä edustaja Kalmarin esille ottamiin kysymyksiin siitä, että onhan tässä tehty EU-lainsäädännön sisällä sen salliman liikkumavaran puitteissa mahdollisimman tarkoituksenmukainen lainsäädäntö Suomeen, saadaan ministeriltä vastaus, niin varmasti esitys on hyvä ja maa- ja metsätalousvaliokunta pystyy tämän hallituksen esityksen pohjalta hyvin implementoimaan Suomen lainsäädäntöön tämän seuraamusjärjestelmän ja kaiken kaikkiaan tämän yhteisen kalastuspolitiikan valvonnan.

Tosiaan tässä, kun koko eduskunta on nyt koolla, haluan esittää myös sen vetoamuksen, että Suomi todella aktiivisesti nyt vaikuttaisi sitten osaltaan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan sisällä ja erityisesti tietysti EU:n sisällä sitten Baltfishin osalta, joka on tietysti tämä meidän merialueemme eli Itämeri ja siihen laskevat vesistöt, siihen, että kalakannat tulevat sillä tavoin kestäväan tilaan, että silakka, joka on monella tapaa koko ravintoketjujen tällainen keskeinen avainlenkki, on vahvassa kunnossa. Tässä mielessä itse asiassa voisi antaa tietysti ministerille ja ministeriölle kiitosta siitä, että silakan pyynnin osalta nyt tehdäänkin voimakkaita rajoituksia, joilla sitten tätä kutua pyritään turvaamaan niin, että silakkakannat saadaan vahvistumaan.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän aivan lopuksi haluan vedota, että toivottavasti löytyy samalla tavalla rohkeutta nyt sitten tehdä vastaavalla tavalla voimakkaita ja riittävän vaikuttavia toimia myöskin lohikantojen turvaamiseksi, koska ei ole merkitystä sillä, mikä on seuraamusjärjestelmä, jos ei se harjoitettava politiikka ole sellaista, että se takaa kestävy-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

den. Ja tosiaan viime kesän tilastojen perusteella tietysti koko Itämeren alueen tärkeimpään lohen kutujokeen elikkä Tornion-Muonionjokeen nousi hälyttävän vähän lohia. Jos se nousulohien määrä on noin 20 000:n tasossa, kun sen pitäisi olla ainakin 50 000 ja mieluiten 100 000 lohta, niin ollaan todella hälyttävässä tilanteessa. Toivon, että ministeri tähän tietysti erityisesti huomiota kiinnittää, kun sekä Suomen omia päätöksiä että EU-tason päätöksiä yhdessä tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hieman huolestuneena luin tätä hallituksen esitystä ja enkä ihan vähääkään vaan ihan todella paljon, koska kirjoitin tuohon paperilleni kysymyksen: onko tällä EU:lla tähän mandaattia?

Meillä alkaa tämä Suomi mennä semmoiseen asentoon, että Euroopan unioni ottaa itselleen asioita Suomen asioista hoidettavaksi ilman minkäänkään epäilyä siihen, olemeko liittymissopimuksessa jotain hyväksyneet. Tämähän on ihan käsittämätöntä. Yhtäänkään ei tule määräämään kalastuksesta. Sitten kun tähän vielä liitetään — niin kuin vähän edustaja Auttokin jo kosketteli tällä Tenojoki-asialla — tätä meidän omien sisävesiemme kalastusta, niin voidaan tietysti viisastella, että no kun sisävesi ja sitten sellaiset vedet, jotka laskevat mereen. No, kaikkihan nämä laskevat mereen. Minun kesämökin pieni järvinen sieltä lähtee Saimaan vesistöalueeseen, ylävesiä on siellä, ja laskee Suomenlahteen, anteen, menee Vuoksen kautta Suomenlahteen, ja sieltä sitten maailman merille. Nyt ollaan menossa semmoista totuutta kohti, että Euroopan unioni alkaa määrällä kalastuksesta, ja me kaikki tiedämme, mitä tämäkin esitys pitää sisällään, näitä valtavia byrokraatioita, joita edustaja Kalmari äsken hyvin kuvasi ja aivan kiitettävällä tavalla, eli onko todella niin, että meidän on pakko tähän suostua? Ja onko tähän Euroopan unionilla mandaattia?

Samalla kun sain tämän puheenvuoron, niin esitän, arvoisa puhemies, hieman kalastusaiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, koska olen erittäin huolissani ollut siitä — kun meillä tavalliset onkikalastajat eli mato-onkea Suomen sisävesillä elikkä joilla ja järvillä käyttävät — että vieläkin siellä on se valtava virhe, mikä tehtiin aikanaan, että sinä et voi ollenkaan mennä kalastamaan mato-ongella semmoiseen paikkaan, jossa tulkitaan olevan virtaavaa vettä. Se tulkitaan, että siellä ollaan pyytämässä lohta, ja sitä ei saa tehdä. Siellä kalastusvalvojat kirjoittavat näille nuorille isille ja pienille pojille sakkoja, kun on muka joki ollut, ja siitä kirjoitetaan sakko, että olet muka lohikalalla. Ja toinen, sama kun menevät talvella pilkille, saavat sieltä pienen ahvenen — Ilomantsissa oli pari viikkoa sitten poliisin ja erävalvojan isku, kun tarkastivat pilkkijöitä siellä järven jäällä. Siellä kun nousi muutamia semmoisia pienen kahvilusikan mittaisia sinettejä ylös ja kun niitä ei ollut lopetettu asianmukaisesti, niin kirjoitettiinpa sille isälle sakko, kun oli asiatonta saaliin käsittelyä. Eihän tässä ole enää mitään järkeä. Tällä keinoin me lopetetaan koko Suomessa sisävesikalastus. Pannaan vaan lisää valvontaa ja niitä sakonkirjoittajia. Niitä kyllä tässä Suomessa löytyy, semmoisia ihmisiä, jotka mielellään menevät naapurin sakottamaan, kun ei sille ahvenelle sitä asianmukaista lopetusta tehty.

Mitä tapahtuu merikalastuksessa? Valtavilla trooleilla vedetään ja särjetään merenpohjat ja kaikki ja kymmenentuhatta kiloa nostetaan kalaa kerralla. Kuka ne lopettaa? Eivät siellä ole poliisit kirjoittamassa sakkoja tai kuitteja näille ihmisille. Tuleeko tähän jotain järkeä? Minä toki olen Euroopan unionin suhteen, tämän velkaunionin suhteen, menettä-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nyt jo toivoni, mutta olisiko tässä toivoa saada tätä kalastusasiaa edes hieman oikenemaan? [Antti Kurvinen: Painava puheenvuoro, hyviä kysymyksiä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.33 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä toinen kysymys. Onneksi tämä EU-lainsäädäntö ei koske sinänsä sisävesiä, mutta muuten hyviä nostoja, joihin toivon kyllä ministerin vastaavan.

Halusin vielä käyttää toisen puheenvuoron siksi, että on toki todella tärkeää, että siihen suurimittaiseen oikeaan salakalastukseen puututaan, mitä esimerkiksi Puolassa on systemaattisesti tehty Itämerellä. Mutta ne mittasuhteet suhteessa siihen, mitä kalastus kussakin maassa on ja miten se järkevästi voidaan toteuttaa, olisi tässä tärkeää huomioida.

Ja samalla, kun sain puheenvuoron, haluan nyt kysyä ministeriltä toista kaloihin liittyvää asiaa, ja se on kalankasvatusasia. Teidän hallitusohjelmassanne on hyviä kirjauksia siitä, miten elinkeinoja edistetään, mutta käytännössä ei ole tapahtunut vielä mitään sille asialle, että Suomessa kuluttajat saisivat enemmän kotimaista kalaa lautaselleen ja meidän kalankasvattaminen mahdollistuisi. Tässä on ympäristöministeriöllä ja maa- ja metsätalousministeriöllä hyvin erilaiset näkemykset, ja se, mikä pystyy tapahtumaan vaikkapa Ruotsin puolella samassa Itämeressä, ei pysty tapahtumaan Suomen puolella meidän ylikireiden EU-tulkintojen vuoksi. Kysyn: tapahtuuko tässä liikkuja ja milloin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.35 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Kestävä kalatalous on kaiken perusta. Kalastusta pitääkin säädellä — totta kai, valvonta on tärkeää — mutta Suomessa ammattikalastus on todella kovissa vaikeuksissa tällä hetkellä kannattavuuden takia, ja nuoria ei saada tulevaisuudessa kalastajiksi kovinkaan herkästi. Varsinkin meillä tuolla Lounais-Suomessa Kustavin tienoilla tilanne on aika vaikea ja on se ympäri Suomen muuallakin. On tärkeää, että kohtuuttomia säädöksiä ei lisätä. Byrokratiaa pitää kyllä kohtuullistaa.

Suomessa kalastajat ovat hyvin vastuuntuntoisia. Kysynkin ministeriltä: miten Suomessa esimerkiksi ammattikalastajat ovat noudattaneet näinä vuosina ohjeistuksia? Käsittäkseni ihan kirjaimellisesti. Ja niin ei välttämättä ole muualla, jos sitä vertailee. Tämän vuoksi on tietysti tärkeää, että sitä valvontaa säädellään niin, että jos on ohjeistukset, niin niitä noudattavat kaikki. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.36 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! On tietysti kannatettavaa, että tasapuolinen kohtelu on koko EU:n tasolla, ja Suomessahan me ollaan tietysti tunnollisia. Meillä ovat nämä valvontasäädökset, ja viranomaiset tekevät hyvää työtä. Siinä mielessä toivon, että tässä tätä byrokratiaa ei sen enempää tämän myötä tulisi. Tätä sitten toki valiokunnassa pohditaan ja kuullaan. Olen tässä samaa mieltä kuin Kalmari — ja Elomaakin mainitsi — että ammattikunta pienenee ja virkoja tähän valvontaan tuskin tarvitsee sen enempää lisätä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Silakasta mainittiin. Taivassalossa kun silakkaa pöytään päivittäin tuodaan, niin silakan kunto on erinomainen tällä hetkellä. Tehdyt toimenpiteet ovat tuottaneet tulosta. Mutta kuten tässä esityksessäkin todetaan, niin ehkä selkeys ja kriteerit kannattaa huomioida sitten tämän eteenpäinviemisen kohdalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.38 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille erittäin hyvistä huomioista ja tärkeistä nostoista ja myöskin kysymyksistä.

Ensinnäkin edustaja Elo aloitti täällä nostamalla esille tärkeän huolen kalakantojen kestävästä kalastuksesta. Suomihan on alleviivannut yhteisessä kalastuspolitiikassa nimenomaisesti sitä, että noudatetaan tieteellistä neuvoa, ja oikeastaan edustaja Auttokin tähän viittasi. Yhteisen tieteellisen neuvon noudattaminen ja sillä perusteella toimiminen esimerkiksi näissä kalastuskiintiöissä viime syksynä nimenomaisesti pelastivat Suomen siltä, että meillä ei tullut totaalista silakan kalastuskieltoa, vaan me pystyimme osoittamaan, että juurikin nämä tieteelliset neuvot mahdollistavat sen, että pystymme silakan kalastusta edelleenkin jatkamaan. Toki jonkun verran kiintiöitä laskettiin, mutta siinä huomioitiin myöskin sosiaalinen kestävyys, mikä tarkoittaa siis sitä, että myöskin ne henkilöt, jotka saavat kalastuksesta elantonsa, selviävät sitten näitten muuttuneitten kiintiöitten kanssa. Voi sanoa, että se viime syksyn yhteinen neuvottelu oli kyllä varsinainen suomalaisten asiantuntijoihin voimannäyte, ja Suomi oli Baltfishissä tässä erittäin ratkaisevassa roolissa.

Edustaja Kalmari nosti esille myöskin tärkeitä kysymyksiä tästä asianomaisesta säännöksestä ja näistä muutoksista, mitä lainsäädäntöön on tulossa. Meillähän näitten säännösten noudattamista tällä hetkellä valvoo Varsinais-Suomen ely ja myöskin Rajavartiolaitos, ja Ruokavirasto on taas sitten se taho, joka määrää hallinnollisia seuraamuksia, jos näitten säännösten vastaisesti toimitaan. Täällä esityksessä todetaan sivulla 11, että tällä esityksellä ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia, ja nimenomaisesti täällä on todettu, että nämä käsiteltävät tapaukset vaihtelevat noin 150—250 tapauksen välillä ja tällaisia vakavia tapauksia on noin 1—3 vuodessa. Tästä varmasti sitten valiokunnassa voitte vielä tarkemmin kysyä.

No, sitten edustaja Autto myös viittasi näihin pohjoisen jokien lohikantojen sääntelyyn. Tässähän me yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa teemme yhteistyötä näitten sääntelyjen osalta, koska nämähän ovat niitä niin sanottuja rajajokia, jotka sitten... Tämä kalastusalue viittaa molempien maitten sääntelyyn ja myöskin viranomaisten väliseen yhteistyöhön. Edustaja Hoskonen täällä myöskin kysyi näitten jokien sääntelyn perään. Tämä todellakin perustuu ihan siihen yhteistyöhön, mitä me teemme Norjan ja Ruotsin kanssa.

Mutta sitten kalastuspolitiikka: Kalastuspolitiikkahan on EU:ssa yhteistä kalastuspolitiikkaa, ja se on ollut ensimmäisen kerran Rooman sopimuksessa, sitä on uudistettu Lissabonin sopimuksessa 2013, eli tämä ei ole aivan uusi asia, että näitä kalastusasioita yhdessä katsotaan. On todettu, että yhteisellä kalastuspolitiikalla halutaan varmistaa kalastuksen ja vesiviljelyn toisaalta ekologinen mutta myöskin taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys pitkällä aikavälillä, ja siksi näistä kiintiöistä aina neuvotellaan. Voisi sanoa, että lokakuun neuvosto on aina se niin sanottu kalastusneuvosto, jossa oikein erittäin tarkasti nimenomaisesti näistä kiintiöistä, jotka liittyvät niin Itämereen kuin myöskin sitten myöhemmin toisessa kokouksessa Atlantin kalastukseen, käydään joka vuosi jäsenmaitten kesken tätä neuvottelua. Tässä voi sanoa, että Itämeren osalta on se hyvä puoli, että kun siellä nyt esi-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

merkiksi viimeksi hyvin herkällä korvalla kuultiin sitä, mitä Baltfishissä oltiin ensin jäsenmaitten kesken löydetty kompromissina, niin sitä sitten haluttiin myöskin neuvostossa mahdollisimman pitkälle noudattaa. Ja sanoisin, että tämä kalastuspolitiikka on juurikin tällaista yhteistä, eli sovitellaan yhdessä, ja toisaalta nimenomaisesti ajatellaan, että meidän pitää pystyä kestäväällä tavalla meidän kalakannoista huolehtimaan, mutta toisaalta myöskin sitten meillä on kalastajia ja kalastuselinkeinosta leipänsä saavia, joitten tilanteesta pitää myös pitää huoli.

No, sitten edustaja Elomaa kysyi juurikin näitten säännösten noudattamisesta. Tämä lainsäädäntö on osa sitä, että nimenomaan pyritään varmistamaan se valvonta ja myöskin sitten se noudattaminen, eli tällä juurikin pyritään siihen, että nimenomaan minkäänlaisia vapaamatkustajia tai laittomia kalastajia ei olisi.

Arvoisa puhemies! Käsittääkseni suurin piirtein nyt vastasin niihin kysymyksiin, mitä tämän asian osalta oli esitetty. — Anteeksi, edustaja Kalmari kysyi vielä kalankasvatuksesta. Tästähän hallitusohjelmassa on myöskin kirjaukset siihen, että me pyrimme nimenomaisesti kotimaisen kalan käyttöä lisäämään ja myöskin sitten sitä, että sitä saadaan ruokapöytiin enemmän. Se on erittäin terveellistä, ja voi sanoa, että se on siinä mielessä myöskin terveystaloutta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.43 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erävalvonnan toimintaympäristö on muuttunut erävalvontalain säätämisen jälkeen. Valtion maille myönnettävien metsästys- ja kalastuslupien kysyntä on kasvanut samalla, kun vaeltaminen, retkeily ja muu luonnossa liikkuminen ovat lisääntyneet. Poliisin voimavarat ovat keskittyneet kaupunkeihin ja taajamiin, minkä johdosta harvaan asutuilla alueilla Metsähallituksen erätarkastajien toimintaedellytysten merkitys on korostunut. Lisäksi metsästys- ja kalastuslainsäädännön kehitys, esimerkiksi yleistyvät saaliskiintiöt, aiheuttaa uusia valvontatarpeita. Muutosten myötä valvontaviranomaisten toimivaltuuksis-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

sa on havaittu puutteita, joiden korjaamiseksi maa- ja metsätalousministeriö on valmistellut tämän hallituksen esityksen.

Keskeiset asiat tästä ehdotuksesta:

Erävalvontalain sääntelyä muutettaisiin erätarkastajien toimivaltuuksien osalta ensinnäkin siten, että erätarkastajilla olisi rikoksesta epäillyn kiinniottamisen yhteydessä oikeus ottaa haltuunsa esine pakkokeinolaissa tarkoitettua takavarikointia tai laite-etsintää varten, jos asia ei siedä viivytystä. Erätarkastajalla olisi myös oikeus kieltää pääsy tietyille alueelle, pääsy tietyn tutkittavana olevan kohteen lähelle, esineen siirtäminen tai muu vastaava toimenpide, jos se on tarpeen esitutkinnan turvaamiseksi. Toimenpiteistä olisi viipymättä ilmoitettava pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle, joka päättäisi sitten jatkotoimista.

Lisäksi säädettäisiin erätarkastajan käskyvallasta. Käytännössä erätarkastajan toimivaltuuksien käyttäminen edellyttää erilaisten täydentävien määräysten antamista, jotta tehtävät saadaan turvallisesti ja tehokkaasti hoidettua. Erätarkastajalla olisi siten oikeus antaa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään yksittäistapauksissa jokaista velvoittavia erävalvontatehtävän toteuttamiseksi tarpeellisia käskyjä ja kielloja.

Erätarkastajaan kohdistuva niskoittelu säädettäisiin rangaistavaksi. Rangaistavaa olisi esimerkiksi toiminta, jossa erätarkastajan lainmukaisen toimenpiteen kohteena oleva henkilö jättää noudattamatta erätarkastajan tehtävän suorittamiseksi toimialallaan ja toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon — tässä vaikka esimerkkinä se, että henkilö pyrkii vaikkapa sotkemaan jälkiä tai tuhoamaan todisteita mahdollisesta lainvastaisesta toiminnasta.

Erätarkastajat toimivat lähtökohtaisesti yksin ja suorittavat valvontaa syrjäisillä alueilla, missä virka-apua ei välttämättä ole saatavissa. Kun otetaan huomioon erätarkastajan tehtävät ja toimivaltuudet näiden tehtävien toteuttamiseen, erätarkastajaan kohdistuvaan niskoitteluun soveltuvan rangaistussäännöksen puuttumista voidaan pitää selkeänä puutteena. Nyt tämä puute sitten korjattaisiin ja lisäksi erävalvontalakiin tehtäisiin vähäisempiä teknisiä tarkistuksia.

Metsästys- ja kalastuslakia muutettaisiin siten, että valvontaviranomaisten tarkastusoikeutta laajennettaisiin ja samalla sääntelyä yhdenmukaistettaisiin metsästys- ja kalastuslain osalta. Esityksen mukaan viranomaisella olisi mahdollisuus tietyn edellytyksin tarkistaa, että henkilön mukana olevissa tavaroissa, esimerkiksi repussa tai kylmälaukussa, oleva saalis ja pyyntivälineet ovat säännösten ja määräysten mukaisia. Tarkastusta ei kuitenkaan saisi tehdä sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai muuten yllään.

Lainsäädännön vaikutuksista: Esityksellä tehostetaan Metsähallituksen erävalvontaa, ja valvontaviranomaisten toimivaltuuksiin tehtävät muutokset lisäävät tiettyihin luonnonvararikoksiin liittyvää kiinnijäämisriskiä. Sääntelyn ennaltaehkäisevä pelotevaikutus edistäisi erityisesti metsästyksen ja kalastuksen lainmukaisuutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä, mikä turvaisi ympäristön perusoikeuden toteutumista yhteiskunnassa. Toisaalta samalla puututtaisiin henkilön yksityiselämän omaisuudensuojaan sekä henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, ja tästä syystä onkin suotavaa, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

Ja lausuntopalautteesta sen verran, että esitysluonnos oli lausuntokierroksella syksyllä 2023. Esitys sai kannatusta lausunnonantajilta, mutta esitykseen tehtiin kuitenkin joitakin muutoksia. Esimerkiksi juuri valvontaviranomaisen tarkastusoikeutta koskevaa ehdotusta muutettiin niin, että henkilön tavaroiden tarkastus edellyttäisi aina epäilyä säännösten tai määräysten rikkomisesta, ja henkilön kulkuneuvon tarkastus ei ole mahdollista.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.48 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian esittelystä. Alkuun muutama sana yleisesti.

Luonnonvararikokset ovat rikoksia luontoa ja meidän kaikkien yhteistä ympäristöä vastaan. Keskeinen ongelma on, että luonnonvararikoksista kiinnijäämisen riski on pieni. Luonnonvararikokset ovatkin mitä suurimmassa määrin piilorikollisuutta. Valitettavasti myös kulttuurilla on tässä merkitystä. Moni luonnonvararikos jää piiloon siksi, että ympäröivä yhteisö joko hyväksyy rikoksen tai ei halua tai ei uskalla siihen puuttua. Rärkeimmillään se johtaa Itä-Suomessa paljastuneen laajan salametsästysvyyhdin kaltaisiin järkyttäviin tilanteisiin, jossa yli 20 ihmistä on epäiltynä rikoskokonaisuudesta, jossa metsästäjät ovat tappaneet suojeltuja lajeja.

Tällä hallituksen esityksellä pyritään lisäämään kiinnijäämisen riskiä erätarkastajien valtaoikeuksia lisäämällä. On tärkeää, että valvontaa tehostamalla annamme yhteiskunta selkeän viestin siitä, että luonnonvararikokset eivät kerta kaikkiaan ole hyväksyttäviä.

Arvoisa puhemies! Metsästys- ja kalastuslupien kysynnän ja luonnon virkistyskäytön kasvaessa myös valvonnan merkitys kasvaa. Suomen eläinsuojeluyhdistys on nostanut lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossa esiin eläinsuojelunäkökulmaa. Sen mukaan valvonnan tehostaminen ja asianmukaisten toimivaltuuksien turvaaminen viranomaisille ovat tärkeitä luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Sujuvalla ja vaikuttavalla valvonnalla on tärkeä rooli metsästyksen ja kalastuksen liittyvien eläinsuojelurikosten torjumisessa sekä eläinten kärsimyksen ehkäisemisessä. Lainsäädännön parantamisen ohella valvontaan on varattava riittävät resurssit.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse viranomaisten valtuuksien lisäämisestä. Se on tehtävä aina tarkasti, ja tähän on tämän hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä edelleen kiinnitettävä huomiota. Oikeusministeriö on huomauttanut, että ehdotetut muutokset laajentavat koko erävalvonnan luonnetta, kun toimivaltuudet erätarkastajilla laajenevat Metsähallituksen alueiden ulkopuolelle ja kattamaan koko Suomen. Lainsäädännön muuttamisen ohella on tärkeää huolehtia siitä, että tarkastajia on riittävästi ja että henkilöstöllä on riittävä osaaminen ja riittävät resurssit uusien tehtävien täyttämiseksi tehokkaasti ja turvallisesti. Ja valvonnan ohella erävalvojien tekemälle neuvonnalle ja ohjaukselle on todella suuri tarve, kuten ministerikin totesi, kun luonnossa liikkuminen ja erilainen luontopalveluiden käyttäminen on lisääntynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

17.51 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Erävalvontaa koskevan lainsäädännön muuttaminen herätti ihan oikeutetusti viime kesänä hyvin vilkasta keskustelua, ja on tässä kohtaa todettava, että tätä esitystä on muutettu tämän hallituksen toimesta sen jälkeen aivan olennaisesti. Siitä iso kiitos. Esityksestä on poistettu ajoneuvojen tarkastaminen kokonaan, ja reppuja voidaan tarkastaa vain epäilyn perusteella, siis vain epäilyn. Mahdollista ei myöskään olisi tarkastettavan henkilön yllä olevien vaatteiden tarkastaminen. Lausunto kierroksen jälkeen poistettiin niin ikään alueellista toimivaltaa koskeva ehdotus. Erätarkastajilla on oltava tarvittavat toimivaltuudet, jotta he voivat tehdä työtään valvoessaan metsästystä ja muuta luonnossa liikkumista, mutta perustuslaissa turvattua kansalaisten koskemattomuutta, omaisuudensuojaa ja kotirauhaa täytyy vaalia. On tärkeää, että perustuslaki-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

valiokunta käy tämän esityksen vielä tarkoin lävitse ja antaa sitten lausuntonsa maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä täytyy myös todeta, että metsästäjät ovat erittäin lainkuuliaista kansaa ja erätarkastajien tekemissä tarkastuksissa havaitaan ongelmia suhteellisen harvoin. Suurimmalla osalla asiat ovatkin metsällä kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

17.52 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Onneksi Suomessa on 300 000 metsästäjää, sillä se on liikenneturvan kannalta erittäin merkittävä asia. Se on sen kannalta erittäin merkittävä asia, että meidän metsissämme säilyy se kasvu, mikä siellä on, eikä synny niin paljon taimituhoja. Se on erittäin tärkeätä SRVA-toimen kannalta eli suurriistavirkaavun kannalta, että silloin, kun ihmiset ovat uhattuna, tällaista apua voisi olla.

Kun mennään tähän lainsäädäntöehdotukseen, niin tavallaan on tärkeää, että ei tule sellaista oloa, että kun niitä ongelmia tämä hallitus ei ole pystynyt ratkaisemaan, vaikka meillä kansalaisaloitteen pohjalta Suomen eduskunta on niitä vaatinut ratkaisemaan — elikkä siis kannanhoidollisen metsästyksen jatkuminen ja sen kehittäminen — ja kun niitä lupia ei pystytä myöntämään, niin tämä saattaa aukaista metsästysrikoksille tien. Minusta olisi paljon parempi, että hallitus olisi ratkonut nämä asiat niin, että me ei laitettaisi 13:a miljoonaa yhteiskunnan rahoja susiasioihin vaan hoidettaisiin se kannanhoidollinen metsästys, ja näin näitä metsästysrikoksia sen vuoksi ei tarvitsisi tehdä. Toki metsästysrikoksia tehdään muistakin syistä, ja siksi asianmukainen valvonta tietenkin on oltava olemassa. On tärkeää, että nyt mittasuhteet tässä katsotaan, ja yksilön suoja. Meillä esimerkiksi kouluissaakaan ei vaatteista tarkastella asioita tai varsinkaan reppuihin ei opettajalla ole asiaa, mutta toisaalta ymmärrän senkin, että kyllä sitä valvontaa pitää pystyä asianmukaisesti tekemään.

Haluan vielä kuvata tätä ongelmaa vaikkapa sen vuoden 2013 Perhon tapauksen perusteella. Silloin useita kertoja perholaiset kertoivat, että meidän lapset eivät uskalla mennä kouluun, kun siellä susilauma syö hirvenraatoa, ja silloisen hallinnon vastaus oli, että siellä ei ole laumaa, siellä on kaksi sutta, susipari. Kun niistä kahdesta salakaadettiin kolme, jäljelle jäi 12 kappaletta, ja tästä seurauksena nämä saivat, totta kai, törkeästä metsästysrikoksesta syytteet. Siellä yksi perheenisä päätti päivänsä sen takia, että nämä syytteet vietiin läpi. Vielä tänäkään päivänä niitä DNA-tuloksia näistä susista, jotka olivat koirasuden näköisiä morfologisesti, ei ole olemassa. Ne katosivat. [Hannu Hoskonen: Ja hävitettiin!] Ne ovat hävinneet. [Puhemies koputtaa]

Minusta olisi tärkeätä, että jotta olisi luottamus siihen, että viranomaiset toimivat ja ihmiset voivat elää turvassa, lapset voivat mennä turvassa kouluun, [Puhemies koputtaa] voidaan harjoittaa metsästystä asianmukaisesti ja harjoittaa elinkeinoja, tämä asia hoidettaisiin ensin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että lakia, lainsäädäntöä, kehitetään ja luodaan ja tarkennetaan niitä niin, että kansalaisten oikeusturva on taattu. Ihan aluksi haluan vielä lisätä sen, että metsästys on hieno harrastus ja nimenomaan niin, että ne ihmiset, jotka rikkovat lakeja, olkoon se sitten metsästystapahtuma tai tieliikenne tai

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

mikä tahansa, pitää saattaa vastuuseen, mutta ei saa leimata sitä joukkoa, joka esimerkiksi metsästysharrastusta, tätä hienoa harrastusta, tekee.

Nyt on semmoinen mieliala tässä maassa, että metsästäjät ovat lähes rikollisia, ja sitten heitä rangaistaan ihan mielivaltaisilla perusteilla. Esimerkkinä on tämä edustaja Kalmarin mainitsema Perhon tapaus. Onhan se käsittämätöntä, että todistusaineisto hävisi. Niitä geenikarttoja ei ole missään. Arvoisa ministeri, pyydän, että te omalla arvovallallanne kaivatte ne esille. Ei voi olla niin, että tämän Perhon tapauksen jälkeen ollaan tilanteessa, että kun yksi perheenisä teki karmean henkilökohtaisen ratkaisun... Kuka auttaa sitä perhettä tänä päivänä? Ei varmasti kukaan. Ei mikään luontojärjestö mene sitä surua kantamaan, ei varmasti mene. Ne ihmiset ovat siellä yksinään. Ja täällä me viisastelemme sitten, oliko kaveri susimetsällä vai ei vai oliko jossakin muussa tehtävässä.

Soitin äsken henkilölle, jonka vaimo joutui viime syksynä puolukkareissullaan erävalvojan tarkastamaksi. Häntä epäiltiin salametsästyksestä. Rouvalla oli mukana reppu, seurakoira — valkoinen pieni koira, joka ei varmasti ymmärrä riistasta tuon taivaallista. Ainut asia, mikä sitä koira kiinnosti, oli repussa olevat eväät. Sitähän se koira vahti, kun emäntä keräili puolukoita. Hänet otettiin kiinni ja tutkittiin ja kysyttiin, minne olet menossa, ja oletko jonkun toisen kanssa yhteistyössä salametsällä.

Kun viranomainen käyttäytyy näin, niin onhan se rikollista toimintaa. Jos tässä maassa viranomainen haluaa kunnioitusta, pitää toimia lakien mukaan eikä ahdistella ja hätyyttellä viattomia naisia tuolla puolukkamatkoilla. Eikä kenenkään ihmisen tarvitse poliisille sanoa — jos vaikka edustaja Viljanen on menossa tänä iltana — meneekö hän kotiin vai lähteekö hän vaikka esimerkiksi katsomaan jääkiekko-ottelua, jos semmoinen on jossakin menossa. Ei edustajan tarvitse viranomaisille kertoa, minne hän on menossa. Hän voi ihan vapaasti tässä maassa liikkua ilman, että häntä epäillään mistään. Tämä homma on mennyt aivan mielivallaksi.

Ja sitten vielä edustaja Kalmarin mainitsemasta Perhon tapauksesta ja niistä lapsista. Olen moneen kertaan teille, arvoisat edustajat, kollegat, kertonut tämän metsästystilanteen, näiden lakien, aiheuttamasta isosta uhkasta. Todellakin Ilomantsissa oli vaarassa sen pienen tytön henki, jota susi odotti tienvarressa. Taksi vei sitten lopulta onneksi kotiin sen lapsen, ettei jäänyt siihen suden kanssa kahden hämärtyvään iltaan. Täällä me parannamme metsästyslakia ja kaikkia seurantalakeja, että saadaan rikolliset kiinni, mutta kukaan ei tässä maassa enää ajattele sen pienen lapsen asemaa, sitä, onko hänen turvallista mennä kouluun. Eivät siellä tienvarsilla valvontapoliisit eivätkä erävalvojat katso, onko se lapsen koulutie turvallinen. Ne vahtivat siellä metsässä sitä, onko sen suden turvallista elää. Kyllä tässä yhteiskunnassa arvot ovat menneet aivan päin seinää. Täällä me viisastelemme toisillemme jostakin EU-direktiiveistä. Kuinka moni kansanedustaja oman lapsensa lähettäisi sille Ilomantsin tielle, jossa eilen iltana seitsemän suden lauma kävi talon pihassa? Helppo meidän on täällä viisastella sen puolesta, että tehkää jotakin. Ei se poliisi valvo sen lapsen turvallisuutta, ei takuuvarmasti. Se on siellä minun kesämökkini tienvarressa käyttämässä, olisiko Hoskonen salametsällä — ei varmasti ole salametsällä. Kunnioitan lakia ja asetuksia ja toimin niiden mukaan.

Mutta kyllä minua niin sapesta ottaa tämä homma täällä talossa. Eikö tässä ole enää mitään järkeä? Samaan aikaan me teemme tämmöisen lain, että annamme yhä enemmän Euroopan unionille päätösvaltaa omissa asioissamme. Olen monesti maa- ja metsätalousministeriön virkamiehiin ottanut yhteyttä, muun muassa tässä kalastusasiassa monta kertaa, mutta kyseinen virkamies... Ja minä yritin soittaa monta kertaa, jätin monta soittopyyntöä,

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

ei kuulunut mitään. Sain sitten kolmannella tai neljännellä pyynnöllä erään toisen virkamiehen kiinni. Jos en olisi ollut niin sitkeä, tieto olisi jäänyt saamatta. Jos tämä Suomen hallinto menee tämmöiseksi, se alkaa muistuttaa erästä itäistä valtiota, joka on jäänyt historiansivuille.

Kyllä minua harmittaa tämä tilanne, arvoisa puhemies. Ei ihmisen henki näköjään enää paina mitään, mutta kyllä pystytään oikeudessa olleet todisteet, niin kuin Perhon tapauksesta edustaja Kalvari ansiokkaasti kertoi, hävittämään sen tautta, että kysymyksessä oli koirasudet. Ne ovat metsästyslain ja tämän toisen lain, vieraslajilain, perusteella lainsuojattomia eläimiä. Mutta kyllä sitä rouvaa, joka menee puolukoita seurakoiransa kanssa keräämään, pitää tutkia, sitä, onko hän salametsällä, ja kysytään, onko sinulla joku kaveri, ja rupeatteko te täällä ihan oikeasti metsästämään. Naisella on mukana vain muoviämpäri, reppu ja kahvipullo ja se pieni koira. Tätäkö tämä Suomi on? Kyllä meillä hyvin menee.

Olen erittäin pettynyt tähän järjestelmään. Meillä on tässä maassa 300 000 hienoa metsästäjää, jotka auttavat viranomaisia tarvittaessa, jos hätä tulee. Mutta heitä pilkataan rikollisiksi ja lähinnä tehdään sitä jäynää, saataisiinko vielä vaikeammaksi heidän asemansa. Kyllä teidän, arvoisat edustajat, kannattaa miettiä, varsinkin sellaisten äitien, joilla on lapsia, jättäisittekö lapsenne koulutien varteen odottamaan taksia pimeänä syysaamuna, kun lapsi menee taksilla kouluun. Ette varmasti jättäisi. Helppo on viisastella siitä asiasta, että kyllä minä tekisin. Mutta minä sitä päivää pelkään joka päivä, että joku lapsi menettää henkensä. Ja sitä minä en, arvoisa puhemies, ikinä toivo. Se on niin kammottavaa. Joka päivä, kun katson niitä lapsia tuolla tienvarressa, käy mielessä, kuka on seuraava. Mieltikää vään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

18.02 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Edellä edustajat todistivat väkevästi petopolitiikasta ja suurpetopolitiikan muutostarpeista. Yhdyn näkemyksiin hyvin pitkältä osin, mutta tämä nyt lähetekeskustelussa oleva lakimuutos koskee erävalvontaa Metsähallituksen mailla elikkä valtion mailla. Alkuun on todettava kaksi asiaa, jotka täälläkin ovat nousseet moneen kertaan esille: erittäin suuri valtaosa metsästäjistä toimii kaikkien lakien, asetusten ja sääntöjen mukaan, ongelmia ei ole, mutta aivan yhtä lailla oikein mitoitettu, asiantunteva ja asiallinen valvonta on myös metsästyksen harrastajien etu.

Arvoisa puhemies! Täällä on todettu jo useaan otteeseen, että lakiesitys on muuttunut lausuntokierroksen jälkeen. Jatkossa pitää olla perusteltu syy, jotta voi tavaroita, kantomuksia, tutkia. Tämä on varmaan paikallaan. Paikallaan on myös sinänsä se, että erävalvojien toimintavaltuuksia laajennetaan. Muistini mukaan valvojia on koko maassa vain 13 kappaletta, jokaisella aluetta noin miljoona hehtaaria, elikkä työskarkaa kyllä riittää.

Arvoisalta ministeriltä, joka on paikalla — erittäin hienoa, että ministeri on paikalla — kysyisin, onko tähän aluerajaukseen tullut muutoksia. Lueskelin lausuntoja, ja siellä oli esitetty huolta esimerkiksi siitä, että erävalvojien alue- tai toimivaltuudet laajenisivat tämän myötä myös kaikille yksityisille maille, eivät ainoastaan niille yksityisille maille, jotka sijaitsevat valtion maiden vieressä. Oli esitetty toive, tehty ehdotus, että nämä erävalvojien laajat toimioikeudet, jotka tämän lainsäädännön muuttamisen johdosta tulisivat, rajataisiin koskemaan vain niitä yksityisiä maita, jotka ovat välittömästi valtion maiden läheisyydessä tai vieressä, ja niin, ettei tulisi yleiseksi oikeudeksi käyttää toimintavaltuuksia kai-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

killa yksityisillä mailla. Elikkä tuliko tähän toiminta-alueajaukseen muutoksia lausunto-kierroksen pohjalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.04 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Outokummussa oli kaksoset lasten-vaunussa, kun susi tuli metrin päähän niistä vaunuista ja sitten onneksi lähti kuitenkin pois. Alueella ei ole ilmeisesti suurriistan virka-aputoimintaa juuri siitä syystä, että metsästäjät kokevat, että heidän äänensä ei kuulu, ja poliisi on aivan kädetön tällaisissa asioissa. Heillä ei ole osaamista eikä kokemusta. Heillä ei ole myöskään esimerkiksi sellaisia koiria, jos vaikkapa karhu loukkaantuisi tai jäisi auton alle, että se voitaisiin turvallisesti metsästä tai lopettaa. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että se luottamus viranomaisiin säilyisi. Kysynkin ministeriltä, mitä hän aikoo tehdä sen asian eteenpäinviemiseksi.

Sitten nostan vielä toisen asian, joka liittyy suoraan tähän valvontaan. Meillä on ollut aikanaan sellainen tapa, jossa poliisit, kun he ovat menneet Lappiin, ovat saaneet Metsähallituksen maille luvan, kun samalla ovat sitten niin sanotusti katsoneet ympärilleen. Se lupa ei ole rahallisesti merkittävä mutta mahdollistaa näitten poliisien metsästysmahdollisuuden tai menon sinne silloin, kun heidän loma-aikansa ovat. Tämä käytäntö on nyt sitten loppunut. Se on ehkä enemmänkin poliisin ammattiyhdistysten tai tämäntyyppisten seuruuksena, mutta eikö tässä olisi järkeä, kun nämä alueet ovat niin isoja, mitä ylipäättään Suomessa yksi erätarkastaja valvoo? Tämä on sinällään rauhoittanut sitä Lapin tilannetta ja varmasti vähentänyt metsästyksrikkomuksia ja -rikoksia, kun siellä tiedetään, että siellä on mahdollisuus sattua valvontaa. Mitä ministeri ajattelee tästä asiasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

18.07 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille tämän asian esittelystä. Haluaisin ministerille korostaa tätä, mitä edustaja Simula sanoi, että metsästäjät ovat lainkuuliaista kansaa, ja kysyisinkin ministeriltä: Näettekö kuinka tärkeänä tämän, että nimenomaan tämä esitys käytetään perustuslakivaliokunnassa, jotta myös metsästäjien oikeudet tässä toteutuvat? Ja toisaalta, kun tässä on nyt opposition suunnasta myös suurpetoasiaa puhuttu tässä yhteydessä, niin eikö olekin nyt niin, että hallitus on tähänkin asiaan keskittymässä? Että jos voitte myös tätä mahdollisesti hieman avata. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Essayah, noin viisi minuuttia.

18.08 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa puhemies! Todellakin on tärkeää ymmärtää, että tällä lainsäädännöllä nimenomaisesti puututaan laittomaan toimintaan, salametsästyksen, ja halutaan meidän erävalvontaa ja sen mahdollisuuksia parantaa. Niin kuin täällä useammassakin puheenvuorossa tuli esille, meillä metsästäjät ovat lainkuuliaisia lähtökohtaisesti ja erittäin tärkeää yhteiskunnallista tehtävää tehdään muun muassa suurriistavirka-avun muodossa, joka täällä tuli esille, ja sitä kautta kannetaan sitä yhteiskuntavastuuta. Mutta nimenomaisesti toivon, että tässä keskustelussa ei ikään kuin sotketa ja haeta jonkinlaisia perusteita laittomalle toiminnalle sillä, että esimerkiksi ollaan tyytymättömiä petopolitiikkaan. Laiton toiminta on rikollista toimintaa, sille ei ole mitään hyväksyttäviä perusteita. Tämän haluan tässä nyt selvyuden vuoksi sanoa.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Edustaja Elo täällä nosti esille juurikin tämän, että valvonnan tehostaminen nimenomaan vahvistaa ihmisten ympäristöperusoikeutta. Tässä ei olla laajentamassa tätä alueellisesti Metsähallituksen maitten ulkopuolelle.

Edustaja Simula nosti esille valiokunnan puheenjohtajana myöskin nämä muutokset, mitkä tässä on nyt otettu sen lausuntokierroksen perusteella, ja nämä hallituksen, nykyisen hallituksen, tekemät muutokset ovat mielestäni hyvin perusteltuja sen lausuntokierroksen pohjalta. Ja todellakin, niin kuin edustaja Huru täällä nosti esille, on tärkeää, että kuitenkin saadaan siihen se perustuslakivaliokunnan näkemys, mikä koskee esimerkiksi reppujen ja vaikka kylmälaukkujen tarkastusta. Kuitenkin tässäkin lainsäädäntöön tehtiin vielä muutos, että nimenomaan tämä on mahdollista silloin, kun on olemassa epäily.

Sitten täällä edustaja Kalmari nosti montakin tärkeää asiaa esille. Ensinnäkin tämä suurriistavirka-apu, josta jo totesinkin, että se on tärkeä yhteiskuntavastuun kannalta ja sen kantamisen kannalta. Nimenomaan ajattelen niin, että tämä suurriistavirka-apu on myöskin meidän poliisille tärkeä, koska on aivan selvää, että meillä eivät poliisiviranomaisten resurssit riitä siihen, jos heidän pitää sitten lähteä näitä esimerkiksi liikenteessä vahingoittuneita eläimiä jäljittämään. Ja täytyy muistaa myöskin, että lainsäädäntöön on tehty nimenomaan metsästäjien toiveesta tämä muutos, jolloin esimerkiksi se vahingoittunut eläin, jos se sitten jää sinne tienposkeen, on sen alueen metsästysseuran vastuulla oleva eläin. Siinä mielessä se, että vaikka joku suurriistavirka-apua harjoittava metsästysseura jättäisi tämän suurriistavirka-aputehtävän, ei väistä sitä vastuuta, mitä siitä kuolleesta eläimestä edelleenkin Suomen lainsäädännössä on. Tämä oli aikanaan muistaakseni vuonna 2011 tehty muutos, joka tuli nimenomaan metsästäjien taholta, sen muutoksen tekeminen.

Sitten näistä hybridisusiin liittyvistä. Tätä täällä sekä edustaja Kalmari että edustaja Hoskonen nostivat esille. En tätä yksittäistä tapausta tunne, mutta meillä hallitus valmistele tällä hetkellä hybridisusiin liittyvää lainsäädäntöä, ja siltä osin voin sanoa, että tämä hallitus tekee sen, mitä aiemmat ovat siltä osin jättäneet tekemättä.

Edustaja Hoskonen nosti täällä esille myöskin juuri tämän, että ei tule leimata missään nimessä kaikkia metsästäjiä.

Tietenkin tämä erävalvojien lukumäärä on Suomessa kohtuupieni. Meillä on, aivan kuten edustaja Viljanen muisti, 13 erävalvojaa, joilla on poliisin pohjakoulutus. Ja työ myöskin hallituksessa tällä hetkellä sekä tuon vahinkoperusteisen että myöskin kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamiseksi, ja vahinkoperusteisessa nimenomaan sen sujuvoittamiseksi, on tällä hetkellä käynnissä. Tätä työtä tehdään sekä täällä kansallisesti että myöskin ollaan näitä asioita nostettu EU-tasolla esille, ja myöskin sitten Euroopan unionin tasolla on selkeästi nyt mahdollisuus lähteä muuttamaan sekä tätä Bernin sopimusta, jossa on säännelty näitten suojelueläinten suojelutasoa, että myöskin siihen liittyvää luontodirektiiviä, jossa on sitten määritelty myöskin nämä suojeluasteet.

Meillähän Suomessa nämä meidän suurpedot ovat tällä hetkellä lähestulkoon kaikki hyvin suotuisalla suojelun tasolla. Tämä Suomessa harjoitettu petopolitiikka osoittaa sen, että meillä on pystytty nimenomaisesti nämä suojelutasot nostamaan hyvälle, suotuisalle tasolle ja sitten toisaalta samanaikaisesti on pystytty säilyttämään myöskin näitten petojen ihmisarkuutta. Ja niin kuin olen monta kertaa sanonut, meidän upeat suurpedot kuuluvat sinne meidän suomalaiseseen luontoon, ne ovat osa sitä, mutta ne eivät kuulu ihmisten kotipihoille, eivätkä ne kuulu karja-aitauksiin tai lampoloihin.

Ehkä vielä sitten, kun edustaja Hoskonen nosti tämän esille, että tämä ei siis mitenkään ole EU:sta tulevaa lainsäädäntöä, vaan tämä on ihan meidän kansallista lainsäädäntöä:

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Meillä Metsähallitus omistaa isot määrät metsäomaisuutta, maaomaisuutta, vesiomaisuutta, ja tästä kaikesta me yhdessä pidämme huolta. Tämä on meidän valtavan suuri kansallinen rikkaus, joka kuuluu Suomen kansalle, ja myöskin tällä erävalvonnalla pidämme huolta tästä yhteisestä omaisuudesta. [Puhemies koputtaa] — Näin. [Petri Huru: Juuri näin, hyvä vastaus!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.15 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä on tarkoitus lisätä kasvinsuojeluaineista annettuun lakiin elintarvikeketjun virallista valvontaa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla saatetaan laki vastaamaan EU-lainsäädännön nykytilaa, selkeytetään kansallisia käytäntöjä sekä parannetaan lain rakennetta ja selkeyttä. Muutoksilla sujuvoitetaan viranomaisten työtä ja helpotetaan alan toimijoiden toimintaa.

Keskeisimmät muutokset ovat seuraavat:

Ensinnäkin miehittämättömät ilma-alukset kasvinsuojeluaineitten koelevityksessä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi ehdotuksen mukaan myöntää luvan kasvinsuojeluaineitten levittämiseen miehittämättömillä ilma-aluksilla tutkimus- ja kehitystarkoituksiin suoritettavissa kokeissa. Samalla maa- ja metsätalousministeriölle säädettäisiin valtuus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä kokeisiin liittyen.

Sitten kasvinsuojeluaineitten levityksestä kaasuttamalla. Kaasutettavien, suljetuissa tiloissa käytettävien kasvinsuojeluaineitten käyttö edellyttää erityistä suojautumista ja ammattitaitoa. Kasvinsuojeluaineen levittäjien riittävän osaamisen ja taidon varmistamiseksi ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää hakemuksesta luvan käyttää kaasuttamalla levitettävää kasvinsuojeluainetta.

Julkisesta tietopalvelusta. Henkilön, joka haluaa ostaa ammattikäyttöön tarkoitettua kasvinsuojeluainetta, tulee esittää ostotilanteessa kasvinsuojelututkimuksen suorituksesta saatu

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tutkintotodistus. Esityksessä ehdotetaan, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi jatkossa luovuttaa myyjälle julkisen tietoverkon välityksellä rekisteriin sisältyvät tiedot kasvinsuojeluaineita koskevan tutkinnon suorittaneen nimestä ja myöskin tunnustenumera. Myyjä voisi sitten ostotilanteessa tarkistaa ostajan tutkinnon voimassaolon suoraan sieltä rekisteristä.

Sitten näistä hallinnollisista pakkokeinoista. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uutena pakkokeinona hallinnollinen seuraamusmaksu, jolla valvontaviranomainen voisi reagoida nopeammin mahdollisiin laiminlyönteihin. Kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksulla pyritään toisaalta ennalta ehkäisemään määräysten vastaista toimintaa ja toisaalta nopeasti ja tehokkaasti estämään myös sen jatkamista. Seuraamusmaksun täytäntöönpanemiseksi lisätään kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksu sakon täytäntöönpanosta annetun lain ensimmäiseen pykälään. Toisena uutena pakkokeinona otettaisiin käyttöön internetsivuston tai sen osan sulkeminen, jos määräysten vastaisen kasvinsuojeluaineen myyntiä ei muilla keinoilla voitaisi estää. Säännös perustuu valvonta-asetuksen 138 artiklassa kuvattuihin toimenpiteisiin, joihin viranomaisen on ryhdyttävä, jos todetaan, että toimijat eivät noudata säännöksiä. Molemmat näistä pakkokeinoista on viime vuosina otettu käyttöön elintarvikeketjun lainsäädännössä.

Ja vielä valvonta-asetuksen täydentäminen ja lain selkeyttäminen. Lakiin esitetään tarkennettavaksi EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämiseen liittyviä viranomaisten tehtäviä liittyen koordinaatioon ja yhteydenpitoon, laboratorioitten nimeämiseen, valtuutettuihin tarkastajiin ja myöskin valvontasuunnitelmiin. Lakiin esitetään lisättäväksi valvonta-asetuksen 140 artiklan mukainen säännös rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamisesta. Lakiin tehdään myös lain rakennetta selkeyttäviä ja hallinnollista taakkaa keventäviä muutoksia.

Näitten lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.10.2024.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistan. Edustaja Kalmari.

18.18 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Tässä laissa on monia oikein hyviä elementtejä. Mielestäni esimerkiksi tämä dronejen käyttömahdollisuus, vaikka se on vasta koekäytössä, on oikein järkevä ja tervetullut asia. Kun mietitään meidän metsien terveyttä ilmastonmuutoksen seurauksena, niin tällä voi olla todella merkittävä vaikutus, isompi kuin luulemmekaan. Sehän tiedetään, että metsässä nämä ruiskutukset ovat monesti aika haasteellisia — millä kalustolla tehdään ja lentokoneruiskutukset sitten, kun ovat kiellettyjä — niin tämä voisi olla sellainen täsmällinen suomalainen tapa tehdä, jos tarvetta ilmenee, toivottavasti ei ilmene. Ja moni muukin asia, johon perehdymme sitten valiokunnassa tarkemmin.

Mutta varsinaisesti halusin käyttää puheenvuoron siitä asiasta, kun valiokuntamme oli Brasiliassa valiokuntavierailulla, ja siellä ruoantuotanto on noussut 60-luvun nälästä siihen, että tultiin ensin omavaraiseksi ja nyt ollaan maailman suurimpia elintarvikeviejiä. Mercosur-sopimus todennäköisimmin tulee polkemaan eurooppalaista ruoantuotantoa siten, että annetaan periksi elintarviketurvallisuusasioissa, kun saadaan muuten sopimus syntymään. Ja Brasilian tuotantotavat ovat sellaisia, että ne eivät kestä suomalaista päivänvaloa. Siellä on eläintuotannossa — mainitsen senkin, vaikkei nyt suoraan tähän liity — hormonit käytössä, kasvuhormonit, siellä käytetään antibioottisia kasvun edisteitä. Mutta

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

kasvintuotantopuolella siellä käytetään geenimuuntelua, eikä mitä tahansa geenimuuntelua, vaan pyritään tuottamaan kasveja, jotka kestävät, sietävät, glyfosaattia. Suomalaisittain moni tuntee sen vaikkapa Roundup-tuotenimikkeestä. Eli sitten tällä tehoaineella vedetään kasvustoihin suoraan. Siellä on todella monia muitakin kasvinsuojeluaineita, sekä insektisidejä että pestisidejä että fungisidejä eli sieni-, hyönteis- ja rikkamyrkkyjä, jotka ovat Suomessa kiellettyjä.

Kysynkin ministeriltä: Kun meillä nyt selkeästi kiristetään tässäkin lainsäädännössä jälleen vaatimuksia, ruuveja kiristetään, ja se aiheuttaa lisäkustannuksia jopa niin, että sitten osalla tuotteista voi olla vaikeuksia markkinoille pääsyssä — kun niissä on aika kovat testausvaatimuksetkin, joista ei ole edes hyväksytty, että se sama testi pitäisi koko Pohjoismaissa, vaan aina pitää joka jäsenmaassa erikseen tämä tehdä — niin mikä teidän ratkaisunne olisi siihen, [Puhemies koputtaa] että me voitaisiin pärjätä kilpailukyvyssä? [Puhemies koputtaa] Mitä meidän pitäisi tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

18.22 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kalmari jo edellä totesi, että tässä ehdotetussa lakimuutoksessa on monia hyviä elementtejä ja sillä ajantasaisesti voimassa olevaa lainsäädäntöä monelta osin ja positiiviseen suuntaan. Yleisesti ottaen voi sanoa, että esitys on hyvinkin hyväksyttävissä, etenkin kun huomioidaan sitten täytäntöönpanossa se, että mahdolliset seuraamusmaksut, jos niitä joudutaan määräämään, ovat suhteessa rikkeen suuruuteen.

Arvoisa puhemies! Kun ministeri on täällä paikalla, mikä on erinomainen asia, niin ajattelin kysyä ministeriltä tähän aihepiiriin liittyvän kysymyksen.

Lait ja asetukset ovat yksi asia, toimeenpano on yksi asia ja viranomaisten toiminta on sitten kolmas asia, joka oleellisesti vaikuttaa siihen, miten nämä lait vaikuttavat käytännön elämään. Tukes on Suomessa kansallinen kasvinsuojeluaineita säätelevä viranomainen. Turvallisuusasioissa, myös tietysti tämmöisissä kemiallisen turvallisuuden asioissa, pitää noudattaa varovaisuusperiaatetta, mutta kentältä on kuulunut jo pidempään viestiä siitä, että Tukes Suomen kansallisena viranomaisena vetäisi tulkinnoissaan tiukempaa linjaa kuin monissa muissa EU-maissa vastaavat viranomaiset tekevät. Tämä on aiheuttanut ylimääräisiä kustannuksia, ja etenkin siitä on tullut paljon palautetta, että Tukesin päätöksenteko, asioiden käsittely, venyy ja viipyy, mistä aiheutuu toimijoille todella suuria ongelmia.

Tässä kun on aihepiiri esillä, niin ajattelin kysyä ministeriltä, onko ministeri kuullut Tukeisiin ja näihin prosesseihin liittyvistä ongelmista ja kritiikistä, ja onko tähän Tukesin toiminnan sujuvoittamiseen, byrokratian karsimiseen, hitauteen ja kustannusten hillintään tulossa toimenpiteitä tai onko sille mitään tehtävissä. Edustaja Kalmari hyvin puhuu kotimaisen tuotannon kilpailukyvästä, ja tältäkin osin viranomaisen toiminta vaikuttaa hyvin oleelliselta osalta siihen toimintaympäristöön, missä suomalaista ruokaa tuotetaan ja mikä on sen kilpailukyky.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

18.24 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämänkin lain tarkoituksena on uudistaa ja yksinkertaistaa, mikä on hyvä tavoite ihan kaikkiin lakeihin, mitä säädämme. Elintarvikeketjun turvallisuuden korkea taso riippuu siitä, valvotaanko EU-vaatimusten täytäntöönpanoa jäsenvaltiossa tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Tässähän me Suomessa olemme todella onnistuneet — tuottajamme ja virkamiehemme ovat tehneet ja tekevät tunnollista työtä. EU:n ulkopuolelta tuotaville tuotteille tarvitaan myös selkeät kriteerit ja tuotetiedot kuluttajalle, mikäli ja kun ne ovat samoilla markkinoilla.

Kasvinsuojeluaineissa on sääntelyn ohessa kuitenkin muistettava, että emme kansallisesti kiellä EU:n alueella hyväksytyjä suojeluaineita, joiden käyttämättömyyden vuoksi altistamme peltomme tai puumme mahdollisille tuholaisille. Tällöinhän on menetetty peli. Tärkeintä meidän on turvata unionin maatalouden kilpailukyky ja ennen kaikkea Euroopan oma huoltovarmuus. Kysymykseni oikeastaan on sama kuin edustaja Viljasella näihin kasvinsuojeluaineihin liittyen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän vastata? Olkaa hyvä, enintään kolme minuuttia.

18.26 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia myös hyvistä kysymyksistä ja huomioista.

Täällä edustaja Kalmari nosti esille tämän Mercosur-sopimuksen, ja me tiedämme, että sehän on ollut vuosikausia jumissa. Jotkut jopa sanovat, että esimerkiksi tämän meidän hyvin tunteman metsäkatoasetuksen, voisiko sanoa, juuret ovat jossakin määrin tässä Mercosurissa ja myöskin sitten tässä kauppakilpailussa, mitä tällä hetkellä käydään tuonne Etelä-Amerikan suuntaan. Kyllä ajattelen itse näin, että meidän pitäisi vaan pystyä korostamaan tämän suomalaisen tuotannon puhtautta, antibioottivapautta, sitä, että meillä ei ole salmonellaa, sitä, että meillä kasvinsuojeluaineitten käyttö on erittäin vähäistä, jos sitä vertaa vaikka EU-tasolla, ja että me kuluttajina oppisimme myös arvostamaan ja maksamaan siitä hyvästä, että me tiedämme, mitä me laitamme suuhun. Tämä on minun mielestäni... Tänä päivänä uskon, että sillä on kyllä myöskin yhä enemmän painoarvoa tuolla kaupan hyllyssä, kun vain pystyisimme tämän asian selkeästi tuomaan esille. Siinä mielessä täytyy toivoa, että esimerkiksi suomalaiset kauppaketjut tekisivät vastuullisia valintoja silloin, kun suomalaisille kuluttajille hankitaan ruokaa, ja siinä mielessä tässä voisi sanoa, että viime aikoina on ollut parantamisen varaa tällä puolella.

No, ehkä sen verran tästä kasvinsuojeluaineitten levittämisestä, minkä edustaja Kalmari nosti esille, näitten dronejen kautta. Oli mahdollisuus ministerinä vierailulla Belgiassa sellaisella koetilalla, jossa tehtiin todellakin sekä kuvausta että analysointia näistä kasveista, ja sen jälkeen katsottiin, minkä verran tämä kyseinen kasvi tai se kyseinen kasvialue tarvitsee sitten tätä kasvinsuojeluainetta, eli siellä oli lähdetty hyvin tarkasti myös miettimään sitä, että ei olisi turhaa kasvinsuojeluaineitten käyttöä. Tätä pidän tärkeänä ja oikeana suuntana.

Edustaja Lahdenperä myöskin kiinnitti huomiota tähän samaan kysymykseen, millä tavalla pystymme korostamaan tätä puhtautta ja myöskin sitä suomalaisten elintarvikkeitten jäljitettävyyttä. Nythän Euroopan parlamentissa kaatui tämä niin sanottu SUR-asetus, joka liittyy juurikin sitten näiden kasvinsuojeluaineitten sääntelyyn, ja voi sanoa, että siinä lähdettiin taas tyypillisesti liikkeelle: ei kuunneltu jäsenmaita, asetettiin tiettyjä prosenttitä-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

voitteita kaikille maille. Täällä kun meillä kävi komissaari Wojciechowski, niin hän pariinkin otteeseen otti esille sen, miten epäreiluja tällaiset säännökset ovat sellaisille maille kuin Suomi, jotka jo lähtökohtaisesti käyttävät erittäin vähän kasvinsuojeluaineita. Nythän sitten komissio on vetänyt sen esityksensä pois, mutta sehän ei sitä tarkoita, että se olisi ikuisesti hautautunut, vaan jääme odottamaan varmaan taas sitten, että seuraava komissio kaivaa sen naftaliinista ja ottaa esille.

Edustaja Viljanen kysyi tästä Tukesista. Se toimii tuolla sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. Minun korviini ei ole kuulunut valituksia siitä. On ehkä tullut näitä kysymyksiä siitä juuri, miksi jossakin maassa, vaikka Ruotsissa, saa käyttää jotain tiettyä suojeluainetta, mitä ei sitten Suomessa saa käyttää. Olen ymmärtänyt niin, että myöskin maaperällä ja sen koostumuksella on myös sitten merkitystä — että aivan yksi yhteen esimerkiksi nämä Ruotsin ja Suomenkaan kasvinsuojeluaineet eivät ole sillä tavalla verrannollisia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja siellä vielä edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.29 Anne Kalmari kesk: Kiitoksia, rouva puhemies! Olipa hyvä uutinen tuo, että tämä kasvinsuojeluaineasetus tällä erää kaatuu, ja toivotaan seuraavalle komissiolle sitten viisautta vähä enemmän — ei niin, etteikö kasvinsuojeluaineitten vähentäminen olisi tärkeää, mutta siinä pitää kulkea realismissa, kun näitä asioita tehdään. Olihan se Suomen kannalta ihan järkyttävää, että koko meidän metsissä tapahtuva urea — te kaikki tiedätte, mitä urea on, ei todellakaan kauhean vaaralliselta kuulostava aine — laskettiin meidän kasvinsuojeluainekiintiöihin, jotka jyvitetiin sitten pelloille. Ihan käsittämättömiä asioita. Todella hyvä, että se ei mene eteenpäin.

Vielä haluan nostaa tähän lyhyesti sen, että meillä nimenomaan on ongelma näissä tehoaineissa se, että esimerkiksi jonkun kaalin tuotannossa tai tämmöisen yksittäisen tuotteen, jota ei viljellä kovin isoa pinta-alaa, kenenkään ei kannata tuoda markkinoille kokeiltavaksi muutamille sadoille hehtaareille tehoainetta. Siksi olisi tärkeää, että niin paljon kuin mahdollista edistettäisiin sitä, että ne testit olisi tehty samantyyppisissä olosuhteissa, vaikkei juuri sillä maaperällä — onhan Suomessakin turvemaita ja savimaita ja hiesuja ja monenlaista. Kun kuitenkin ne sitten toimivat, niin yritettäisiin edistää tätä, niin että me voitaisiin sellaisiakin tuotantoaaroja, jotka eivät ole niin kauhean isoja mutta merkityksellisiä Suomelle, tulevaisuudessakin jatkaa, kun tuntuu, että tehoaineet ihan loppuvat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2024 vp

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalista ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdien jälkeen. — Ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.32 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Esittelen nyt eduskunnalle hallituksen esityksen 35/2024 laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä tietoyhteiskunta- ja viestintäministeriön muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi kahta lakia, ja käytännössä muutokset vaikuttaisivat tiettyjen sähköisten viestinnän palveluista annetun lain säännösten voimassaoloaikaan. Säännöksiin ei ehdoteta tehtäväksi sisällöllisiä muutoksia.

Lausuntokierroksella oli laajempi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muutosesitys, ja se päätettiin eduskuntakäsittelyn sujuvoittamiseksi jakaa kahteen eri esitykseen. Ensimmäiseen esitykseen, tämä nyt kyseessä oleva, otettiin aikataulullisesti kiireelliset muutokset. Toki voi nyt todeta, että myöskin jälkimmäinen samaan lakiin kohdistuva muutosesitys on tänään esittelyssä.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että radioviestinnän luottamuksellisuutta sekä matkapuhelinliittymien osittaista puhelinmarkkinointikieltoa koskevat väliaikaisesti voimassa olevat säännökset säilytettäisiin ja muutettaisiin toistaiseksi voimassa oleviksi. Muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan ennen nykyisten säännösten voimassaoloajan päättymistä kesäkuun lopulla ja heinäkuun alussa 24.

Esityksen tavoitteena on säilyttää mahdollisuus radioviestinnän välitystietojen tilastolliseen käsittelyyn ilman, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tai luottamuksellisen viestin salaisuuden suoja vaarantuvat. Laissa kielletään nyt markkinoimasta puhelimitse matkaviestinverkon puhelinliittymää kuluttajille, jotka eivät ole teleyrityksen omia matkapuhelinasiakkaita, muuten kuin kuluttajan nimenomaisesta pyynnöstä. Säilyttämällä kyseinen säännös toistaiseksi voimassa olevana, pyritään turvaamaan perusviestintäyhteydet ja suojelemaan kuluttajia puhelinmarkkinointiin liittyviltä markkinahäiriöiltä teleyritysten uusasiakashankinnassa ja palveluntarjoajan vaihtotilanteissa.

Lisäksi Traficomien tehtäviin esitetään lisättäväksi väliaikaisesti 30.6.32 asti yleisistä matkaviestintäverkoista EU:n alueella annetun asetuksen, niin kutsuttu verkkovierailuasetus, sekä sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen valvonta. Muutoksella varmistetaan viraston toimivalta valvoa voimassa olevia EU-asetuksia Suomessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistaan, edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

18.35 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministeriä tämän hallituksen esityksen tuomisesta. Tässä, niin kuin todettu, osaltaan on tämä matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikielto. Sinänsähän kuulostaisi oudolta, että yritykset haluavat kieltää markkinoinnin ja vapaan kaupan ja niin edelleen, mutta näyttäisi siltä, että tämä viesti on tullut hyvin vahvasti toimijoilta ja operaattoreiltakin. On hyvä, että meillä tulee nyt tällainen linjaus, että tämä olisi sitten toistaiseksi voimassa.

Vakuutan ministerille, että tämä esitys tullaan käsittelemään ripeästi, ja se on ollutkin meillä jo ennakkokäsittelyssä tuolla valiokunnassa, joten kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.36 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen mukaan nykyiset väliaikaisesti voimassa olevat matkapuhelinliittymien osittaista puhelinmarkkinointikieltoa, radioviestinnän luottamuksellisuutta ja välitystiedon määritelmää koskevat säännökset muutettaisiin tosiaan toistaiseksi voimassa oleviksi. Lisäksi lakiin lisättäisiin väliaikaisesti säännös Liikenne- ja viestintäviraston erityisistä tehtävistä verkkovierailuasetuksen sekä sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen valvonnassa.

Matkapuhelinliittymien markkinointikiellon muuttaminen pysyväksi on positiivinen asia, joka suojelee kuluttajia aggressiiviselta puhelinmarkkinoinnilta estämättä kuitenkaan toimivaa markkinaa. Liittymämarkkinointi on löytänyt toiset markkinakanavat, joissa kuluttajalla on enemmän aikaa ja mahdollisuutta vertailla tarjouksia. Puhelimitse palvelua saa kuitenkin edelleen pyydettyä. Moni kansalainen saattaisi olla tyytyväinen, mikäli toimintatapa puhelinmyynnissä yleistyisi muihinkin tuotteisiin. Matkapuhelinliittymien kohdalla sektorin erillissäätely on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi, koska liittymäsopimusten epäselvyydet voisivat johtaa välttämättömiksi katsottujen yhteyspalveluiden katkeamiseen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikennettä koskevaan yleissopimukseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 36/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ja esittelijänä jälleen ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskustelu

18.37 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt eduskunnalle hallituksen esityksen tieliikennettä koskevaan yleissopimukseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi, eli 36/2024 on kyseessä. Kansainväliset tieliikennettä koskevat sopimukset ovat tärkeitä oikeudellisia instrumentteja, jotka sekä helpottavat kaupankäyntiä ja kuljetuksia että kehittävät liikenteen turvallisuutta. Liikennesääntöjen ja ajoneuvostandardien erillissäätelystä on pyritty kansainvälisesti pääsemään eroon sopimalla yhtenäisistä käytännöistä.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission alaisen liikenneturvallisuustyöryhmän 86. istunnossa hyväksytyt muutokset tieliikennettä koskevaan yleissopimukseen. Näiden päätavoitteena on sovittaa kansainvälinen tieliikennesopimus yhteen voimassa olevien valaisinten E-sääntöjen kanssa. Suurin osa ehdotetuista muutoksista koskee ajoneuvojen valaisimia ja merkinantolaitteita sekä niiden käyttöä. Ajoneuvoalalle on tyypillistä, että sääntely on teknistä ja useissa tapauksissa hyvin yksityiskohtaista. Ajoneuvoteknologian ja siihen liittyvien sääntösten kehittyminen menneinä vuosikymmeninä on johtanut tilanteeseen, jossa tieliikennesopimuksen sisältö ei ole täysin yhdenmukainen E-sääntöjen kanssa.

Lisäksi esitetään, että eduskunta hyväksyisi muutoksiin liittyvän lainsäädännön alaan kuuluvan varauman. Ehdotetun kohdan mukaan sinistä ja/tai punaista varoitusvalaisinta saavat käyttää vain hälytysajoneuvot, jotka ovat suorittamassa kiireistä tehtävää tai joista muita tienkäyttäjiä on tarpeen varoittaa. Punainen valo on perinteisesti liitetty pakolliseen pysähtymiseen, minkä vuoksi punaisen varoitusvalaisimen käyttöä ei nähdä Suomessa asianmukaisena.

Tieliikennesopimukseen ehdotettujen muutosten tavoitteena on yhdenmukaistaa tieliikennesopimuksia ja vuoden 58 yhdenmukaisten teknisten vaatimusten hyväksymistä koskeva sopimus. Näillä muutoksilla pyritään varmistamaan, että kansainvälinen tieliikennesopimus on ajan tasalla ja yhteneväinen voimassa olevien moottoriajoneuvojen teknisten E-sääntöjen kanssa. Nykyiset erot ja puutteet johtuvat siis pääosin nopeasta teknologian kehityksestä. Suurin osa ehdotetuista muutoksista on yksittäisiä lisäyksiä ja muutoksia eri sopimuskohtiin.

Suomessa tieliikenteessä ovat pääosin voimassa vastaavat liikennesäännöt, joita sopimusmuutoksilla esitetään toteutettaviksi. Sopimusmuutoksiin on varauduttu jo tieliikennelain kokonaisuudistuksen yhteydessä, ja sopimusmuutokset eivät näin ollen edellytä muutoksia tieliikennelainsäädäntöön Suomessa. Ehdotetut muutokset kuuluvat lainsäädännön alaan, ja sopimusmuutokset tulee hyväksyä 9.8.2024 mennessä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

18.41 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Olen aina ihmetellyt sitä, kun Anssi Kela laulaa siinä Puistossa-kappaleessa ”valot siniset välähtää / vaatien pysähtymään”, mutta kyllä meillä edelleenkin mennään sillä, että punainen valo olisi se pysäytysvalo. Ja hyvä niin, että tämä varauma on tähän kirjattu, että sininen on sitten muuten hälytysajoneuvojen käytössä.

Meillä on tullut aika paljon palautetta erityisesti raskaan ajoneuvon kuljettajilta siitä, että kun on automaattivalot autossa, takavalot ovat pimeinä. Näissähän on nyt kirjauksia ja

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

yhteiset sopimukset siitä. Tietysti tuolla valoisammilla paikkakunnilla ja mailla on sama käytäntö kuin täällä Suomessa, mutta monesti näyttää, että auto voi olla pysähdyksissä tai jotenkin muuten niin, ettei tiedetä, onko se liikenteessä, kun takavalot eivät ole päällä tai käytössä. Tähän pitäisi nyt kiinnittää huomiota. Käsittääkseni voisi ehkä olla syytä, että ministeriö yhdessä Traficominkin kanssa hakisi, pystyttäisiinkö löytämään keinoja siihen, miten liikenneturvallisuutta voitaisiin parantaa tältä osin. Vaikka on kyse isoista kansainvälisistä sopimuksista, toisaalta me myös teemme täällä omaa lainsäädäntöämme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.42 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ja yhtyä äsken kuultuun arvostetun liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Ovaskan puheenvuoroon. Erinomainen esimerkki populaarimusiikin kautta haettuna tähän keskusteluun, jossa toki tieliikenteen yleissopimukseen ehdotettujen muutosten tavoitteet ovat meillä käsittelyssä.

Tarkoituksenahan on siis yhdenmukaistaa ajoneuvojen valaisimia ja merkinantolaitteita ja niitä koskeva tieliikennesopimus ja vuoden 1958 yhdenmukaisten teknisten vaatimusten hyväksymistä koskevan sopimuksen asiaan kuuluvat määräykset. Erot ja puutteet ovat tosiaan pääosin johtuneet merkittävästä teknologian kehityksestä. Mahdolliset epäjohtomukaisuudet ajoneuvojen teknisten säännösten ja tieliikennesopimusten välillä on tarpeen poistaa, jotta vältettäisiin tilanne, jossa voimassa olevien säännösten mukaisesti hyväksytyllä ajoneuvolla voisi kuitenkin olla vaikeuksia kansainvälisessä liikenteessä.

Tämä hallituksen esitys on kaikkineen melko lailla tekninen, kansainvälisen sopimuksen päivitys osaksi kansallista lainsäädäntöä. Esityksellä ei itsessään ole taloudellisia vaikutuksia Suomelle. Lausuntopalaute tästä hallituksen esityksestä oli joko kannattavaa tai neutraalia, mutta kuitenkin osa lausunnonantajista totesi esityksen muotoilujen olevan mahdollisesti hankalia juuri näiden lisävalojen kannalta, vaikka ne vastaavat nykyisin voimassa olevaa sopimusta eikä sopimuksen pohjalta ole tarkoitus muuttaa kansallista lainsäädäntöä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ja nyt esittelijänä jälleen ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.44 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen sähköisen viestinnän palvelulain muuttamista koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle. Eli nyt kyseessä on esitys, jolla poistettaisiin kaapeliradion siirtovelvoite, ja tässä on tavoitteena mahdollistaa kaapeliverkoissa tehokkaampi verkon käyttö ja laadullisesti parempien yhteyksien tarjoaminen. Lisäksi saatetaan kansallinen siirtovelvoitesääntely vastaamaan EU-sääntelyn asettamia vaatimuksia. Radion siirtovelvoitteen poistumiselle esitetään vuoden siirtymäaikaa, eli velvoite päättyisi 30.6.2025.

Esityksellä myös täydennettäisiin radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttamis-
sedellytyksiä. Tavoitteena on täydentää peruuttamisedellytyksiä kansallisen turvallisuuden sekä tiettyjen rikoslaissa rangaistavaksi säädettyjen rikosten kuten terrorismirikosten osalta. Lisäksi esitys sisältää pienempiä ja teknisluontoisempia muutoksia televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun perimiseen ja markkinaehtoiseen taajuusmaksuun.

Esityksellä siis parannetaan tilannetta. Ja sen voisin oikeastaan tähän todeta, että meil-
lähän on ollut laaja virkamiestyöryhmä, jossa on ollut edustus Puolustusvoimista, liikenne- ja viestintäministeriöstä, Huoltovarmuuskeskuksesta, Traficomista, sisäministeriöstä ja sosiaali- ja terveysministeriöstä. Tämä työryhmä on siis suositellut radion siirtovelvoitteen poistoa, ja lisäksi he ovat korostaneet — kuten mekin ministeriössä — että tämän lisäksi tarvitaan erillinen hanke, jossa vaaratiedotejärjestelmää kehitetään pikaisesti. — Näin lyhyesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

18.46 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämäkin on tärkeä ja hyvä esitys. Ehkä se kysymys herää tästä siirtymäajasta, että onko sille tarvetta olla noin pitkä vai voisiko se olla jopa lyhyempikin. Tämähän ei koske kovin suurta joukkoa lopulta. Tietysti ymmärrän, että kaikkien pitää olla varautuneita siihen, mutta tästäkin on vuosikausia jo käyty keskustelua, ja olen ymmärtänyt jo pidemmältä ajalta, että nämä yritykset tietysti toivovat, että niin sanotusti kaistaa vapautuu sieltä nopeasti.

Kaiken kaikkiaan lakiesitys on osa suurempaa kokonaisuutta, ja varmasti joskus myöhemmin taas tulee keskusteluun televisiopuolikin, mutta mielestäni on nyt hyvä, että me keskitymme tähän radioasiaan ja näihin siirtovelvoitteisiin siinä ja huolehditään kuitenkin, että televisio edelleen säilyy, niin kuin se tällä hetkellä laissa on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

18.47 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Muutama huomio tästä hallituksen esityksestä, jonka merkittävin sisältö, kuten edellä mainituissa puheenvuoroissa kävi ilmi, on tämä kaapeliradion siirtovelvoitteen poistaminen. On perusteltua, että tällaisesta vanhentuneesta tekniikasta eroon hankkiudutaan ja päästetään kehitys kehittymään.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

On pakko silti alleviivata tämänkin esityksen kohdalla tätä lyhyttä lausuntoaikaa, jonka johdosta esimerkiksi oikeusministeriö ei päivitettyyn esitykseen lausuntoa kerinnyt antaa, etenkin kun aikaisemmalla lausuntokierroksella ministeriöllä oli huomioita liittyen tähän esitykseen. Painotan, että kiire on aina huono tekosyy, kun uutta lainsäädäntöä tehdään.

Toiseksi, kun tämä siirtovelvoitteen poistaminen johtaa eittämättä siihen, että radio ei kaikissa kotitalouksissa kohta kuulu, on tärkeää turvata ja huomioida kaikkien suomalaisten oikeus tiedonsaantiin. Esimerkiksi näkövammaisille, joita on yli 50 000 maassamme, radio on erityisen tärkeä tiedonsaannin väline, ja on syytä ottaa huomioon heidän oikeutensa, kun tämä siirtovelvoite poistetaan.

Kun valiokuntamme puheenjohtaja Ovaska tässä totesi tämän siirtymäajan tarpeellisuudesta, niin kyllä itse sanoisin, että liittyen esimerkiksi juuri tähän edellä mainittuun asiaan pidän tärkeänä, että siirtymäaika on riittävän pitkä ja että tästä tulevasta muutoksesta tiedotetaan hyvin. Mutta kuten aina, olen varma, että valiokuntamme tästäkin esityksestä loihii hyvän mietinnön, joka ottaa huomioon nämä eri näkökulmat. — Kiitos. [Jouni Ovaska: Erinomaisen!] — Erinomaisen, joo.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

18.49 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tätä niin sanottua must carry-muutostahan valmisteltiin jo viime kaudella, ja silloin sekä pandemian mutta myös Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan johdosta nousi esiin yksi keskeinen ongelma-kohta muutoin tässä ihan itsessään ehkä aika kiistattomassakin hallituksen esityksessä, nimittäin nämä hätätiedotteet ja niihin liittyvä läpipääsy. Tähän myös osa lausunnonantajista, muun muassa Häätäkeskuslaitos, on jo tässä vaiheessa kiinnittänyt huomiota. Se on arvioinut, että vaaratiedotteet tavoittavat tälläkin hetkellä vain noin puolet ihmisistä. Radiosahan näitä hätätiedotteita ajetaan ulos pelkästään Ylen kanavilla. Jos puolet ihmisistä tällä hetkellä saa hätätiedotteen ja tämä radion kautta oleva tavoitavuus on noin 6—8 prosenttisyksikköä, niin se voi ehkä kuulostaa määrällisesti aika pieneltä, mutta kun kyse on näinkin perustavanlaatuisesta asiasta, niin silloin yksikin prosentti on kohtuullisen paljon. Sen takia toivon, että kun tämä valiokuntaankin tästä vielä lähetetään, niin varmasti liikenne- ja viestintävaliokunta osaltaan kiinnittää erityistä huomiota muun muassa tähän, sillä on kyllä niin, että nämä hätätiedotteet jos mitkä ovat senkaltaisia asioita, joista on jokaisella suomalaisella oikeus saada tietoa, kun sitä on tarvetta saada. Varmasti sitten yhteistyössä, toivottavasti aika poikkipoliittisesti, voimme löytää sellaisia ratkaisuja, joissa taataan se, että jos ei tätä kautta tietoa tule, niin jotakin muuta kautta kyllä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän vastata? Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

18.51 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia! Ihan lyhyesti:

Nämä huolet ovat yhteisiä, ja sen takia oikeastaan jo mainitsin tuossa esittelypuheen-vuorossa vielä tämän virkahenkilöiden työryhmän. Kyllä meillä on yhteisesti se huoli siitä, että varmistetaan vaaratiedotteet, niin että siellä kaikki saavat tiedon, niin kuin kuuluu. Siinä tosiaan olivat myöskin sisäministeriö ja hyvin laaja porukka mukana.

Kiitän jo tässä vaiheessa valiokuntaa. Tämä on tärkeä muutos meidän kaikkien osalta. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ja esittelijänä ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.52 **Elinkeinoministeri Wille Rydman** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhe-
mies! Kyseessä on tosiaan hallituksen esitys laiksi kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista sekä eräiksi muiksi laeiksi. Esityksen tarkoituksena on antaa Euroopan unionin niin sanottua kryptovaramarkkina-asetusta ja maksun tiedot -asetusta täydentävät säännökset sekä korjata neljännen ja viidennen rahanpesudirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuja vähäisiä puutteita, jotka liittyvät kansainvälisten järjestöjen Suomessa sijaitsevien toimipisteiden poliittisesti vaikutusvaltaisiksi luettaviin tehtäviin.

Ensimmäinen tunnettu kryptovara bitcoin julkaistiin vuonna 2009. Nykyään kryptovaroja on tuhansia ja niiden ympärille on muodostunut monipuolista palveluntarjontaa. Kryptovarat ovat saaneet viime vuosina verrattain paljon huomiota julkisuudessa ja sijoittajien joukossa. Kryptovaroja koskeva sääntely ja sijoittajansuoja eivät ole valitettavasti kehittyneet samassa tahdissa ilmiön kanssa. Alalla on nähty runsaasti epärehellistä ja sijoittajien suojasta piittaamatonta toimintaa.

Euroopan unionin kryptovaramarkkina-asetus ja sitä täydentävät kansalliset säännökset parantavat merkittävästi sijoittajansuojaa. Kryptovarapalveluja koskevat vaatimukset olisivat jatkossa sisällöltään samantyyppisiä kuin muualla rahoitusmarkkinasääntelyssä. Maksun tiedot -asetuksen myötä kryptovarasirtojen yhteydessä pitäisi siirtää vastaavat tiedot kuin perinteisten maksujen yhteydessä. Tämä parantaa merkittävästi kryptovarasirtojen jäljitettävyyttä ja auttaa siten myös rikostorjunnassa.

Esitys koostuu pääosin EU-säännösten edellyttämästä täytäntöönpanosta. Finanssivalvonta nimettäisiin toimivaltaiseksi viranomaiseksi ja sille annettaisiin EU-säännösten edellyttämät valvontavaltuudet sekä oikeus määrätä asetuksen mukaisia seuraamusmaksuja. Lisäksi palveluntarjoajille ehdotettaisiin rikosoikeudellista vastuuta kryptovaramarkkinoiden väärinkäytöstä ja luvattomasta palveluntarjonnasta yhdenmukaisesti muun rahoitusmarkkinasääntelyn kanssa. Uudessa laissa säädettäisiin myös palveluntarjoajan ja ylimmän hallintoelimen jäsenten vahingonkorvausvastuusta ja salassapidosta.

Esitys parantaa ennen kaikkea sijoittajien tiedonsaantimahdollisuuksia ja heidän oikeuksiaan kryptovarasijoittajina. Jatkossa toimiluvan saaneet kryptovarapalvelujen tarjo-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

ajat merkittäisiin keskitettyyn EU-rekisteriin. Sijoittajat voisivat tarkistaa rekisteristä, ketkä ovat saaneet toimiluvan ja siten osoittaneet hakemuskvaiheessa noudattavansa asetuksen laajoja vaatimuksia. Tämän toivotaan estävän sijoittajien lankeamista kryptovarauhijaukseen.

Kotimaiset palveluntarjoajat suhtautuvat EU:n kryptovarasäätelyyn positiivisesti, sillä sen koetaan lisäävän sääntöjä noudattavien palveluntarjoajien uskottavuutta ja toimintaedellytyksiä. EU:n kryptovara-asetus sisältää lisäksi suoraan sovellettavat säännökset kryptovaroihin liittyvien haitallisten ilmasto- ja ympäristövaikutusten ilmoittamisesta. Näiden tiedonantovelvoitteiden toivotaan saavan sijoittajia miettimään myös kryptovaroihin liittyvää sähkönkulutusta entistä tarkemmin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 25/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Ja tässä on esittelijänä ministeri Rantanen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.56 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ja koko Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut nopeasti ja perustavanlaatuisesti. Lisäksi turvallisuusympäristömme ennustettavuus on heikentynyt. Viime vuonna Suomeen alkoi hybridioperaatio välineellistetyn maahantulon keinoin, minkä johdosta tällä hetkellä itärajan rajanylityspaikat on valtioneuvoston päätöksellä suljettu toistaiseksi. Hallitus turvaa Suomen kansallisen turvallisuuden jokaisessa tilanteessa.

Hallitusohjelman mukaan lainsäädäntö, mukaan lukien toimivaltuudet, päivitetään vastaamaan rajaturvallisuuden tarpeita. Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia hallitus on sitoutunut kehittämään turvallisuusympäristön vaatimusten mukaisesti. Hallitusohjelman mukaan säädetään Rajavartiolaitokselle laajemmat mahdollisuudet teknologian hyödyntämiseen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja kehitetään teknisen valvonnan säätelyä. Hallitus ei tyydy pelkkiin julistuksiin vaan myös toimii. Siitä on yhtenä osoituksena tämä hallituksen esitys, jolla vastataan juuri äsken mainittuihin hallitusohjelman kirjauksiin

Kun hallitusohjelmaa laadittiin, ei vielä tiedetty, millä kaikilla tavoilla turvallisuusympäristömme tulee muuttumaan. Nyt tiedetään enemmän, ja siinäkin valossa nyt käsillä oleva hallituksen esitys osuu ajallisesti oivalliseen kohtaan.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuuden varmistaminen edellyttää riittävää tilannetietoisuutta rajan läheisten alueiden tapahtumista. Ajantasaisella tilannekuvalla on keskeinen merkitys niin ylimmän valtiojohdon päätöksenteon tukena kuin myös Rajavartiolaitoksen operatiivisessa toiminnassa. Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja muissa keskeisissä Rajavartiolaitoksen lakisäätöissä tehtävissä. Esityksen tavoitteena on edelleen kehittää Rajavartiolaitoksen hybridiuhkien torjuntavalmiutta. Esitys liittyy myös Rajavartiolaitoksen uusien valvontalentokoneiden ja ulkovartiolaivojen hankintaan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajavartiolakia ja eräitä muita lakeja.

Ensinnäkin Rajavartiolaitokselle säädettäisiin uusi toimivaltuus suorittaa radioteknistä valvontaa. Radioteknisellä valvonnalla tarkoitetaan kykyä havaita, paikantaa, tunnistaa, yksilöidä ja seurata radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita sähkömagneettisten aaltojen ominaisuuksien avulla. Uuden valvontakyvyn avulla voitaisiin esimerkiksi tunnistaa, jos tietyllä rajan läheisellä alueella on tavanomaista enemmän matkapuhelimia tai muita radiolaitteita. Rajavartiolaitos saisi suorittaa radioteknistä valvontaa tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi. Lisäksi uutta valvontakykyä voitaisiin hyödyntää ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa olevan henkilön paikantamiseksi. Tältä osin toimivaltuudella täydennettäisiin jo olemassa olevaa oikeutta henkilöiden hätäpaikannukseen esimerkiksi vaativissa sääolosuhteissa.

Radioteknisen valvonnan suorittaminen edellyttää, että Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä tietyssä määrin myös muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettujen radioviestinnän välitystietoja sekä sijaintitietoja. Valvonnan tarkoituksena ei kuitenkaan olisi yksittäisten henkilöiden tunnistaminen. Sääntely sisältäisi nimenomaisen kiellon hankkia tietoja luottamuksellisen radioviestin sisällöstä. Sääntely sisältäisi myös vaatimuksen varmistaa, ettei radiotekninen valvonta aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille ja palveluille.

Toiseksi esityksessä ehdotetaan täydennyksiä Rajavartiolaitoksen oikeuteen suorittaa teknistä valvontaa. Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan kuvaan ja ääneen perustuvaa valvontaa eli käytännössä kameravalvontaa. Rajavartiolaitos voi jo tällä hetkellä suorittaa teknistä valvontaa rajavalvonnan yhteydessä. Ehdotettujen muutosten myötä teknistä valvontaa voitaisiin hyödyntää myös muissa Rajavartiolaitoksen valvontatehtävissä.

Radiotekninen valvonta ja tekninen valvonta olisivat maantieteellisesti rajattuja ja kohdistuisivat niille alueille, joilla Rajavartiolaitos muutoinkin toimii. Käytännössä valvontaa suoritettaisiin pääasiassa valtakunnanrajan läheisillä alueilla, rajanylityspaikoilla, merialueilla ja Rajavartiolaitoksen toimipisteiden läheisyydessä.

Arvoisa puhemies! Kuten jo edellä totesin, ehdotetut muutokset perustuvat hallitusohjelmaan, jonka mukaan Rajavartiolaitokselle säädetään laajemmat mahdollisuudet teknologian hyödyntämiseen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja kehitetään teknisen valvonnan sääntelyä. Muutoksilla pyritään vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin.

Kun viranomaiselle annetaan toimivaltuuksia, on selvää, että viranomaisella on syytä olla resurssit niiden käyttämiseen. Radioteknisenkin valvontakyvyn toteuttaminen maksaa. Siihen liittyvän valvontakyvyn rakentaminen ja käyttöönotto aiheuttavat Rajavartiolaitokselle lisäkustannuksia, joiden edellyttämä lisämäärärahararve arvioidaan vuoden 2024 toisen lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä. Esityksessä ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan 1. päivänä heinäkuuta.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Mennään puhujalistaan. Edustaja Meriluoto, poissa. — Edustaja Peltonen.

19.02 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on mahdollistaa nykyaikaisen teknologian parempi hyödyntäminen Suomen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä. Jatkossa Rajavartiolaitos voisi suorittaa teknistä valvontaa aiempaa laajemmin ja toteuttaa myös radioteknistä valvontaa. Pidän erittäin perusteltuna, että Rajavartiolaitoksen kykyä hyödyntää tämän päivän teknologiaa vahvistetaan entisestään tämän hallituksen esityksen mukaisella tavalla.

Näitä muutoksia kiirehtii myös ajankohtainen tilanne Suomen itärajalla, mutta voidaan todeta, että vaikka meillä ei olisi tämänkaltaista hybridivaikuttamisen tilannetta kuin nyt on käsillä, niin siitä huolimatta nämä muutokset olisivat kyllä tarpeellisia. Esimerkiksi radiotekninen valvonta ja sen tuominen tähän Rajavartiolaitoksen toimintapiiriin mahdollistavat myös hädässä tai välittömässä vaarassa olevan henkilön paikantamisen, mikä lisäisi kansalaisten turvallisuutta nykyisestä ja auttaisi myös Rajavartiolaitosta suorittamaan näitä tehtäviä, joissa on kuitenkin kyse ihmishengistä ja niiden pelastamisesta.

Eduskunnan hallintovaliokunta vieraili viime viikolla tuolla itärajalla Pelkolassa ja Vaalimaalla tutustumassa ajankohtaiseen tilanteeseen ja työhön, jota Rajavartiolaitos tälläkin hetkellä tekee itärajamme pitämiseksi turvallisena. Siellä käytyjen keskustelujen perusteella — ja uskon, että voin puhua muidenkin matkalle osallistuneiden kollegoiden puolesta — käsitykseni vahvistui siitä, että näille tämän lakiesityksen mukaisille muutoksille on kyllä tarvetta ja tilausta.

Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä yhteydessä kuitenkin nostaa esiin erään huomion tähän lakiesitykseen liittyen siitä, että vaikka tätä Rajavartiolaitoksen kykyä käyttää teknologiaa entistä paremmin vahvistetaan, niin samassa yhteydessä on kuitenkin hyvä huolehtia ja varmistaa myös se, että Rajavartiolaitoksen henkilöstöresurssit pidetään pitkäjänteisesti riittävinä yli vaalikausien. Tällaisesta teknisestä valvonnasta tai radioteknisestä valvonnasta ei saa siis tulla minkäänlaista säästökeinoa, enkä usko, että sellaista tavoitetta tässä salissa varmasti kenelläkään muullakaan on. On se silti tässä yhteydessä syytä esiin tuoda, koska aina silloin tällöin, kun eri viranomaisille näitä valtuuksia tuodaan ja teknologian käyttöä vahvistetaan, saattaa syntyä ajatus, että sillä voitaisiin sitten henkilöstöä vähentää. Näinhän ei tosiasiaassa ole, vaan tarvitsemme enemmänkin molempia: riittävät henkilöstöresurssit ja riittävät, tarkoituksenmukaiset valtuudet hyödyntää modernia teknologiaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

19.05 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Osana maahanmuuttopolitiikan uudistuksia ja rajaturvallisuuden parantamista hallitus päivittää myös tekniseen valvontaan liittyvää lainsäädäntöä. Tässä hallituksen esityksessä Rajavartiolaitoksen suorittaman teknisen valvonnan tarkoitusta ja käyttöaluetta laajennetaan. Aiemmin Rajavartiolaitos on voinut suorittaa teknistä valvontaa rajojen ja rajanylityspaikkojen läheisyydessä sekä Suomen merialueilla. Nyt tämän esityksen myötä se on mahdollista yleisemmin merialueilla, ilmatilassa sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä. Perusteena voisi jatkossa olla rajavalvonnan lisäksi myös rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitäminen sekä valvontatehtävän suorittaminen tai laitoksen toimin-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nan suojaaminen. Lisäksi Rajavartiolaitoksen radioteknisen valvonnan oikeuksia laajennetaan.

Nämä lakimuutokset ovat erittäin tärkeitä tässä nykyisessä maailmanajassa. Me tiedämme, että Suomi on laaja maa, jolla on pitkä maaraja sotaa käyvän valtion kanssa. Rajavartiolaitoston kädet ja silmät eivät fyysisesti riitä kaikkialle, ja siksi modernien teknologioiden tehokkaampi hyödyntäminen on välttämätöntä. Myös teknologinen kehitys ja digitalisaatio on valtavan nopeaa. Valvontajärjestelmien pitäminen ajan tasalla on välttämätöntä siitakin näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Itärajallemme on käynnissä Venäjän hybridioperaatio. Myös Itämerellä on viime vuosina sattunut ja tapahtunut kaikenlaista hämärää. Vaikka olemmekin nyt puolustusliitto Naton jäseniä, emme voi tuudittautua siihen, vaan omaan kansalliseen puolustukseemme ja rajaturvallisuuteemme on satsattava yhtä lailla ja jopa enemmän kuin aiemmin.

Nämä panostukset kuvastavat hallituksen prioriteettijärjestystä, joka on tismalleen oikea: tärkeistä asioista, kuten isänmaamme turvallisuudesta, ei tingitä. — Kiitos. [Timo Heinonen: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tiedoksi kaikille, jotka ovat tulleet tähän nyt kesken tämän asian käsittelyn, että tämän asian käsittely lopetetaan 19.30 ja kaikki, jotka tästä jäävät puhumatta, siirtyvät tuonne yli 60 puheenvuoron jälkeen. — Edustaja Nieminen.

19.08 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä hallituksen esityksessä Rajavartiolaitokselle esitetään oikeutta hyödyntää entistä enemmän nykyaikaista teknologiaa keskeisissä lakisäätteisissä tehtävissään, kuten rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämisessä.

Rajavartiolaitoksen henkilöstövoimavarat ovat niukat verrattuna sen valvottavana olevaan Suomen ulkorajan pituuteen, ja ulkorajan turvallisuustilanteen nopeaan muutokseen on reagoitava. Nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen on suojelupoliisinkin mukaan näissä olosuhteissa välttämätöntä, jotta Rajavartiolaitoksen henkilöresurssit kyetään suuntaamaan optimaalisesti.

Suomen ja Venäjän välisen rajan toimintaympäristön muutos Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan myötä on ollut merkittävä ja on todennäköisesti myös vielä pitkäkestoinen. Tällä lakimuutoksella pyritään vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimukseen ja esimerkiksi muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen. Tavoitteena on tilannekuvan muodostaminen entistä tehokkaammin ja paremmin Rajavartiolaitoksen operatiivisen toiminnan suuntaamiseksi ja rajaturvallisuutta koskevan päätöksenteon tueksi.

Rajavartiolaitos voisi käyttää toimivaltuuksia rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä. On tärkeää, että olemme tosiaan huomioineet sen välttämättömyyden laajentaa aluetta. Tämän työkalun ja toiminnan tarkoituksena on mahdollistaa lainsäädännöllä signaaleihin perustuva tiedustelu ja varautuminen, joihin ei liity viestisisältöihin puuttumista tai niiden avaamista vaan joissa kyse on ainoastaan paikantamisesta. Lakihanke liittyy Rajavartiolaitoksen tek-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nisen ulkorajavalvonnan uudistamishankkeeseen sekä uusien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden hankintaan ja on tärkeä osa sitä.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan myös, että Rajavartiolaitos voisi lisäksi käyttää uutta valvontakykyä kadonneeksi ilmoitettujen tai muutoin hädässä olevien henkilöiden paikantamiseksi. Tämä on myös äärettömän tärkeä lisäys meidän jokaisen turvallisuuden eteen. Toimivaltuus täydentäisi näin jo nykyistä henkilöiden etsinnässä käytettävää hätäpaikannusta.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuli jo edustaja Peltosen esityksessä, että kävimme juuri itärajalla Kaakkois-Suomessa vierailulla, ja voin todellakin vahvistaa sen ja välittää saman viestin, että tämä uudistus on odotettu ja se on tarpeellinen ja aiheellinen uudistus, jonka viestintävälinehankkeisiin toivottavasti voidaan hakea myös panosta EU-rahoituksen kautta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

19.11 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri! Maailma todellakin muuttuu ympärillämme, ja on tärkeää reagoida näihin toimintaympäristön ja turvallisuustilanteen muutoksiin. Hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa nimenomaan nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuutemme ylläpitämisessä ja muissa keskeisissä Rajavartiolaitoksen lakisääteisissä tehtävissä.

Kuten täällä edustajat Peltonen ja Nieminen jo kertoivat, niin hallintovaliokunta todellakin vieraili viime viikolla tuolla Kaakkois-Suomen rajavartiostossa ja siellä omin silmin näimme, miten itärajalla tuo turvallisuusympäristö on muuttunut. Vierailulla kävi todellakin täysin selväksi, että meidän tulee käyttää nykyaikaisen teknologian antamat mahdollisuudet hyödyksi ottaen huomioon, että meillä on se reilu 1 300 kilometriä tuota valvottavaa itärajaa, ja nämä uudistukset todella tulevat tarpeeseen.

Hallituksen esityksen mukaan rajavartiolakiin lisättäisiin uusi sääntely radioteknisestä valvonnasta, mikä olisi uusi toimivaltuus, ja Rajavartiolaitoksella olisi oikeus havaita, paikantaa, tunnistaa, yksilöidä ja seurata radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita sähkömagneettisten aaltojen ominaisuuksien avulla. Tällä radioteknisellä valvonnalla saisi hankkia tietoa näistä laitteista mutta ei henkilöstä tai luottamuksellisen viestin sisällöstä. Toimivaltuus olisi alueellisesti myöskin rajattu alueille, minne Rajavartiolaitoksen toiminta muutenkin kohdentuu, eli nimenomaan valtakunnanrajan läheisyyteen, merialueille, rajanylityspaikkoihin ja niiden välittömään läheisyyteen ja niin edelleen. Lisäksi Rajavartiolaitoksella olisi oikeus suorittaa tätä radioteknistä valvontaa ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa olevan henkilön paikantamiseksi, ja tällä toimivaltuudella toki parannamme ihan jokaisen suomalaisen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Teknologian merkitys korostuu myös laajoilla harvaan asutuilla alueille maassamme. Nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen Rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamisessa parantaisi yleisemminkin kustannustehokkuutta ja mahdollistaisi sen, että Rajavartiolaitoksen resurssit kyetään suuntaamaan oikein.

Toimintaympäristön muutos on nopeaa ja osin vaikeasti ennakoitavissa olevaa ja vaikutuksiltaan laajaa, ja tämä korostaa myöskin sääntelyn teknologianeutraalisuuden tarvetta. Me tarvitsemme taloudellisesti tehokkaita ratkaisuja, sillä Rajavartiolaitoksen resurssit on turvattava kestäväällä tavalla. Rajavartiolaitoksen rahoitusvaje uhkaa kasvaa vuoteen 2027

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

mennessä yli 25 miljoonaan euroon, ja jotta rajaturvallisuus toteutuu, niin tätä asiaa on myöskin syytä pitää silmällä.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että Rajavartiolaitoksen toimintakykyä vahvistetaan ja että tämä lainsäädäntö saadaan ripeästi mutta huolellista lainsäädäntötyötä tehden eduskunnasta, sillä se parantaa Rajavartiolaitoksen ennakointi- ja reagointikykyä, mikä on äärimmäisen tärkeää pysyvästi muuttuneessa turvallisuustilanteessa, ja samalla todellakin Rajavartiolaitoksen henkilöresurssien käyttö myöskin tehostuisi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

19.15 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Edellisellä vaalikaudella jo selvitettiin rajavartiolaitoslainsäädännön muutostarpeita ja kehittämiskohteita Marinin hallituksen toimesta, ja on hienoa nähdä, että jälleen saamme käsittelyyn yhden esityksen tässä selvitystyössä esiin nousseista muutostarpeista. Kuten edustaja Peltonen jo hyvin totesi, huolimatta Venäjän hybridioperaatiosta ja voimapolitiikasta rajaturvallisuuden vahvistaminen on erittäin keskeistä Suomen kansallisen turvallisuuden lisäämiseksi ja myös kansalaisten hyvinvoinnin takaamiseksi, ei pelkästään siksi, että siinä vahvistuu meidän oma turvallisuutemme, vaan siinä vahvistuu myös koko Euroopan unionin ja myös Naton turvallisuus, jonka ulkorajana maamme itäraja toimii.

On selvää, että tämän Venäjän uuden ulkopoliittisen linjan johdosta meidän täytyy olla päättäväisiä, ja siinä mielessä, koska tuo itärajamme on niin pitkä ja tietysti meidän resurssejamme ovat rajalliset, on hyvä, että pystymme uusia teknologioita hyödyntämään täysimääräisesti ja vastuullisesti demokraattisen yhteiskunnan antamissa puitteissa. Sikäli pidän erittäin hyvänä, että hallitus on tämän lainsäädäntöuudistuksen niin ripeästi tuonut eduskuntaan, jotta tätä asiaa saadaan vietyä eteenpäin.

Nostan esille ehkä myös tietysti huolen ja samalla toiveen siitä, että hallitus pitäisi myös tulevaisuudessa nimenomaan nämä Rajavartiolaitoksen henkilöstöresurssit ja myös tämän taloudellisen puolen tässä nykyisessä turvallisuusympäristössä sen vaatimassa tilanteessa, jotta sitten tämän teknologian hyödyntämisen ohella meillä olisi myös riittävästi ihan sitä henkilöstöä maamme ulkorajoja turvaamassa sekä maalla, merellä että ilmassa. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

19.17 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelemme tärkeää lakiesitystä, joka vastaa Suomen valmiutta vastata hybridioperaatioihin. Tätä työtä alettiin teemmään jo viime hallituskaudella, ja on hyvä, että ministeri Rantasen johdolla tämä työ saa jatkoa myös tällä kaudella.

Käsittelyssämme oleva hallituksen esitys rajavartiolaitoslain muuttamisesta on merkittävä askel kohti nykyaikaista ja reagoivaa rajaturvallisuutta. Sosiaalidemokraatit ovat olleet eturintamassa tunnistamassa ja edistämässä lainsäädännön kehittämistä ja tätä työtä. Teknologian rooli rajavalvonnassa on kasvanut eksponentiaalisesti, ja on tärkeää, että lainsäädäntömme heijastaa tätä kehitystä. Esityksen myötä Rajavartiolaitos saisi käyttöönsä laajemmat valtuudet teknisen valvonnan suorittamiseen, mikä on välttämätöntä hybridioperaatioiden ja muiden uusien uhkien torjunnassa.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Puhemies! Teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuudessa on välttämätöntä, mutta emme saa unohtaa Rajavartiolaitoksen rahoitusta ja henkilöstöä. He ovat turvallisuutemme perusta. Rahoituksen ja henkilöstön merkitystä ei voida kuitenkaan korostaa liikaa. Teknologia on tärkeä ja tehokas työkalu, mutta se ei korvaa ammattitaitoista ja omistautunutta henkilöstöä. On välttämätöntä, että Rajavartiolaitoksen rahoitus ja henkilöstöresurssit turvataan jatkossakin, jotta voimme varmistaa turvallisuutemme nyt ja tulevaisuudessa.

Perusoikeuksien ja yksityisyydensuojan tulee olla kaiken lainsäädännön ytimessä. Vaikka turvallisuus on ensisijainen tavoitteemme, emme saa unohtaa, että toimimme demokraattisessa oikeusvaltiossa. On kriittistä, että esityksen vaikutukset tietosuojaan, yksityisyyteen ja perusoikeuksiin arvioidaan tarkasti ja huolellisesti. Meidän on kuunneltava asiantuntijoiden huolia ja varmistettava, että uudistukset kunnioittavat perusoikeuksia.

Samalla, kun edistämme Suomen rajaturvallisuutta, on varmistettava, että tietosuoja, yksityisyydensuoja ja perusoikeudet säilyvät vahvoina. Tämä hallituksen esitys tuo mukanaan muutoksia, jotka voivat vaikuttaa kansalaisten arkeen ja vapauksiin. Valiokuntakäsittelyssä tulee kiinnittää huomiota esityksen vaikutuksiin tietosuojan ja yksityisyydensuojan näkökulmasta. Asiantuntijoiden, kuten lainsäädännön arviointineuvoston ja yhdenvertaisuusvaltuutetun, esille tuomat huolenaiheet on otettava vakavasti. Meidän on arvioitava, miten esitys vaikuttaa eri ihmisryhmiin, erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin, kuten vaikka turvapaikanhakijoihin. On tärkeää varmistaa, että uudistukset eivät ainoastaan vastaa rajaturvallisuuden nykypäivän haasteisiin vaan myös kunnioittavat niitä arvoja, jotka Suomelle ovat tärkeitä ja joille Suomi on rakennettu. Vain näin voimme taata, että Suomi pysyy turvallisena, oikeudenmukaisena ja vapaana maana kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

19.20 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Pohjois-Karjalasta tulevana kansanedustajana voin todeta, että lämmin kiitos hallitukselle tästä esityksestä. Tämä on todellakin tervetullut lisä rajaturvallisuuden lisäämiseksi. Meillähän on maakunnassa 304 kilometriä yhteistä maarajaa Venäjän kanssa, ja Rajavartiosto on pitänyt meitä kansanedustajia hyvin ajan tasalla rajan tilanteesta. Myös edellisellä vaalikaudella, ennen kuin varsinaiset hybridiopeeraatiot alkoivat, saimme vierailta siellä rajalla ja olla osana muun muassa rajamarssissa, jossa kuljettiin sitä raja-aluetta pitkin, ja saimme henkilökohtaisesti olla näkemässä, kuinka sitä valvontaa suoritetaan. Voin todeta, että kaikki tekniset ratkaisut, mitä saamme sinne rajalle, ovat varmasti tervetulleita. Itse en päässyt silloin viime viikolla sinne rajalle vierailulle, kun olin puolustusvaliokunnan kanssa toisella reissulla, mutta niin kuin totesin, siellä rajalla on saatu käydä sitten muulloin.

Toivon myös, että ministeri vie — ja varmasti vie — sitä vahvaa viestiä tämän lain säätämisen jälkeen maailmalle siitä, että Suomi varautuu hybridiopeeraatioon. Ja tämä laki on yksi niitten muitten tulevien lakien joukossa, mitkä myös lisäävät sitä viestiä maailmalle lähtömaihin, että olemme varautuneita ja tiedämme, jos sieltä alkaa porukkaa lähestyä rajaa, että tulossa ovat. Tämä viestintä yhdessä näitten kaikkien lakiesitysten kanssa on varmasti viesti maailmalle, mutta se on myös viesti maakuntien ihmisille siitä, että ei tarvitse huolehtia ja homma on niin sanotusti hoidossa.

Toki itsekkin ajattelen näin, kun tiedän taloustilanteen, miten tiukka se on Suomessa tällä hetkellä, että raja on se tilanne, mistä ei säästetä, ja myös henkilöresurssit ovat niitä, mitä tarvitaan tämän teknisen valvonnan lisäksi. Aina on se riski, että kun tulee jotain uutta, niin

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

jos sinne ei tule lisää rahoitusta, niin sitten joku muu, olemassa oleva toiminta kärsii. Mutta luotan siihen, että ministeri huolehtii siitä, että kun tulee lisää toimintoja, niin samassa mitassa tulee lisää rahoitusta ja niitä tekeviä käsiä ja valvovia silmiä sitten sinne rajalle.

Kiitän tästä esityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

19.22 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puheenjohtaja! Aivan ensiksi haluan kiittää hallintovaliokuntaa siitä, että olette käyneet Imatran Pelkolassakin vierailemassa ja katsomassa myös tilanteen, miltä se näyttää, kun kaksi kaupunkia on aivan vierekkäin rajan molemmin puolin. Tilannehan on omalta osaltaan erikoinen, kun suuri osa rajaa meillä sitten taas on sellaista korpimetsää. Kuten edustaja Räsänen tässä hyvin kuvasi, raja voi olla monenlainen ja monimuotoinen, ja siinä myös tulee esille vahvasti se, kuinka tarvitsemme erilaisia vaihtoehtoja. Sen takia on hyvä, että tähän rajaturvallisuuteen myös panostetaan.

Tämä vuodesta 23 lähtien ollut välineellistetyin maahantulon kohteena oleminen rajan pinnassa on herättänyt kaikenlaisia ajatuksia siitä, mitä voi tapahtua. Toisaalta taas on helppotavaa tietää se, kuinka Rajavartiolaitos hoitaa jo tällä resurssilla, mikä heillä on, asioita hyvin — kuinka meillä on monenlaisia sensoreita siellä rajan tuntumassa, ovat ne sitten ne rajapartiot, jotka jalan hoidetaan, koiran kuonot tai sitten kamerat, jotka valvovat ilmasta — mutta ehdottomasti muitakin ratkaisuja tarvitaan, ja kaikki ovat tervetulleita.

Myös minä toivon sitä, että kun uusia vaihtoehtoja, uusia ratkaisuja tulee, niin se ei supista henkilöstöresurssia, koska näillekin laitteille tarvitaan huolto ja tarvitaan käyttö. Mikään laite ei toimi itsestään. Useasti silloin, kun asioita automatisoidaan, ajatellaan, että ei tarvita enää ihmisiä tekemään niitä, mutta aina pitää olla olemassa operaattori, kuka näitä asioita hoitaa, ja siksi tämä resurssista huolehtiminen on niin tärkeää.

Jään mielenkiinnolla odottamaan valiokunnan käsittelyä ja sitä, miten esimerkiksi nämä tietosuoja- ja yksityisyysasiat otetaan huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Honkasalo.

19.24 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Tämänkin lain yhteydessä on tärkeää korostaa sitä, että Suomen on kaikissa olosuhteissa turvattava tosiasiallinen mahdollisuus hakea turvapaikkaa. Uusia toimivaltuuksia ei tule käyttää estämään tai haittaamaan kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamista. Tämä tavoite rajaturvallisuuden takaamisesta muuttuvissa kansainvälisissä olosuhteissa on tärkeä, ja teknologian hyödyntäminen on järkevää, mutta käyttöön otettavien teknologioiden aiheuttamia ihmisoikeusriskejä vastaan tarvitaan kuitenkin vahvoja suojatoimia. Nyt käsittääkseni näitä ei ole tässä lakiesityksessä arvioitu tarpeeksi, aivan niin kuin myös edustaja Werning tässä edellä nosti esille.

Digitaalinen teknologia ei ole koskaan neutraalia, vaan yhteiskunnan asenteet siirtyvät siihen algoritmien muodossa. Digitaalinen teknologia voi vahvistaa rajavalvontajärjestelmiä, jotka syrjivät alkuperän ja kansalaisuuden perusteella. Ihmisoikeusriskit erityisesti turvapaikanhakijoiden, siirtolaisten ja muiden maahanmuuttaneiden osalta saattavat kasvaa. Käyttöön otettavien teknologioiden aiheuttamia ihmisoikeusriskejä vastaan tarvitaan

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

merkittävästi nykyistä vahvempia suojatoimia, joita itse asiassa tässä esityksessä ei ole esitetty tai edes kartoitettu.

Digitaalinen teknologia voi tietyissä tilanteissa tukea turvapaikanhakijoiden, siirtolaisten ja muiden maahanmuuttaneiden ihmisoikeuksien kunnioittamista esimerkiksi mahdollistamalla liikkeellä olevien ihmisten pääsyn luotettavan tiedon pariin ja elintärkeisiin palveluihin. Teknisen ja radioteknisen valvonnan laajentamisen vaikutuksia tulisi arvioida myös rajan ylittävien — erityisesti turvapaikanhakijoiden, siirtolaisten ja muiden maahanmuuttaneiden — oikeuksien kannalta, sillä teknologioiden käytössä ihmisoikeusloukkauksien riskit ovat kohonneet.

Perusteluissa ei kovin laajasti käsitellä sitä, millaisia valvontaan liittyviä teknologioita ja keinoja muut Euroopan unionin jäsenmaat hyödyntävät ja millä tavoin näiden vaikutuksia on lainsäädännössä arvioitu. Esimerkiksi Kreikassa ja Libyassa tunnistusvälineitä on raportoitu käytettävän tavalla, jonka tarkoituksena on estää turvapaikanhakijoiden, siirtolaisten ja muiden maahan muuttavien saapuminen rajalle ja mahdollistaa itse asiassa laittomat takaisintyönöt.

Ehdotetun sääntelyn mukaisia toimivaltuuksia ei siis tule käyttää estämään tai haittaamaan kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamista. Suomen on kaikissa olosuhteissa turvattava tosiasiallinen mahdollisuus hakea turvapaikkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen. — Oetaan kaksi puheenvuoroa ja sen jälkeen ministerille vastauspuheenvuoro ja sitten siirrytään seuraavaan asiaan. Eli Hänninen ja Heinonen ja sen jälkeen ministeri. Sitten on aikaraja täynnä ja joudumme siirtymään toiseen.

19.27 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuustilanteemme on muuttunut. Tärkein asiamme on Suomen kansalaisten turvallisuus ja sen varmistaminen. Tilannekuva tulee olla meillä kaikilla selkeä ja kirkkaasti mielessä. Silloin pystymme tekemään erinomaisia päätöksiä maamme, Suomen, parhaaksi.

Rajojemme valvonta on kunnossa, ja siihen on saatu vahvasti lisää resursseja nyt ihan viime vuoden aikana. Sen saimme viime viikolla huomata, kun kävimme tutustumassa maamme itärajaan. Turvallisuus on maamme ykkösprioriteetti. On myös hienoa, että olemme tässä asiassa täällä eduskunnassa sangen yksimielisiä.

Arvoisa puhemies! Meidän poliitikkojen tärkein tehtävä on varmistaa ihmisten turvallinen arki maassamme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

19.29 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja edustajakollegat! Haluan kiittää teitä, ministeri Rantanen, ja toivottaa teille voimia. Teette hyvää työtä poikkeuksellisen vaikeassa ja tukalassa paikassa. Toivon vilpittömästi, että jaksatte tämän puristuksen ja myös vaikean tilanteen, ja välittääkää eduskunnasta myös kiitos koko virkakunnallenne, joka tekee tällä hetkellä työtä kyllä erittäin tiukassa paikassa, tiukassa aikaikkunassa.

Tässä esityksessä tuodaan nyt lisätoimenpiteitä tai vahvistusta Rajavartiolaitokselle. On totta, niin kuin täällä on tuotu esille, että tarvitaan resurssit, tarvitaan materiaalia, tarvitaan

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

toimivaltuudet ja tätä teknologiaa näiden naisten ja miesten rinnalle. Tämä teknologia vahvistaa valvontaa, ja haluan itse nostaa esille tämän raja-aidan rakentamiskysymyksen.

Minuun on ollut yhteydessä suomalainen yritys, joka on kertonut, että kun raja-aita tehdään, sinne tulee teknistä valvontaa mutta myös valaistusta. Meillä löytyisi Suomesta joutua älyvalaistusta, joka toimii osittain myös dronejen tunnistamiseen. Kannustan vieämään näitä terveisiä myös sinne kilpailutuksiin, että voitaisiin katsoa, onko jotain sellaista, mitä voitaisiin yhdistää. Meillä Salossa toimiva yritys tarjoaa tällaista modernia huipputeknologiaa.

Oma asiansa on GPS-häirintä, joka nousee isoihin huomioihin, ja toivon, että te ministerinä voisitte olla edistämässä sitä tavoitetta, että nämä pienet GPS-häirintälaitteet voitaisiin Suomessa myös kieltää.

Ja tietysti poikkeuksellisen suuri urakka on tämä poikkeuslakien, poikkeuksellisten rajalakien, voimaan saaminen, ja toivottavasti ne saadaan lähiaikoina eduskuntaan. Tiedän, että se ei ole ollut ihan helppo harjoitus, mutta muistetaan, että siinä on kyse maamme koskemattomuudesta ja turvallisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministerille enintään kolme minuuttia.

19.31 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on ilo kuulla eduskunnan salissa tästä rajavierailusta, jonka hallintovaliokunta on tehnyt. On varmasti niin, että tuolla matkalla sen lisäksi, että nähtiin tämä rajan tilanne, varmasti havaitsitte saman asian, että meillä on 105-vuotiaassa Rajavartiolaitoksessa erittäin ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö, jolle on kunnia-asia huolehtia rajojemme koskemattomuudesta ja meidän suomalaisten turvallisuudesta. Tämä on itsellenikin ollut hyvin koskettavaa havaita, miten sitoutuneita viranomaisia tässä maassa on, aivan kuten Rajavartiolaitoksessa alkaen sieltä ihan rajavartijan perustyöstä yltäen ihan ylimpään johtoon asti. On tietysti todettava se, että ylipäättänsä kansallinen turvallisuus ja rajaturvallisuus ovat meidän yhteinen asiamme. Myöskin sellainen asia, josta voidaan tässä salissa varmasti olla samaa mieltä ja yhdessä huolehtia siitä, on se, että tähän asiaan liittyvät esitykset ja parannukset ja toimivaltuudet voimme ottaa käyttöön, jotta kaikissa tilanteissa, myös vaikeimmissa tilanteissa, pystymme Suomea turvaamaan.

Kehysriihi: Kuten täällä todettiin, meillä on erittäin vaikea taloudellinen tilanne, ja on tietysti selvää, että myöskään sisäministeriö ei välttynyt leikkaukselta vaan meillekin prosenttiosuutemme sieltä tuli. Mutta samalla on todettava, että kehysriihessä nimenomaan suojattiin rajavartijoiden henkilöstö ulos näistä leikkauksista aivan samoin kuin poliisien määrä, mikä nimenomaan kumpuaa siitä, että turvallisuustilanteemme on se, mikä se on, ja me tarvitsemme joka ikisen meidän henkilöstöstämme edelleen tekemään sitä työtä.

Sitten oli puhetta tästä viestistä maailmalle. Se on juuri näin: Hallitus on tehnyt hyvin paljon työtä viime marraskuusta lähtien viedäksemme tätä tilannettamme eteenpäin ja selvittääksemme myös EU-kumppaneillemme, mistä tässä on kysymys. Kuten mahdoitte havaita, komissaari von der Leyenin vierailu Suomeen varmasti avasi sen, että viesti myös on mennyt perille. Tätä me teemme. Viesti maailmalle on tietenkin se, että Suomi osana EU:ta ja Natoa, näiden kahden ulkorajavaltiona tulee pitämään jatkossakin huolta sekä omasta rajaturvallisuudestaan mutta myös siitä, että EU:n ja Naton ulkoraja on turvattu.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto. Nyt jatketaan 25.4.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Peltonen.

Keskustelu

19.35 **Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallituksen tavoitteena on muuttaa merkittävästi nykyistä kansalaisuuslakia. Tänään käsittelemme näistä hallituksen esityksistä ensimmäistä. On todella valitettavaa, että hallitus on kiireessään päätenyt pilkkomaan ajamansa kansalaisuuslain muutoksen kolmeen osaan. Pilkkomisen vuoksi eduskunnan on hyvin vaikea arvioida muutosten yhteisvaikutuksia. Samalla herää epäily, että tämä onkin ollut viipaloinnin lähtökohtainen tarkoitus. Myös oikeuskansleri on kiinnittänyt tähän samaiseen asiaan huomiota. Oikeuskansleri on esittänyt painavan näkemyksensä myös julkisuudessa siitä, että olisi tarpeellista arvioida kaikkien kansalaistamisen edellytyksiin ehdotettavien muutosten yhteisvaikutuksia. Kysynkin, aikooko hallitus tällaiset vaikutusarviot myös laatia ja ne eduskunnalle avoimesti esittää.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen lakiesityksen kaikkein keskeisin muutos on kansalaisuuden vaatimuksena olevan asumisaikaedellytyksen pidentäminen nykyisestä. Jatkossa kansalaisuuden saaminen edellyttäisi eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kahdeksan vuoden asumisaikaa nykyisen viiden vuoden sijaan. Hallitus on perustellut kansalaisuuslain muutosta sillä, että kansalaisuuden saaminen ei saa olla automaatio. On kuitenkin paikallaan muistuttaa siitä, ettei kansalaisuutta tälläkään hetkellä tarjoilla maahanmuuttaneille kuin manulle illallista. Tälläkin hetkellä lainsäädäntö edellyttää muun muassa seuraavia asioita: henkilöllisyyden luotettava selvittäminen, suomen tai ruotsin vähintään tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito, todistus kielitaidosta, viiden vuoden asumisaika, luotettava selvitys toimeentulosta viiden vuoden ajalta, elämiseen riittävä toimeentulo ja niin edespäin. Kansalaisuuden edellytyksenä on myös, että hakija ei ole syyllistynyt rikoksiin eikä ole määrätty lähestymiskieltoon. Jos hakija on syyllistynyt rikesakkorangaistukseen, Maahanmuuttovirasto harkitsee, voiko hakija saada kansalaisuuden. Eli kyllä ehtoja kansalaisuudelle on jo nykyisessäkin lainsäädännössämme useita.

Arvoisa puhemies! Viime kuussa valtiovarainministeriön osastopäällikkö Mikko Spolander esitti julkisuudessa paljon huomiota saaneen arvion työperäisen maahanmuuton välttämättömyydestä Suomelle. Valtiovarainministeriön Spolander arvioi, että mikäli Suomeen tulisi 40 000 nettomaahanmuuttajaa vuosittain, maahanmuuton kasvulla kyettäisiin pysäyttämään huoltosuhteen heikentyminen. Valitettavasti tällä hallituksen esityksellä

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

kansalaisuuslain muuttamiseksi emme ainakaan kulje lähemmäs tavoitetta työperäisen maahanmuuton vauhdittamiseksi Suomeen — on käymässä päinvastoin.

Tämä hallituksen esitys onkin saanut voimakasta kritiikkiä jo lausuntokierroksella ennen kaikkea siitä, että esityksellä heikennetään merkittävästi Suomen houkuttelevuutta ja pitovoimaa kansainvälisten osaajien silmissä. Esimerkiksi Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla toteaa lausunnossaan, että hallituksen ajama asumisajan pidennys viidestä kahdeksaan vuoteen voi haitata koulutettujen maahanmuuttajien houkuttelua Suomeen. Vastaa- vasti Teknologiateollisuus pitää hallituksen esitystä muutoksena, joka pahimmillaan heikentää suomalaisten vientiyritysten kykyä houkuttaa ja rekrytoida osaajia maailmalta. Tähän kritiikkiin yhtyy lausunnossaan myös Keskuskauppakamari, jonka mukaan asumisajan pidentäminen on haitaksi onnistuneelle kotoutumiselle ja sitoutumiselle suomalaiseseen yhteiskuntaan ja työmarkkinoille, kansalaisuuden saaminen kun viestii siitä, että elämää ja työtä kannattaa rakentaa täällä pitkäjänteisesti eteenpäin.

Nämä tahot eivät todellakaan ole mitään sosiaalidemokraattisen puolueen sivukonttoreita. Jos, hallitus, ette usko tässä asiassa oppositiota, niin uskokaa edes elinkeinoelämän ja yritysmaailman edustajia, jotka ovat näitä kriittisiä lausuntoja tästä hallituksen esityksestä runsaasti antaneet. Ne viestivät yhtä ja samaa viestiä hyvin selkeästi: Suomella ei ole varaa vaikeuttaa tällä tavalla työperäistä maahanmuuttoa siinä taloudellisessa tilanteessa, jossa yhteiskuntamme nyt on.

Arvoisa puhemies! Räikein perustelu tälle hallituksen esitykselle on sen perusteluihin kirjattu jalo pyrkimys kotoutumisen edistämisestä. Jos hallitus olisi aidosti kiinnostunut kotoutumisen onnistumisesta, ei se leikkaisi kunnille maksettavista kotoutumiskorvauksista esityksessä, jota olemme tässä salissa aiemmin lähetekeskustelleet. Tällä leikkauksella hallitus heikentää kuntien kotoutuspalveluita. Tämä hallituksen esitys vie valitettavasti kauemmas onnistuneesta kotoutumisesta eikä puutu niihin todellisiin ongelmiin, joita kotouttamisjärjestelmässä tällä hetkellä esiintyy ja joihin on kiinnitetty aiempinakin vuosina paljon huomiota. On kestänyt, että esimerkiksi kielikoulutusta voi joutua odottamaan kuudesta kymmeneen kuukauteen tällä hetkellä. Se on todella pitkä aika.

Näihin kysymyksiin, kotoutumisen todellisiin kipupisteisiin ja kehittämiskohteisiin, toivoisin hallituksen puuttuvan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

19.41 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Sisäministeriö on vihdoin saanut valmiiksi ensimmäisen sarjan maahanmuuton tiukennuksia. Tätä tämä maa on odottanut ja kaivannut. Kuusi esitystä on keskustelussa tänään, ja loppujen hallitusohjelmassa sovittujen toimien valmistelu jatkuu ministeriössä.

Nyt tässä kyseisessä hallituksen esityksessä kansalaisuuden saamiseen liittyvää asumisaikaa pidennetään viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen. Avointa maahanmuuttopolitiikkaa kannattavat ovat tietysti olleet tästäkin kauhuissaan. He ehkä kuvittelevat Suomen uuden linjan olevan jotenkin poikkeuksellinen, mutta jos me nyt ihan rehellisesti katsotaan verrokkimaitamme, niin Norjassa asumisvaatimus on jo nyt kahdeksan vuotta, Islannissa seitsemän vuotta ja Tanskassa jopa yhdeksän vuotta, puhumattakaan Italiasta ja Espanjasta, joissa vaatimus on kymmenen vuotta. Ruotsissa vaatimus on tähän asti ollut viisi vuotta, mutta sen maan maahanmuuttopolitiikan tuomat järkyttävät ongelmat me hyvin tiede-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tään, ja myös siellä tehdään nyt tiukennuksia tähän asumisen pidentämiseen. On siis täysin oikea linja kiristää kansalaisuuden saamisen vaatimuksia.

Suomalaisuus on arvokas asia, ja sen saamiseksi on osoitettava suomalaisen yhteiskunnan kunnioittamista ja suomalaisen elämäntapaan kotoutumista. Asumisvaatimuksen muutos on vasta ensimmäinen askel tällä tiukemman linjan polulla. Kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tullaan kaiken kaikkiaan kiristämään kolmessa eri osassa: nyt tämä asumisajan pidennys, sitten tiukennetaan nuhteettomuus- ja toimeentuloedellytyksiä ja kolmanneksi otetaan käyttöön kansalaisuuskoee. Näin tullaan jatkossa varmistamaan, että Suomeen pysyvästi muuttavat todella näkevät myös vaivaa sen eteen, että he sopeutuvat meidän sääntöihimme ja elättävät täällä itsensä.

Arvoisa puhemies! Suomi ei tarvitse varjoyhteiskuntia ja jengisotia, alueiden eriytymistä tai sosiaaliturvan varaan jääviä maahanmuuttajia. Nämä erityisosajaajat tulevat varmasti sopeutumaan Suomeen kansalaisuuslain muutoksen jälkeenkin. Jos me itse emme arvosta suomalaisuutta, ei sitä tule arvostamaan kukaan muukaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

19.44 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuudesta säädetään Suomen perustuslaissa ja tarkemmin kansalaisuuslaissa. Suomen kansalaisuuden voi saada syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella sekä hakemuksesta tai ilmoituksesta. Suomessa noudatetaan ensisijaisesti kansalaisuuden periytymisperiaatetta, jolloin lapsi saa vanhempansa kansalaisuuden. Vaikka Suomen kansalaisen lapsi syntyisi ulkomailla, hän saa Suomen kansalaisuuden vanhemmaltaan. Kansalaisuuden saaminen vaikuttaa merkittävästi henkilön oikeusasemaan. Kun kansalainen hyväksytään yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi, hän saa siihen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää Suomen kansalaisuuden edellytyksenä olevan asumisajan pidentämistä nykyisestä viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen. Jatkossa asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu Suomessa. Asumisehtojen korottamisen muutosten myötä Suomi tulee olemaan pohjoismaalaisella ja eurooppalaisella tasolla, eli mistään eurooppalaisittain poikkeuksellisesta toimesta ei ole kyse. Monessa maassa yleinen asumisaika kolmansien maiden kansalaisilla on viisi—kymmenen vuotta. Esimerkiksi Italiassa ja Espanjassa kansalaisuuteen vaaditaan kymmenen vuoden asumisaikaa, Norjassa kahdeksan vuoden asumisaikaa.

Tämän lisäksi hallituksen esitys huomioi poikkeavia asumisaikoja muun muassa Suomen kansalaisen puolison, kielitaitoedellytykset täyttävän 15-vuotiaan hakijan ja Suomen edustuston työntekijän puolisolle tai muuten erityisen poikkeavasta syystä olevan hakijan kohdalla. Hallitusohjelman mukaan Suomen kansalaisuuden ei tule olla automaatio, vaan sen edellytys on onnistunut kotoutuminen. Hallitusohjelman tavoitteena on tiukentaa Suomen kansalaisuuden saamisen ehtoja ja kannustaa maahanmuuttaneita kotoutumaan osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Arvoisa rouva puhemies! Näiden muutosten keskeisenä tavoitteena on kannustaa maahanmuuttajia kotoutumaan ja pyrkiä vaikuttamaan siihen, että henkilöillä olisi kansalaisuuden saadessaan riittävät valmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa elämiseen muun muassa kielitaidon ja oman toimeentulon näkökulmasta. Asumisaikaedellytyksellä voidaan osaltaan edistää maahanmuuttajien kotoutumista, kun se yhdistetään muihin yhteiskunnassa hyödyllisten taitojen kehittämistä tukeviin edellytyksiin ja esimerkiksi tällaisten

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

taitojen hankkimiseen tähtävään koulutukseen. Pyrkinessään täyttämään erilaisia kansalaistamisen edellytyksiä maahanmuuttaja voi samalla kehittää kielitaitoaan ja muita sellaisia taitoja, jotka ovat olennaisia yhteiskunnallista osallistumista varten.

Ehdotettavilla muutoksilla pyritään myös parantamaan viranomaisten mahdollisuuksia arvioida hakijoita ennen kansalaistamista siten, että pidemmän asumisajan myötä käytettävissä olisi muun muassa enemmän suomalaisissa järjestelmissä olevia tietoja kansalaisuutta hakevista henkilöistä. Näitä tietoja tarvitaan erityisesti nuhteettomuutta ja kansallista turvallisuutta koskevissa menettelyissä.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyiset kansalaisuuslain säännökset sallivat hakijan oleskelevan Suomen ulkopuolella jopa puolet vaaditusta asumisajasta. Tämä ei voi olla tarkoituksenmukaista. Suomessa asumista voidaan pitää merkittävänä osoituksena siitä, että henkilö haluaa tulla yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. Siksi ei ole millään tavalla perusteltua, että henkilö voi oleskella niin suuren osan tästä ajasta tosiasiallisesti ulkomailla ennen kansalaisuuden saamista. Tällä hetkellä kansalaisuuslain sääntely mahdollistaa saman verran poissaoloja kuin mitä pysyvän luvan osalta sallitaan. Tämä on erikoista. Jos ihminen haluaa Suomen kansalaisuuden, niin miksi ihmeessä hän ei haluaisi olla täällä. Eikö hänen pitäisi yrittää opetella uuden tulevan kotimaansa tapaa elää ja tutustua kulttuuriimme, lakeihimme ja normeihimme, opetella kieltä ja tapaamme elää. Vielä erikoisempaa se on tilanteessa, jossa henkilö lähtee takaisin siihen kotimaahan, josta hän on hakenut suojaa ja turvaa toisesta maasta. Pitkät poissaolot ja lomailu taustamaassa eivät ole kansalaisuuteen vaadittavan hengen mukaisia, ja siksi niitä on syytä rajoittaa.

Syntyvyyden kautta kansalaisuuden saa edelleen samalla tavalla vanhemman kansalaisuuden perusteella suoraan tai kansalaisilmoituksen perusteella tosiaan, jos toinen perheen vanhemmista on suomalainen. Ulkomailla oleminen ei vaikuta enää tällaisessa tilanteessa. Asumisaikaan hyväksyttäviä ulkomaanpäiviä koskevilla muutoksilla olisi sen sijaan vaikutusta sellaiselle vanhemmalle, jolla ei olisi vielä Suomen kansalaisuutta.

Vaikka kansainvälisen suojelun saaminen ei enää olisi erillinen peruste asumisesta poikkeamiselle, jätetään siihen vielä mahdollisuus poiketa muilla kansalaisuuslain mukaisilla perusteilla, esimerkiksi kielitaidon vaatimusten täyttämällä. Tällöin asumisaika olisi viisi vuotta. Onkin nähtävissä, että asumisajan pidentäminen sitouttaisi henkilöä enemmän tavoitteeseen saada kansalaisuus tai tehdä joku muu valinta. Tällä lakimuutoksella selkiytetään tilannetta, ja sillä on osaltaan myös kansallista turvallisuutta parantava vaikutus.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuus ei saa olla itsestäänselvyys. Suomen passi on kansainvälisesti arvokas ja arvostettu. Se tarjoaa pääsyn lukuisiin maihin ilman viisumia tai ainakin helpottaa sen saamista näissä maissa ja mahdollistaa monet sen tarjoamat matkustusmahdollisuudet. Kansalaisuuteen ja suomalaiseen passiin liittyvä arvo täytyy myös meidän itse ymmärtää, ja siksi kansalaisuuden eteen tulee nähdä vaivaa. Siksi täällä jatkossa tulee edellyttää pysyvää asumista, kotimaisen kielen hallintaa, sääntöjen ja lakien noudattamista tai työskentelyä. Kansalaisuuden saaminen edellyttää monessa maassa osoitusta näistä asioista, tiedoista ja taidoista, halusta sitoutua, elää ja olla yhteiskunnassa. Siksi ei ole väärin vaatia näitä myöskin Suomessa.

Suomessa on puhuttu paljon yhteisestä pohjoismaisesta tai eurooppalaisesta linjasta maahanmuuttopolitiikassa, mutta tosiasiasa Suomi on vetänyt aivan omaa linjaansa, jossa keskeisissä säännöksissä, kuten perheenyhdistämisessä ja pysyvän oleskeluluvan kriteereissä, on muita Pohjoismaita huomattavasti höllempi linja. Hyvä, että tämäkin asia hallituksen toimesta nyt korjataan.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja poissa. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

19.51 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, tuossa esityksessä esitetään, että asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu. Ihmisiä tulee kannustaa luvalliseen oleskeluun, mutta haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että jos asumisaikaa aletaan laskea vasta oleskeluluvan saamisesta, on tärkeää, että samalla saamme lyhennettyä turvapaikkaprosessia, jottei kansalaisuuden hakemisajankohta pidenny kohtuuttomasti.

Toinen asia, johon kiinnittäisin huomiota, on se, että esityksessä todetaan, että kansalaisuushakemukset tulisi käsitellä kiireellisinä. Se, että asia säädetään kiireellisenä käsiteltäväksi, ei hyvästä tavoitteestaan huolimatta yksin riitä, vaan samalla on tietysti varattava ja varmistettava resurssit, jotta kiireellistä käsittelyaikaa on ylipäänsä mahdollista noudattaa. Tästä hyvänä esimerkkinä on se, että kun viime kaudella alaikäisten asianomistajien rikosjutut säädettiin kiireellisenä käsiteltäväksi asiaryhmäksi ilman riittäviä resursseja viranomaisten varoitteista huolimatta, niin tosiasia on se, että näitä asioita ei kiireellisenä pystytä käsittelemään ja tästä tulee käytännössä viikoittain viestiä tuolta meidän oikeudenhoidon puolelta. Toivottavasti tämän toteutumista myös tämän osalta seurataan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

19.52 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri ja hyvät kollegat! Täällä on nyt meistä moni käynyt kertomassa hyvin laajan kirjon mielipiteitä tästä hallituksen esityksestä, mutta miksei kysytä heiltä, joita tämä varsinaisesti koskee, Suomeen muuttaneilta ulkomaisilta työntekijöiltä?

Olen eduskunnan Intia-ryhmän puheenjohtaja. Intialaiset ovat Suomen merkittävin työperäisen maahanmuuton maahanmuuttajaryhmä. He ovat veronmaksajia. Vastaanotto täällä intialaisten keskuudessa on ollut järkyttynyt ja suuttunut. Tämä laki on signaali, joka viestittää näille henkilöille, jotka ovat sitoutuneet ajamaan suomalaista yhteiskuntaa ja suomalaisten yritysten etua, sitä, että he eivät ole tänne tervetulleita. Ja oikeastaan se suuttumus on helppo ymmärtää, kun kuulee niitä perusteluja, joita täällä silloin viime torstaina ja nyt tänäkin torstaina käytetään, mihin se lopulta aina palautuu. Se perustelu on aina turvallisuus. Eli kun perustellaan turvallisuussyillä, niin on aivan varmaa, että loukataan ulkomailta Suomeen tulleita ihmisiä. Ei voi samaan aikaan houkuttaa ulkomaalaisia Suomeen ja samalla vihjata, että he ovat turvallisuusuhka. No, kun sitten joku it-insinööri tulee perussuomalaisten kansanedustajalle valittamaan tätä asiaa, niin totta kai he sanovat, ettei sinä ole se turvallisuusuhka, ei sinua tässä tarkoiteta, mutta kun laki koskee kaikkia. Eri väriset ja erilaiset ihmiset niputetaan tässä yhteen. Sama lainsäädäntö, sama turvallisuusuhkalla perusteltu lainsäädäntö, koskee niin turvapaikanhakijaa kuin Supercellin ammattilaista. Ei se erottele.

Esimerkki: Äskenkin juuri tässä salissa päiviteltiin sitä, kuinka joku on hakenut täältä turvapaikkaa ja kuitenkin lomailee siellä turvattomassa maassa — on siis perusteltua vähentää rajusti sallittuja ulkomaanpäiviä kansalaisuuden saamiseksi. No samalla sitten suomalaisen vientifirman ulkomaiselta myyntihenkilöltä leikataan sallitut myyntimatkat kuuteen viikkoon vuodessa. Se suomalainen myyntikollega voi olla puolet vuodesta ulkomailta tekemässä kauppaa, mutta ulkomaalainen vain kuusi viikkoa. No minä uskon, hyvä mi-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nisteri, että tämä on semmoinen lapsus, jonka tekin varmaan suosittellette, että valiokunta korjaa, mutta se, mitä valiokunta ei voi korjata, on tämä asenne, se signaali, että ette ole tervetulleita, olette turvallisuusuhka. Eikä se muualta tullut it-insinööri osaa siitäkään riemuita, että hän kyllä henkilönä on tervetullut mutta samasta maasta tullut ravintolakokki taas ei ole. Eikä kadulla kukaan erota näitä kahta toisistaan, joten samaa huutelua joutuvat kuuntelemaan molemmat. Vastuullinen valtiovalta viestii, että ruma käytös ulkomaalaisia kohtaan ei käy, sen sijaan, että se tällaisella lainsäädännöllä kasvattaa erontekoa Suomen kansalaisiksi onnekaasti syntyneiden ja Suomen kansalaisiksi entistä vaikeammin pyrkivien välillä.

Onhan tämä surrealismi, arvoisa puheenjohtaja, aika kouriintuntuva. Tässä jo toista kertaa, toinen torstai menee niin, että kyselytunnilla kokoomusministerit täällä ylistävät, miten hienoa on se, että työperäinen maahanmuutto on edellisen hallituksen toimien ansiosta noussut merkittävästi, ja siitä täytyy pitää kiinni, se on Suomen elinehto, ja sitten pari tuntia myöhemmin ollaan täällä keskustelemassa lainsäädännöstä, joka kyseenalaistaa nämä hyvät pyrkimykset. Edelleenkin kokoomuksen edustus täällä ei ole mitenkään kovinkaan taaja. [Veronika Honkasalo: Saatikka RKP:n!] — RKP:tä ei ole näkynyt mielestäni kumpanakaan iltana salissa lainkaan. — No sen ymmärtää sikäli, että koko elinkeinoelämä käytännössä, varsinkin teknologiateollisuus ja startup-yritykset, on voimakkaasti vedonnut, että tällaista lainsäädäntöä ei pitäisi tehdä. Tämänhän tietysti hallituksen esitys huomioi sanomalla: ”saattaa vähentää jonkin verran Suomen vetovoimaa kansainvälisten osaajien silmissä”. Tämän verran tultiin vastaan. Miksi? Kyseessä on kuitenkin puhtaasti ideologinen lainsäädäntöaloite, joka ei perustu mihinkään asiantuntijafaktaan.

No, palataan vielä tähän turvallisuusperusteluun, arvoisa puheenjohtaja. Lainsäädännön arviointineuvosto kysyy aivan aiheellisesti, että mikä tässä on se ongelma, jota tässä pyritään ratkaisemaan: ”Esitysluonnoksesta ei selviä, mitä ongelmia tai haasteita kotoutumiseen ja kansalliseen turvallisuuteen liittyen on nykytilan sääntelystä johtuen esiintynyt.” Siis turhaa, tarpeetonta ideologista lainsäädäntöä. No siihen hallitus on vastannut siten, että on tänne sitten lisätty yksi luku tästä turvallisuudesta. No se turvallisuusluku perustuu siihen, että on suojelupoliisilta kysytty erikseen arvio siitä, voisiko tämä parantaa turvallisuutta, ja kas kummaa, suojelupoliisi on todennut, että juu, kyllä tällä voisi olla joitain turvallisuutta parantavia elementtejä. Tämä on siis niin läpinäkyvää ja niin härskiä. Kas kun ette kysyneet vaikka maa- ja metsätalousministeriöltä, että minkälaisia vaikutuksia tällä on maa- ja metsätalouteen, ja perustelette tätä sitten sillä, että parannetaan maa- ja metsätalouden olosuhteita tällä lainsäädännöllä.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeinen kysymys on sitten, että miksi kukaan ulkomainen osaja oikeasti haluaisi tulla Suomeen, millä me oikein kilpailemme. Täällä on vedottu siihen, että muissa Pohjoismaissa on myöskin tiukennettu näitä kansalaisuusvaatimuksia, johtuen toki siitä, että populistit ovat sielläkin päässeet valtaan. Norja on sentään rikas maa, ja Ruotsissa on ennestään isoja ulkomaalaisyhteisöjä, jotka ovat vetovoimaisia sinne tulijoiden silmissä. Nyt meille huono uutinen on se, että Saksa on päättänyt helpottaa kansalaisuuden saamista samaan aikaan, kun Suomi kiristää. Nyt vilpitön kysymys on se, että kuvittelemmeko todella niin, että joku it-insinööri mieluummin valitsee tämän vaikean kielien, nämä vaikeat olosuhteet, tämän maan, jossa itsekin valitatte koko ajan verojen korkeutta, kuin sen, että hän saisi olla tällaisessa tervetulleeksi toivottavassa kansainvälisessä suurvallassa töissä. Toivotan onnea ehkä ministereille Satonen ja Orpo sen osalta, että he

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

onnistuvat saamaan läpi sellaisia tavoitteita, joita heidän perussuomalaiset kollegansa parhaansa mukaan torpedoivat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen pyysi vastauspuheenvuoron. Otetaan se tähän väliin ja sitten jatketaan puhujalistaa, kiitos.

20.00 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan kylä, ei tässä olla kenenkään ammattiosajaan kansalaisuutta torppaamassa. Edelleen on mahdollista opetella kieli ja sitä kautta saada viiden vuoden mahdollisuus saada kansalaisuus. Elikkä jos tahtoa on tänne maahan tulla, niin kyllä tänne pääsee.

Todellakin toin jo esille tuossa omassa puheenvuorossani, että emme ole mikään poikkeus eurooppalaisista, emme pohjoismaisista maista kansalaisuudessa. Jos mennään vaikka Kanadaan, siellä on todella tiukka ja hyvä malli. He arvostavat omaa kansalaisuuttaan ja passin arvoaan. Tietäisittepä, miten suomalaista passia voidaan tänä päivänä käyttää väärin, koska se on arvotavaraa. Kyllä minä annan toisenlaisen arvon tälle meidän kansalaisuudelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

20.01 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Mainio puheenvuoro edustaja Harakalta siinä, että tätä keskustelua käytiin jo viime torstaina aika vauhdikkaasti. Yhdyn tähän kritiikkiin tämän lainsäädännön pilkkomisesta, joka vaikeuttaa tämän talon kannanottoa tähän.

Keskeinen kysymys on, mitä ongelmaa tässä ratkaistaan. Täällä on puhuttu viimeksi, ja myös tänään, paljon turvallisuudesta, mutta se tosiasiallinen syy-yhteys, millä tavalla tämä esitys jotenkin konkreettisesti parantaisi tämän maan turvallisuutta, on hyvin epäselvä. Sen sijaan lausuntokierroksen palaute talouden näkökulmasta on ollut tyrmäävää. Elinkeinoelämä on hyvin suurin sanoin varoittanut tämän huonoista vaikutuksista. Oikeastaan sen takia minusta olisi hirvittävän tärkeätä, että kun tätä pohditaan, niin toisin kuin tässä salissa, jossa puuttuu se talouden näkökulma hallituksen riveistä kokonaan, eduskunnassa tulisi käsitellä tämän lainsäädännön esitettyjä hyötyjä — minulle jääneet hyvin epäselviksi — ja ilmeisiä haittoja myös sen talouden näkökulmasta.

Itse asiassa esittäisin, että tätä puhemiesneuvoston päätöstä täydennettäisiin niin, että lähetettäisiin tämä täältä salista myös talousvaliokuntaan lausuttavaksi. Nähdäkseni se täydentäisi hyvin sitä näkökulmaa, joka täällä tulee hallintovaliokunnalle punnittavaksi, ettei sitä katsota vain liian kapeasta näkökulmasta. Erityisesti tätä korostaa se lausuntokierroksella saatu palaute tästä näkökulmasta. Jos tämä sali jostain syystä on sitä mieltä, että näin ei toimita, niin sitten kyllä kannustan ehdottomasti hallintovaliokuntaa punnitsemaan kokonaisvaltaisesti tämän esityksen perusteita ja vaikutuksia muunkin kuin tämän näennäisen turvallisuusnäkökulman puolesta, koska tämä kritiikki on nimenomaan tullut sieltä elinkeinoelämältä ja liittyy tämän taloudellisiin vaikutuksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

20.03 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Valtiovarainministeriön arvi-
on mukaan Suomeen tosiaan tarvittaisiin vuosittain 40 000 nettomaahanmuuttajaa, jotta

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

työllisyys saataisiin pidettyä riittävällä tasolla ja huoltosuhteen heikkeneminen pysäytettyä. Tämän luvun toteutuminen ei ole lainkaan itsestäänselvää, eivätkä hallituksen toimet asian parantamiseksi vakuuta. Tai kertokaa ihmeessä, miten hallitus on edistänyt työvoiman saatavuutta tai edes niitä hallitusohjelmassa lukevia rekrytointitoimia, joissa valittiin näitä kohdemaita, joista rekrytointia lisätään. Näistä maista yksikään ei sattunut olemaan Afrikan alueella, josta esimerkiksi Saksa, josta täällä on mainittu aiemmin, rekrytoi hyvin aktiivisesti koulutusyhteistyön kautta useammastakin maasta.

Toivon tosiaan, että hallitukselta löytyisi ymmärrystä työperäiseen ja työhön johtavaan maahanmuuttoon ja sen tärkeyttä kohtaan. Sen taloudellinen merkitys on mittava, tämä on useassa selvityksessä meidän yrityksiltämme noussut. Sen vuoksi kannatan tätä edustaja Harjanteen esitystä, että saadaan tämä myös talousvaliokuntaan lausuttavaksi.

Jokainen, joka haluaa työllistyä Suomessa, ansaitsee siihen mahdollisuuden. Kansalaisuuden ehtojen tiukentaminen heikentää Suomen veto- ja pitovoimaa kansainvälisten osajien keskuudessa. Kaikki nämä tänään esitetyt maahanmuuttajien asemaa heikentävät toimet lähetettävät juuri päinvastaisen, väärän signaalin: ette ole tänne tervetulleita. Kilpailemme muiden maiden kanssa osaavasta työvoimasta, ja siinä jokainen askel taaksepäin vaikuttaa. Tässä edustaja Harakka puhui hyvin siitä, että täällä kyseenalaistettiin, miksi Suomeen haluavalla on tällaisia niin kutsuttuja poissaoloja täältä Suomesta. Jos olet työntekijä, jonka perhe ei ole vielä saapunut tänne, niin varmasti haluat loma-aikasi viettää perheen kanssa. Meillä on perheenyhdistäminen aika hankalaa myös työperäiselle maahanmuuttajalle. Tai jos firman pääkonttori sijaitsee vaikka jossain muussa maassa kuin Suomessa ja osa työstä pitää tehdä sieltä käsin, niin silloin varmasti työnantajan asettamia edellytyksiä haluaa työntekijä noudattaa ja tehdä sen työnsä hyvin sieltä, vaikka haluaisikin samanaikaisesti asettua pysyvästi asumaan Suomessa, mutta työ vaatii tätä liikkuvuutta. Toivottavasti tähän tosiaan saadaan muutos tässä esityksessä.

Suomi liikkuu tälläkin lakimuutoksella täysin päinvastaiseen suuntaan kuin monet muut Euroopan maat. Esimerkiksi Saksa on juuri päättänyt täysin päinvastoin kuin Suomi ja laskee asumisaikaedellytyksen kahdeksasta vuodesta viiteen vuoteen. Kansalaisuuden käsittelyprosessissa on tällä hetkellä jopa kahdeksan vuotta täällä oleskelleille kahden tai jopa kahden ja puolen vuoden odotusaika siihen, että se hakemus käsitellään. Eli tämä kahdeksan vuotta ei edes tule olemaan se maksimi, vaan kansalaisuuden saaminen saattaa venyä kymmeneen vuoteen tai pidemmäksi.

Sen sijaan, että hallitus tukisi maahanmuuttajien kotoutumista ja sitoutumista Suomeen uutena kotimaana, hallitus on muun muassa linjannut Suomessa työllistyneen aikaa etsiä uutta työtä muutettavan vain kolmeen kuukauteen — jollakin osaajaryhmällä siihen pidempään kuuteen kuukauteen, mutta meidän yrityksemme sanovat, että he ihan yhtä lailla tarvitsevat ammatillisia osaajia kuin korkeakoulutettuja osaajia, että tällaista jakoa ei kannattaisi tehdä — ja heikentänyt kotoutumista rajaamalla muun muassa aikuistumisen tuen kestoa ja leikkaamalla kotoutumisen tuesta kuntien resursseja.

Miksi Suomi haluaa välittää viestin, että tänne ei kannata tulla eikä ainakaan jäädä, jos olet sattunut tänne asti saapumaan? Taidamme kaikki tietää syyn: hallituksen esitykset ovat maahanmuuttovihamielisiä. R-sana vaikuttaa olevan perussuomalaisille kuin kiro sana, jota ei saa sanoa ja jota ei saa edes hallituksen papereista ja esityksistä löytyä. Sanon suoraan, että hävettää, että olemme mittauksissakin Euroopan rasistisin maa, jossa erotellaan ihmisiä meihin ja muihin, ja ettemme saa rasismia yhteiskunnastamme kitkettyä ja purettua. Nytkin lakiesityksin syvennämme maahanmuuttaneiden heikompaa asemaa, eikä

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

paljon lohduta, että voin oppositiosta käsin irtisanoutua tästä. Kotimaani muuttuu näiden tänäänkin käsittelyssä olevien esitysten myötä ja huonompaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Specialists in Finland -verkoston kyselyn mukaan kansalaistamisen ehtojen kiristäminen on lähes yhtä kriittinen Suomessa asuville kansainvälisille osaajille kuin hallituksen kaavailema kolmen ja kuuden kuukauden sääntö. Ulkomaanpäivien määrän vähentäminen osuu erityisesti kansainvälisen liiketoiminnan parissa työskenteleviin ja myös tutkijoihin. Kahdeksan vuotta on pitkä aika odottaa, ostanko täältä mahdollisesti talon. Se on pitkä aika jännittää, saako lapsi käydä koulunsa loppuun täällä Suomessa koulukavereiden kanssa. Uskallanko siis siirtää perheeni Suomeen? Uskallanko siirtää elämäni pysyvästi Suomeen? Monella on tosiaan vaihtoehtoja, joista valita.

Asia, josta olen erityisen huolissani, on lapsen edun ja oikeuksien toteutuminen. Lapsiasiavaltuutettu on nostanut esiin huolen annettujen lakiesitysten vaikutuksista lapsen oikeuksien toteutumiseen sekä esitysten lyhyistä lausuntoajoista. Valtuutetun näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa ehdotetut asumisaikavaatimuksen pidennykset eivät ole lapsen edun mukaisia.

Se, että kansalaisuuden saamisen aika pitenee, vaikuttaa myös siihen, kuinka voi osallistua Suomessa, kuinka voi osallistua esimerkiksi demokraattiseen päätöksentekoon. Mitä pidempään kansalaisuutta pitää odottaa, sen heikommaksi side tähän yhteiskuntaan muodostuu. Siinä ehtii pohtia moneen kertaan, minnekö muualle kannattaa lähteä kuin tänne. Tämä meidän yhteiskuntaamme jakava vaikutus on aivan päinvastainen kuin mitä pitäisi tehdä. Meidän pitäisi pyrkiä keskinäisen luottamuksen vahvistamiseen, keskinäisen harmonian vahvistamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako sisäministeri kommentoida juuri pidettyä puheenvuoroa? — Kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

20.10 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy todeta, että kun tässä edustaja Hopsu totesi, että nämä hallituksen esitykset ovat merkki rasismista, niin pidän tätä kummallisena. Näissä esityksissä on kysymys siitä, että hallitus vähentää väärinkäytöksiä, ottaa EU-direktiivien mahdollistamat asiat vihdosta viimein käyttöön. Ei näissä ole kysymys rasismista. Jos me puhutaan kansalaisuuslaista, jossa nostetaan asumisaika viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen, ja hallitusohjelma toteaa, että muunnamme maahanmuuttopolitiikkamme yleispohjoismaalaiselle tasolle, niin siitä on kysymys. Norjassa asumisaika kahdeksan vuotta, Tanskassa yhdeksän vuotta, ja Ruotsi on nostamassa asumisaikaa viidestä kahdeksaan vuoteen aivan kuten mekin. Ovatko muut pohjoismaat rasistisia? Eivät varmastikaan ole.

Kysymys on siitä, että tällä esityksellä ja näillä kansalaisuuslain esityksillä pyritään siihen, että Suomeen pitää kotoutua, ja silloin me edellytämme tiettyjä asioita, esimerkiksi pidempää asumisaikaa, jolloinka on aikaa opetella kieli ja osallistua yhteiskunnan toimintaan, integroitua, kotoutua. Me lisäämme toimeentulovaatimusta. Tällä hetkellä toimeentulovaatimukseksi riittää se, että osoittaa saavansa Kelalta tukia. Näin ei ole aikaisemmin ollut, ja nyt on tämäkin tarkoitus tiukentaa. Nuhteettomuusvaatimusta tulemme tiukentamaan. Tulemme tiukentamaan myös kielitaitovaatimusta. Nythän siitäkin voidaan vapautua siten, että osoitetaan erilaisia todistuksia. Tarkoitus on se, että henkilöt, jotka sen Suomen kansalaisuuden saavat, totta tosiaan osaavat suomen kieltä ja pystyvät elättämään

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

itsensä. Nämä ovat, arvoisa puhemies, aivan normaalia politiikkaa, jolla ei ole kyllä rasismin kanssa mitään tekoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Garedeu, olkaa hyvä. [Kaisa Garedeu: Onko tämä seuraava asiakohda?] — Ahaa, pahoittelut! Minulla oli tässä seuraavan asiakohdan puhujalista jostakin syystä edessäni. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

20.12 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Sanotaan, että on lottovoitto syntyä Suomeen, ja varmasti jopa Suomen kansalaisuuden saaminenkin on yhdenlainen lottovoitto, niin harvinaista se tuntuu hakijoille olevan. Siinä suhteessa hieman hämmentää tämä hallituksen esitys kansalaisuuslain muuttamisesta erityisesti niillä näkökulmilla, joita edustaja Harakka jo nosti oivallisesti esille liittyen Suomen vetovoimaan osaavan työvoiman näkökulmasta. Useammassa muussa Euroopan maassa muun muassa asumisaikavaatimus olisi tulevaisuudessa huomattavasti alhaisempi kuin Suomessa. Ja jos ottaa huomioon, että olemme pieni kansa, outoa kieltä puhuva Euroopan laidalla, jossa on — kuten on monesti todettu — erittäin leppoisa ilmasto, ja verotuskin vähän näkökulmasta riippuen saattaa heikentää meidän vetovoimaamme, niin meidän tuskin itse kannattaa rakentaa entisestään esteitä sille, miksei kansainvälinen osaaja voisi Suomeen tulla.

Tätä usein huomaan, että täällä on nimenomaan näitä turvallisuusnäkökulmia nostettu esille. Kunnioitan suuresti tietysti suojelupoliisin työtä, mutta ehkä he ovat tässä suhteessa hieman jäävejä nimenomaan kokonaisuuden kannalta arvioimaan sitä, minkälainen vaikutus tällä on turvallisuuden kannalta, koska jos tavallaan heidän argumenttiaan katsoo siitä, että asumispaikkavaatimuksen pidentäminen viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen antaisi enemmän aikaa nähdä sen, onko ihmisestä riski suomalaiselle yhteiskunnalle, niin miksei saman tien sitten pidennetä 15 vuoteen, koska siinäkin voisi sitten enemmän olla aikaa löytää se, jos ihminen on vaaraksi suomalaiselle yhteiskunnalle.

Eryteisesti tästä kotoutumisnäkökulmasta on ehkä hyvä todeta nämä vaatimukset, joista nyt osassa lausunnoista on muun muassa nostettu esille, että muutosten vaikutukset eivät yleisesti vastaa kotoutumiseen liitettyihin tavoitteisiin ja voivat olla jopa päinvastaisia. Eli vaikka tässä toivotaan, että ihmiset suomen kieltä oppisivat entistä paremmin, niin ehkä näitten osajien näkökulmasta se on erittäin haasteellista.

Ja ehkä vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Olen paljon jo viime vuoden puolella tässä uudessa roolissa keskustellut suomalaisten kansainvälisten suuryritysten kanssa, kuten esimerkiksi peliyrityksien kanssa. He ovat todenneet, että viime vuosien aikana he ovat joutuneet käymään — ja erityisesti ehkä nyt tämän vaalikauden tapahtumien seurauksena — paljon keskustelua potentiaalisten työntekijöiden kanssa, jotka olisivat halukkaita tulemaan Suomeen, siitä, ovatko he tervetulleita: minkälainen meidän julkinen keskustelumme on, ja varsinkin jos ihminen on ehkä hieman erilaisempi kuin se tavallinen väestö, mitä täällä Suomessa on, niin minkälaisen kuvan me annamme itsestämme. Tässä suhteessa toivoisin, että hallitus miettisi tätä lakiesitystä huomattavasti tarkemmin ja erityisesti suomalaisen elinkeinoelämän tarpeita ajatellen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta on poissa, edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

20.16 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Kun keskustelemme tästä kansalaisuuslaista, niin mietin monesti vihreiden ja vasemmiston puheenvuoroja kuunnellessani, että jos te olette hirveän huolissanne siitä, että Suomeen tullut maahanmuuttaja saa kansalaisuuden viiden vuoden jälkeen ja nyt tämän hallituksen seurauksena kahdeksan vuoden jälkeen, niin oletteko te tosissanne sitä mieltä, että tämä on se suurin mahdollinen este korkean tason osaajien tulolle Suomeen. Vai olisivatko niitä kuitenkin esimerkiksi ne itse asiassa edustaja Kokonkin puheenvuorossa mainitut ilmastotekijät tai erityisesti se korkea verotus — se korkea verotus, jolle löytyy suurin kannatus nimenomaan sieltä salin vasemmasta laidasta?

Eli jos te tosiasiallisesti haluaisitte niitä korkean osaamistason osaajia, jotka tienaaavat Suomessa paljon ja jotka päätyvät Suomen korkean progression piiriin erityisesti sen jälkeen, kun he ovat pitkän aikaa olleet Suomessa ja saaneet ehkä kansalaisuuden, niin enitenhän se verotus heitä ohjaa toisaalle esimerkiksi pohjoismaisessa vertailussa. Tämä pohjoismainen vertailu on sikäläkin mielenkiintoinen, että te mielellänne otatte vertailukohtaa Saksaan, siis keskiseen Eurooppaan, vaikka tosiasiallisesti me kilpailemme ennemminkin muiden Pohjoismaiden kanssa näistä osaajista, korkean tulotason, korkean osaamistason osaajista. Ja muissa Pohjoismaissa se, minkä te jätätte sanomatta, on se, että kansalaisuuslakeja on kiristetty, ehtoja, vaatimuksia, edellytyksiä maahanmuuttajille jäädä on kiristetty.

Meillä on esimerkiksi Islannissa Suomen nykyistä kansalaisuuslakia kireämpi seitsemän vuoden asumisaikavaatimus. Norjassa vaatimus on kahdeksan vuotta, Tanskassa yhdeksän vuotta. Ja te olette tosissanne siis sitä mieltä, että tämä Suomen kahdeksan vuotta on jokin rasistinen osoitus tältä hallitukselta ja että se karkottaa nämä osaajat pois tästä maasta, kun Norjassa ja Tanskassa on jo samantasoisia ellei korkeampiakin vaatimustasoja. Sen lisäksi myös Ruotsissa, joka ajaa yhtä löperöä kansalaisuuspolitiikkaa tällä hetkellä kuin Suomi, on aikeita nostaa edellytettyä asumisaikavaatimusta. Pidätkö te mahdollisesti sitäkin rasistisena tai osaajia karkottavana? Ehkä pidätte. Ehkä teille on tässä joku taloudellinen näkökulma kaikista tärkein, tai te katsotte nimenomaan siitä näkökulmasta, mutta keskeisin syy sille, minkä takia asumisaikavaatimusta kiristetään, on turvallisuusnäkökulma ja se, että voidaan olla varmoja siitä, että ne tulijat, jotka tänne tulevat ja jotka Suomen tai muiden Pohjoismaiden passeja saavat, ovat tosiasiallisesti integroituneet yhteiskuntaan, tulevat työllään toimeen ja elävät nuhteetonta elämää. Silloin he ansaitsevat Pohjoismaiden, mukaan lukien Suomen, passeja, eivät yhtään kevyemmällä perusteilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Jani Kokko: Nimi mainittu!] — Vastauspuheenvuoroja pyydetään nousemalla seisomaan ja eräissä tilanteissa myös painamalla V-painiketta, ei esittämällä huutoja. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

20.19 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa puhemies! Suomen hallituksen esittämät muutokset ovat inhimillisesti julmia ja kaupan päälle myös haitallisia Suomen kilpailukyvyn kannalta. Nämä esitykset ovat erityisen julmia juuri kahden kulttuurin perheitä kohtaan. Nämä tiukennukset tuntuvat kohtuuttomilta erityisesti niissä tilanteissa, joissa oleskelun syy täällä Suomessa on täällä asuva perhe. Suomessa on paljon perheitä, joissa puoliso on muuttanut Suomeen jostain ulkomailta, ja monella näistä perheistä on sitten vielä yhteisiä lapsia. Vaikka perheeseen tulisikin ero, ei toinen vanhempi lakkaa olemasta lapsille isä tai äiti. Onkin erikoista, että toisen vanhemman kiinnittymistä Suomeen ja suomalaiseen yh-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

teiskuntaan halutaan vaikeuttaa. Tässä kärsijöinä ovat kahden kulttuurin perheet ja kahden kulttuurin lapset.

Hallituksen tarkoituksena on korostaa onnistuneen kotoutumisen roolia kansalaisuuden ja pysyvän oleskeluluvan saamisen edellytyksenä, mutta tilanne on nyt päinvastainen. Saan lukuisia viestejä siitä, miten perheissä on huoli ja epävarmuus, miten perheet ovat alkaneet pohtimaan myös muuttoa pois Suomesta. Jos maahan muuttaneen puolison edellytyksiä osallistua yhteiskuntaan ja tulla sen täysimääräiseksi jäseneksi vaikeutetaan, heikentää se kahden kulttuurin perheiden halua jäädä tänne, osallistua tähän yhteiskuntaan ja perustaa tänne myöskin perhe. Nämä kiristyksen siis kannustavat ihmisiä muuttamaan pois Suomesta, myös siis suomalaisia ihmisiä.

Nämä kaikki muutokset, mitä on esitetty — kansalaisuuden vaikeuttaminen, kansainvälisen suojelun muuttaminen väliaikaiseksi —, yhdessä keskittyvät valitettavasti myös samoihin ihmisryhmiin eli turvapaikanhakijoihin sekä maahan muuttaneisiin henkilöihin. Nämä muutokset kohdistuvat jo entisestään haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisryhmiin, lapsiin, ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset kärsivät näistä muutoksista aivan kohtuuttomasti. Surullisinta on se, että näitten esitysten yhteisvaikutuksia ei ole haluttu arvioida, joten niiden kaikkia vaikutuksia ja vaikutusten mittakaavaa emme pysty täällä arvioimaan. Voidaan kuitenkin nyt jo arvioida, että esimerkiksi paperittomuus tulee nyt kasvamaan entisestään näitten esityksien johdosta.

Arvoisa puhemies! Näitä lakiesityksiä on perusteltu kansallisella turvallisuudella, mutta tosiasiaa kyse on pyrkimyksestä rajoittaa maahanmuuttoa, ja niistä paistaa läpi vihamielinen ideologia. Esityksistä käy ilmi myös se, että nämä eivät tosiasiallisesti tule edistämään turvallisuutta. Kansallista turvallisuutta ei nimittäin tarvitse asettaa vastakkain maahantulijoiden oikeuksien toteutumisen kanssa. Voimaan tullessaan nämä lakimuutokset syventävät rakenteellista rasismia luomalla Suomeen ihmisryhmän, jonka oikeudet ovat huomattavasti muita heikommat. Nämä esitykset edustavat lyhytnäköistä ja kestäväntöntä politiikkaa maailmassa, jossa on enemmän pakolaisia kuin koskaan aiemmin.

Arvoisa puhemies! Nämä päätökset vaikuttavat kielteisesti yksilöihin sekä myös suomalaisen yhteiskuntaan. Ihmisten kotoutuminen vaikeutuu, ja nämä lakimuutokset hankaloittavat perheenyhdistämistä ja työelämään osallistumista ja lisäävät vielä epävarmuutta tulevaisuudesta. Miten kotoutuminen voi olla helpompaa, kun työnsaantia vaikeutetaan ja kaupan päälle vielä kotoutumisesta leikataan? Miten tämä kokonaisuus pystyy toimimaan? En ymmärrä tätä, ja en usko, että hallitus edes haluaa mahdollistaa parempaa kotoutumista. Tavoitteena on sanoa ihmisille, että te ette ole tänne tervetulleita, älkää muuttako tänne, elleste ole tietynlaisia ja oikeanlaisia. Siltä tämä vaikuttaa. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Etenemme nyt toistaiseksi puhujalistan mukaisesti. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.23 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! On nimenomaan todella tärkeää nähdä, että nyt on kyse tästä nuivasta maahanmuuttopaketista, joka koostuu kuudesta eri laki-esityksestä, ja nyt tämä käsittelyssä oleva kansalaisuuslakikin on vasta ensimmäinen osa kolmesta esityksestä. Ja nimenomaan tämä pitää nähdä kokonaisuutena, ja tästä on myös kritiikkiä tullut, että näitä vaikutusarvioita ei tämän kokonaisuuden kannalta ole tehty.

Hallitus tekee tosiaan muutoksia maahanmuuttovastainen periaate edellä. Perusteita muutosten tarpeelle ei ole, ja niitä pusketaan yhteisvaikutuksia arvioimatta ja huolellinen

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

lainvalmistelu unohtaen. Kaikki nyt lähetekeskustelussa olevat sisäministeriön lakiesitykset vaikuttavat samoihin ihmisiin ja heikentävät heidän oikeuksiaan rajusti ja monilla eri tavoilla. Kokonaisuudessaan esitykset tulevat lisäämään paperittomuutta, inhimillistä karsimystä ja kustannuksia yhteiskunnalle laajasti.

Lakiesityksiä leimaa hyvin kielteinen suhtautuminen turvapaikanhakuun ja pakolaisuuteen. Voimaan tullessaan esitetyt lait syventävät rakenteellista rasismia Suomessa. On selvää, että lakimuutosten lähtökohtana ei ole ihmisten oikeuksien parantaminen tai yhteiskunnan etu, sillä ne ovat haitaksi sekä yksilöille että yhteiskunnalle laajasti. Hallituksen esitysten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä tasolla. Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten lapsiin, ovat ohuet ja puutteelliset.

Lakeja kiirehditään ilman perusteltua syytä, mihin esimerkiksi oikeuskansleri on kiinnittänyt huomiota. Liian lyhyiden lausuntoaikojen lisäksi oikeuskansleri on huomauttanut, että hallitusohjelmakirjaukset eivät riitä lakiesityksen perusteluiksi. Lainvalmistelun kiireellisyyttä ja puutteita ei voi perustella hallitusohjelman kirjauksilla, vaan esityksen yksityiskohdista käytävään keskusteluun on varattava aikaa.

Ja kyllä minäkin ihmettelen, että täällä salissa tosiaan tänään ei ole yhtäkään RKP:n edustajaa, ei ollut myöskään viikko sitten, kun näitä samoja lakiesityksiä käsiteltiin ensimmäisen kerran. Nimenomaan RKP:llehän oli hyvin tärkeää hallituksessa pysymisen kannalta tämä rasistitiedonanto, ja nyt me käsittelemme laajaa kokonaisuutta eri lakiesityksiä, joissa nimenomaan konkretisoituu hallituspolitiikan rakenteellinen rasismi. Tietenkin on niin, ettei sisäministeri sitä täällä julki sano eivätkä perussuomalaisten edustajat, että kyse on rasistisesta politiikasta, niinhän se aina menee, ja sitten me saivarrellaan täällä, että onko kyse rasismista vai ei. Mutta selvää on, että tämä lakiesitys myös kansalaisuudesta nimenomaan kohtelee hyvin rajulla tavalla erityisesti turvapaikanhakijoita ja kohtelee eri tavoin eri oleskeluluvalla olevia ihmisiä. Esimerkiksi asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu, ei siis enää turvapaikka- tai oleskelulupa-asian käsittelyaikaa tai erityisistä syistä johtuvia poikkeuksia. Nyt esimerkiksi tätä ei ole täällä salissa vielä tänään nostettu esille. Samalla hallitus korostaa muutoksilla kotoutumisen ja turvallisuusnäkökohtien merkitystä sekä selkiyttää asumisaikaa koskevia säännöksiä poistamalla esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavien lyhyemmän asumisaikaedellytyksen.

Ehkä sitten vielä joitakin huomioita nostan tässä esille.

Esimerkiksi se, millä tavalla tämä lakiesitys kohtelee kansainvälistä suojelua saavia: Nämä ehdotettavat muutokset heille merkitsivät lähtökohtaisesti asumisajan kaksinkertaistumista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] Kansalaisuuden saamisen vaikeutuminen voi siis, niin kuin täällä on nostettu esille, vaikuttaa myös yksilön työmarkkinatilanteeseen. Esimerkiksi valtion virkoihin edellytetään Suomen kansalaisuutta, ja kansalaisella oletetaan olevan valmiutta sitoutua työhön pidemmäksi aikaa. Kansalaisuuden saamisen vaikeuttaminen voi osaltaan vähentää tai hidastaa koulutetun työvoiman pysyvämpää asettumista Suomeen ja vaikuttaa sitten työvoiman saatavuuteen ja yritysten kilpailukykyyn, ja tätäkin on täällä jo tänään nostettu hyvin esille. Kansalaistamiseen vaadittavan asumisajan pidentäminen todennäköisesti vähentää Suomen veto- ja pitovoimaa sellaisille henkilöille, joille on tarjolla erilaisia työtilaisuuksia myös muissa maissa. Ja on hyvä huomata myös, että monet kansalaisen oikeudet viivästyvät, muun muassa oikeus äänestää ja asettua ehdolle. Käytännössä lapset ovat kanssahakijoina vanhempiensa hakemuksessa, joten myös

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

lasten kansalaisuuden saaminen lykkäytyy ja he ovat aiempaa pidemmän ajan oppivelvollisuudestaan ulkomaalaisia.

Tosiaan niin kuin täällä on todettu, hallituksen viesti maahan tuleville on, että älä tule tänne, et ole tervetullut. Ja jo maassa elämäänsä rakentaneelle viesti on, että mene pois tai teemme elämästäsi mahdollisimman hankalaa. Nämä ovat kestäättömiä viestejä tilanteessa, jossa Suomi tarvitsee maahanmuuttoa ja kansainvälisiä osaajia yhä kipeämmin. Jokainen Suomeen muuttanut on yhteiskunnan täysivaltainen jäsen ja Suomen tulee ihmisten elämän hankaloittamisen sijaan edistää maahanmuuttaneiden kotoutumista, kouluttautumista, työllistymistä ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet, edustaja Biaudet taitaa olla poissa. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

20.29 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kansalaisuuslain muuttamisesta on perussuomalaisten ideologinen hanke, joka vie Suomea täysin väärään suuntaan. Tämä esitys ei ole pelkästään lakitekstiä, vaan se on viesti siitä, millainen maa Suomi haluaa olla. Tämä esitys on askel taaksepäin. Se ei ainoastaan vaikeuta kansalaisuuden saamista pidentämällä asumisaikaedellytystä vaan myös lähettää kylmävän signaalin kansainvälisille osaajille, jotka hakevat Suomeen töihin ja harkitsevat Suomea uutena kotinaan.

Kokoomus, teitä on varsin vähän täällä salissa, mutta kysyn teiltä: Miksi tuette perussuomalaisten ideologista hanketta, joka ei palvele Suomen etua? Miksi haluatte tehdä Suomesta vähemmän houkuttelevan paikan elää ja työskennellä? Vuonna 2011 asumisaikaedellytystä laskettiin kuudesta viiteen vuoteen, ja tämä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Mikä on muuttunut? Mikä on se ongelma, johon hallitus haluaa puuttua ja jonka tämä hallitus yrittää ratkaista pidentämällä asumisaikaa?

Esityksessä puhutaan kotoutumisen onnistumisesta ja turvallisuusnäkökohtien paremmasta huomioimisesta, mutta missä ovat todisteet siitä, että nykyiset käytännöt eivät toimi? Missä ovat analyysit ja selvitykset, jotka osoittavat tarpeen muutokselle?

Sisäministeri Rantanen on sanonut, että Suomen kansalaisuus ei voi olla automaatio. No, olen tästä täysin samaa mieltä, mutta kukaan ei ole väittänyt, että kansalaisuus olisi automaatio tällä hetkelläkään. Miksi siis muuttaa jotain, mikä ei ole rikki? Nyt tehdään toimia, joilla ollaan pilkkomassa kansalaisuuslakia osiin, mikä tekee kokonaisuuden hahmottamisesta haasteellista. Tämä ei ole avoimuuden politiikkaa. Tämä on politiikkaa, joka luo ainoastaan epävarmuutta ja pelkoa.

Puhemies! Suunnataanpa katset Saksaan, joka on laskenut asumisaikaedellytystä kahdeksasta viiteen vuoteen. Miksi Suomi valitsee päinvastaisen tien, miksi me emme seuraa hyväksi havaittua esimerkkiä?

Edustaja Vigelius, olette paikalla, ja totesitte, että kyse on turvallisuudesta. No, lähiaikojen tapahtumat osoittavat kyllä suoraan sen, että turvallisuutta voi uhata ihan kantasuomalainenkin.

Tämä esitys ei ainoastaan vähennä Suomen houkuttelevuutta, vaan se myös heikentää kotoutumista ja perhesiteiden säilymistä. Kun asumisaikaedellytys kasvaa mutta sallittujen ulkomaanpäivien määrä puolittuu, se vaikeuttaa ihmisten oleskelua lähtömaassaan. Se vaikeuttaa perheiden ylläpitämistä ja yhteydenpitoa.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on lyhytnäköinen. Se ei tunnista todellisuutta eikä tunnista sitä, että Suomi kilpailee kansainvälisistä osaajista. Meidän ei pitäisi rakentaa esteitä, meidän pitäisi rakentaa siltoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

20.32 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olette, edustaja Werning, aivan oikeassa: suomalainenkin voi uhata Suomen turvallisuutta — mutta se ei ole tekosyy mahdollistaa, että ulkomaalainen uhkaa Suomen turvallisuutta, tai että me mahdollistamme maahan muuttaneelle ihmiselle liian löysin ehdoin saada Suomen kansalaisuus, jonka jälkeen me emme pysty sanktioimaan tänne muuttanutta ihmistä, esimerkiksi edellyttämällä, että hän palaa kotimaahansa rikoksen tehneenä maahanmuuttajana Suomea vastaan, meidän lainsäädäntöömme vastaan loukkaaneena. Se mahdollisuus on meillä käytössä silloin, kun ihmisellä ei ole kansalaisuutta, ja on erinomaista, että sitä käytetään. Me emme halua tänne ulkomailta rikollisia rikkomaan Suomen lakeja, ja jos me myönnämme löperöin ehdoin kansalaisuuden, se mahdollistaa, että tämä ihminen jää pysyvästi, pysyväluonteisesti Suomeen, vaikka hän syyllistyisi törkeisiin rikoksiin, ja myös sitä tämä hallituksen esitys ehkäisee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

20.34 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Luulen, että turvallisuus on kaikille meille tässä salissa tärkeä asia, mutta tämän lain kohdalla minusta tuntuu, että nyt taitaa mennä kyllä lapsi pesuveden mukana. Äskен keskustelimme siinä rajaturvallisuusasiassa rajan valvonnasta ja hybridioperaatioista, mutta yleensä näissä lakiesityksissä tulisi aina punnita hyvät ja huonot puolet ja se, saako se laki aikaiseksi enemmän hyvää vai huonoa.

Täällä työministeri kertoi tänään salissa, että hän oli vierailut Supercellillä, ja kertoi Supercellin viestin siitä, kuinka tärkeää on saada tänne Suomeen ammattilaisia ja osaajia. Olen myös itse vierailut siellä Supercellillä, ja kävimme pitkät keskustelut siitä, minkälainen on Suomen maakuva, ja he kertoivat myös siitä, mitä tarkoittaa käytännössä, kun yritys kilpailee niin, että heidän kilpailuympäristönsä on koko maailma, he hakevat sieltä maailmalta näitä työntekijöitä. Aidosti ne ihmiset pohtivat, mikä on paras maa, minne muuttaa tekemään työtä, minne mahdollisesti viedä perhe, kasvattaa lapsia.

Itse olen huolissani siitä, että samalla kun meidän on tärkeää viestiä maailmalle, että emme salli hybridioperaatioita rajalla, niin nyt me viestimme maailmalle, että tämä nuiva maahanmuuttopolitiikka koskee meillä myös sitten työperäisiä maahanmuuttajia eikä vain niitä, jotka tulevat sieltä metsien kautta Suomeen. Aidosti yritysten viesti on kyllä ollut se, että he ovat huolissaan Suomen tulevasta maakuvasta. Muun muassa EK:han on lausunut, että heidän ykköstavoitteensa maahanmuutossa on — voin lukea tästä: ”1) Tarvitsemme aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa, jolla lisäämme työperusteista maahanmuuttoa Suomeen. Suomea on markkinoitava ulkomailla niin kiinnostavana työntekomaana kuin palkitsevana opiskelu- ja tutkimusympäristönä.”

Nyt jos me teemme tällaisia lakiesityksiä, että me niin kuin pakitamme taaksepäin esimerkiksi siitä Saksan-mallista — ei minusta Saksa ole ollenkaan huono esimerkki tässä — niin samalla me lähetämme viestin, että me joka sektorilla tulemme kiristämään maahan-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

muuttoa, ja valitettavasti tässä nyt on tämä työperäinen maahanmuutto myös mukana. Itse näen, että tämä on erittäin lyhytjänteistä politiikkaa, ja pelkään pahasti, että tämä tulee tulevina vuosina kostautumaan meille suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

20.36 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuuttolinja on karua luettavaa ja kuultavaa. Viimeksi tänään tosiaan kyselytunnilla pääministeri Orpo täällä vakuutti, että Suomi haluaa kilpailla kansainvälisistä osaajista, ja samaan aikaan Orpon hallitus on tuonut eduskunnan käsiteltäväksi tukun lakiesityksiä, joilla hankaloitetaan monin tavoin Suomeen tuloa, täällä olemista ja tänne kotoutumista. Hallituksen olisi hyvä tiedostaa, että Suomeen ei tosiaan ole erityistä tunkua. Jokainen maahanmuuttoa heikentävä toimi lähettää maailmalle signaalin, kuten täällä useampi edustaja on tänään todennut, että te ette ole tänne tervetulleita. Tämä on huono viesti meiltä suomalaisilta.

Kansalaisuuden saamiseen edellytettävän asumisajan nostaminen viidestä kahdeksaan vuoteen on kriittinen heikennys Suomessa asuville kansainvälisille osaajille. Tämä käy ilmi elinkeinoelämältä ja kansainvälisiltä verkostoilta saadusta palautteesta, vaikka hallituspuolueiden edustajat muuta täällä väittävät. Myös Suomen kansalaisen puolison asumisajan nostaminen tuntuu varsin kohtuuttomalta esitykseltä. Kun hallitus heikentää maahan muuttaneen puolison edellytyksiä osallistua yhteiskuntaan ja olla sen täysivaltainen jäsen, tulee se samalla heikentäneeksi kahden kulttuurin perheiden halua sitoutua Suomeen ja esimerkiksi perustaa tänne perhe. Tätäkö te todella haluatte?

Surullista on myös se, että hallituksen politiikka osuu erityisen pahasti lapsiperheisiin, lapsiin ja nuoriin. Hallitusohjelmassa hallitus haluaa päättäväisesti torjua rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen mutta samalla ristiriitaisesti tekee sellaisia lakiesityksiä, joilla lisätään nuorten kuulumattomuutta yhteiskuntaan ja heikennetään mahdollisuutta toimia yhteiskunnan jäsenenä.

Arvoisa puhemies! Me kaikki tässä salissa varmasti jaamme huolen Suomen talouden tilasta. Tänäänkin useampi edustaja tässä salissa on todennut elinkeinoelämän painavan viestin ja huolen näiden esitysten taloutta näivettävästä vaikutuksesta. Siksi on käsittämättöntä, että hallitus ajaa perussuomalaisten johdolla ja kokoomuksen myötävaikutuksella muutoksia, joilla on kurjistava vaikutus Suomen talouteen, meidän huoltosuhteeseen ja osaajapulaan.

Nämä lait on valmisteltu kovalla kiireellä ja hyvin suppeilla lausuntoajoilla. Mitään kokonaisarviota kaikista ehdotetuista ja suunnitelluista muutoksista ei ole myöskään tehty. Ja myös tästä kokonaisuudesta tässä on kyse, toki myös jokaisesta yksittäisestä esityksestä erikseen. Tämä politiikka on kaukana inhimillisestä, vastuullisesta ja suomalaisten edun mukaisesta politiikasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen on poissa, edustaja Antikainen on poissa. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

20.39 **Tomi Immonen ps:** Arvoisa puhemies! Viime viikolla ja tänä iltana on käsitelty maahanmuuttoon ja turvapaikanhakuun liittyvää lainsäädäntöä. Minun on esitettävä vilpittön kiitokseni ministeri Rantaselle näistä lakiesityksistä, jotka kokonaisuutena parantavat merkittävästi Suomen turvallisuutta. Entisenä sotilaana on todettava, että sinivalkoinen sy-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

dämeni kyllä on toivonut juuri tällaista lainsäädäntöä kokonaisturvallisuuden johtamiseksi ja sen parantamiseksi.

Salin vasemmalle laidalle esitän kiitokseni siitä, että saitte rakennettua omana hallituskaudenanne niin suuren turvallisuustyhjiön tähän maahan, että vieläkin nuoret kipuilevat turvattomuuden ja maahanmuuton lieveilmiöiden kanssa, ja sen vuoksi salin tälle laidalle viime vaaleissa valittiin ennätysmäärä turvallisuusalan henkilöstöä.

Sinivalkoisen poliitikon vastakohta vaikuttaa olevan punavihreä politiikka, se on tänäkin iltana tullut täällä selväksi. Ja ennen omaa uraani politiikassa ainoa paikka, jossa punavihreät värit tulivat erittäin merkittävästi — jopa ratkaisevasti — esiin, oli Meripelastusseuran pääsyaatimukset. Jos henkilöllä on puna-vihersokeus, niin hän ei vain yksinkertaisesti hahmota oikein ja realistisesti tärkeitä asioita vähemmän tärkeitä. Se kuvaa todella hyvin myös edellisen hallituksen politiikkaa maahanmuuttoon liittyen.

Onneksi suunta on tällä kertaa toinen, tällä kertaa se suunta on sinivalkoinen. — Kiitoksia ministeri Rantaselle hyvin valmistellusta lakikokonaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva on poissa. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

20.41 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Aika valikoivasti sykkii se sinivalkoinen sydän. Kun täällä salissa on puhuttu esimerkiksi pienituloisista suomalaisista, niin eipä ole syke tänne asti kuulunut, mutta kiinni menee tällä kertaa ovi niiden ihmisten edestä, joita täällä kipeästi tarvittaisiin. [Mira Nieminen: Ei mene!] Tässä salissa on kyllä olemassa jonkin sortin laaja käsitys siitä, että uutta työvoimaa tarvitaan kipeästi maahamme, sen verran usein tästä kiistämättömästä tosiasiasta täällä puhutaan, mutta kun näitä esityksiä tänne tiipahtelee, niin tuo käsitys ei tunnukaan olevan enää niin laajasti jaettu. Kun kansainvälinen kilpailu työvoimasta on kovaa ja kovenee koko ajan, rakentaa hallitus tätä Suomen mallia, jonka viesti on selvä tälle välttämättömälle työvoimalle: älkää tulko tänne. Tai niille, jotka täällä jo ovat, lähtee viesti: lähtekää pois. [Heikki Vestman: Missä näin lukee?]

Esimerkiksi nyt käsittelyssä oleva kansalaisuuslain kiristäminen on kestäväntöntä politiikkaa, [Mira Nieminen: Ei ole!] jolle on vaikea mitään järjellisiä tai näppäriä selityksiä keksiä. Toki perussuomalaisille kyse on siitä, että äänestäjille on jotain näytettävää, kun muut lupaukset on jo aikaisemmin rikottu. Ikävä kyllä ei tällainen toiminta ole Suomen etu, kun puhutaan vaikka vallitsevasta kestävyysvajeesta. Kokoomuksen ja RKP:n kannalta taas koko kuvio näyttää oudolta, kun maamme elinkeinoelämäkin on täysin hölmistynyt tästä valitusta maahanmuuttolinjasta. Samaan aikaan kun muissa maissa houkutellaan osaajia sisään, niin täällä tehdään täysin päinvastoin. Halvalla menevät kasvun edellytykset.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että tänne tulevia ihmisiä pyritään nyt kiusaamaan näillä monilla eri esityksillä, olisi syytä edistää tänne tulevien kotoutumista, kouluttautumista, työllistymistä ja tätä kautta heidän kiinnittymistään yhteiskuntaamme, sillä me emme sitä tosiasiaa pääse karkuun, että olemme riippuvaisia näiden rajojemme ulkopuolelta tulevien ihmisten panoksesta tulevaisuudessa. Riippumatta siitä, mitä Islannissa tai Ruotsissa tehdään, tämä täältä nyt lähtevä signaali on epäedullinen Suomen kannalta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

20.43 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan pidän tämän puheenvuoron vastauspuheenvuorona edustaja Harakalle. Hän esitti täällä hetki sitten hämmästyttävän puheenvuoron. Miksi emme kysy tämmöisestä maahanmuutto-, kansalaisuuslaista maahanmuuttajilta, hän kysyi täällä. Yksinkertaisesti siksi, koska päätämme suomalaisten asioista, ja suomalaisten asioista päätämme me suomalaiset täällä.

Kansalaisuus pitää ansaita. Sitä ei voi saada helpommin, helpolla. Ja kun me pidennetään tätä aikaa viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen, siinä tulee pidempi aika näyttää nuhteettomuus ja opetella myös kieli. Kun me kerran menemme antamaan kansalaisuuden, sitä on vaikea enää peruuttaa. Sen takia se tuo turvallisuutta.

Edustaja Harakka ihmetteli, miten tämä voi olla mahdollista, että puhutaan ulkomaalaisista ja turvallisuudesta samaan aikaan. Otan tässä esille yhden Ylen uutisen. 3.10.2022 Yle uutisoi seuraavasti: ”Ulkomaalaistaustaiset ovat yliedustettuina seksuaalirikoksissa. Raiskauksesta epäillyistä 27 prosenttia on ulkomailla syntyneitä. Seksuaalirikollisten lähtömaista painottuvat Lähi-itä ja islamilaiset maat. Suurin osa ulkomaalaistaustaisista seksuaalirikollisista on vuonna 2015 Lähi-idästä yksin tulleita luku- ja kirjoitustaidottomia, paremman elintason ja elämän perässä tulleita nuoria miehiä.” Tämä on Ylen uutisointia. Tämä pitää paikkansa.

Suomen tulee suojella kansalaisiaan rikollisilta. Tänne ei voi tulla tekemään rikoksia. Sen takia suomalaisuus on arvokas asia ja se tulee ansaita. — Kiitos. [Veronika Honkasalo: Ei mitään tekemistä rasismien kanssa näillä lakiesityksillä? — Joakim Vigeliuksen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: No, mennään listaa eteenpäin. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

20.46 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu herra puhemies! Ajattelin tulla tältä puolelta puhumaan, jotta täältäkin keuhutaisiin joskus hallituksen esitystä, ja tässä esityksessä hallitukselle kehuja voikin antaa.

Arvoisa puhemies! Toisissa maissa ja toisissa maailmoissa, kuten punavihreässä maailmassa, kansalaisuutta pidetään osana integraatioprosessia, kun taas toisissa se on koko integraatioprosessin lopputuote. Suomi valitsee nyt jälkimmäisen linjan. Suomen kansalaisuuden pitää olla palkinto onnistuneesta kotoutumisesta, ei automaatio jokaiselle sitä hamuavalle. Suomen kansalaisuus on arvokas asia, ja on ilman muuta selvää, että sen eteen täytyykin ponnistella. Samalla kannustetaan maahanmuuttajia integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomeen ei tarvita sellaisia ihmisiä, jotka elävät täällä omin säännöin, omissa kuplissaan, vaan ihmisiä, jotka haluavat tulla yhdessä rakentamaan parempaa Suomea.

Hallituksen esityksen myötä Suomen kansalaisuutta hakevien omavastuu tuleekin kasvamaan. Hakijoiden tulee vastaisuudessa läpäistä kielikoe sekä sen lisäksi uusi kansalaisuuskoee. Tämän lisäksi nuhteettomuusvaatimusta ja toimeentuloedellytystä tullaan kiristämään. Näiden raamien tiukennuksien sekä kotoutumiseen kannustamisen johdosta kansalaisuutta ei enää vastaisuudessa tulla niin kevyin perustein myöntämään.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2020 valmistuneen EMN-tutkimusverkoston raportin mukaan kansalaisuuteen vaadittavat asumisajat vaihtelevat EU-maissa kahden ja kymmenen vuoden välillä. Suomen nykyinen viiden vuoden määräaika on siis sijoittunut joukon keskivaiheille, mutta nyt esitettävällä kahdeksan vuoden ehdolla Suomi siirtyy osaksi tiukem-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

man seulan maita, eli järkevien maiden joukkoon. Kansalaisuusyleissopimuksen mukaan jäsenvaltio voi edellyttää korkeintaan kymmenen vuoden oleskelua valtion alueella ennen kansalaisuushakemuksen jättämistä.

Suomen keskeisimmissä verrokkimaissa vaadittavat asumisajat vaihtelevatkin keskimäärin viiden ja kymmenen vuoden välillä. Pohjoismaista Suomi ja Ruotsi edellyttävät tällä hetkellä lyhyempää, viiden vuoden asumisaikaa, kun taas muissa Pohjoismaissa velvoitetaan jo nyt verrattain pidempiä asumisaikoja. Suomen yleinen asumisaikaedellytys ei tällä hetkellä kuitenkaan täysin vastaa yleistä pohjoismaalaista linjaa, etenkin kun Ruotsissa on parhaillaan valmisteilla yleisen asumisajan pidentäminen. Yleisenä pohjoismaisena linjana voidaan siten pitää yli viiden vuoden asumisaikaedellytystä, ja muihinkin verrokkimaihimme suhteutettuna Suomen nykyinen yleinen asumisaika on lyhyimmästä päästä.

Arvoisa puhemies! Asumisajan pidentäminen kuvastaa hallituksen näkemystä kotouttamis- ja kansalaispolitiikasta, jossa onnistunut kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan johtaa kansalaisuuden saamiseen. Asumisajan tarkoituksena on antaa henkilölle valmiuksia suomalaisessa yhteiskunnassa elämiseen ja toimimiseen, esimerkiksi kielitaidon ja suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen ja arvojen tuntemuksen kartuttamiseen. Näiden aspektien myötä henkilöllä on mahdollisuus aloittaa kotoutuminen uuteen kotimaahan jo hyvissä ajoin ennen kansalaisuuden hakemista nykyisen kansalaisuuslain ennemminkin ilmentäessä näkemystä siitä, että onnistunutta kotoutumista tukee itse lopputulos, kansalaisuuden saaminen. Poikkeuksena esimerkiksi kielitaitoedellytyksen täyttävät hakijat voisivat kyllä jatkossakin saada kansalaisuuden jo lyhyemmän asumisajan jälkeen. Tällä tavoin voitaisiin pyrkiä yhdistämään kotoutumista edistäviä ja kotoutumisesta palkitsevia osatekijöitä.

Arvoisa herra puhemies! Keskeisimpiä kansalaisuushakemuksiin tehtyjen kielteisten päätösten syitä ovat olleet muun muassa puutteellinen kielitaito, selvittämättä jäänyt henkilöllisyys sekä se, että asumisaika ei ole täytynyt. Vaikka asumisaikaa hallituksen esityksessä pidennettäisiinkin nykyiseen verrattuna, sen täyttymisen toteaminen olisi asumisajan laskentaan ehdotettavien muutosten myötä jatkossa nykyistä selkeämpää. Jatkossa vaadittavaan asumisaikaan hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu, kun nykyisin asumisaika alkaa jo turvapaikka- tai oleskelulupahakemuksen tekemispäivästä, jos ulkomaalaiselle on tehdyn hakemuksen perusteella annettu turvapaikka Suomessa tai myönnetty oleskelulupa toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun perusteella. Jatkossa myöskään ilman lupaa oleskeltua aikaa tai osaa siitä ei enää missään tilanteissa otettaisi huomioon asumisaikaa laskettaessa, minkä lisäksi asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää tulaisiin vähentämään. Siis ajatelkaa, ilman lupaa oleskeltua aika Suomessa: jatkossa tätä ei enää lasketa, ja sehän on järkevää, mutta se kysymys herää, että miten se on aiemmin voinut olla mahdollista.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, kuten jo todettu, Suomen kansalaisuuden tulee olla palkinto onnistuneesta kotoutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämän peruspilarin tukeen nojautuvat suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen ja velvoitteiden noudattaminen sekä ennen kaikkea henkilön oma halu tulla yhteiskunnan täysivaltaiseksi jäseneksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

20.51 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Bergbom edellä sanoi, että halutaan toivottaa tervetulleiksi he, jotka haluavat rakentaa täällä parempaa Suomea. No, ennen kuin tulin eduskuntaan, tutkin yksin Suomeen tulleita turvapaikanhakijoita, alaikäisiä, jotka tulivat ilman huoltajaa. He opiskelivat suomen kielen, he kouluttautuivat, he olivat valmiita tekemään töitä. Monet heistä pääsivätkin tekemään töitä. He tekivät kaikkensa, jotta he olisivat kuuliaisia tämän yhteiskunnan jäseniä, mutta mikään määrä kuuliaisuutta, jota he pyrkivät osoittamaan, ei tälle suomalaiselle yhteiskunnalle riitä. Eli tämä argumentti ei pidä paikkaansa lainkaan, että te toivotatte tervetulleiksi he, jotka haluavat rakentaa täällä parempaa Suomea. Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Meillä on lukuisa määrä tutkimusta, joka osoittaa, että korkeasti koulutetuilla ihmisillä, jotka osaavat täydellisesti suomen kielen, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi niillä, jotka tulevat kansainvälisten osajien vaimoina Suomeen, [Puhemies koputtaa] kestää kahdeksan vuotta löytää tässä maassa työpaikka. [Mira Nieminen: Jos se osaa suomen kielen!] Tämä väite ei pidä paikkaansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

20.53 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en ihan täysin kyllä ymmärrä. Jos Suomeen haluaa tulla tekemään töitä, niin se on tällä hetkellä mahdollista. Esimerkiksi Euroopan unionin alueella ja Eta-alueella on liikkumisen vapaus, mikä mahdollistaa sen, että näillä alueilla asuva ihminen voi tulla Suomeen työskentelemään. Hän voi myös anoa Suomesta oleskelulupaa, ja sitten kun hän on asunut tietyn ajan, tällä hetkellä viisi vuotta, niin hän voi hakea kansalaisuutta, kun siellä on myös sitten kielitaito hallussa ja on työpaikka ja näin pois päin.

Tällä hetkellähän me tiedetään, että ne ehdot esimerkiksi siihen, kuinka paljon pitää olla itse töissä ja näin pois päin, eivät ole kovin tiukkoja itse asiassa edes kansainvälisesti vertaillen. Eli kyllä Suomeen on mahdollista tulla rakentamaan suomalaista yhteiskuntaa, toimimaan osana suomalaista yhteiskuntaa. Se on täysin mahdollista. Mutta nyt te teitte nähdäkseni aasinsillan ensin turvapaikanhakijoista yhtäkkiä korkeakoulutettuihin ihmisiin ja yhdistitte ne ikään kuin yhteen. Ne ovat kaksi täysin eri prosessia ja kaksi täysin eri asiaa. Jatkossakin Suomeen on mahdollista tulla, se on täysin mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vastauspuheenvuoro, edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.54 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa olisi nähdäkseni järkevää käsitellä kaikkea maahanmuuttoa työperäisenä maahanmuuttona. Meillä on pakolaisina... [Tomi Immosen välihuuto] — Saanko jatkaa? — Meillä on pakolaistaustaisia huippuosajia, korkeasti koulutettuja ihmisiä. Ei tämä jako mene näin yksinkertaisesti kuin yritätte väittää. Esimerkilläni yritin osoittaa sitä, että kun esimerkiksi huippuosaja tulee Suomeen, niin hänen korkeakoulutetulla puolisoillaan, joka osaa suomen kielen, kestää keskimäärin kahdeksan vuotta tässä maassa löytää työpaikka. Se ei ole aina siitä yksilön halusta kiinni, vaan meillä on erittäin segregoituneet työmarkkinat, joissa esiintyy myös rakenteellista rasismia. Tässä maassa on erittäin vaikeaa saada maahanmuuttajataustaisena ihmisenä töitä, ja sen osoittavat myös lukuisat tutkimukset. Esimer-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

kiksi kun on ihminen, joka on lähettänyt satoja työhakemuksia, niin niistä ei välttämättä yhteenkään vastata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

20.55 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Olen todellakin samaa mieltä, että kaikkea maahanmuuttoa pitäisi tarkastella työhön johtavana maahanmuuttona. Se on järkevää. Silloin me saadaan ihmiset tänne integroitua ja tekemään juuri sitä, mitä tekin peräänkuulutatte, eli työtä ja osallisuutta, kotoutumista tänne Suomeen. Ei kannata olla teoreettisissa korimalleissa, joista täällä on kuultu, vaan olla kiinni siinä realiteetissa, jossa ihmiset täällä elävät.

Täällä useampikin mainitsi sen, että näistä esityksistä puuttuu kokonaisarvio. Ja se juuri, että kun tehdään useita esityksiä yhtä aikaa, osa näistä on keskenään ristiriitaisia esimerkiksi näiden säästötavoitteiden osalta — toiset maksavat lisää, vaikka väitetään, että perusteena olisivat säästöt — mutta kyllä useimmissa tämä turvallisuusnäkökulma korostuu mutta sitten taas tämä talouden ja työllisyyden näkökulma unohtuu täysin ja ihmisoikeuksien ja inhimillisen kohtelun näkökulma jää arvioista puuttumaan.

Mitä te ajattelette, miltä tuntuu, kun ensisijaisesti ihmisestä, joka tänne on tullut, puhutaan turvallisuusuhkana? Ja tämä on se puheenparsi, joka täältä sanotaan. Jos hypoteettisesti sitten olisikin jossain ihmisessä tällaista turvallisuusuhkaa, niin miten se siinä viiden ja kahdeksan vuoden välissä muuttuu, jos kotoutumistoimia, kielikoulutuksia ei yhtään lisää tai vahvisteta, vaan päinvastoin se sama odottelu-aika kestää entistä pidempään. Eikö se, että pääsee yhteiskuntaan paremmin mukaan, vähennä turvallisuusuhkia? Tämä on hyvin epämääräinen, tämä perustelu.

No sitten yhteinen pohjoismainen taso esityksiin. Ei me Pohjoismaat olla työllisyyslanteessa vertailukelpoisia. Meillä on työvoimapolua paljon enemmän kuin esimerkiksi Ruotsissa, johon tässä on viitattu.

Olen jutellut maahanmuuttajan kanssa, joka kysyi, kuinka monta sukupolvea Suomessa pitää asua ennen kuin on suomalainen. Täällä esimerkiksi edustaja Garedeu mainitsi, että me puhumme täällä suomalaisten asiasta. Kyllä meillä on maahanmuuttajataustaisia, jotka ovat suomalaisia. Että montako sukupolvea? Tämä oli minun mielestäni relevantti kysymys valitettavasti tämän päivän Suomessa: montako sukupolvea pitää Suomessa asua, että olet suomalainen? Amerikassa, USA:ssa integroitumisen keskiarvo on noin viisi vuotta ja silloin alat kutsua itseäsi amerikkalaiseksi, olet integroitunut, päässyt yhteiskuntaan mukaan, työelämään mukaan. Tällainen tavoite olisi varsin hyvä, ja yhteiskunta voisi paljon paremmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko on poissa. — Edustaja Vigeliu, olkaa hyvä.

20.58 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Monesti kun kuuntelen näitä puheenvuoroja, mietin, ajatteletteko te todella, että Suomen kansalaisuus on se ensisijainen keino, jolla me houkuttelemme ihmisiä tänne. Ei yksikään osaja pidä ensimmäisenä kriteerinään maahan tullessa sitä, kuinka nopeasti hän saa kansalaisuuden, vaan millaista on asettua sinne maahan elämään, koska nykyiselläänkin meidän kansalaisuuslakimme vaatii käytännössä sen, että täällä pitää viettää vuosia aikaa ennen kuin edes voi lähteä kansalaistamisproses-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

siin mukaan. Ei se vuosien päässä oleva kansalaistamisprosessi ole se ensisijainen tekijä. Tässä maassa voi oleskella vuosien ajan ilman kansalaisuutta. Jos eläisimme vihreiden oppien mukaisesti, täällä voisi elää lopun ikäänsä paperittomana, laittomasti maassa ilman, että ihmistä palautetaan siinäköön kohtaa, kun tullaan siihen lopputulokseen, että oikeutta jäädä Suomeen ei ole. Siinä kohtaa saapuu vihreitä sisäministereitä kertomaan, kuinka heidät pitäisi laillistaa, heidän tulisi jäädä Suomeen loppuiäksi.

Mutta me emme aja sellaista politiikkaa. Suurin osa maailman maista ei aja sellaista politiikkaa. Suurin osa maailman maista haluaa, että heillä on rajat, heillä on kontrolloitu maahanmuutto, hallittu maahanmuutto, ja he voivat itse, kansakunnat, päättää, millä ehdoilla ihmisiä otetaan maahan. Eli otetaanko heitä esimerkiksi elämään sen maan työstä kustannetulla, veronmaksajien kustantamalla sosiaaliturvalla, vai otetaanko ihmisiä töihin, tekemään työtä, olemaan hyödyksi vastaanottavalle yhteiskunnalle? Kun maahan tullaan, kansakunnat haluavat päättää siitä, millaisia kielitaitovaatimuksia tulijalle asetetaan, oppiiko hän koskaan uuden kotimaansa kieltä, vai toimiiko hän siellä jollakin vieraalla kielellä. [Inka Hopsu: Lisätäänkö resurssia kieliohjelmaan?] Sen lisäksi kansakunnat yleensä haluavat vaatia tulijoilta nuhteettomuutta. Sekin on minusta kovin järkevä ja tolkullinen idea, että kun ihminen on tullut tänne, niin hän myös elää täällä lakien mukaisesti. Meillä on, kuten edellä jo todettiin, täällä kotoperäistäkin rikollisuutta, mutta me emme toivoisi, että sitä tulee myös ulkomailta. Ja vihreiden naureskelusta huolimatta oletan, että tekään ette halua tänne ulkolaista rikollisuutta. [Inka Hopsun välihuuto] Jos olette eri mieltä, niin haluaisin kuulla sen teidän puheenvuoroissanne.

Kuitenkin tärkeintä on se, että kansakunnat pääsevät itse päättämään niistä ehdoista, millä ihmiset tänne voivat tulla, ja erityisesti siitä, millä ehdoilla he voivat tänne jäädä. Tämä hallitus on ottanut härkää sarvista sen kanssa. Me asetamme nyt ehtoja ja kriteereitä, joita maahanmuuttajien tulee tässä maassa täyttää, ja siinä ei ole mitään rasistista, ihmisvihamielistä tai muutoinkaan ongelmallista. Se on kansakunnan jatkuvuuden kannalta, yhteiskuntarauhan kannalta, elinehto. [Veronika Honkasalo: On niitä ehtoja aikaisemminkin ollut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

21.02 **Tomi Immonen ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä kansalaisuuslain muuttamiseksi on useita toimenpiteitä, jotka noudattavat hallitusohjelman tavoitteita kohti onnistuneempaa kotoutumista ja myös työllistymistä. Esitys edistää kotoutumista ja huomioi samalla myöskin niitä turvallisuusnäkökulmia. Kuten hallitusohjelmassakin todetaan, Suomen kansalaisuus ei ole enää automaatio, vaan sen edellytys on onnistunut kotoutuminen.

Esityksen mukaan kansalaisuuden saamiseen edellytettävä asumisaika nostettaisiin viidestä kahdeksaan vuoteen. Jatkossa asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu. Eli jatkossa ilman lupaa oleskeltua aikaa tai osaa siitä ei enää missään tilanteessa otettaisi huomioon asumisaikaa laskettaessa. [Eva Biaudet: Ei tähän astikaan ole niin ollut!] Aikaisemman, voimassa olleen lainsäädännön mukaan henkilö on voinut jopa viettää hyvinkin eri pituisia aikoja Suomessa, jolloin yhtäjaksoinen oleskeluaika on saattanut jäädä verrattain lyhyeksi. Jopa useille eri vuosikymmenille jakautuvaa asumisaikaa ja oleskelua Suomessa ei voida pitää perusteluna asumisajan tarkoituksen näkökulmasta. Tä-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

hänkin asiaan tulee nyt muutos. Jatkossa tällainen kikkailu ei ole mahdollista. Juuri tämä on sitä maalaisjärjen käyttöä, joka noudattaa tavallisen suomalaisenkin oikeustajua.

Esitys yhtenäistää Suomen linjaa myös muihin Pohjoismaihin nähden, kuten tässä on tänä iltana jo tullut mainittua. Ruotsissa edellytetään yhteensä viiden vuoden asumisaikaa. Muissa Pohjoismaissa linja on astetta tiukempi: Islannissa jopa seitsemän vuotta, Norjassa kahdeksan vuotta ja Tanskassa peräti yhdeksän vuotta. Vaadittua asumisaikaa pidentämällä varmistetaan hakijan mahdollisuudet sujuvaan kotoutumiseen ennen kuin hän saavuttaa tavoitellun Suomen kansalaisuuden, joka tuo mukanaan merkittäviä oikeuksia ja turvallisen tulevaisuuden yhteiskunnan täydellä tuella. Pidennetyllä asumisajalla hakijalle jää enemmän aikaa kartuttaa kielitaitoa ja myös ymmärtää ja omaksua suomalaisen yhteiskunnan sääntöjä ja arvoja.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on osa tätä suurempaa kokonaisuutta, jolla huolehditaan siitä, että aito työperäinen maahanmuutto on edelleen mahdollista, mutta turvapaikkaprosessin käyttäminen väärin tarkoituksiin estetään. Haluankin kiittää ministeriä tämän suuren kokonaisuuden hyvästä valmistelusta tämänkin esityksen osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

21.04 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikassa siirrytään yleispohjoismaiselle linjalle, jossa kotoutumisen kannustimia vahvistetaan, kansainvälisestä suojelusta tehdään väliaikaista ja rikoksenteijät kantavat teoistaan vastuun. Vastavia reformeja ovat muuten olleet esimerkiksi Tanskassa toteuttamassa sosiaalidemokratit. Suomi toivottaa jatkossakin tervetulleiksi osaavat ulkomaalaiset, jotka tekevät töitä, noudattavat sääntöjä ja haluavat oppia kielen. Tervetulleita ovat ne, jotka haluavat edelleen rakentaa tätä hyvää maataamme.

Nyt käsittelyssä olevat hallituksen maahanmuuttoesitykset perustuvat kokoomuksenkin pitkäaikaisiin tavoitteisiin. Hallitusohjelmaan kirjatulla kansalaisuuslain tiukennuksilla kannustetaan kiinnittymään Suomeen, oppimaan kieli, omaksumaan kansalaisuuskokeella mitattavat perustiedot yhteiskunnasta, noudattamaan maan sääntöjä sekä tekemään töitä toimeentulon eteen. Ovatko nämä muka jonkun mielestä kohtuuttomia vaatimuksia sen eteen, että saa Suomen kansalaisuuden? Mielestäni eivät. Ne ovat kohtuullisia ja tulkittavia vaatimuksia Suomen kansalaiselta. Kansalaisuuden saamisen tulee olla onnistuneen kotoutumisen lopputulos, ei automaatio maassa oleilusta.

Kansalaisuuslain muutokset tulevat eduskuntaan useammassa vaiheessa. Tässä ensimmäisessä tiukennetaan kansalaistamisen asumisaikaedellytystä. Oppositioista on väitetty, ettei tämä muutos parantaisi kotoutumista. Näyttää siltä, että oppositioedustajat eivät ole edes lukeneet kritisoimaansa lakiesitystä. Nimittäin samalla kun yleistä asumisaikaedellytystä pidennetään monien EU-maiden tasolle kahdeksaan vuoteen, kansalaisuuden saamiseen tulee nykyistä vahvempi kielikannustin. Kansalaisuuden saa jatkossa jo viiden vuoden asumisajalla, kunhan läpäisee kielikokeen ja täyttää muut yleiset edellytykset — toisin sanoen ne, jotka opiskelevat ahkerasti suomen tai ruotsin kielen, saavat kansalaisuuden kolme vuotta yleistä asumisaikaedellytystä aiemmin. Miten tämä viiden vuoden asumisaika kielitaitoiselle vähentää Suomen houkuttelevuutta osaajien silmissä? Kielitaidon puute on nykyisin nimenomaan yleisin syy sille, että kansalaisuutta ei ole myönnetty. On päivänselvä asia, että tähän vastaamiseksi tarvitaan vahvempi kannustin. Myös suomalaisen puoliso saa jatkossa edellytysten täytyessä kansalaisuuden viiden vuoden asumisajalla.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Myös asumisajan laskemisen tiukennukset ovat perusteltuja. Nykyisinhän on mahdollista viettää puolet ajasta ulkomailla ja laskea tämä aika hyväksi kansalaisuuden saamiseksi. Jos haluaa Suomen kansalaiseksi, on lähtökohtaisesti tietenkin tullut asua Suomessa ja osoittaa sitenkin halunsa tulla osaksi tätä hyvää maataamme. Asumisaikaan on voitu laskea jopa ilman oleskelulupaa tapahtunut oleskelu.

Turvallisuutta parantava esitys henkilöllisyyden selvittämisestä tulee eduskuntaan myöhemmin. Kaikki muut Pohjoismaathan edellyttävät vahvistettua henkilöllisyyttä kansalaisuutta myönnettäessä, Suomi siinä sinisilmäisyyttänsä ainoana Pohjoismaana ei. Muissa Pohjoismaissa hakijan tulee itse aktiivisin toimenpitein eli yleensä asiakirjanäytöllä selvittää henkilöllisyytensä. Suomessa saattaa riittää oma ilmoitus, mikä on kyseenalaista turvallisuuden kannalta.

Kansalaistamisen edellytykseksi tullaan lisäämään myös kansalaisuuskoee. Nykyisinhän ei testata mitenkään sitoutumista tai edes tuntemusta suomalaisista arvoista, kuten tasa-arvosta, eikä tietoja suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta.

Eduskunnan käsittelyssä on jo lakiesitys, jolla kansallista turvallisuutta vaarantavalta tai törkeään rikokseen syyllistyneeltä henkilöltä voidaan poistaa pakolaisasema, ja siitä keskustelu jatkuu tänään myöhemmin. Jos tulee hakemaan Suomesta turvaa, ei voi itse aiheuttaa turvattomuutta. Kokoomuslainen sisäministeri aloitti jo toissa vaalikaudella lakihankkeen, jonka tavoitteena oli mahdollistaa pakolaisaseman poistaminen kansallista turvallisuutta vaarantavalta henkilöltä tai törkeään rikokseen syyllistyneeltä henkilöltä. Marinin hallituksen vihreä sisäministeri hyllytti tämän hankkeen SDP:n ja keskustan siunauksella. Nyt se hanke viedään loppuun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuuttolinjaukset ovat kokonaisuus. Samaan aikaan, kun humanitaarista maahanmuuttoa tiukennetaan yleispohjoismaiselle linjalle ja kotoutumiseen tulee vahvasti velvoittavuutta, työperäistä maahanmuuttoa sujuvoitetaan useilla hallitusohjelman kirjauksilla. Tuloksia on jo tullut. Työperusteisten oleskelulupien käsittelyajat ovat jo lähes puolittuneet Orpon hallituksen aikana. Lisäksi esimerkiksi työntekijän työluvalla olevan työnteko-oikeutta tullaan laajentamaan ja Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille ja kielikokeen läpäisseille ulkomaalaisille tullaan antamaan suoraan pysyvä oleskelulupa. Näitä sujuvoittamistoimia edellinen hallitus ei kyennyt toteuttamaan. Oleellisinta on pitää kiinni Suomen suurimmista vahvuuksista kansainvälisten osaajien silmissä: turvallisesta ja toimivasta, hyvästä yhteiskunnasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.10 Miko Bergbom ps: Arvoisa puhemies! On vielä vähän pakko selventää tätä keskustelua, kun minua itseäni on tässä salissa häirinnyt se tätä keskustelua kuunnellessani jo viime viikolla, että ihan kuin me puhuttaisiin kahdesta täysin eri asiasta salin molemmin puolin, vaikka on sama esitys kyseessä. Oli sitten kyseessä turvapaikanhakijoihin liittyvä esitys tai tämä kansalaisuuslain tiukentaminen, niin te puhutte molemmissa yhteyksissä siitä, kuinka Suomi ei ole enää houkutteleva esimerkiksi huippuosajille. Ja sitten minä olen miettinyt, että me ei käydä nyt samaa keskustelua tavallaan samoilla lähtökohdilla.

Nyt itse asiassa edustaja Honkasalo avasi sen mielestäni kiitettävästi, ja kiitän siitä, että avasitte tätä teidän ajatteluanne tästä maahanmuuttopolitiikasta, jossa lähestytte sekä turvapaikkamaahanmuuttoa että työperäistä maahanmuuttoa ikään kuin monoliittina. Eli te ette ajattele sitä niin, että ne ovat ikään kuin kaksi erillistä kokonaisuutta, vaan niitä tulisi

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

teidän näkemyksenne mukaan, jos ymmärsin oikein, ajatella ja lähestyä samasta tulokulmasta, että molemmat voivat johtaa työperäiseen maahanmuuttoon ja myöskin kansallisuuteen sitä kautta, että he voivat osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen kehittämiseen.

Mutta jotenkin itse ajattelen, että meillä on ihan syystä tavallaan erilaisia väyliä maahanmuutolle. Työperäinen maahanmuutto, otetaan nyt vaikka esimerkkinä saatavuusharkinta: Joo, sinähän voit tulla EU- ja Eta-alueelta Suomeen tekemään töitä käytännössä ilman mitään vaatimuksia. Siihen ei sovelleta siis saatavuusharkintaa. Mutta EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta se ei olekaan ihan niin yksinkertaista. Siinä on käytännössä tulorajat. Ja sitten niissä tilanteissa, missä ei ole tulorajaa, käytännössä Suomessa sitten yritykseltä edellytetään, että sen on pitänyt yrittää etsiä siihen tehtävään työskentelemään ihmistä ensin EU- ja Eta-alueen sisältä, ja jos ei etsinnöistä huolimatta löydy, niin sitten voi kolmansista maista pyrkiä houkuttelemaan Suomeen ihmisen töihin. No, siinä ovat säännöt. Mutta se tulee yllätyksenä itselleni, että te ajattelette, että tämä turvapaikkamekanismi olisi sitten keino ja väylä kiertää tämä koko prosessi, ikään kuin saapua Suomeen turvapaikkaväylää pitkin ja sitten yhtäkkiä ruveta tekemään töitä täällä, että sitä kautta houkuteltaisiin ihminen kiertämään näitä muita maahantulon sääntöjä, mitä esimerkiksi sovelletaan saatavuusharkinnassa työperäisen maahanmuuton puolella. [Eva Biaudet'n välihuuto] — Anteeksi? — [Eva Biaudet: Tervetuloa oikeaan maailmaan tutustumaan!] — Tervetuloa tähän maailmaan, jossa tämä hallitus toteuttaa aivan loistavaa maahanmuuttopolitiikkaa, ja siitä haluan kiittää sekä perussuomalaista sisäministeriä että koko hallitusta, erityisesti RKP:tä, KD:tä, kokoomusta ja omaa puoluetani perussuomalaisia. Tervetuloa ja kiitos siitä. — Ajattelen itse, että turvapaikkamaahanmuuttoa ja työperäistä maahanmuuttoa ei kuitenkaan pidä monoliittisesti kohdella samanlaisina asioina. Ne ovat täysin eri asioita, ja niissä on ihan perustelluista syistä erilaiset säännöt.

Se on ihan selvää, että turvapaikkaperusteiseen maahanmuuttoon, siihenkin, pitää olla sääntöjä, koska jos ei siinä ole sääntöjä, se johtaa täysin hallitsemattomaan maahanmuuttoon, jossa Suomi ei kykene pienenä valtiona kantamaan siitä syntyviä kustannuksia ja lieveilmiöitä, mitä se tulee mukanaan synnyttämään. Me ollaan nähty jo näitä tilanteita, mihin se voisi esimerkiksi itärajalla johtaa. Jos sieltä tulisi tuhansia ja taas tuhansia ihmisiä, niin sillä olisi vakavia vaikutuksia Suomen kansalliseen turvallisuuteen, sisäiseen koheesioon, suomalaiseen yhteiskuntaan monilla eri tasoilla. Se vaikuttaisi viranomaisten toimintaan. Se vaikuttaisi myös suomalaisiin ihmisiin ja heidän turvallisuudentunteeseensa ja ihan kaikkialle moniin toimintoihin. Eli kyllä tässä hommassa on ihan syystä säännöt ja pelisäännöt.

Mutta se on hienoa, että te vasemmistoliitossa olette sitten tätä mieltä, ja minä toivon, että tuotte tätä johdonmukaisesti esiin teidän omassa viestinnässänne, koska toisinaan tuntuu, että te ehkä vain häpeillen yritätte peitellä sitä, että te lähestytte sekä turvapaikkaa että työperäistä maahanmuuttoa ikään kuin monoliittina. Mutta kiitän, että nyt se on tuotu täällä esiin tällä tavalla avoimesti.

Sitten vielä referoin epäsuorasti erästä tunnettua, hyvin fiksumaa suomalaista poliitikkoa liittyen näihin rikoksentekijöihin. Edustaja Hopsu, te aikaisemmin totesitte, kun edustaja Vigelius puhui, minkälaisia ongelmia saattaa aiheuttaa esimerkiksi humanitaarisen maahanmuuton kautta syntyvä rikollisuus Suomessa, miten se esimerkiksi tilastoissakin näkyy, että, no, onhan Suomessakin rikollisuutta. [Inka Hopsun välihuuto] — No joo, tähän suuntaan totesitte. — Siteeraan nyt erästä viisasta suomalaista poliitikkoa menneiltä vuo-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

silta vaalikamppailujen keskeltä: jos veneessä on reikiä, niin kannattaako siihen ihan va-paaehtoisesti porata niitä reikiä vielä lisää. Ei varmaan kannata, ei varmaan kannata. [Eva Biaudet: Vau!] — Vau. Se oli minun mielestäni hienosti sanottu, koska siinä piilee totuus, että ei kannata aiheuttaa lisää ongelmia, jos on jo nykyisiä ongelmia tässä yhteiskunnassa.

Kiitoksia hallitukselle, kiitoksia kaikille hallituspuolueille, kaikille neljälle puolueelle, jotka ovat mahdollistamassa tämän hyvän, terveen politiikan edistämistä Suomessa, jossa me siirrytään yleispohjoismaiselle järjelinjalle myös maahanmuuttopolitiikassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

21.16 **Eva Biaudet r:** Herra puhemies! Me käsitellään nyt eduskunnassa pakettia lakeja, joissa kiristetään maahanmuuttoa, sekä maahanmuuttajien olosuhteita että turvapaikanhakijoiden lainsäädäntöä, joka koskee heidän prosessiaan ja ehtojaan ja täällä oleskeluaan. Minä mietin tosi paljon sitä, mikä voisi olla se syy, mikä on se tarve käyttää meidän hallinnon voimavaroja vaikeuttamaan ihmisten turvapaikkahakemusten käsittelyä tai sitten täällä elävien ihmisten mahdollisuuksia esimerkiksi kiinnittyä tähän maahan.

Toisin kuin edustaja Vestman sanoi, on tietenkin niin, että kansalaisuus on asia, jota varmasti kannattaa myöskin Suomen yhteiskunnan edistää siten, että ne ihmiset, jotka ovat täällä töissä ja elävät täällä, näkisivät, että se on yksi mahdollisuus, jolla voi oikeasti kiinnittyä enemmän tähän maahan. Ei se suinkaan ole vain mikään palkinto, vaan se on tällainen molemminpuolinen osoitus siitä, että haluaa olla täällä ja haluaa olla osa suomalaista yhteiskuntaa. Mielestäni sitä pitäisi ajatella enemmän niin, että se pitäisi palkita ja sitä pitäisi innostaa ja niin edelleen, ei suinkaan kiristää ja vaikeuttaa. Ajattelen, että ehkä tämän lain — joka ehkä ei tunnu siltä, että sillä olisi niin paljon merkitystä noin yhteiskunnallisesti — suurin saavutus, mitä hallitus haluaa tehdä, on se, että halutaan osoittaa ihmisille, että te ette ole tervetulleita tänne — että me ajattelemme, että heissä, jotka muuttavat tähän maahan, on jotain outoa ja kummallista [Eduskunnasta: Missä niin lukee?] ja heitä pitää jotenkin tarkistaa erikseen.

Nämä puheenvuorot, joita täälläkin on esitetty... Muutenkin täällä jollain tavalla tuntuu olevan niin, että ajatellaan, että jos ei ole suomalainen, niin sitten on jotain hämärää ja jotain merkillistä. Suomi on niin pieni maa, että meidän pitäisi ajatella, että jokainen, joka haluaa muuttaa Suomeen rakkauden, työn, opiskelujen, tieteen, taiteen perässä... Meidän pitäisi olla avoimia sille, että tänne voi muuttaa ja tänne voi kotoutua ja asettua ja olla töissä. Olen ensimmäinen, joka on valmis muuttamaan lakeja niin, että ensimmäisestä päivästä saisi olla töissä ja ansaita oman elantonsa. Mielestäni ei ole inhimillistä, että ihmisiä estetään osallistumasta työmarkkinoihin, kun he elävät tässä maassa.

Tämä viiden vuoden aikahan, joka meillä on ollut kansalaisuudelle, suinkaan ei ole ollut ilman ehtoja. Nytkin jo lukee 13 §:ssä, että edellytetään, että ”hän ei ole syyllistynyt muulla kuin rikesakolla rangaistuun tekoon eikä häntä ole määrätty lähestymiskieltoon” — on nuhteettomuusedellytys. ”Hän ei ole olennaisesti laiminlyönyt elatusvelvollisuuttaan tai julkisoikeudellisia maksuvelvoitteitaan.” ”Hän pystyy luotettavasti selvittämään, miten saa toimeentulonsa,” ja ”hänellä on suomen tai ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito tai näiden sijasta vastaavan tasoinen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito” — kielitaitoedellytys. Ja monessa yrityksessä tänään mielellään otettaisiin vastaan ihmisiä, joilla välttämättä ei vielä ehkä ole sitä kirjallista taitoa, ja me tiede-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tään, että se tapa, millä opit kieltä, on se, että voi ajatella, että tänne jää. Kuka muuten haluaisi oppia suomen kieltä, jollei ole odotusarvoa siitä, että voi kiinnittyä tähän maahan?

Mielestäni on aika merkillistä, että me ajatellaan, että meillä on joku uhka siihen, että meidän pitäisi tehdä toimiva turvapaikanhakuprosessi, joka ei välttämättä liity tähän kansalaisuuslakiin, mutta näihin muihin lakeihin. Ajattelen, että ehkä alentamalla tätä vastaanottorahaa meidän itse asiassa teemme herkkuisen tilanteen esimerkiksi niille rikollisille, jotka haluavat hyväksikäyttää ihmisiä, jotka tulevat tänne ja elävät tosi hankalassa ja taloudellisesti aivan todella kurjassa tilanteessa. Se ei mitenkään ole järkevää tämän yhteiskunnan kannalta, ja siinä mielessä en näe, että sillä on mitään muuta tarkoitusta kuin että taas halutaan osoittaa, että ette ole tervetulleita, haluamme tehdä elämän täällä niin hankalaksi, koska emme halua ulkomaalaisia ja emme ole valmiita kantamaan vastuutamme kansainvälisistä pakolaisuussopimuksista. On ihan ilmiselvää, että ne samat ihmiset, jotka tulevat turvapaikkaprosessin tai sitten muun syyn takia... Loppujen lopuksi sillähän ei ole eroa meidän yhteiskunnassa, kun he elävät täällä, että mistä syystä he ovat tulleet. Meidän pitäisi siinä mielessä ajatella, että jokaisen kotoutuminen ja tänne sitoutuminen on tosi tärkeätä.

Mutta se, mikä tässä on erona, on se, että me olemme sitoutuneet antamaan kansainvälistä suojelua niille, jotka ovat hädässä, jotka ovat pakolaisuuden syystä hädässä, ja se on tällainen inhimillinen, eettinen velvoite. Ja on ihan ilmiselvää, että ne ihmiset, jotka voivat tulla todella vaikeista olosuhteista, tarvitsevat varmasti enemmän tukea tänne sijoittumisessa ja ehkä kielen oppimisessa — ehkä niitten traumojen, joita heillä voi olla, parantamisessa. Tämä on tietenkin eri asia niille, jotka tulevat ja joilla on valmis työpaikka, mutta todellisuudessa ne ihmiset eivät ole sen kummempia. Ne tarvitsevat ihan samoja asioita kuin me kaikki, emmekä me suomalaiset ole vähemmän rikollisia kuin muutkaan. Emme edes me kansanedustajat ole välttämättä vähemmän rikollisia. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, tack. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

21.22 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Täällä hieman väärin siteerattiin minua. Minä en ole puhunut rikollisuudesta tässä yhteydessä. Minä en näe niin, että tämä asia olisi erityisesti käsiteltävä juuri turvallisuusnäkökulmasta tai rikollisuusnäkökulmasta. Tässä on kysymys työvoimasta ja inhimillisestä näkökulmasta kotoutumisesta. Ne ovat ne näkökulmat, joista olen täällä puheenvuoroja käyttänyt.

Työhön johtava maahanmuutto, josta puhuimme tässä aikaisemmin — myös Elinkeinoelämän keskusliitto käyttää sitä termiä. Ja esimerkiksi Kauppakamari teetti kyselyn vuonna 23, ja sen mukaan 59 prosenttia yrityksistä kärsii pulasta osaavasta työvoimasta ja 66 prosenttia yrityksistä näkee tämän rajoittavan yrityksen kasvua ja liiketoiminnan kehittämistä. Nämä ovat isoja lukuja, joista luulisi kokoomuksenkin olevan huolissaan. Täällä joku puhui, että sinivalkoinen sydän ei syki tällä puolella salia, mutta kyllä minä ajattelen niin, että se on nimenomaan Suomen etu, että meidän yrityksemme voivat kasvaa, ja sillä tavalla saadaan myös taloutta tasapainotettua.

Sitten epäiltiin tai kyseltiin tästä, että täällä on ihmisiä ilman lupaa ja he voivat myös josain vaiheessa saada kansalaisuuden. No ilman lupaa tarkoittaa, että he odottavat sitä lupaa, ovat hakeneet sitä. Esimerkiksi Irlanti teki vuonna 21 päätöksen, että niille paperittomille, jotka ovat tulleet maahan ennen vuotta 2017, jos ovat lapsiperheitä ja olleet maassa kolme vuotta, myönnettiin tämmöinen kertalaillistaminen, oleskelulupa ilman sen uusia

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

käsittelyitä. Ja myös jos tämä käsittelyaika oli venynyt yli kahteen vuoteen — se katsottiin kohtuuttomaksi, ja meillä nämä ajat ovat venyneet — niin heillä oli myös mahdollisuus hakea tällaista kertalaillistamista. Tätä on myös esitetty täällä Suomessa, ja siitä on tehty kansalaisaloitekin. Valitettavasti tämä ei vielä ole edennyt. Mutta tämä on erittäin oleellista, että etenkin niiden lapsiperheiden, jotka täällä lupaprosessissa tai paperittominakin voivat olla ja heitä ei voida palauttaa, eli heillä ei ole sitä näkökulmaa, missä elämää voisi jatkaa, pitäisi päästä kotoutumaan ja pitäisi päästä yhteiskuntaan kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.25 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Suomen houkuttelevuus turmeltuu. Viestimme, kuinka tänne ei kannata tulla. Nyt viestitään, kuinka tulijoita ei haluta, nyt heikennetään heidän mahdollisuuksiaan. Kaikki tämä on maahanmuuttovastaista, rakenteellista rasismia, ihmisvihamielistä, kylmäävää. [Eva Biaudet: Kyllä!] Tämä on se kieli, mitä me kuulemme vasemmistolta. Taas on ilta kuultu tätä läpitemaalia, ylidramatisoitua ja pitkälti ilman konkretiaa olevaa liturgiaa maahanmuuton tiukennuksia vastaan. Yhtä ja samaa tunnetila-avautumista. Miltä teistä tuntuu? Miltä maahan tulleista tuntuu? Millä tunnetilakuvauksella saisitte hallituksen näyttämään pahalta, ihmisvihamieliseltä, läpeensä rasisiselta?

Näin te puhutte, vaikka tosiasiaa esimerkiksi nämä täysin tolkulliset tiukennukset kansalaisuuden saamisen ehtoihin ovat täysin linjassa jo olemassa olevan pohjoismaisen linjan kanssa. Suomi nostaa omaa kansalaisuuden saamiseksi edellytettyä asumisaikavaatimustaan viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen. Norjassa tuo kahdeksan vuoden vaatimus on jo käytössä. Tanskassa se on vielä vuotta korkeampi. [Juho Eerola: Ollaanko siellä rasisisteja?] Myös Ruotsissa, tuossa vieressä, ollaan korottamassa nykyistä asumisaikavaatimusta. Onko tämä yhteispohjoismainen tiukentunut linjakin teistä rasismia? Onko sekin kylmäävää, ihmisvihamielistä, demonisoivaa? [Juho Eerola: Pohjoismaiden neuvoston jäsenet voisivat kommentoida!] Onko, edustaja Honkasalo? Jos te maalaatte näin isolla pensselillä, te ette mustamaalaa pelkästään Suomea vaan kaikki Pohjoismaat siinä samalla ja myös ison osan Euroopan maista.

Teidän puheistanne puuttuu se konkretia, mitä Suomen kansalaisuuden löperösti ja löysin ehdoin jakaminen tarkoittaa. Se tarkoittaa sitä, että me emme täällä Suomessa suomalaisina voi olla varmoja siitä, ovatko ne Suomen kansalaisuuden meiltä saaneet, siis ne, joille me olemme kansalaisuuden myöntäneet, tosiasiallisesti kotoutuneet Suomeen vai eivätkö ole. Se voi tarkoittaa, että tällainen maahan tullut ja kansalaisuuden saanut jää Suomeen pysyvästi, vaikka hän ei tulisi työllään toimeen, vaikka hänellä ei olisi riittävää kielitaitoa, vaikka hän ei olisi elänyt nuhteetonta elämää, vaikka hän ei olisi sisäistänyt Suomen tapoja ja lakeja, siis kotoutunut Suomeen. Sen jälkeen kun Suomi on kansalaisuuden tällaiselle tulijalle myöntänyt, on sitä hyvin vaikea ottaa pois. Se vaatii lähes valtiopetoksen rikoksia Suomea vastaan.

Tolkun maahanmuuttopolitiikkaa on, että Suomeen saa kyllä tulla ja tänne saa kyllä jäädä mutta täällä on elettävä suomalaisten ehdoin ja oltava suomalaiselle yhteiskunnalle hyödyksi, ei haitaksi. Siksi me nyt tiukennamme suomalaisen maahanmuuttopolitiikan pelisääntöjä. Siksi me nyt korotamme Suomen kansalaisuuden saamiseksi edellytetyt ehtoja. Asumisaikavaatimusta tiukentamalla meillä on mahdollisuus seurata tulijan kotoutumista pidemmältä ajalta. Toimeentulo vaatimusta tiukentamalla me pidämme huolta siitä, että tu-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

lijat todella tulevat toimeen omillaan, omalla työllään. Kielitaitovaatimusta tiukentamalla me pidämme huolen siitä, että ihminen kykenee toimimaan maassa maan kielellä. Ja nuhteettomuusvaatimusta tiukentamalla me pidämme huolta siitä, että täällä ei rikota suomalaista yhteiskuntaa vastaan. Suomen kansalaisuus ei ole palkinto maahamme tulemisesta. Se ei ole automaationa levitettävää jakotavaraa. [Eva Biaudet: Koska se on ollut sitä?] Suomen kansalaisuus on palkinto onnistuneesta kotoutumisesta, siis kielellemme oppimisesta, omillaan toimeen tulemisesta, yhteiskuntamme lakien ja normien sisäistämisestä. Ja teidän, vasemmiston, sinisilmäiset puheenvuoronne, teidän ajamanne politiikka sotii kaikkia näitä tolkkullisia tiukennuksia vastaan. Mutta meidän onneksemme olette sekä vähemmistössä [Eva Biaudet'n välihuuto] että nyt oppositiossa, ette hallitusvastuussa ettekä päättämässä siitä, millaisen linjan Suomi nyt valitsee, ja se on isänmaan etu. [Eva Biaudet: Ei minun isänmaani!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

21.30 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Nähdäkseni tästä aiheesta voi käydä ihan rakentavaa keskustelua, ja siihen kuuluu myös se, että siteeraa sitä omaa kollegaa oikealla tavalla.

Puhuin siitä, että nähdäkseni kaikkea maahanmuuttoa pitäisi myös tarkastella työperäisesti ja että tämmöinen kahtiajako on keinotekoista. Se, mitä se tarkoittaa sitten vasemmiston näkökulmasta, on se, että esimerkiksi turvapaikanhakijoiden ja turvapaikanhakijana maahan saapuneiden työntekoa on helpotettava, ja me ollaan myös sitä mieltä, että esimerkiksi turvapaikanhakijoiden palautusta, jos he ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, ei voida pistää täytäntöön kesken työlupaprosessin, siinä ei ole siis järkeä, että kesken työlupaprosessin tämä laitetaan täytäntöön. Eli kyse on siitä, että me usein unohtetaan, että meillä on esimerkiksi pakolaisina Suomeen tulleita huippuosajia, korkeakoulutettuja ihmisiä, jotka tällä hetkellä jo työskentelevät tässä maassa esimerkiksi juristeina tai lääkäreinä. Suomi tarvitsee maahanmuuttoa, Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa.

En itse hirveästi pidä siitä, että ikään kuin käydään vastapuolta vastaan niin, että tunteellistetaan se vastapuolen puhe. Tunteet kuuluvat politiikkaan. Ihan yhtä lailla sieltä toisesta laidasta esitetään tunteellisia puheita ja kovaa retoriikkaa, ja se kuuluu politiikkaan. Eli sikäli minun mielestäni tämä ei ole argumentaatiota hurjasti vahvistava seikka, että puhutaan vastapuolesta niin, että ovat vain tunteellisia.

Mutta minun mielestäni, kun me tarkastelemme tätä hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa — korostin täällä pöytäpuheenvuorossani sitä — tarkastellaan sitä nimenomaan kokonaisuutena. Se on nimenomaan tärkeätä, että nämä hallituksen kuusi eri lakiesitystä kohtelevat hyvin eri tavalla myös eri maahanmuuttoryhmiä, ja siellä ovat erityisesti turvapaikanhakijat, joiden asemaan puututaan erittäin rankalla kädellä. Se osoittaa, että se asenne erityisesti turvapaikanhakijoita kohtaan on hyvin, hyvin kielteinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

21.33 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! On tarpeen aloittaa puheenvuoro anteeksiopyynnöllä. Nimittäin jos tässä salissa väärin siteeraan ja minua siitä oikeutetusti huomautetaan, niin myös korjaan sen. Pahoittelen, edustaja Hopsu, sitä, että siteerasin teitä

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

väärin. Se, mitä siteerasin, kyllä pitää paikkansa, mutta ei teidän kohdallanne. Se oli toisen edustajan puheenvuorosta, eli pyydän sitä nöyrästi kyllä anteeksi tässä tilanteessa.

Mutta ehkä tässä — kuten edustaja Honkasalo totesi — kun tarkastelee näitä maahanmuuttoesityksiä, mitä tässä salissa tänäänkin on, ja hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa kokonaisuutena, niin se on ihan totta: meillä lienee täysin erilainen käsitys siitä, mikä on oikein Suomelle ja suomalaiselle yhteiskunnalle, minkälaisia pelisääntöjä maahanmuuttajilta ja maahanmuuttopolitiikkaan halutaan. Ja tällä hallituksella on, toden totta, täysin erilainen linja kuin edeltävällä Rinteen—Marinin hallituksella oli. Se on taivaan tosi, ei siitä mihinkään pääse. Nyt halutaan asettaa pelisääntöjä, halutaan tiukentaa nuhteettomuusvaatimuksia, kielitaitoedellytystä, sitä, että tullaan esimerkiksi omalla työllä toimeen, jos halutaan Suomessa olla. Itse katson ja uskoakseni hallituksen reilu enemmistö katsoo, että nämä ovat perusteltuja uudistuksia.

Nämä eivät sarjassaan edes ole uudistuksia, jotka ikään kuin edes erottuisivat eurooppalaisessa kontekstissa, pohjoismaisesta kontekstista puhumattakaan, jotenkin joukostaan, vaan oikeastaan voidaan sanoa, että Suomi siirtyy itse asiassa yleispohjoismaalaiselle linjalle näissä.

Jos ajatellaan nyt vaikka Tanskaa, jossa sosiaalidemokraatit ovat pitäneet valtaa, niin heillä on ollut siellä verrattain tiukka maahanmuuttopolitiittinen linja. Se ei valitettavasti — toistan ja painotan, valitettavasti — ole heijastunut suomalaisten sosiaalidemokraattien harjoittamaan politiikkaan, mutta onneksi nyt sosiaalidemokraatit eivät voittaneet vaaleja ja siten päässeet muodostamaan hallitusta, vaan toiset puolueet voittivat ja muodostivat hallituksen ja nyt ottavat käyttöön niitä täysin samanlaisia ja samoilta arvolähtökohdilta kumpuavia toimia ja uudistuksia, joita muun muassa Tanskassa sosiaalidemokraattien johdolla viedään eteenpäin. [Veronika Honkasalon välihuuto] — Se ei ole yhtään ongelmallinen, vaan on aivan oikein, että näin toimitaan, koska se on järkevää. Jos ajatellaan Pohjoismaitakin ja maahanmuuttopolitiikkaa, niin onhan se selvää, että meillä kannattaa jo lähtökohtaisestikin olla suhteellisen samat säännöt kuin meidän vertailumailla, jotta ei käy niin, että esimerkiksi Suomi erottuu joukosta sellaisena maana, johon ehkä kannattaa tulla vilunkipelin varjolla, koska sattuu olemaan vähän sellaiset säännöt, että niitä voi mahdollisesti esimerkiksi hyväksikäyttää.

Ja toisin kuin annatte ymmärtää, tällä puolella salia ei myöskään kollektiivisesti syyllistetä jokaista maahanmuuttajaa, täällä ei mennä sille yksilön tasolle. Täällä ymmärretään se, että kun järjestelmää rakennetaan ja lainsäädäntöä rakennetaan, niin ne rakennetaan sitä varten, että ne ehkäisevät niitä väärinkäyttötapauksia. Siinä ei mennä sen yksilön syyllistämiseen, vaan siinä lähdetään sen järjestelmätason ajattelun kautta. Minä ymmärrän, että teillä on näissä tarve mennä sille yksilötasolle, mutta se ei ole tämän hallituksen lähtökohhta. Tämä on rakenteellinen, järkevä uudistus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

21.36 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Pääsin nyt vasta mukaan tähän kiinnostavaan keskusteluun, ja pahoittelut, en ole siis kaikkien aiempien puheenvuorojen sisällystä tietoinen. Mietin tässä, että nyt ollaan siis käsittelemässä nimenomaan tätä kansalaisuuslain muuttamista ja tämän on nyt kokonaisuus, josta on ehkäpä melkein eniten tullut tuolta yritysmaailmasta viestejä ja niiltä kv-osajilta, jotka jo ovat Suomessa. He ovat olleet tosi huolestuneita tästä. Oletan, että muillekin edustajille kuin pelkästään vihreitten

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

edustajille niitä on tullut. Varmaan myöskin esimerkiksi kokoomus, joka yleensä kuuntelee hyvin tarkalla korvalla elinkeinoelämää ja yrityksiä, on näitä samoja viestejä saanut. Kyllähän tässä on nyt kysymyksessä se, minkälaiseksi maaksi Suomi koetaan: koetaanko, että tänne osajat ovat tervetulleita.

Jos miettii tätä maahanmuuttopolitiikan kokonaisuutta, niin tässähän on kysymys, kun valtaosa maahanmuutosta kuitenkin on muuta kuin kansainvälistä suojelua koskevaa maahanmuuttoa, siitä, että nythän siis ollaan tekemässä työkalua, jolla vaikutetaan isosti koko tähän Suomeen tulevien maahanmuuttajien kokonaisuuteen, jossa siis painottuvat sitten esimerkiksi ne, jotka ovat tänne tulleet töitä tekemään. Nyt sitten näistä kansainvälisistä osajista on pulaa. Suomi tarvitsee lisää työntekijöitä, Suomi ikääntyy, meidän kylät tyhjenevät, ja yritysten kasvun suurimpia esteitä on osaavan työvoiman puute. Ja kun siitä samasta puutteesta kärsivät kaikki muutkin ikääntyvät länsimaat, silloinhan on kysymys siitä, että ne ihmiset, jotka pystyvät tekemään valintoja eri maiden välillä, valitsevat sellaisen maan, johon he kokevat olevansa tervetulleita. Nyt tässä ollaan lähettämässä vahva viesti siitä, että Suomeen maahanmuuttajat eivät ole tervetulleita myöskään sitten töitä tekemään. Tai jos miettii vaikka tämmöistä perhettä, jossa vaikkapa toinen vanhemmista on suomalainen ja toinen vanhemmista sitten jonkun muun maan kansalainen, niin kyllä he tällaisessa tilanteessa sitten miettivät, jos heillä on joku muukin maa, johon voivat sijoittautua, ja todennäköisesti sitten saattavat päätyä siihen, kun tehdään tällaisia rajuja, isoja muutoksia tähän Suomen maahanmuuttopolitiikkaan.

Kyllä kiinnostaisi kuulla, mikä on sitten hallituksen ratkaisu siihen, kuinka houkuttelemme tänne lisää kansainvälisiä osajia. Sivuutatteko te täysin sitten näitten osajien itsensä viestin siitä, että he kokevat, että esimerkiksi nyt tämä kansalaisuuslain muuttaminen tuntuu heistä siltä, että Suomi ei heitä tänne halua ja haluaa tiukentaa näitä ehtoja ikään kuin vaan periaatteesta, että maahanmuuttopolitiikkaa halutaan kiristää ja osan maahanmuuttajista hallituspuolueet kokevat jotenkin ongelmalliseksi Suomelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

21.39 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kuuntelin edustaja Biaudet'n puhetta tuossa äskettäin, ja siitä tuli jotenkin semmoinen tunne, että oli negaatiota tätä hallitusohjelman maahanmuuttokokonaisuutta kohtaan. [Eva Biaudet nauraa — Naurua vasemmalta] Tätä hieman kummeksun, koska, edustaja Biaudet, kyllä te tunnette siellä olevat linjaukset ja isot kirjaukset. Siellähän todetaan, että Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa. Ja mitä tulee näihin kansalaistamisen edellytysten muutoksiin, niin niiden tarkoitus on nimenomaan kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkymä tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Jos katsotaan hallitusohjelman kirjauksia esimerkiksi asumisajan osalta, niin yleinen asumisaika kyllä pitenee kahdeksaan vuoteen, mutta kuten tuossa puheessani totesin, jatkossakin kielitaidon saavuttanut maahanmuuttaja saa viidessä vuodessa kansalaisuuden. [Inka Hopsu: Lisätäänkö kieliopetusta?] 18 a § kannattaa lukea ennen kuin pauhaa täällä enempää. Sen mukaan siis kielitaidon saavuttanut maahanmuuttaja muiden edellytysten täytyessä saa viiden vuoden asumisajalla kansalaisuuden. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hienoa, kun panostatte palveluihin myös!]

Kansalaistamisen edellytykseksi jatkossa tulee myös kansalaisuuskoee. En pidä sitä mitenkään viestinä siitä, että ei ole tervetullut Suomeen, jos halutaan edellyttää sitä, että tun-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

netaan esimerkiksi suomalaiset perusarvot: tasa-arvo, yhdenvertaisuus. Eivätkö nämä ole sellaisia asioita, joita meidän tulee edellyttää Suomen kansalaiseksi tulevilta: tunnetaan, mitä on suomalainen tasa-arvo, esimerkiksi sukupuolten tasa-arvo?

Nuhteettomuusedellytystä tiukennetaan. Mikä ongelma tämä on? Nuhteettomat ihmiset, jotka tulevat tänne rakentamaan tätä meidän hyvää maata — mikä ongelma tämä on heidän kannaltaan? Edellytetään tiukemmin sitä, että ei ole tullut syyllistyä esimerkiksi rikoksiin.

Varsinainen toimeentuloedellytys palautetaan kansalaistamisen edellytykseksi. Eikö se ole ihan kohtuullinen vaatimus, että Suomen kansalaiseksi haluavalta edellytetään muualtakin tuloja kuin Kelasta? Mielestäni se on kohtuullinen vaatimus. Onko se kohtuuton vaatimus? [Veronika Honkasalo: Pitikö yleistää nyt tuolla tavalla?] — Ei, kun totean vain, että niinhän nykyisin on, että tämä riittää. Aiemmin Suomessa oli varsinainen toimeentuloedellytys kansalaistamisen ehtona, mutta sitten sitä mentiin tuossa välissä muuttamaan. Nyt palataan siihen aiempaan oikeustilaan, vaaditaan muitakin tuloja kuin tuloja Kelasta.

Ja sitten tämä henkilöllisyyden selvittäminen. Suomi on todella ainoa Pohjoismaa, jossa jopa oma ilmoitus voi riittää selvitykseksi henkilöllisyydestä. Muut Pohjoismaat edellyttävät käytännössä jotain asiakirjanäyttöä henkilöllisyydestä. Minä en hahmota, miten nämä olisivat viesti siitä, että ei ole tervetullut Suomeen. [Puhemies koputtaa] Päinvastoin, ne antavat näkymän tulevaisuudesta tässä hyvässä yhteiskunnassa. [Veronika Honkasalo: Kysykää elinkeinoelämältä! — Miko Bergbom: Oletteko te elinkeinoelämän asiantuntija?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraavaksi puheenvuoro on edustaja Biaudet’lla. — Leda-mot Biaudet.

21.42 **Eva Biaudet r:** Herr talman! Här talades om att det är så känslosamt, och det är ock-så känslosamt. Men jag tycker nog att det är bättre att ha känslor än att vara totalt oförmö- gen att visa några känslor överhuvudtaget. Jag tycker att det är en viktig del av att vara po- litiker och beslutsfattare att man kan förmå sig att föreställa sig hur det är för enskilda människor i vårt land, hur det är för människor som kommer hit och hur vår lagstiftning på- verkar dem och deras liv. Jag tycker att det är en viktig sak som man småningom lär sig när man har varit längre med i politiken, att det har betydelse vad man gör här och hurdana la- gar man stiftar.

Vi håller som sagt i den här medborgarskapslagen på att gå tvärtemot vad till exempel Tyskland gör. De kommer i juni att förkorta medborgarskapskravet från åtta år till fem år just därför att det är något som uppmuntrar till att binda sig och koppla sig tätare fast vid det land man bor i. Det är många familjer som har arbetat här, som kanske har kommit hit för att jobba, kanske är, ska vi säga, högt utbildade, som nu är oroliga för att deras barn, när de blir vuxna, inte till exempel ska få en studieplats [Puhemies koputtaa] och de hade tänkt sig att de skulle kunna få medborgarskap. [Puhemies koputtaa]

Vad finns det för orsak att strängera de här lagarna, om inte det är att vi vill signalera att vi inte vill ha utlännningar till Finland? [Veronika Honkasalo: Det var tre minuter!] — Jag hade bett om...

Puhemies Jussi Halla-aho: Jo, det var mitt misstag. Förlåt. — Tiivistelmä suomeksi.

Om jag får fortsätta 30 sekunder så behöver inte tolken heller tala.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Jo, naturligtvis. Varsågod.

Jag kan säga någonting på finska också, så blir det lättare, eftersom hon inte kunde förbereda sig — fast de klarar det nog jättebra, det vet jag.

Itse ajattelen tästä paketista yhteensä, että meillä on kuitenkin niin vähän maahanmuuttajia. Nyt onneksi on ollut viime vuosina vähän enemmän, mikä auttaa meidän kestävyysvajettamme, että talouden näkymät voivat olla vähän valoisampia. Mutta jos me kaikin tavoin signaloimme, että ulkomaalaiset ovat rikollisia, maahanmuuttajat ovat vaarallisia, niin kyllä ne, jotka haluavat tulla Suomeen ja jotka voivat valita, niin kuin täällä sanottiin, jonkun maan, mihin sijoittuvat, valitsevat sitten jonkun muun. On ihan sama, jos kuulee rassistista huutoa kadulla, ovatko vanhemmat insinöörejä vai ovatko he siivoojia, se insinööri valitsee kyllä mennä jonnekin muualle.

Tämä kansalaisuuslaki minun mielestäni on erityisen inhottava sen takia, että se nimenomaan muuttaa heidän, jotka jo ovat täällä Suomessa, olosuhteita. Halutaan näyttää heille — tai hallitus haluaa näyttää — että he eivät kelpaa niillä ehdoilla, mitä nyt jo on ollut, ja on joku kummallinen tarve pidentää sitä elämisaikaa, oleskeluaikaa täällä. Ei ole mitään tällaista tarvetta lainsäädännössä. Minkä takia me tehdään nämä toimenpiteet? Meillä on ollut ihan hyvin toimivat järjestelmät. Olisi ollut tarvetta nopeuttaa suoraan työhön johtavaa maahanmuuttoa, mutta ei suinkaan ole mitään tarvetta kiristää täällä Suomessa elävien ulkomaalaisten tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, tack. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.46 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! On niin, että Suomen päättäjien tehtävä on miettiä kokonaisuutta, ja kokonaisuuden kannalta on niin, että meillä ei voida ajaa samanaikaisesti kahta politiikan linjaa. Meillä ei voi olla samanaikaisesti laaja hyvinvointivaltio, jossa on laajat sosiaalipalvelut, jossa on suuret, mittavat, julkiset palvelut veronmaksajien kustantamina, ja toisekseen meillä ei voi samanaikaisesti olla löperö raja- ja maahanmuuttopolitiikka. Näitä kahta politiikan linjaa, laajat hyvinvointipalvelut, laaja hyvinvointivaltio ja toisaalta löperö maahanmuutto-, raja- ja turvapaikkapolitiikka, ei voida yhteensovitaa ilman, että sillä on katastrofaalisia seurauksia.

Jos on laaja hyvinvointivaltio, jos on laajat palvelut, jos veronmaksajat kustantavat kaiken, niin se on vetovoimatekijä, ja kun sen yhdistää raja-, maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan, jota sitäkin ajetaan löperösti eteenpäin, seurauksena on, että me vedämme puoleemme ihmisiä, jotka haluavat tulla nauttimaan sellaisen hyvinvointivaltion palveluita. Ja se käy lopulta työntekijälle, palkansaajalle, hyvin raskaaksi niiden verorahoitteisten palveluiden kustantamisen kautta. Siksi jos me haluamme ylläpitää sen laajan suomalaisen hyvinvointivaltion tai hyvinvointiyhteiskunnan, meillä on oltava tiukka raja- ja maahanmuuttopolitiikka, tai vaihtoehtoisesti jos halutaan ajaa sitä löperöä maahanmuutto-, raja- ja turvapaikkapolitiikkaa, niin sen vastapainona meillä tulisi olla sitten ei hyvinvointivaltiota tai hyvinvointiyhteiskuntaa vaan hyvin vastuuttava yhteiskunta. Se on myös tapa toimia, jonka on valinnut esimerkiksi Yhdysvallat.

Sen sijaan täällä Pohjoismaissa on perinteisesti ajateltu, että pyritään ajamaan hyvinvointivaltiota tai hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa on laajat sosiaaliset turvaverkostot, jossa on laajat palvelut, jossa veronmaksajat kustantavat hyvin suuren osan erilaisista tuista,

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

etuuksista, mutta jos sen yhdistää tällaiseen löysään, löperöön maahanmuutto-, raja- ja turvapaikkapolitiikkaan, niin syntyy sellaisia ongelmia kuin Ruotsissa on nähty. Se vetää puoleensa ihmisiä, jotka eivät kontribuoi yhteiskuntaan enempää kuin millaisen rasitteen he asettavat yhteiskunnalle. Silloin syntyy näitä ongelmia kotouttamisessa, syntyy näitä ongelmia asuinalueiden eriytyemisessä, omillaan toimeen tulemisessa, sosiaaliturvariippuvuudessa ja myös sitä kautta rikollisuudessa, arvojen eriytyemisessä, myös väkivaltaisuuksissa. Ruotsissa nimenomaan niitetään tätä satoa, mitä on kylvetty yhdistelemällä laajaa hyvinvointivaltiota ja löperöä maahanmuuttopolitiikkaa. Siksi Suomen on valittava, kumpi linja valitaan. [Puhemies koputtaa] Molempia ei voi ajaa samanaikaisesti, muuten seuraukset ovat katastrofaalisia. [Veronika Honkasalo: Se siitä rasismitiedonannosta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

21.49 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tänään täällä salissa on kuultu vasemman laidan toimesta, että kaikkea maahanmuuttoa tulee käsitellä työperäisenä maahanmuuttona. Eli on ihan se ja sama, keitä tulee, ja siinä on Suomen yhteiskunnan onnistuminen. [Eva Biaudet: Me halutaan, että kaikki pääsee töihin!] Niinkö te todella ajattelette, että otetaan kaikki ja luotetaan arpaonneemme, että kävisi hyvin? [Veronika Honkasalo: Ei pidä antaa väärää todistusta!] Entä jos tulee ”Ingen vinst. Tämä arpa ei voita.”? Sitä, että tulikin valtionaloudelle laskuja, turvallisuusuhkaa ja se riski tulee ottaa, Ruotsin tie? Sekö on oikein?

Minä ajattelen toisin. Työperäinen maahanmuutto on hyvin yksinkertainen asia. Suomeen tullaan töihin, ja sillä selvä. Jos homma ei toimi, niin silloin ei ole lunastanut paikkansa tässä yhteiskunnassa työperäisin ehdoin — ja ulos maasta.

Ja jos Suomeen tullaan humanitäärisin perustein, niin silloin tulijoilla on humanitääriset perusteet ja heidän polkunsu työelämän palvelukseen voi olla hieman pidempi. Mutta vaatimuksena tulee olla tulla osaksi yhteiskuntaamme. On todella vaikeaa ymmärtää sitä, että kaikki maahanmuutto voitaisiin laittaa työperäiseksi vain sillä perusteella, että luotetaan tulijan tarinaan ja ovi on auki kaikelle maahanmuutolle. Sieltä tulee sitten holtittomasti myös järjestäytyntä rikollisuutta, sitä maahanmuuttoa, jolla maahantulijat saavat rahaa ja palveluita tekemättä Suomessa yhtään mitään. Se on myös pakolaisten välittäjien valtavasti kasvaneen pakolaisbisneksen tavoite. Emme voi ruokkia sitä kättä.

Se ei ole väärin, että itsenäinen valtio asettaa maassa asuville ja maahan tuleville ehtoja ja lakeja. Ja täällä eduskunnassa hallitus asettaa nyt maahantulijoille reilut ehdot, jotka ovat hyvät ja reilut, suomalaistenkin hyväksyttävissä.

Arvoisa puhemies! Haluan sanoa vielä muutaman sanan näistä maahanmuuttajista, kun heitä tässä vaikutetaan käsiteltävän yhtenä ryhmänä siellä vasemmassa laidassa. Olen keskustellut Suomessa maahanmuuttajien kanssa, jotka käyvät töissä hyvinkin paljon, ja he tässä tuntuvat olevan kaikista kriittisimpiä suomalaisen maahanmuuttopolitiikan suhteen. He myös kokevat, että he joutuvat elättämään väärin perustein maahan tulleita maahanmuuttajia. Tämä ei ole yksin kantasuomalaisten asia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

21.52 **Eva Biaudet r:** Herr talman! Nyt kyllä edustaja Vigelius paljasti mielestäni aika hyvin sen, miten hän ajattelee. Ajattelen, että on aika mielenkiintoinen ihmiskäsitys, että joku

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

ei haluaisi tulla tänne töihin ja elättämään itsensä ja että on olemassa erilaisia ihmisiä, ihmisiä, jotka eivät halua elättää itseänsä, ja sellaisia, jotka haluavat, ja että me voidaan tunnustaa heidät ulkonäön tai kansalaisuuden tai jonkun muun perusteella. Sehän on nimenomaan niin, että meidän hyvinvointiyhteiskuntamme edellyttää, että meillä on riittävästi työikäisiä ihmisiä, ja sehän on juuri se argumentti, minkä takia me tarvitsemme maahanmuuttoa. Suomi ei ole siinä tilanteessa maailmassa, että me voisimme niin hyvin valita kuitenkaan. Me ei olla koskaan oltu top tenissä, me ollaan aina oltu kuitenkin siellä alemmassa päässä maahanmuuttotilastoja.

Siitä, että Suomessa olisi ollut löperöä maahanmuuttopolitiikkaa, voin kyllä todistaa, että vuosien aikana meillä ei koskaan ole ollut mitenkään löperöä maahanmuuttopolitiikkaa. Jos katsoo tilastoja nyt, niin meille on tietenkin tullut Ukrainasta suunnilleen 60 000 ukrainalaista viimeisinä vuosina, ja se on mahtava asia, että se on sujunut niin hyvin. Kuitenkin heilläkin on haasteita, ja meidän pitäisi muistaa ajatella, että meidän pitää tarjota heille riittävästi tukea, jotta heitä esimerkiksi ei käytetä hyväksi, ei työmarkkinoilla, ei seksibisneksessä, ja että he voivat asettua Suomeen asumaan niin kauan kuin he tarvitsevat — ja ehkä he, jotka haluavat jäädä, toivottavasti sitäkin.

Mutta pointtihan on juuri se, että jos katsoo esimerkiksi nyt Migrin tilastoja turvapaikanhakijoista — jos tässä se ongelma ovat muka turvapaikanhakijat — niin meille tulee niin vähän muita kuin ukrainalaisia, että kun katsoo niitä palkkeja Migrin tilastoissa, niin se ei edes juuri näy. Että mikä on se tarve kiristää turvapaikanhakijoiden kriteereitä tällä hetkellä, kun kuitenkin maailmassa on todella paljon ihmisiä hädässä, jotka tarvitsisivat. Samalla hallitus ei halua lisätä pakolaiskiintiötä eikä kehitysapua, ei ole niin kuin mitään sellaista tunnetta, että meillä olisi joku vastuu ihmisistä, jotka ovat hädässä.

Turvapaikanhakijapäätöksiä on ollut joitakin satoja tänä vuonna, ja se on todella vähäinen määrä, ehkä kokonaisvuositasolla noin puolitoistatuhatta tai jotain sellaista. Se ei ole luku eikä mikään, joten meidän pitäisi ehkä ennemmin ajatella, että tehdään nopeita, turvallisia turvapaikkaprosesseja, myös niin, että he, jotka sitten tulevat tänne ja saavat myönteisen turvapaikkaluvan, voivat jäädä tänne, voivat asettua, saavat töitä. Me tehdään kaikemme, jotta he voisivat rakentaa turvallista elämää täällä. Valitettavasti viime vuosikymmenien kriisit ovat olleet sellaisia, että ihmiset eivät ole voineet palata kovin nopeasti kotimaihinsa. Olen ihan varma, että jos he voisivat, niin monet olisivat kyllä halunneet lähteä.

Den här medborgarskapslagen är på det viset jättebesvärlig att det inte finns någon grund, varken i något rationellt behov eller problem eller så vidare, som den nuvarande lagen skulle ha visat. Tvärtom har det varit ganska svårt att få medborgarskap, och man har fått fortkörningsböter som går över "rikesakko", som det heter på finska, har man måst få en karens och tiden har förlängts. Det kräver ju också att man måste ha varit permanent bosatt i Finland före det. [Puhemies koputtaa] Det är inte så att det är från när man kommer in i landet, utan det börjar mycket senare. Så det finns ingen annan grund än det att man vill visa att Finland inte är ett välkommande land, och det kommer att drabba hela vår image i världen och det kommer drabba också på det sättet att också de som kan välja väljer att inte komma hit. Jag kommer inte att kunna stöda sådana här lagars godkännande i riksdagen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

21.56 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vigelius aikaisemmassa puheenvuorossaan viittasi siihen, että laajat julkiset palvelut ja liian hyvät julkiset palvelut yhdistettynä tähän maahanmuuttoon ovat Suomen talouden ongelma. Todellisuudessaan Suomen ongelma ei ole liian laaja julkinen sektori vaan se, että bruttokansantuote kehittyy liian hitaasti, koska työllisten määrä Suomessa vähenee, ja myöskin työn tuottavuuden hidas kehitys. Tästä on aika laaja kansantaloustieteellinen näkökulma.

Mutta nyt jos mietitään sitä, kuinka pystytään nopeammin vaikuttamaan siihen työllisten määrän kehitykseen, koska syntyvyyden kasvu on aika heikko ja hidas tapa nostaa työllisten määrää Suomessa, niin kyllähän se on nimenomaan maahanmuutto. Ja toisin kuin edustaja Vigelius sanoi, kyllähän Suomen kansantalouden näkökulmasta nyt siis nimenomaan se, että pystytään edistämään niiden ihmisten maahanmuuttoa, jotka tulevat Suomen ulkopuolelta tänne töihin, on ihan keskeistä sille, että myöskin meidän talouden tasapaino saavutetaan.

Voidaan loputtomiin leikata julkisesta sektorista. Me ollaan semmoisessa syöksykierroksessa, että jos ei sitä bruttokansantuotetta saada kasvuun, niin joudutaan koko ajan yhä enemmän ja enemmän leikkaamaan niistä julkisista palveluista, vaikka oikeasti pitäisi panostaa siihen kasvuun. Kun ei hallitukselta kerta kaikkiaan ole tullut esityksiä ja näkemyksiä siitä, kuinka oikeasti pystytään edistämään sitä työperäistä maahanmuuttoa Suomeen, ja kun kaikki nämä toimet, ainakin nämä toimet, mitä tässä on, vaikuttavat toiseen suuntaan, niin kyllä aika vahvoja visioita... Ja ainakin se viesti, mikä oli jo silloin, kun hallitusohjelmaneuvoittelusta oli tultu ulos, oli se maahanmuuttopolitiikan kiristäminen. Hallitus on koko ajan keskittynyt viestimään myöskin siitä. Ja senhän takia myöskin esimerkiksi nämä kv-osaajat Suomessa ovat siitä huolestuneita, koska kun se viesti koko ajan — täälläkin salissa näissä äskeisissä puheenvuoroissa on puhuttu ja riemuittu koko ajan siitä — on se, että maahanmuuttopolitiikan linja kiristyy, niin kyllä pitäisi kuulua nyt vahvempaa viestiä siitä, kuinka sitä työperäistä maahanmuuttoa edistetään. Tässä nimenomaan sen elinkeinoelämänkin vaatimuksen pitäisi nyt kuulua sinne hallituksen suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

21.59 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Holopainen puhui tuossa samoja asioita, mitä ajattelin edustaja Vigeliukselle sanoa. Emme me aja täällä vihreissä mitään löperöä maahanmuuttopolitiikkaa, vaan nimenomaan kuuntelemme niin valtiovarainministeriötä, joka toteaa, että huoltosuhteemme, hyvinvointivaltion palveluiden tuottaminen ja ylläpitäminen vaativat 40 000 maahanmuuttajaa vuosittain, vuositasolla, ja kuuntelemme myös yrityselämää, joka kertoo, että yritysten kasvun este tällä hetkellä, sen suurin haaste on työvoimapula. Tähän tarvitaan vastauksia, ja niitä emme ole hallitukselta nähneet, vaan aivan päinvastaista toimintaa.

Nämä vetovoimatekijät, joita perussuomalaiset tuntuvat näkevän Suomessa olevan erittäin paljon, eivät minusta vaikuta realistisilta. Meillä on kylmää, meillä on kosteaa ja ilma-piirikin on nihkeää, kieli on vaikea ja kielen opetusta ei ole tarpeeksi tarjolla, ja nyt täällä vahvistetaan edellytykseksi sille, että voisi saada tämän viiden vuoden oleskeluluvan, että pitäisi olla sitten se hyvä suomen kielen taito. No lisäätekö te palveluita, joilla tätä suomen kieltä voi oppia? Parannatteko te mahdollisuuksia siihen, että tänne tulleet voi mennä heti työelämään tänne tultuaan, eli puretaanko olemassa olevia karensseja? Täällä jäljempänä tulevissa esityksissä päinvastoin tehdään status, jossa vaikeutetaan tai jossa kielle-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tään työnteko, eli en ole nähnyt näitä uudistuksia, joilla tämä kotoutuminen tapahtuisi paremmin, jos se on tavoite, että täällä kotouduttaisiin hyvin.

Minä toivon, että me saamme sellaisia esityksiä tänne pöytään, mitkä mahdollistavat työnteon saman tien maahan tultua, mitkä mahdollistavat kielenopetuksen kaikille heti maahan tultua ja laadukkaan kielenopetuksen niin, että siellä oikeasti on mahdollista oppia suomen kieltä, ja mitkä mahdollistavat työnteon ja kielenopetuksen yhdistämisen. Näihin meidän tulisi satsata, ei näiden pykälien kiristämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

22.01 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Biaudet’lle haluaisin todeta, että toisin kuin viittasitte, minä en ole puhunut maahan tulevien ihmisten ulkonäöstä tai ulkonäköön perustuvasta arvostelusta tai arvioinnista osana maahanmuuton tiukennuksia. Sellaista politiikkaa minä en aja, sellaista politiikkaa perussuomalaiset eivät aja, ja sellaista politiikkaa myöskään hallitus ei aja. Nimittäin meillä on perusteita, pitäviä perusteita, asiakeskeisiä perusteita maahanmuuton tiukennuksille aivan riittämiin, ihan jo tilastoihinkin perustuen: [Eva Biaudet: Esimerkiksi mikä?] turvallisuustilastoihin perustuen, rikostilastoihin perustuen, työttömyystilastoihin perustuen, sosiaaliturvariippuvuustilastoihin perustuen. Tahdotteko, edustaja Biaudet, että minä esitän nämä teille? [Eva Biaudet: Kyllä, kyllä!] — Voin kerätä teille nämä aineistot, jos te tahdotte. Niitä on nimittäin perussuomalainen puolue tuottanut kymmenisen vuoden ajan aikamoisella syötöllä, ja ne perustuvat ihan meidän viranomaistietoihin: korkeammat työttömyysasteet tietyillä kansalaisuusryhmillä, erityisesti humanitäärisin syin Suomeen tulleilla, [Eva Biaudet: Tietenkin!] työttömyystilastot heikommalla tasolla, rikollisuudessa yliedustus merkittävä — puhutaan yli kymmenkertaisista yliedustuksista —, sosiaaliturvariippuvuudessa kärkeä aivan samat tulijaryhmät. Nämä ovat sellaisia tilastollisia tosiasioita, mitkä me saadaan noukittua jo viranomaisten tuottamasta datasta, ja jos niiden esittäminen julkisuudessa leimataan rasismiksi ja niiden pohjalta tehdyt poliittiset johtopäätökset, maahanmuuton tiukennukset, rasismiksi, mitä te täällä salissa harjoitatte, se on epä-älyllistä. Se on ihan aidosti epä-älyllistä. Meillä on nähtävissä, että tähän liittyy ilmiönä maahanmuutto. Humanitääriin maahanmuuttoon erityisesti liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia, ja kun jokin hallitus päättää oikeasti priorisoida siten, että tällaiset turvallisuusnäkökulmat, työllisyysnäkökulmat, työttömyysnäkökulmat, rikollisuusnäkökulmat otetaan huomioon, niin te demonisoitte sen, ja se on ihmeellistä.

Minä ymmärrän, että teillä on erilaiset painotukset ehkä vihreissä ja vasemmistossa ja vasemmistomielisissä edustajissa, mutta teidänkin täytyisi ymmärtää, että on päteviä argumentteja maahanmuuton tiukennuksille, kansalaistamisen vaatimusten tiukennuksille, täysin pitäviä perusteluita ilman, että siihen liittyy minkäänlaista ihmisvihamielisyyttä, demonisointia, rasismia, kaikkia niitä puheita ja tunnetiloja, joita te täällä olette luetelleet nyt kahtena eri kertana, kun tätä kansalaisuuslain asumisaikavaatimuksen kiristämistä ollaan käsitelty. Se on yleispohjoismainen linja. Suomi nousee käytännössä Pohjoismaiden keskikastiin tällä muutoksella, ja sitä te demonisoitte. Haluaisin nähdä, kun tänne tulisi vieraaksi [Puhemies koputtaa] Tanskan sosiaalidemokraattinen pääministeri, ja te haukkuisitte hänet rasistiseksi, [Puhemies koputtaa] rakenteellista rasismia edistäväksi ihmisvihamieliseksi poliitikoksi, kuten te teette perussuomalaisia ja hallitusta kohtaan täällä Suomessa.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

22.04 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Tässä opposition kritiikissä on kyllä erikoista se, että te samaan aikaan väitätte täällä, että hallituksen esityksillä annetaan sellainen viesti, ettei ole tervetullut Suomeen — [Veronika Honkasalo: Niin, kyllä!] missäänhän ei näin lue, se on teidän keksintönne —, [Veronika Honkasalo: Jaahas!] te tulette ja väitätte tällaista näistä lakiesityksistä, ja sitten edustaja Holopainen tulee sanomaan, minkä takia hallituksen viesti tämän työperäisen maahanmuuton tärkeydestä ja näistä sujuvoittamistoimista ei kuulu. [Eva Biaudet: Lukekaa Twitteriä!] Ja te tulette itse ensin väittämään, että viesti on se, ettei olla tervetulleita Suomeen.

Faktahan oli se, että kun hallitusohjelma tuli julki, niin oli jo valmiiksi päätetty, oppositio oli jo valmiiksi päättänyt, että se on myös työperäisen maahanmuuton edistämisen osalta sellainen, joka ei teille kelpaa. Te ette edes lukeneet sitä hallitusohjelmaa ettekä te ole ilmeisesti vielääkään lukeneet, kun te kyselette, mitkä ne sujuvoittamistoimet ovat. No minä kerron vielä kerran.

Ensimmäinen toimi on se, että työperusteisten lupien käsittelyajat on puolitettu siitä, kun Orpon hallitus aloitti. Jo tässä ensimmäisen kymmenen kuukauden aikana Orpon hallitus on päässyt parempaan käsittelyaikatasoon kuin Marinin hallitus koskaan.

Toiseksi Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneille, jotka läpäisevät kielitestin, annetaan suoraan pysyvä oleskelulupa. Marinin hallitus ei kyennyt tekemään tällaista uudistusta. Se ei kyennyt tekemään myöskään sellaista uudistusta, että täällä jo oleville ulkomaalaisille, jotka ovat täällä työntekijän työluvalla, annetaan entistä laajempi työskentelymahdollisuus, työskentelymahdollisuus kaikilla aloilla, joilla vallitsee työvoimapula. Tämänkin sujuvoittamistoimen Orpon hallitus tulee hallitusohjelman mukaan tekemään.

Tullaan helpottamaan pankkitilien avaamista, joka on erityisasiantuntijoille, siis osaajille, erittäin tärkeä asia.

Näitä muutamia esimerkkejä mainitakseni.

Isona toimenä tietysti on kohdemaan malli, jonka hallitus tulee kohdistamaan erityisiin osaajaryhmiin. Ja nämä kohdemaathan ovat Intia, Filippiinit, Brasilia ja Vietnam.

Näitä sujuvoittamistoimia on siellä hallitusohjelmassa useita. Nyt te annatte täällä sellaista viestiä, joka ei ole hallituksen viesti, että ihmiset eivät olisi tervetulleita Suomeen. Hallituksen mielestä ihmiset, työteliäät ihmiset, jotka haluavat tulla rakentamaan tätä hyvää yhteiskuntaa, ovat tervetulleita Suomeen. Suomi on jatkossakin avoin yhteiskunta, joka auttaa alkuun. Ja työperäinen maahanmuutto on erittäin tärkeää Suomen taloudelle ja palveluille, tämäkin on hallitusohjelmassa aivan selkeästi todettu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

22.07 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Se ongelma on vaan se, että jos demonisoi turvapaikanhakijoita, ikään kuin esittää tilastoja niin, että poimii vertailulukuja jollain tavalla niin, että niitä ei voi vertailla, ja noukkii sieltä sellaista tietoa, mitä haluaa, ikään kuin he olisivat jotenkin erityisen rikollisia ihmisiä ja se johtuu juuri siitä, että he ovat ulkomaalaisia tai turvapaikanhakijoita, jos he ovat rikollisia, tai sitten, että ajattelee, että turvapaikanhakijan pitäisi olla samassa asemassa työhaussa kuin ihmisen, jolla on jo valmiiksi työpaikka, kun tulee tänne, niin kyllähän se jo kertoo siitä, että ehkä ei aivan tunne niitä olo-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

suhteita, joista pakolaiset tulevat. Ideahan on, että heille annetaan kansainvälistä suojaa, eikä voi edellyttää, että he samassa ajassa kuin joku, jolla on jo valmiiksi työpaikka, pysyvät asettautumaan Suomen työmarkkinoille. Jos me olisimme päättäneet niin, että he voisivat mennä työmarkkinoille heti, kun he tulevat, niin se ehkä olisi joitakin auttanut, mutta joskus me odotutetaan heitä kovin pitkään prosesseissa niin, että oikeasti tuntuu siltä, että me emme halua, että he menevät töihin.

Tilastot osoittavat myös turvapaikanhakijoiden piirissä, että työllistyminen on parantunut huikkeasti, ja ihan selkeästi vaikuttaa se, miten pitkään he ovat olleet täällä, niin että se paranee. Ehkä ei ole ihan kohtuullista edellyttää samanlaista työllistymistä kuin ihmisellä, joka on valmiiksi tullut tänne töihin, koska turvapaikkamenettely on toisenlainen. Siihen ei ole tätä perustetta. Jokainen varmasti haluaa päästä töihin, elättää perheensä ja niin edelleen. Se on varmaan yksi tällainen ihmisarvoisen elämän hyvä alku, ja meidän pitäisi sitä edistää kaikilla tavoilla.

Ajattelen myöskin, edustaja Vestman, että on ihan hyviä tavoitteita, että edistetään erityisosaajien tuleamista, mutta me tarvitaan Suomessa toki kaikenlaista osaamista, myös kun se ei ole erityisosaamista tai suuripalkkaista, jotta meidän kestävyysvajeemme korjaantuisi. On myös niin, että jos samalla haluaa, niin kuin esimerkiksi se on tulossa, että perheyhdistämistä vaikeutetaan ja ikään kuin sanotaan, että maahanmuuttajat eivät tarvitse perhettä, integroimisen vuoksi heille ei ole hyväksi perhe, niin se kyllä osoittaa sen, että ei ymmärrä, mikä on ihmiselle ja perheille hyväksi integroitumisen puolesta. Jos me samalla halutaan vaikeuttaa täällä olevien ihmisten elämää — ihan riippumatta siitä, mistä syystä ovat tulleet, myös turvapaikanhakijoiden — tahallisesti, niin se on viesti myös erityisosaajille, että meillä on joku ongelma ulkomaalaisten kanssa. Minun mielestäni se viesti on tosi kontraproduktiivista näiden muiden tavoitteiden kanssa. Sen vuoksi ajattelen, että minun mielestäni tämä on epä-älyllistä politiikkaa. Mielestäni se ei tuota sitä tulosta, että Suomi voisi olla avoin, vuorovaikutuksessa muun maailman kanssa, [Puhemies koputtaa] jolloin meille tullaan töihin myös pitkäksi aikaa. Ei ole tarkoitus, että me halutaan mitään vierastyösuhdetta täällä, [Puhemies koputtaa] vaan me halutaan, että ihmiset voivat asettua tänne [Puhemies: Aika!] ja kotoutua tänne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Holopainen.

22.11 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman tuossa epäili, että oppositiossa ei ole luettu hallitusohjelmaa. [Heikki Vestman: Ei ole!] — Kyllä on luettu. — Ja sekin, että hallitus on määrätietoisesti nostanut hallitusohjelmasta nimenomaan nämä maahanmuuttopolitiikan kiristykset, aivan varmasti pitää paikkansa. Tämähän oli ihan keskeinen asia, mistä esimerkiksi perussuomalaiset ovat määrätietoisesti puolueena viestineet, että hallitusohjelman isoin asia ovat nämä maahanmuuttopolitiikan kiristykset.

Sekin on totta, että edustaja Vestman tuossa luetteli erittäin hyviä työperäisen maahanmuuton edistämisen toimia. On hyvä, että nekin löytyvät sieltä hallitusohjelmasta, mutta kaikkia näitä nyt ei ole vielä tänne eduskuntaan asti tullut — en tiedä, osaako edustaja Vestman vastata, ovatko nämä siellä putkessa ja milloin tulossa. Jostain syystä kuitenkin on nyt valikoitunut tämä järjestys näin, että nyt on iso maahanmuuttopolitiikan kiristämisiä käsittelevä paketti täällä käsittelyssä, mutta sitten näitä toimia osin vielä odotellaan, niin että onhan siinäkin tietty priorisointijärjestys.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Ja vielä siitä hallitusohjelmatulkinna. Kyllä itse olen osallistunut useisiin esimerkiksi elinkeinoelämän järjestämiin tämmöisiin analyysitilaisuuksiin silloin syksyllä ja muitten yrittäjäedustajien järjestämiin tilaisuuksiin, joissa nimenomaan harmiteltiin sitä, että työperäisen maahanmuuton edistämisen toimet ovat valitettavan riittämättömiä tässä hallitusohjelmassa. Elinkeinoelämähän laajasti muuten kiitteli hallitusohjelmaa, mutta tämä nostettiin esiin, että semmoinen puute tässä on, että tässä olisi toivottu enemmän toimia. Tämä on muidenkin kuin oppositiopuolueiden näkemys hallitusohjelmasta. Tästä varmasti löytyy näitä tietoja myöskin edustaja Vestmanille tarvittaessa, jos niitä ei ole kohdannut aikaisemmin.

Eli sikäli on hyvä, että tätä keskustelua nyt käydään, että sitten nousee esiin myös näitä hyviä työperäistä maahanmuuttoa edistäviä toimia, joita hallitusohjelmassa on. Olisikin mielenkiintoista kuulla, ovatko kaikki hallituspuolueet sitoutuneet nimenomaan näkemään haasteena tämän, että Suomi tarvitsee lisää työperäistä maahanmuuttoa. [Miko Bergbom: Hallitusohjelmaan ollaan sitouduttu!] — Mutta kokevatko myös perussuomalaiset niin, että tämä on hyvä tavoite ja työperäisen maahanmuuton houkuttelua pitää määrätietoisesti jatkaa? — Ainakin välillä tuntuu, että se viesti on aika yksipuolista näissäkin puheenvuoroissa, mitä täällä on kuultu, [Miko Bergbomin välihuuto] kun ei nostettu esiin näitä.

Juuri tämä viestintä maahanmuuttopolitiikan kiristämisestä on se asia, mikä huolestuttaa esimerkiksi näitä kv-osaajia. Tästä tulee jatkuvasti palautetta, että mikä on Suomen suunta, mihin Suomi on menossa, uskaltaako tänne tulla, onko näkymää ja jatkumoa sille, että tänne on tervetullut ja täällä pystyy tekemään työtä ja yrittämään ja perustamaan perheen. Tämä on se viesti, mikä tulee. Sitten se on hallituksen mietittävä, mistä syystä tällainen käsitys on näillä kv-osaajilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

22.14 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kyllä, Suomi varmasti tarvitsee tulevaisuudessaakin työperäistä maahanmuuttoa. [Eva Biaudet: Kaikkia ihmisiä!] Siihen myös tämä hallitus on sitoutunut, että sitä edistetään, mutta kyse on siitä, millä ehdoilla työperäistä maahanmuuttoa harjoitetaan. Sitä ei voi harjoittaa täysin leväperäisesti olettaen, että kun ihminen tulee työn perässä, niin hän välttämättä on kaikissa tilanteissa hyödyksi yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä, että se on kannattava diili, mikä me tehdään tämän ihmisen kanssa. Koska kaiken maahanmuuton perusta ja ylipäätään maahanmuuttopolitiikan perusta on siinä, että valtiot pyrkivät saamaan itsellensä hyötyä ja toisaalta antamaan sitä kautta myös tulijoille hyötyä, mahdollisuuksia elää siinä maassa, tehdä työtä, maksaa veroja. Se on molemmin puolin tehty sopimus siitä, että ollaan hyödyksi toisillemme, tulija Suomelle ja Suomi näitä mahdollisuuksia tarjoamalla myös sille tulijalle. Sitä ei voida tehdä ehdoitta, sitä ei voida tehdä vaatimuksitta eikä sitä voida tehdä liian löperöin vaatimuksin ja ehdoin, koska se voi tulla yhteiskunnalle kalliiksi, koska meidänkin valtiossamme, tässä valtiossa, monet työntekijät saavat runsaasti sosiaalietuuksia. Meillä on rakennettu järjestelmä osin sen varaan, että sellaisetkin ihmiset, jotka käyvät töissä, saattavat saada valtiolta huomattavia määriä erilaisia etuuksia, ja tämä pätee myös maahanmuuttajiin, työn perässä tullessiin, jos ollaan matalapalkka-aloilla. Se asettaa haasteita, ja tämä hallitus nostaa esimerkiksi tulorajaa juuri tästä syystä, että pyritään karsimaan sitä porukkaa, sitä tuli-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

jamäärää, joka nojaisi yhteiskunnan sosiaaliturvaan, vaikka olisi työssä. Se on minusta hyvin kohtuullinen vaatimustaso, mitä me työperäiseltä maahanmuutolta vaaditaan.

Sitten kun mietitään esimerkiksi näitä kansalaisuuslakien kiristämisiä ja muita, ei kukaan tule Suomeen sen takia, että täällä olisi löysemmät ehdot kansalaisuuden saamiseksi. Ei se ole syy, miksi Suomeen tullaan. Kaikissa maissa käytännössä joutuu vuosien ajan elämään siellä maassa, tekemään työtä, täyttämään edes jonkinlaisia ehtoja, että saa sen kansalaisuuden. Se on ekstrapaa, se on bonus. Täällä Suomessa voi viettää vuosia tilapäisillä tai pysyvillä oleskeluluvilla. Se kansalaisuus ei ole se, millä houkutellessa tänne ihmisiä, eikä se ole kannattavakaan tapa houkuttaa ihmisiä tänne. Siis itse asiassa paljon parempi kuin myöntää löperöllä perusteella kansalaisuuksia, vaikka sekin on huono vaihtoehto, olisi löperömmän myöntää oleskelulupia, koska sen jälkeen, kun ihmisellä on oleskelulupa, hän on edes jonkinlaisessa kontrollissa, eli me pystymme silloin vaikuttamaan siihen ihmiseen, tuleeko hän työllään toimeen, noudattaako hän yhteiskunnan sääntöjä, ja jos ei, niin oleskelulupa perutaan. Eli sekin olisi kannattavampi tapa kuin se, että ajetaan samanaikaisesti löperöä oleskelulupapolitiikkaa ja kansalaistamispolitiikkaa. Nyt molempia kiristetään, ja hyvä niin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

22.17 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä käytiin aiemmin keskustelua epä-älyllisestä politiikanteosta, ja haluaisin nostaa semmoisia muutamia ristiriitaisuuksia, mitä olen tässä ensimmäisen kauden kansanedustajana ensimmäisen vuoden aikana huomannut opposition argumentaatioissa hallitusta ja hallituspuolueita vastaan.

Yksi johtava argumentti kauden alkuvaiheissa ja toisaalta myöskin edelleen esimerkiksi työrauhakeskustelussa perussuomalaisia kohtaan salin vasemmalta laidalta on se, että perussuomalaiset ovat täysin kokoomuksen talutusnuorassa ja perussuomalaiset ovat pettäneet kaikki vaalilupauksensa. Nämä ovat kaksi johtavaa argumenttia, joilla oppositio hyökkää nimenomaisesti perussuomalaisia kohtaan. Se olisi uskottava argumentti, jos se olisi johdonmukainen, mutta kun katsotaan esimerkiksi keskustelua ennallistamisasetuksesta taikka näistä esityksistä, joita nyt täällä salissa käsittelemme, niin vasemmiston, salin vasemman laidan argumentti on, että kokoomus on täysin perussuomalaisten talutusnuorassa. Huomaatteko tätä teidän argumentaationne ongelmaa? Vuoron perään yhtäkkiä perussuomalaiset ovat talutusnuorassa ja toisinaan myös kokoomus on talutusnuorassa. Se ei ole johdonmukaista. Tämä on täysin mahdotonta. Mutta kerron teille salaisuuden: hallitusohjelma on neljän puolueen kompromissi, jossa jokainen puolue saa jotain, ja näin on tässäkin hallitusohjelmassa käynyt.

Nostan vielä toisen epäjohdonmukaisen argumentin teidän puheistanne. Olette esimerkiksi näissä työmarkkinauudistuksissa johdonmukaisesti todenneet: Hallitus on täysin elinkeinoelämän talutusnuorassa, täysin elinkeinoelämän talutusnuorassa. Miksi te kuuntelette vain elinkeinoelämää? Ettekö te kykene tekemään päätöksiä ilman elinkeinoelämää? Miksi te teette päätöksiä, joita elinkeinoelämä sanoo? Ja nyt tässä esityksessä te teatte, että miksi hallitus ei kuuntele elinkeinoelämää, kun elinkeinoelämä on sanonut näin. Huomaatteko jälleen, teidän argumentaationne ei ole johdonmukaista, se ei ole millään tavalla johdonmukaista. Se on tämmöistä poliittista pelitaktista toimintaa, jossa te pyritte kulloisessakin vaiheessa vaikuttamaan tiettyihin äänestäjäryhmiin saadaksenne tiettyjen ihmisten näkemyksen teidän puolellemme. Mutta uskoakseni suomalaiset näkevät tuon pe-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

lin läpi, mitä te pelaatte, ja se johtuu vain siitä, että teidän harjoittamanne politiikka ei ole johdonmukaista, kuten äsken kuvasin. Tässä hallituksessa kukaan puolue ei ole toisen puolueen talutusnuorassa, vaan tässä hallituksessa neljä puoluetta ovat täysin vapaaehtoisesti mukana. Ne ovat täysin vapaaehtoisesti sopineet tästä hallitusohjelmasta, jota viedään johdonmukaisesti joka rintamalla, niin työmarkkinauudistuksissa, talouden uudistuksissa, kaikissa, ja myös maahanmuuton kokonaisuuksissa johdonmukaisesti eteenpäin koko hallituksen voimin. Siinä ei olla talutusnuorassa, vaan siinä tehdään yhteistyötä, [Puhemies koputtaa] joka on demokratian keskeinen elementti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

22.20 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Turvallista yhteiskuntaa rakennetaan niin tai ehkä sellaisen pohjoismaisen turvallisen yhteiskunnan luomisessa oppi on se, että se rakennetaan luottamukselle, niin että kansalaiset ja ihmiset, jotka asuvat täällä, voivat tuntea yhteiskuntaan luottamusta, että heitä kohdellaan yhdenvertaisesti, ja me ollaan rakennettu myös järjestelmät, että jos jotain tapahtuu — minä tulen sairaaksi, tai tapahtuu onnettomuus — niin koko elämä ei romahda vaan on tällaisia turvaverkostoja.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että ihmisiä ei kansalaisuuden tai minkään muun henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella voi käsitellä eri tavoin. Silloin, kun me tultiin EU:n jäsenmaaksi, meidän perustuslaki nimenomaan muuttui niin, että ei ole vain Suomen kansalaisella oikeus vaan jokaisella on oikeus. Se tarkoittaa sitä, että onnistuneen maahanmuuttopolitiikan pitäisi olla sellaista, että ne ihmiset, jotka tänne tulevat töihin tai muuten, opiskelemaan, voivat tuntea olevansa yhdenvertaisia, niin kuin meidän perustuslaki sanoo. Se tarkoittaa myös sitä, että pitäisi rakentaa järjestelmiä, joissa voi uskaltaa rakentaa elämänsä eteenpäin, lähteä yrittäjäksi, tehdä vähän sellaista ja joskus ehkä ottaa riskiä tietäen sen, että minulla on sama turva kuin kaikilla muillakin tämän yhteiskunnan asukkailla. Sen takia ehkä ei voi puhua siitä, kuka on kustannustehokas tai kuka on riski. Kukaan ei voi tietää, kuka tulee sairaaksi. Kukaan ei voi tietää, mitä tapahtuu elämässä. Se ei liity siihen, mikä sinun taustasi on tai millä tavoin olet tullut Suomeen.

Ja on todellakin epäviisasta politiikkaa rakentaa sellaista yhteiskuntaa, jossa eri kansalaisilla ja eri ryhmillä on jotenkin erilainen luottamus siihen, miten turvallista täällä on elää tai voiko luottaa poliisiin tai voiko ajatella, että jos minulle tapahtuu jotain, onko minun lapsillani tulevaisuutta. Nimenomaan meidän halutaan välttää sellaista yhteiskuntaa, jossa on erikerroksisia ihmisryhmiä. Ja sen takia myös, jos Suomi tarvitsee ihmisiä, enemmän maahanmuuttajia, meidän pitää rakentaa järjestelmät, niin että niille, jotka tulevat tänne, rakennetaan mahdollisimman hyviä teitä päästä töihin ja pystyä elättämään itsensä ja turvaamaan elämänsä mutta niin, että he voivat myös luottaa siihen, että yhteiskunta on heitä varten ihan samalla tavalla kuin kaikkia muitakin varten tulevaisuudessa. Kukaan ei voi tietää, onko vahva, tuleeko sairaaksi vai ei. Tämä, kuka on minkä arvoinen ja minkä hintalappuinen, on todellakin aika merkittävää puhetta, ja minun mielestäni se ei kuulu tällaisen Pohjoismaan ja meidän perustuslain mukaiseen tapaan ajatella ihmisistä.

Toki meillä kansalaisuudelle voi olla vaatimuksia, mutta niin meillä on ollut. Se, että edustaja Vigelius sanoo sata kertaa ”löperö”, ei muuta meidän politiikkaa löperöksi, [Puhemies koputtaa] kun se ei ole koskaan sitä ollut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

22.24 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Näkisin, että tämä edustaja Biaudet'n tulkinta siitä, mikä on löperöä politiikkaa ja mikä ei ole löperöä politiikkaa, on hyvin tulkinanvarainen, ja meillä on hyvin erilainen käsitys siitä, koska muistelisin joskus männä vuosina nähneeni teidät muun muassa A-studiossa puhumassa siitä, kuinka pakolaiskiintiö voitaisiin moninkertaistaa — jopa kymmenkertaistaa. Eli kyllä, voimme suhtautua eri tavalla siihen, mitä on löperö maahanmuuttopolitiikka ja mitä se ei ole.

Tämä hallitushan puolittaa pakolaiskiintiön, ei suinkaan moninkertaista sitä, ja näkisin, että se on merkittävä maahanmuuton tiukennus, ja olen erittäin mielissäni siitä — myös siitä, että kaikki puolueet hallituksessa seisovat sen takana.

Mitä taas tulee esimerkiksi vihreiden edustajien pitämiin puheenvuoroihin, niin totean nyt sen, että jos te olette huolissanne Suomen huoltosuhteesta, ette siis vain iän kannalta huoltosuhteesta, väestöllisestä huoltosuhteesta, vaan jos te olette huolissanne aidosti taloudellisesta huoltosuhteesta, niin silloin on erityisen merkille pantavaa, keitä ovat ne tulijat, jotka Suomeen tulevat, työllistyvätkö he, tuottavatko he verotuloja. Koska jos meille saapuu ihmisiä, jotka eivät työllisty tai jotka tippuvat työllisyydestä tänne tultuaan, niin tosiasiallisesti heidän eivät paranna meidän huoltosuhdettamme vaan pahimmillaan jopa heikentävät sitä. Jos jotain ihmistä pitää esimerkiksi sosiaaliturvalla kannatella ja ylläpitää, niin sehän on erityisen kallista, sehän vaatii uusia työ- ja käsipareja kannattelemaan sitä ihmistä, koska me joudutaan maksamaan korkeita veroja, että me voidaan ylläpitää edes tätä nykyistä hyvinvointijärjestelmää. Meillä ei tälläkään hetkellä ole siihen varaa. Ja sen takia meillä ei ole varaa harjoittaa sellaista maahanmuuttopolitiikkaa, joka lisää tuensaajia, joka lisää ihmisiä, joita meidän tulee entisestään hoivata. Meidän ei tarvitse kerryttää heitä ulkomailta. Meillä riittää omasta takaa isoja, isoja ongelmia tällä saralla.

Mitä taas tulee tähän vihreiden edustajien ylläpitämään keskusteluun kotouttamisesta ja kotouttamisen tarpeesta, niin toteaisin sen, että paras tapa vähentää kotouttamispalveluiden tarvetta on oikeastaan se, että pyritään vaikuttamaan siihen porukkaan, keitä meidän tarvitsee kotouttaa. Eli me voimme omalla maahanmuuttopolitiikallamme vaikuttaa siihen, miten suurta ja merkittävää kotouttamispalveluiden tarjontaa meillä Suomessa tarvitsee tarjota, siis veronmaksajien piikkiin. Eli kun meidän — jos sallitte tällaisen sanan ”aines” — kotoutettava aines on lähtökohtaisesti korkean koulutustason omaavaa, osaavat kielen, osaavat integroitua yhteiskuntaan, niin kotouttamisen tarve on huomattavasti paljon vähäisempää kuin sellaisten ihmisten, joilla ei ole koulutustaustaa, ei kielitaitoa, eikä esimerkiksi työpaikkaa maassa. Eli me voimme myös maahanmuuttopolitiikalla vähentää kotouttamispalveluiden ja siihen käytettävien julkisten verovarojen määrää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

22.27 **Paula Werning sd:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tätä keskustelua on käyty ja olen kuunnellut sen reilut kaksi tuntia, niin täytyy kyllä todeta, edustaja Bergbom, että on kyllä käsittämätöntä, kuinka kokoomus on valinnut olla perussuomalaisen ideologisen hankkeen mahdollistajana. Tämä hanke ei ole vain kansalaisuuslain muutos, se on symbolinen teko, joka kääntää Suomen selän kansainväliselle yhteistyölle ja osaajille, jotka etsivät uutta kotia. Kokoomuksen tuki tälle hankkeelle on pettymys monelle, jotka uskovat puolueen arvostavan avoimuutta ja kansainvälisyyttä.

Tämä esitys ei ainoastaan vaikeuta kansalaisuuden saamista, vaan se on myös viesti, minkä Suomi lähettää maailmalle, että Suomi on valmis sulkeutumaan ja kääntymään si-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

säänpäin. Tällainen politiikka ei ole vain vastoin suomalaista arvomaailmaa, vaan se myös heikentää maamme kykyä houkutella ja pitää kiinni niistä osaajista, jotka ovat elintärkeitä taloudellemme ja yhteiskunnallemme. Kokoomuksen rooli perussuomalaisten ideologisen hankkeen käsikassarana on valitettava ja lyhytnäköinen. Kansalaisuuden saamisen vaikeuttaminen on tarpeetonta ja samalla myös vahingoittaa Suomen mainetta avoimena ja edistyskellisenä maana. Kokoomuksen tuki tälle esitykselle on ristiriidassa sen omien arvojen kanssa, ja se on askel taaksepäin koko maallemme.

Ehkä tämän asian hankaluudesta kertoo se, että kokoomusedustajia on varsin vähän täällä salissa ollut tämän kahden tunnin aikana, [Heikki Vestman ja Atte Kaleva elehtivät] vaikka on kunnioitettavaa, että sentään edustaja Vestman urhoollisesti käy taistelua ja puolustaa hallituksen esitystä. Tämä esitys ei ole vain lainsäädännöllinen kysymys, vaan se on myös kysymys siitä, millaisen tulevaisuuden Suomi valitsee. Onko se tulevaisuus, jossa ovet avataan lahjakkaille ja innovaatioille, vai tulevaisuus, jossa ovet suljetaan ja mahdollisuuksia rajoitetaan.

Kokoomus, kyllä teidän on aika nyt harkita uudelleen tätä teidän tukeanne tälle perussuomalaisten touhulle ja pohtia sitä, olisiko vielä aika pohtia, onko tämä esitys millään tavalla järkevä ja sopiiko se oikeasti teidän arvomaailmallemme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Vigelius.

22.29 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ehkä tällaisen pohjoismaisen kontekstin tarjoamiseksi toteaisin edustaja Werningille, että myös tuossa meidän länsinaapurissamme sikäläinen kokoomus ja sikäläiset perussuomalaiset — jos tällaisia termejä voin käyttää — myös tekevät yhteistyötä näiden samojen asioiden saralla, siis tiukentaakseen maahanmuuttopolitiikkaa, rajapolitiikkaa, kansalaistamispoliitiikkaa, turvapaikkapolitiikkaa. Ja sille yhteistyölle on hyvin käytännönläheiset perustelut.

Nimittäin suomalaisten ja erityisesti näiden puolueiden äänestäjien parissa, näissä äänestäjäprofiileissa, sekä Suomessa että Ruotsissa suhtaudutaan melko kriittisesti tällaiseen, sanotaanko, sosiaaliturvariippuvuutta edistävään maahanmuuttoon, halpamaahanmuuttoon ja toisaalta rikollisuutta aiheuttavaan maahanmuuttoon, ja se on hyvä asia. Siis suomalaiset ja ruotsalaiset, pohjoismaalaiset, saavat tällä hetkellä sellaista politiikkaa kuin mitä kansa toivoo. — Vaikka edustaja Biaudet katsoo epäuskoisena, niin näin se on, ja näin se myös ihan tilastollisesti ja erilaisissa kyselyissä on jo pitkään tullut ilmi. Päättäjät eri maiden parlamenteissa suhtautuvat liberaalimmin, itse sanoisin löperömmiin, maahanmuuttopolitiikkaan kuin näiden puolueiden äänestäjät, saati sitten koko Suomen kansalaiset tai Ruotsin kansalaiset, Norjan kansalaiset, Tanskan kansalaiset. [Eva Biaudet: Suljetaan rajat saman tien!] Ja siksi on erinomaisen hyvä, että vihdoinkin kansalaisten tahto ja kansalaisten näkemykset maahanmuuttopolitiikasta, turvapaikkapolitiikasta, rajapolitiikasta alkavat aktualisoitua maiden parlamenteissa, maiden päätöksenteossa, hallituksessa, jossa näitä esityksiä päästään toimeenpanemaan. Eli enää ei tarvitse vain oppositiosta huudella, vaan niitä saadaan lyötyä läpi sinne lainsäädäntöön, juuri niin kuin kansalaiset ovat toivoneet.

Ja kun edustaja Biaudet epäili aiemmin esimerkiksi näitä tilastoja, joihin viittasin ja jotka osoittavat esimerkiksi rikoksellista yliedustusta, työttömyystilastoissa yliedustusta, niin nämä ovat siis ihan ikävakioituja ja sukupuolivakioituja tilastoja, joissa on huomioitu se, että humanitäärisin syin tulleet tulijaryhmät usein eroavat sukupuolijakaumaltaan ja ikäja-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

kaumaltaan siitä koko väestön keskiarvosta. Eli nämä ovat vakioituja tilastoja, ja siitä huolimatta ne näyttävät rumilta.

Vihreissä myös tuotiin esille, että miksi meillä on aina näin kovin kriittinen näkökulma maahanmuuttoon. Yksi konkreettinen syy siihen on se, että muuten se kriittinen näkökulma ei tässä parlamentissa tulisi edustetuksi, muuten se ei Suomen eduskunnassa näkyisi, vaikka sillä on laaja tuki suomalaisten keskuudessa. Ja siksi olen erityisen kiitollinen, että perussuomalaisten pitkän linjan tavoite näkyy täällä parlamentissa ja että sille on nyt myös muista puolueista tukea siten, että sitä voidaan viedä osaksi suomalaista lainsäädäntöä — kiitos siitä hallituskumppaneille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kaleva.

22.32 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olen hyvin iloinen siitä, että edustaja Werning täällä on niin kiinnostunut kokoomuksen ajatuksista ja niistä linjauksista, mitä kokoomus on esimerkiksi viime hallituskaudella tehnyt, jos puhutaan vaikka meidän periaateohjelmista, puhutaan erilaisista papereista, joita kokoomuksen eduskuntaryhmä tuotti viime kaudella. Olisi tietysti paljon mukavampaa, jos se, mitä edustaja Werning on lue-
nut, myös pitäisi paikkansa. Niin ei nyt tietysti tässä ihan ollut. Mutta se, että on kiinnostunut asiasta, on jo hyvä alku.

Nyt suosittelen, että edustaja Werning tutustuu näihin kokoomuksen viime kaudella hyväksymiin linjapapereihin, mielellään myös edustaja Biaudet voi niihin tutustua, koska ne ovat aika hyviä papereita. Niistähän näkyy täysin selkeästi se, että kansalaisuuden saaminen ei voi olla mikään oikeus. Se ei ole mikään ihmisoikeus eikä välttämättä mikään oikeus ollenkaan. Nyt sitä ollaan nostamassa viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen, niin kuin täällä on todettu tässä salissa, että saa Suomen kansalaisuuden. Mutta henkilö itse voi vaikuttaa tähän kansalaisuuden saamiseen opettelemalla kielen. Kielen opetteleminen on erittäin tärkeä osa sitä, että henkilö pystyy integroitumaan yhteiskuntaan, osallistumaan yhteiskuntaan ja olemaan tämän yhteiskunnan jäsen. Sitä voi lyhentää sinne viiteen vuoteen, kun tämä henkilö itse opiskelee tämän kielen.

Emme ole täällä pistämässä rajoja kiinni, ei kukaan ole sitä esittämässäkään hallituksessa, eivät perussuomalaiset, ei kokoomus, ei RKP, ei KD. Sen sijaan me olemme tekemässä järkevämpää maahanmuuttopolitiikkaa sillä tavoin, että katsotaan, jos maahan on tulossa henkilöitä, joilla ei ole mitään halukkuutta kotoutua ja sopeutua maahan, ei ole mitään halukkuutta opetella kieltä. Voidaan kysyä, minkälainen tällaisen henkilön integroitumistodennäköisyys silloin on, jos hän ei viiden vuoden maassaoloajanakaan ole oppinut kieltä. Edelleen maahan voidaan tulla, edelleen me houkuttelemme osaajia Suomeen.

Täällä edustaja Vestman erittäin hyvin totesi sen, mitä viime hallituskaudella ei saatu aikaiseksi, mikä on se, että kun suorittaa Suomessa korkeakoulututkinnon ja puhuu kieltä, niin saa pysyvän oleskeluluvan — erittäin hyvä uudistus. Me haluamme nimenomaan niitä tuottavia jäseniä yhteiskuntaan, sellaisia jäseniä, jotka haluavat tulla Suomeen, luoda täällä omalla työllään hyvinvointia itselleen, läheisilleen, perheelleen ja samalla koko Suomelle. Mutta sen sijaan sellaisia maahantulijoita, jotka kotoutuvat lähinnä Kela-tuille, jotka eivät halua luoda hyvinvointia itselleen omalla työllään, me ei voida määrättömästi ottaa tänne vastaan, koska kerta kaikkiaan Suomen kansakunnan kyky ei riitä siihen, että me oltai-
siin koko maailman sosiaalitoimisto.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Tämä on ymmärretty täällä. Nämä hallitusohjelman hyvät linjaukset ovat täysin kokoomuksen periaatelinjausten mukaisia. On aivan turha väittää, että täällä joku puolue toimisi toisen pönkkäpuolueena. Ei se niin ole. Kyllä hallitusohjelma on yhdessä neuvoteltu siellä Säätytalolla, ja siitä on kyllä saatu aivan erinomaisen hyvä ohjelma. Ei ole niin, että siinä joku puolue olisi saanut enemmän kuin toiset. Kaikki joutuivat siinä vähän tekemään kompromisseja, jokainen sai jotakin itselleen tärkeää läpi. Sillä tavalla politiikka toimii.

Ja kiitoksia, edustaja Werning, vielä teille, että olette niin kiinnostunut kokoomuksen aikaisemmista ja nykyisistä kannanotoista. [Puhemies koputtaa] Toivon, että myös luette ne kannanotot läpi, koska ne ovat aika hyviä, jo viime kaudella olivat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vestman.

22.36 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Ajattelin nyt helpottaa tätä edustaja Werningin työtä ja lukea teille suoran sitaatin kokoomuksen viime kauden paperista:

”Suomen kansalaisuuden ei tule olla automaatio vaan seuraus onnistuneesta kotoutumisesta:

Suomen kansalaisuuden tulee olla seuraus onnistuneesta kotoutumisesta suomalaisen yhteiskuntaan ja sen arvoihin. Kansalaisuuden saaminen ei voi olla Suomeen tulevalle itsestäänselvyys tai automaattinen oikeus. Kansalaisuuden saamisen edellytyksiä on tiukennettava.

Kansalaisuuden saamisen edellytyksiin tulee lisätä suomalaisen yhteiskunnan peruskurssin ja kurssikokeen hyväksyttävä suorittaminen. Kurssin ja kokeen sisältö keskittyy yhteiskunnan perustaviin sääntöihin sekä perusoikeuksiin, kuten ihmisen fyysisen koskemattomuuden ja yhdenvertaisuuden kunnioittamiseen kaikissa tilanteissa.

Kansalaisuuden saamisen ehtoja on kiristettävä myös siten, että tarkistetaan Suomessa vaadittua oleskeluaikaa nykyistä pidemmäksi vertailumaiden käytännöt huomioiden. Normaalia pidempää Suomessa asumisaikaa on edellytettävä tapauksissa, joissa hakijan henkilöllisyyden määrittäminen on oleskelulupaa myönnettäessä ollut mahdotonta tai epäselvää muun muassa puuttuvien dokumenttien takia. Näin lisätään myös kannusteita hankkia ja esittää henkilöllisyystodistukset alkuperämaasta.” [Atte Kaleva: Onpa järkevää tekstiä!]

Nyt jos vertaa hallitusohjelmaan, niin löydän itse asiassa sieltä näitä vastaavia kirjauksia. Nämä eivät ole ainoastaan kokoomuksen viime kauden tavoitteita, vaan jos katsotaan laajemmin Pohjoismaista, niin nämä ovat esimerkiksi Tanskan sosiaalidemokraattien ajamia uudistuksia. Kannustan teitä tutustumaan myös teidän sisarpuolueenne linjauksiin siellä Tanskassa. Kyllä, siellä on humanitaarista maahanmuuttoa tiukennettu, on lisätty kannusteita kotoutua esimerkiksi sinne kansalaisuuden edellytyksiin, mutta toisaalta on huolehdittu siitä, että maahan tulee myös työperäistä maahanmuuttoa. Ne ihmiset, jotka haluavat tulla rakentamaan tätä hyvää maata, tekemään töitä, ovat tänne Suomeen tervetulleita.

Todella tältä osin hallitusohjelmassahan on semmoisia kirjauksia, joita Marinin hallitus ei ollut valmis viemään eteenpäin, esimerkiksi se, että työnteko-oikeutta laajennetaan täällä jo oleville ulkomaalaisille, jotka ovat tulleet Suomeen työntekijän työluvalla. Toivottavasti SDP tulee kannattamaan tätä muutosta, jolla vahvistetaan sitä mahdollisuutta, että Suomessa pystyy ahkera ja työteliäs henkilö olemaan täällä laajasti työmarkkinoiden käytettävissä. Oletan, että edustaja Werning ja muu SDP:n eduskuntaryhmä tulee tätä uudistusta kannattamaan. Nämä ovat juuri niitä työperäisen maahanmuuton sujuvoittamistoi-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

mia, joita hallitusohjelmasta löytyy useita. Mutta valitettavasti Marinin hallitus ei ollut valmis laajentamaan tätä työntekijän työluvan työnteke-oikeutta sellaisille aloille, joilla valitsee työvoimapula. Mistäköhän muuten johtui, että tällaista sinänsä järkevää uudistusta ei saatu viime kaudella eteenpäin? [Atte Kaleva: Onneksi nyt saadaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Holopainen.

22.39 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! On arvokasta kuulla, että hallitus näin sopusoinnussa tekee tätä maahanmuuttopolitiikkaa ja ei tule semmoista väärinkäsitystä, että kokoomuksen maahanmuuttopoliittinen linja eroaisi perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisesta linjasta. Nyt kuulumme juurikin, että nämähän ovat olleet jo alun perinkin erittäin lähellä toisiaan. Tämä lista, mitä edustaja Vestman tuossa luki, oli itselleni kyllä aiemmiltakin ajoilta tuttu, mutta ehkä osa kokoomuksenkin esimerkiksi ehdokkaista vaaleissa on voinut olla myöskin erilaisilla maahanmuuttopoliittisilla teemoilla liikkeellä. Mutta hyvä, että nämä täällä selkiytyvät tässä matkan varrella.

Pyysin vielä puheenvuoron näin myöhään. En halua turhaan pitkittää keskustelua, mutta haluan vaan todeta, kun edustaja Vigeliuksen aikaisemmassa puheenvuorossa maalailtiin tämmöistä, miten sen sanoisi, yhteiskuntasopimusta, joka Suomessa on olemassa, jossa viitattiin siihen, että suomalaisessa yhteiskunnassa kaikkien pitää olla hyödyllisiä, tuottavia yksilöitä, mikä koski käsittääkseni myös muitakin kuin maahanmuuttajia. Haluaisin vaan edustaja Vigeliukselle sanoa, että en kyllä yhtään ihmettelisi, vaikka monille tätä keskustelua kuunteleville tällainen puhe saattaa kyllä hieman nostaa niskavilloja pystyyn, koska kyllähän tuo on aika kylmäävää puhetta. Jos miettii yhteiskunnan jäseniä, niin aika moni täällä kuitenkin elämänsä varrella ajoittain on tilanteessa, jossa ei varmaankaan ole nettoveronmaksaja tai nettohyödyttäjä tälle yhteiskunnalle, mutta silti kaikki ovat arvokkaita yhteiskunnan jäseniä. Olisin vaan halunnut tässä korostaa sitä, että tällainen puhe on kyllä aika kylmäävää, ja se ei selvästikään liity pelkästään näihin maahanmuuttokysymyksiin, vaan vaikuttaa myös muuten. Haluan todeta, että en ainakaan itse ole sitoutunut tällaiseen yhteiskuntasopimukseen, mitä edustaja Vigelius tuossa äsken kuvaili. Tämän halusin vielä kertoa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Honkasalo.

22.41 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Polvinen on jo poistunut salista, mutta aikaisemminkin totesin, että ei ole kovin reilua edustajakollegoita kohtaan siteerata täysin väärin toisten puheenvuoroja. En ole sanonut, että maahanmuuton suhteen ei pitäisi olla mitään lainsäädäntöä olemassa, että tänne vain koko maailma ja kaikki. Minusta tämmöinen argumentaatio on todella ikävää ja hyvin epärehellistä. Totta kai pitää olla erilaiset prosessit niille ihmisille, jotka hakevat turvaa, ja sen takana vasemmistoliitto seisoo ja on sitä mieltä, että myös näitä turvallisia reittejä pitää lisätä.

On ollut kyllä melko kylmäävää kuunnella tätä keskustelua tässä salissa, jos mietin niiden ihmisten näkökulmasta, jotka ovat ulkomaalaistaustaisia ja ovat asuneet Suomessa pitkään, monta vuotta. Kyllähän tämä salikeskustelu lähettää heille erittäin ikävän viestin, kun tässä salissa ja tässä retoriikassa maahanmuuttajat yhdistetään rikollisiin, sosiaaliturvan varassa eläviin, tätä järjestelmää väärällä tavalla hyödyntäviin. Ja se on se kielteinen klangi, joka tässä keskustelussa on koko ajan. Sikäli ei ole mitään epäilystä siitä, mikä tä-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

män hallituksen maahanmuuttopoliittinen agenda on. Tämän illan keskustelu on osoittanut sen hyvin selkeästi.

Ja, edustaja Vestman, te teette sen aivan itse. Ei tässä ole kyse siitä, että hallitusta kritisoivat tahot — oli sitten elinkeinoelämä tai oppositiopoliitikko — jotenkin pelottelisivat. Te olette tehneet ja rakentaneet sen maahanmuuttopoliittisen ohjelman aivan itse, ja me kaikki tiedämme täällä, että te, edustaja Vestman, [Heikki Vestman: Sujuvoitetaan työperäistä maahanmuuttoa!] edustatte kokoomuksessa hyvin nuivaa maahanmuuttopoliittikkaa niin kuin Kaleva. Siis sehän on täysin selvää, ei siinä mitään piilottelemista ole. Mutta olisi kiinnostavaa tietää, seisooko kokoomuksen liberaalisiipi... Esimerkiksi millä tavalla edustaja Keto-Huovinen on tätä keskustelua kuunnellut täällä tänään? Kyllähän se todella kielteisen ja ikävän viestin niille ihmisille lähettää, jotka tässä maassa ovat rakentaneet tätä yhteiskuntaa monta, monta vuotta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

22.44 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Honkasalon puheenvuoron jälkeen haluan vielä täsmentää, että kyllä, Suomi tulee jatkossakin harjoittamaan maahanmuuttoa ja erityisesti työperäistä maahanmuuttoa. Eikä siinä sinällään ole mitään pahaa, itse asiassa se voi olla hyvinkin hyödyllistä ja kannattavaa tälle yhteiskunnalle, jos maahanmuutolle ja erityisesti työperäiselle maahanmuutolle asetetaan tiettyjä edellytyksiä, vaatimuksia, ehtoja. Se on ihan maahanmuuttopoliittikan perusehto, miten saamme maahan tuottavaa, kannattavaa, yhteiskuntaa rakettavaa maahanmuuttoa. Sen pitäisi olla kaikkien puolueiden tavoite, mutta sitten meidän puolueiden välillä on tiettyjä eroja siinä, miten me suhtaudutaan muunlaiseen kuin tuottavaan, kannattavaan ja yhteiskuntaa rakentavaan maahanmuuttoon.

Ja me tiedetään se — meillä on ihan kokemuseräisiä ja tilastollisia tosiasioita nähtävissä ihan tässä vieressä, länsinaapurissa, siitä — että maahanmuuttopoliittikalla voidaan aiheuttaa myös isoja ongelmia, vaikka niitä ei ole tarkoituksellisesti aiheutettu. Tuskin kukaan vasemmistopoliitikko Ruotsissakaan ajatteli, että halutaan niitä gettoja, halutaan niitä no-go-zoneja, halutaan niitä ammuskeluita, halutaan nousta Euroopan aseväkivallan ykkösmaaksi. Tuskin kukaan vasemmistopoliitikko Ruotsissakaan tahtoi, että Ruotsista tulisi tällainen ongelmamaa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan suhteen, mutta siitä tuli sitä. Sitä ei ehkä tehty tarkoituksellisesti ja tietoisesti, mutta se tosiasiallisesti tapahtui. Ja se tapahtui juuri siksi, että niistä ongelmista ei uskallettu puhua, niistä ei uskallettu pitää ääntä, sitä vaiennettiin, sitä hyssyteltiin, ja siinä käytettiin täysin samanlaisia argumentteja kuin mitä tänään on kuultu. Niistä tahoista, jotka varoittelivat näistä ongelmista Ruotsissa, puhuttiin samalla tavalla kuin te olette tänään puhuneet tässä salissa: Houkuttelevuus turmeltu, kukaan ei halua tänne enää tulla. Nyt kun heidän mahdollisuuksiaan heikennetään, niin emme me ole enää vetovoimainen maa. Kuinka maahanmuuttovastaista, kylmäävää, rakenteellista rasismia, ihmisvihamielistä näiden epäkohtien esille tuominen on. Kun tätä liturgiaa toistettiin tarpeeksi kauan, niin nämä ongelmat pääsivät pahenemaan.

Siksi minä näen, että erityisesti perussuomalaisien tehtävä on ollut suomalaisella puoluekentällä tuoda näitä ongelmia esiin, jotta niihin voidaan reagoida, jotta ihmisten tietoisuus ongelmista olisi korkealla tasolla, jotta me emme kehittyisi Ruotsin kaltaiseksi yhteiskunnaksi, mitä tulee maahanmuuton ongelmiin. Ja se vaatii sitä, että niistä ongelmakohdista pitää myös pystyä puhumaan, vakavasti mutta myös tosiasioita noudattaen, tuoden ne

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

keskeiset ongelmat, vakavatkin ongelmat, esille, ja sitä teen parhaani mukaan tässä salissa, ja onneksi nyt maahanmuuttopolitiikka Suomessa tiukentuu. Maahanmuutto [Puhemies koputtaa] jatkuu mutta tiukemmin ehdoin kuin koskaan ennen Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Vestman.

22.47 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Aiemmassa keskustelussa on viitattu myös elinkeinoelämän järjestöjen kritiikkiin, ja ajattelin tähän vielä lyhyesti palata.

Olen todella sitä mieltä, että paitsi, että opposition kannattaisi lukea hallitusohjelma ja myös ne hallituksen esitykset, niin myös elinkeinoelämän järjestöjen kannattaisi tämä tehdä. Tästä kaksi esimerkkiä:

Ensinnäkin nyt käsitellyssä olevan kansalaisuuslain lausuntokierroksella tätä esitystä kritisoitiin tämän asumisaikavaatimuksen pidentämisestä. Ja kun niitä elinkeinoelämän etujärjestöjenkin lausuntoja luki, niin saattoi saada käsityksen, että jatkossa Suomessa kaikilta vaaditaan kahdeksan vuoden asumisaika kansalaistamisen edellytyksenä, mutta tähän ei pidä paikkaansa. Viitataan edelleen siihen lakiesityksen 18 a §:ään, jonka mukaan kielitaitoedellytyksen täyttävä hakija saa jatkossa kansalaisuuden viidessä vuodessa. No nyt kuitenkin on levitetty laajasti yhteiskuntaan semmoista käsitystä, että kaikilta vaaditaan jatkossa kahdeksan vuoden asumisaika. Mutta kun tämän esityksen ratio on juuri siinä, että se kannustaa nopeampaan kielen oppimiseen. Se, joka kotoutuu nopeammin, saa nopeammin kansalaisuuden. Se on tämän esityksen viesti. Ja juuri sen olisi pitänyt julki-suudessa kuulua, mutta tästä on esitetty ja levitetty väärää tietoa.

Toinen esimerkki: Kun hallitusohjelma tuli julki, niin nimeltä mainitsematon startup-yrityksiä edustava järjestö lähetti tiedotteen, joka levisi laajasti mediaan ja jossa todettiin seuraavalla tavalla: ”Toinen huolestuttava esitys on, että Suomessa pysyvään oleskelulupa vaaditaan jatkossa kuuden vuoden asumisaika nykyisen neljän sijaan. Muiden, jo olemassa olevien vaatimusten lisäksi pysyvän oleskeluluvan saadakseen pitäisi vielä todentaa riittävä kielitaito. Huippuosaajat työskentelevät pääasiassa englanniksi, ja kuusi vuotta on pitkä aika odottaa pysyvää oleskelulupaa perheen kanssa.” Tämä tiedote löytyy edelleen kyseisen etujärjestön sivuilta, vaikka itse olen pyytänyt asian korjaamaan, koska tässähän on siis paha asiavirhe. Hallitusohjelman mukaan neljän vuoden asumisajan perusteella myönnetään pysyvä oleskelulupa jatkossakin sellaiselle työkäiselle, jolla on 40 000 euron vuositulot eli juuri näille huippuosaajille, erityisasiantuntijan työluvalla Suomeen tulleille osaajille.

Tässä oli kaksi esimerkkiä niistä virheellisistä käsityksistä, joita valitettavasti myös elinkeinoelämän etujärjestöissä, opposition lisäksi, on näistä hallitusohjelman kirjauksista. Ja kannustan siis todella nyt lukemaan sen ohjelman ja myös nämä käsitellyssä olevat esitykset. Eli jatkossakin viiden vuoden asumisajalla kansalaisuuden saa henkilö, [Puhemies koputtaa] joka on hommannut riittävän kielitaidon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

22.50 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Kokoomuksen edustaja Vestman on tuonut hyvällä tavalla esille niitä kirjauksia hallitusohjelmasta ja hallituksen linjasta, joita varemalla puolella salia ei ole joko tahdottu kuulla tai on kuultu, mutta siitä huolimatta välitti se narratiivi, [Heikki Vestman: Juuri näin!] jossa tämä hallitus kurjistaa, potkii ulos

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

maahanmuuttajat, lyö rajat kiinni kaikilta tulijoilta. Se on se narratiivi, jota me kuullaan päivästä toiseen, kuukaudesta toiseen koko kulunut vuosi. Se on virheellinen narratiivi, ja se on valheellinen narratiivi, ja siksi minä pidän hieman outonakin, että erityisesti vihreiden edustajat täällä salissa ovat esittäneet, että miksi me puhumme niin rumasti maahanmuutosta ja hallituksen ajamasta politiikasta, minkä takia me viestimme ulospäin, että Suomi ei olisi jatkossa enää toivottamassa tervetulleeksi työperäisiä tulijoita, korkean tason osaajia, kun kuka on tosiasiaassa pitänyt viimeisen vuoden ajan kaikista eniten ääntä siitä, miten paha maahanmuuttopolitiikkaa Suomi harjoittaa. Kyllä se on tullut sieltä puolelta salia, ihan jo viime kesästä lähtien.

Oli siitä kohusta, mitä silloin käytiin, mitä mieltä tahansa, niin kyllä siellä nähtiin hyvin perusteetonta demonisointia nimenomaan hallituksen linjaa vastaan sen perusteella, millaisia kirjoituksia oli tehty 15 tai 10 vuotta sitten. Sitä kohua käytettiin jo itsessään markkinoimaan Suomea ulospäin huonona, epäonnistuneena, rasistisena maana, ja sitä markkinointia teitte erityisesti te siellä vasemmalla puolella salia. Muistan hyvin, millaisia puheenvuoroja te käytitte. Muistan hyvin, kun teidän eduskuntaryhmienne palveluksessa olevia ihmisiä jakoi sosiaaliseen mediaan englannin kielellä päivityksiä siitä, miten kamala maa Suomesta on tulossa, miten me emme halua ottaa tänne ihmisiä vastaan, miten ihmisvihamielisiä ministereitä meillä täällä on, siitä huolimatta, ettei kukaan tuolla ministeriaitiossa istuva taho ministerinä toimiessaan, lähivuosinakaan ole puhunut mitään ihmisvihamielistä, ihmisvastaista tai rasistista tai kirjoitellut sellaisia ministerinä toimiessaan, eikä sellaisia löydy myöskään hallitusohjelmasta.

Eli jos te olette huolissanne aidosti siitä, millaisena maana Suomi näyttäytyy, millainen on meidän maakuvamme, niin toivoisin pientä itsereflektiota: annatteko te totuudenmukaista, realistista kuvaa hallituksen aiemmasta politiikasta, vai pyrittekö te nimenomaan saattamaan tämän hallituksen mahdollisimman pahaan valoon jopa virheellisin ja valheellisin väittämin siteeraamalla väärin tämän hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa, sillä siltä se minusta näyttää.

Tämä hallitus on valmiina jatkamaan maahanmuuttopolitiikassa työn linjaa, mutta tämä hallitus suitsii sellaista maahanmuuttopolitiikkaa, joka perustuu sosiaaliturvariippuvuudelle ja sille, että tänne tullaan ja täällä tehdään rikoksia ja siitä ei ole sanktioita. [Puhemies koputtaa] Tämän hallituksen kaudella näitä ongelmia korjataan, mutta maahanmuutto kylä jatkuu edelleen tiukemmin ehdoin.

Keskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Koska edustaja Atte Harjanne on edustaja Inka Hopsun kannattamana esittänyt asian lähettämistä myös talousvaliokuntaan, asian käsittely keskeytetään.

Asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2024 vp

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto. Nyt jatketaan 25.4. tätä vuotta pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Keskustelu, ja sen aloittaa edustaja Garedeu.

Keskustelu

22.54 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Syksyllä alkanut Venäjän hybridihyökkäys pakotti Suomen sulkemaan itärajan ja kiirehtimään hallitusohjelmaan kirjattujen, rajaturvallisuutta lisäävien tavoitteiden realisoimista käytännön työkaluiksi. Yksi merkittävä tällainen työkalu on rajamenettely, joka tullaan saattamaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Rajamenettely tarkoittaa perusteettomilta vaikuttavien turvapaikkahakemusten käsittelemistä nopeasti heti rajan tuntumassa. Nämä pitkät turvapaikkakäsittelyt ovat tähän asti mahdollistaneet hakijoiden katoamisen käsittelyn aikana. Syksyn jälkeen 1 300:sta itärajan yli tulleesta henkilöstä 230:n tiedetään jatkaneen luvottomasti matkaansa muihin Euroopan maihin. Ilmiö ei esiinny vain Suomessa, vaan kaikilla EU:n ulkorajoilla. Suomessa ulkoraja on kuitenkin kaikkein pisin, ja juuri sieltä on tänäkin talvena pyrkinyt kolmansien maiden kansalaisia Eurooppaan. Suomen hallituksen tekemät lakimuutokset palvelevat siis koko Euroopan turvallisuutta.

Rajamenettelyssä turvapaikanhakijan ei virallisesti katsota saapuneen Suomen alueelle, vaikka fyysisesti näin onkin. Sen perusteella hänen liikkumisen vapauttaan voidaan rajoittaa rajalle, tietylle kauttakulkualueelle tai rajan läheisyydessä olevaan vastaanottokeskukseen. Tarvittaessa hänet voidaan vaikka ottaa säilöön, jos muu ei auta. Tärkeintä tässä on selvittää nopeasti, onko turvapaikalle perustetta, ja jos ei ole, hänet voidaan lähettää takaisin lähtömaahansa eikä päästää oleskelemaan Suomen tai EU:n alueella laittomasti.

Arvoisa puhemies! Venäjä käyttää häikäilemättömästi ihmisiä vaikuttamisensa välineenä. Venäjä tietää, että länsimaissa kynnyksensä rajoittaa kenenkään turvapaikanhakuoikeutta on erittäin korkea. Juuri sen takia se lähettää ja jopa pakottaa rajallemme ihmisiä, jotka eivät ole oikeita pakolaisia. Venäjä yrittää saada järjestelmämme tukkoon, luoda sisäistä levottomuutta sekä riitelyä ja todennäköisesti lähettää siinä seassa vakoojia länteen.

Tämänkin lakimuutoksen myötä lähetetään nyt vahva viesti siitä, että Suomelle tämä ei käy eikä meitä voi horjuttaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

22.58 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen ja Euroopan turvallisuustilanne on muuttunut perustavanlaatuisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Turvallisuustilanteemme on muuttunut epävakaaaksi, ja sen ennustettavuus on heikentynyt. Useat eurooppalaiset maat, Suomi mukaan lukien, ovat kohdanneet hybridivaikuttamista, joka on toteutettu muun muassa maahantulijoita välineellistämällä. Välineellistetty maahantulo on yksi keinoista pyrkiä vaikuttamaan Suomen ja Euroopan unionin rajaturvallisuuteen, kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen. Suomen on varauduttava

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

siihen, että maahantulon välineellistämällä painostaminen jatkuu pitkäaikaisesti ja se saa aiempaa laajempia ja vakavampia muotoja.

Esityksen tarkoituksena on tehdä ulkomaalaislakiin EU:n turvapaikkamenettelydirektiivin mukaiset muutokset, joilla Suomessa otetaan käyttöön rajamenettely. Rajamenettely on turvapaikkamenettely, jossa tietyt kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voidaan tutkia hakijoiden ollessa rajalla, kauttakulkualueella tai niiden läheisyydessä menettelyn ajan. Rajamenettelyn tavoitteena on tehostaa perusteettomien hakemusten tutkintaa ja kielteisen päätöksen saavien hakijoiden palauttamista. Lisäksi estetään turvapaikanhakijoiden edelleen liikkumista muihin EU-maihin. Tämä turvapaikkahakijoiden luvaton edelleen liikkuminen on viime vuosina ollut yksi EU:n yhteisen turvapaikkajärjestelmän suurimmista ongelmista, mikä on kyseenalaistanut koko järjestelmän tarkoituksen ja toimivuuden. Luvattoman edelleen liikkumisen torjuminen onkin ollut yksi järjestelmän uudistamisen tärkeimmistä tavoitteista.

Tavanomaisessa turvapaikkakäsittelyssä hakijoilla on mahdollisuus liikkua vapaasti Suomen sisällä. Rajamenettelyssä hakijoiden on oleskeltava rajalla tai sen lähellä hakemuskäsittelyn ajan. Käytännössä hakijan täytyy pysyä hänelle osoitetun vastaanottokeskuksen alueella. Hallituksen esityksen mukaan rajamenettelyä voidaan käyttää kaikissa muuttoliiketilanteissa, ei pelkästään laajamittaisen tai välineellistetyn maahantulon tilanteissa. Nyt esitettävällä menettelyllä tarkoitetaan pitää turvapaikanhakijat siis samalla alueella, jolta heidän liikkumisensa estetään, tietyllä rajatulla alueella, prosessin ajaksi. Sinne voidaan tuoda kaikki vastaanottopalvelut huoltoineen. Prosessin aikana ilmenneiden perusteettomien hakemusten jälkeen henkilöt ovat saapuvilla ja palautettavissa nopeammin, ja näin vältetään mahdollisilta tilanteilta, joissa meillä on laittomasti maassa olevia henkilöitä.

Uusi laki mahdollistaisi myös säilöönoton, jos hakija ei suostu noudattamaan liikkumisvapautta koskevia rajoituksia, yrittää poistua tai poistuu tältä määrätyltä alueelta eikä mitään lievempää turvaamiskeinoa voida pitää riittävänä. Perusteina säilöön ottamiselle olisivat esimerkiksi pakenemisen vaara, henkilöllisyyden selvittämisen intressi sekä kansallinen turvallisuus.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä on tarkoitus uudistaa myös ulkomaalaislain nopeutettua turvapaikkamenettelyä koskevaa sääntelyä. Ulkomaalaislakiin sisällytetään ne menettelydirektiivin nopeutetun menettelyn perusteet, joita siihen ei ole vielä sisällytetty. Normaali turvapaikkamenettely saa kestää kuusi kuukautta, mutta nopeutetussa menettelyssä päätös pitää tehdä neljässä viikossa. Nopeutettu menettely tarkoittaa sitä, että kielteisen päätöksen saanut hakija voidaan palauttaa nopeammin ja normaalissa turvapaikkamenettelyssä. Tämä nopeuttaa esimerkiksi sellaisten henkilöiden palautuksia, jotka katsotaan uhaksi kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle, sekä uusintahakemuksen tehneiden hakijoiden maastapoistamista.

On tärkeää, että taustalla huomioidaan turvallisuus. Nopeilla ja tehokkailla menettelytaavoilla olisi jo itsestään ennaltaestävä vaikutus — vaikutus, että Suomessa asiat hoidetaan heti ja poistaminen perusteettomissa tilanteissa on välitön. Tämä on yksi keino, jolla sujuvoitetaan prosesseja, joista voidaan seuloa perusteettomat hakemukset pois. On hyvä huomata, että uusintahakemukset kuormittavat koko prosessia ja siksi tarvitsemme toimia, joilla voimme tätä jonoa lyhentää ja ne ihmiset, jotka hakevat turvapaikkaa ja tarvitsevat sitä aidosti, sen myös saavat.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Hallituksen esitys huomioi myös alaikäiset, joilla lapsen etu on ensisijaisesti huomioon otettava. Vastaanottolain mukaisesti haavoittuvassa asemassa olevalle ja kansainvälistä suojelua hakevalle lapselle määrätään edustaja, joka käyttää puhevaltaa. Ja jos lapsi saapuu ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, rajamenettelyä voidaan käyttää vain rajoitetusti. On tarpeellista, että toimimme ennakolta ja teemme uudistustyötä tältäkin osalta tämän hallituksen esityksen kokonaisuus huomioiden ja olemme EU-direktiivin mukaisesti samoilla linjoilla.

Arvoisa rouva puhemies! Sekä rajamenettely että nopeutettu menettely kuuluvat menettelydirektiivin jäsenvaltioille harkinnanvaraisiin säännöksiin. Suomi on menettelydirektiiviä täytäntöön pannessaan käyttänyt liikkumavaraa ja ottanut nopeutetun menettelyn kansalliseen lainsäädäntöönsä vain tiettyjen perusteiden osalta. Rajamenettelyä Suomi ei ole ottanut käyttöön lainkaan, ja nyt on sen aika. Tässä muuttuneessa toimintaympäristössä ja turvallisuustilanteessa, jossa Suomi on joutunut itärajalla Venäjän aiheuttaman muuttoliikettä hyväksi käyttävän hybridivaikuttamisen kohteeksi, on perusteltua hyödyntää menettelydirektiivin liikkumavaraa sekä nopeutetun menettelyn puuttuvien perusteiden käyttöä. On tärkeää, että meillä tiedetään, keitä maassa liikkuu ja millaisilla luvilla. Sujuvan ja tarkoituksenmukaisen turvapaikkamenettelyn on tarkoitus seuloa ilmeisen perusteettomat hakemukset pois, niin että hakijoilla kuitenkin on ollut mahdollisuus esittää asiansa. Tämä menettely palvelee ensisijaisesti niitä aidosti turvaa ja suojelua hakevia ihmisiä. Turvapaikkajärjestelmään tulee luoda selkeä malli, jotta sen hyväksikäyttöä saadaan vähennettyä ja estettyä jo ennalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

23.04 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Toisin kuin viime kaudella tuodussa esityksessä rajamenettelystä, nyt annetussa rajamenettelyesityksessä ei ole käyttöönottokynnystä, vaan se koskee kaikkia ja on koko ajan voimassa. Viime kauden esityksessä käyttöönottokynnyksenä oli määrällisesti tai muuten tilanne, jota ei pystytä normaalimenettelyllä hoitamaan.

Arvoisa puhemies! Rajamenettely on turvapaikkamenettely, jossa tietyt kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voidaan tutkia hakijoiden ollessa rajalla, kauttakulkualueella tai niiden läheisyydessä menettelyn ajan. Menettely mahdollistaa nopeutetun turvapaikkamenettelyn ja ilmeisen perusteettoman hakemuksen hylkäämisen tiettyjen ehtojen täytyessä. Lisäksi nopeutettua turvapaikkamenettelyä koskeva sääntely uudistettaisiin ja mahdollistettaisiin turvapaikkapuhuttelun pitäminen käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa.

Rajamenettelyn kokonaisekstoksi on direktiivissä asetettu neljä viikkoa. Rajamenettelyssä on ilmeisen kasvanut virheen riski. Nopeassa, mahdollisesti videoyhteyden yli pidettävässä ja etätulkatussa turvapaikkapuhuttelussa on merkittävä vaara, ettei kaikkia yksilöllisiä turvapaikan tarpeita tunnisteta ja päädytään rikkomaan palautuskieltoa. Rajamenettelyyn ottamisesta ei voi myöskään valittaa. Rajamenettely saattaa johtaa palautuskiellon tullessa kyseeseen pitkittyneisiin oleskeluaikoihin rajan välittömässä läheisyydessä, käytännössä sinne pystytetyissä leireissä tai keskuksissa, joissa ihmiset joutuvat elämään käytännössä säilöön otettuina ilman mahdollisuutta poistua sieltä. Ihmisten perustarpeista, terveydenhuollosta ja oikeudesta koulutukseen tulisi kuitenkin pystyä huolehtimaan tänä aikana.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Rajamenettely sitoo viranomaisresursseja merkittävästi ja saattaa nostaa tosiasiallisia kustannuksia, myös lupakäsittelyn kustannuksia. Menettely ja rajan läheisyydessä olevien leirien ylläpitämiseen sidotut resurssit ovat pois esimerkiksi Maahanmuuttoviraston normaalista työstä, jolla hakemuksia voitaisiin käsitellä nopeammin ja perusteellisemmin. Ja se, mitä me erityisesti tarvittaisiin, olisi näitä lupakäsittelyjä ja -käsittelijöitä, jotta me saamme näitä pitkiä lupajonoja purettua. Tällöin tällainen nopea ja perusteellinen käsittely olisi mahdollisempi kuin mitä se on aikaisemmin ollut.

Rajamenettely perustuu tietyllä tavalla kuvitteelliseen tilanteeseen, fiktion, jossa hakija on fyysisesti jäsenvaltion alueella ja sen lainkäytön piirissä, mutta kuten tässä esityksessä todetaan, ”menettelyn luonteeseen kuuluu, että hänen ei vielä katsota saapuneen jäsenvaltion alueelle”. Tällä pystytään perustelemaan se, ettei hakija saa liikkua vapaasti valtion alueella ja häneen voidaan soveltaa tätä nopeutettua menettelyä.

Hallituksen esityksessä on arvioitu rajamenettelyä myös suhteessa Venäjän hybridiopeeraatioon Suomen rajalla. Karkeasti arvioituna alle 10 prosenttia itärajan yli tulleista hakijoista olisi päätyntä tämän rajamenettelyn piiriin, eli ei tätä voi minään kokonaisratkaisuna siihen pitää. Rajamenettely soveltuisi hallituksen esityksen mukaan normaalissa turvapaikanhakijatilanteessa muutamiin kymmeneen hakijoihin vuodessa, korkeintaan 100–200 hakijaan vuodessa. Sen takia en ymmärrä tätä, että tämän pitäisi olla koko ajan voimassa, vaan tämä pitäisi ottaa käyttöön tarvittaessa ja nämä riskit tästä pitäisi torpata.

Suomen Asianajajaliiton mukaan esityksessä ei ilmennyt painavia yhteiskunnallisia intressejä, jotka edellyttäisivät rajamenettelyn käyttöön ottamista. Yhdenvertaisuusvaltuutettu totesi, että esitysluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla osoitettu rajamenettelyä välttämättömäksi suhteessa siihen, kuinka olennaisesti perus- ja ihmisoikeuksiin sillä puututtaisiin. Suurimmassa osassa lausuntoja katsottiin, että alaikäiset, erityisesti yksin tulleet alaikäiset, pitäisi voida jättää esitettyjen menettelyjen soveltamisen ulkopuolelle kokonaan. Tästä pitäisi valiokunnassa tehdä esitykseen muutos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, poissa. — Edustaja Vigelius.

23.09 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tässä rajamenettelyssä on kyse kuitenkin siitä, että turvapaikkaprosessista tehdään tehokkaampaa, siitä tehdään valvotumpaa, siitä tehdään tarkoituksenmukaisempaa ja näillä mainituilla keinoilla myös turvallisempaa. Eli meille mahdollistuu se, että me käsittelemme tehokkaammin nämä turvapaikkahakemukset, joiden voidaan katsoa olevan ilmeisen perusteettomia tai johtavan joka tapauksessa todennäköisesti kielteiseen päätökseen. Ne voidaan käsitellä siten, että tällä hakijalla ei ole samanlaista vapaata liikkuvuutta kuin normaalissa turvapaikkakäsittelyssä hänellä olisi, mikä valitettavasti mahdollistaa myös sen, kuten esimerkiksi näiden itärajan yli tulleiden ihmisten kohdalla, että suuri tai iso osa, merkityksellinen osa heistä lähtee Suomessa aloitetun turvapaikkaprosessin aikana toisaalle Eurooppaan eli jatkaa vaeltelua läpi Euroopan, ja me tiedämme, millaisia ongelmia siihen liittyy.

Kun edellinen puhuja vihreistä toi ilmi, että tätä rajamenettelyä, jota voitaisiin soveltaa kuitenkin vain suhteellisen rajattuun porukkaan, esimerkiksi heihin, joita itärajan yli saat-taisi tulla, ei voida pitää kokonaisratkaisuna, ja puhui jopa hieman vähättelevästi siitä, että nämä tulijamääräthän, joita voitaisiin ohjata rajamenettelyyn, voisivat olla kymmenissä tai ihan korkeintaan sadoissa ihmisissä, niin eikö ole kuitenkin parempi, että on käytössä täl-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

lainen työkalu ja väline, jolla voidaan nopeuttaa, tehostaa, tehdä valvotumpaa edes joidenkin kohdalla siitä turvapaikkaprosessista? Eihän sen, että määrä on vähäinen, pitäisi olla mikään syy sille, että tällaista keinoa, työkalua, meidän rajaviranomaisille, Maahanmuuttovirastolle ja muille osana tätä prosessia oleville viranomaisille ei mahdollistettaisi. Tämähän on ilmeisen hyvä uudistus, lisäys keinovalikoimaan siitä huolimatta, että se soveltuu ehkä esimerkiksi kymmeneen prosenttiin itärajan yli tulevista, jo tulleista tai ehkä tulevaisuudessa vielä Venäjän hybridioperaation seurauksena tulevista ihmisistä.

Eli minä en näkisi, että tässä kohtaa tulijamäärät, mitä tähän rajamenettelyyn ohjautuivat, ovat mikään peruste jättää tällaista lainsäädäntöä tekemättä, vaan nimenomaan se kertoo meille siitä, että kun tämä ongelma ei ole vielä laajamittainen, niin nyt on oikea aika ajaa näitä työkaluja meidän viranomaisille ja pitää huolta siitä, että tilanne ei myöskään pääse riistäytymään käsistä ja se ei pääse iskemään meidän näpeille siinä kohtaa, kun meillä on jätetty tällaiset keinot, työkalut käyttöön ottamatta, koska siinä kohtaa meillä tulisi kiire ja meillä ei olisi aikaa tällaisia lakeja säätää. Hyvä, että niitä tehdään jo ennakkoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

23.13 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Venäjän hybridivaikuttamiselle Suomen rajalla ei ole näkyvissä loppupistettä. Sen vuoksi Orpon hallitus on valmistellut lainsäädännöllisiä työkaluja tilanteeseen vastaamiseksi. Me emme saa jäädä asiassa kädettömiksi, vaan meidän pitää osoittaa myös omalla toiminnallamme, että suvereniteettiamme ei pystytä horjuttamaan hybridivaikuttamisyriyksillä.

Rajamenettely perustuu EU:n menettelydirektiiviin, ja esityksen tavoitteena on, että perusteettomat turvapaikkahakemukset voidaan tutkia tehokkaammin ja nopeammin jo rajan läheisyydessä ja kielteisen päätöksen saavat hakijat palautetaan saman tien lähtömaihinsa. Rajamenettely on yksi keino hallita muuttoliikkeen välineellistämisen kautta maahan jo suuntautunutta muuttoliikettä. Muuttoliikkeen välineellistämisen tilannetta ei kuitenkaan yksin rajamenettelyllä ratkaista. Normaali turvapaikkamenettely saattaa kestää kuusi kuukautta, mutta nopeutetussa menettelyssä päätös pitää tehdä neljässä viikossa. Esitys mahdollistaa myös teknologian paremman hyödyntämisen, kun turvapaikkapuhuttelu voitaisiin pitää käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa.

Hakijalle rajamenettely tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että häntä ei päästetä vapaasti liikkumaan valtion alueella ja sieltä edelleen muualle unionin alueelle. Koska rajamenettelyssä hakijan ei katsota saapuneen alueelle, tarkoittaa tämä myös sitä, että hänen laillinen oleskelunsa rajamenettelyn ajan ja siten liikkumisvapautensa on rajattu rajalle, kauttakulkualueelle tai näiden läheisyydessä olevaan vastaanottokeskukseen. Hakija voitaisiin edellytysten täytyessä ottaa rajamenettelyn ajaksi myös säilöön.

Arvoisa puhemies! Rajalla tapahtuva yhdistetty turvapaikka- ja palauttamismenettely nähdään Euroopassa tärkeänä muuttoliikkeen hallinnan välineenä luvattoman maahantulon ja luvattoman edelleen liikkumisen estämiseksi. Rajamenettelyn käytön katsotaan hyödyttävän turvapaikkajärjestelmää myös yleisesti, koska hallitsemalla paremmin rajalla villillä ja edellytysten puuttumisen vuoksi hylättäviä turvapaikkahakemuksia edistettäisiin myös suojelua tarvitsevien hakemusten käsittelyä maan sisällä. Rajamenettelyllä mahdollistetaan se, että suojelua tarjotaan tehokkaammin niille, jotka sitä todella tarvitsevat. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

23.15 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Rajamenettelyn käyttöönotto on tärkeä askel, ja se vahvistaa yleistä järjestystä ja on keino ennaltaehkäistä kauttakulkua Suomesta muualle Eurooppaan. Käyttöönoton on kuitenkin tapahduttava harkiten. On välttämätöntä, että esitys käydään perusteellisesti läpi eduskunnan valiokuntakäsittelyssä. Erityisen tarkasti on käytävä läpi ne perusteet, mitkä mahdollistavat rajamenettelyn käytön jatkuvasti ulkorajoillamme myös normaalioloissa, ei vain välineellistetyn tai laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Meidän tulee varmistaa, että jokainen turvapaikkahakemus käsitellään yksilöllisesti, perusteellisesti ja oikeudenmukaisesti. Tämä tarkoittaa, että kaikkia menettelyn sääntöjä noudatetaan ja hakijoiden oikeuksia kunnioitetaan täysimääräisesti. Rajamenettely ei saa olla keino ohittaa näitä tärkeitä periaatteita.

Sosiaalidemokraatit ovat toistuvasti vaatineet, että rajamenettelyn mahdollistava esitys tuodaan eduskunnan käsiteltäväksi. Puheenjohtaja Lindtman on korostanut tämän tarvetta jo viime marraskuusta saakka. On hienoa nähdä, että hallitus jatkaa Sanna Marinin hallituksen aloittamaa hyvää työtä ja pohjaatte tämän esityksen pitkälti viime hallituskaudella eduskuntaan tuotuun esitykseen.

On selvää, että rajamenettely yksinään ei ole ratkaisu kaikkiin haasteisiin, niin kuin täälläkin on todettu, jotka liittyvät turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ja hybridivaikuttamiseen Suomen itärajalalla. Tämä rajamenettelyn käyttöönoton saaminen on vain yksi tärkeä ja välttämätön osa laajempaa kokonaisuutta, jota tarvitaan tilanteen hallitsemiseksi. Lisäkeinoja itärajan tilanteen ratkaisemiseksi ja rajaturvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan. Meidän on oltava valmiita vastaamaan kaikenlaiseen Venäjän hybridivaikuttamiseen, ja kaikki kivet tulee kääntää, jotta olemme rajoillamme valmistautuneet mahdollisimman hyvin. Sosiaalidemokraattinen puolue kannattaa ja kannustaa hallitusta tässä hyvässä työssä, mitä teette.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

23.17 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tässä edellä onkin nostettu hyvin näitä kriittisiä näkökohtia esille, ja toivon itse, että tässä valiokuntakäsittelyssä erityisesti lapsen oikeuksien ja lapsen edun näkökulmaan kiinnitetään vakavaa huomiota. Tähän myös yhdenvertaisuusvaltuutettu ja lapsiasiavaltuutettu ovat omassa julkisessa kannanotossaan ottaneet kantaa.

Tämänkin lakiesityksen kohdalla on tärkeä huomioida se, että jokaisella on oikeus hakea turvapaikkaa ja turvapaikkamenettelyn laatu ja palautuskiellon loukkaamattomuus on aina varmistettava. Rajamenettelyyn liittyy vakavia riskejä oikeusturvan, vapauden menetyksen ja haavoittuvan aseman tunnistamisen osalta. Yksin tulleet alaikäiset tulisi rajata esityksen ulkopuolelle, ja rajamenettelylle tulisi säätää käyttöönottokynnys viime kaudella annetun esityksen tapaan. Oikeusturva on taattava myös rajamenettelyssä ja muussa nopeutetussa menettelyssä tai videopuhutteluja käytettäessä. Nopea käsittely ja vapauden rajoitukset vaikeuttavat oikeusapua todellisuudessa. Henkilökohtaista vapautta ei saa rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä, ja erityisesti säilöönoton on oltava aivan viimesijainen keino. Myös rajamenettely itsessään merkitsee aina vapauden rajoitusta.

Uusintahakemus ei saisi yksin olla peruste nopeutetulle menettelylle tai rajamenettelylle. Uusintahakemus kielteisen päätöksen jälkeen ei tarkoita, ettei hakija voisi olla suojelun

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tarpeessa, vaan kyse voi olla siitä, ettei turvapaikkaperusteita ole riittävästi arvioitu ensimmäisellä kerralla tai hakijan tai lähtömaan olosuhteissa on tapahtunut muutos.

Ja on hyvä huomioida myös se, että itärajan tilanteeseen voitaisiin vastata tehostamalla hakemusten käsittelyä, mutta rajamenettelyn käyttöala on kapea, eikä se sovellu valtaosaan itärajan yli tulleista turvapaikanhakijoista. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto. Nyt jatketaan 25.4.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Ja keskustelu siis nyt jatkuu. Siellä on edustaja Garedeu, olkaapa hyvä.

Keskustelu

23.20 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Jos joku tulee Suomeen sillä selityksellä, että on hengenhädässä lähtömaassaan, niin jos tämä väite sitten todetaan perusteettomaksi, ei ole oikein, että henkilöllä on senkin jälkeen mahdollisuus saada oleskelulupa sanomalla: ”Älkää poistako minua maasta. Halusin oikeasti vain tulla Suomeen opiskelemaan tai töihin.” Tällainen toiminta eli niin kutsuttu kaistanvaihto tullaan nyt yksiselitteisesti kieltämään. Tähän saakka asiaa koskevan lain sanamuodoissa on ollut liikaa tulkinnanvaraa.

Hallitusohjelman mukaisesti lakeja siis muutetaan niin, että turvapaikkahakemisesta ei tule rajoittamattoman työperäisen maahanmuuton väylä. Ongelmaan puututaan kirjaamalla lakiin kaikki ajateltavissa olevat tilanteet, joiden tulisi johtaa oleskeluluvan epäämiseen ja peruuttamiseen. Sääntelyn pohjaksi otetaan nykyinen oikeuskäytäntö mutta korostetaan lain soveltamisen tiukentamista.

Hallituksen esitys korostaa sitä yleisperiaatetta, että tulijoiden on noudatettava maamme sääntöjä. Heille tulee olla päivänselvää, että turvapaikkaa haetaan vain, jos sitä oikeasti tarvitsee. Töihin tuleville maahanmuuttajille on ihan omat rehelliset, riittävät väylänsä, ja heidän tulee käyttää tietenkin niitä. Viranomaisia harhauttamalla ja väärä tietoja antamalla oleskeluoikeutta ei heru. Samalla tullaan vaatimaan tulijoilta suurempaa velvollisuutta auttaa henkilöllisyytensä selvittämisessä. Kaupan päälle tämä linjanveto säästää valtiolta myös vastaanottokuluja.

Arvoisa puhemies! Suomi ei voi enää olla ovimatto. Emme voi antaa kenenkään pyyhkiä jalkojaan sääntöihimme ja taipua päästämään maahan kenet tahansa, joka tänne syystä tai toisesta vain haluaa jäädä, siis kenet tahansa, joka ensin hakee turvapaikkaa mutta sitten

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

sanookin: ”Ei vaikaan. Tulenkin töihin.” Sehän olisi ihan avoimien ovien politiikkaa — tullaan pahimmillaan suomalaisten elätettäväksi.

Oleskelulupa Suomeen ei ole globaali ihmisoikeus, vaan se täytyy ansaita rehellisesti. Vilpillistä toimintaa ja järjestelmämme väärinkäyttöyrityksiä ei ole enää varaa katsoa sormien läpi. Orpon hallituksen alulle laittama maahanmuuttopolitiikan suunnanmuutos lisää Suomen sisäistä turvallisuutta ja maahanmuuton hallittavuutta. Samalla se on viesti meille suomalaisille: tämä on puolustamisen arvoinen maa. Nykyiset päättäjät pitävät Suomen pitkän aikavälin etua tärkeimpänä tavoitteenaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

23.23 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on entistä tehokkaammin estää maahantulosäännösten kiertäminen siten, että laissa otettaisiin huomioon kaikki tilanteet, joiden tulisi johtaa oleskeluluvan epäämiseen oleskelulupaa haettaessa.

Esityksen mukaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kaistanvaihto työperäisen maahanmuuton puolelle estettäisiin. Myös opiskelijan oleskeluluvat ja muut vastaavat oleskeluluvat sisällytettäisiin kaistanvaihdon kiellon piiriin.

Lainsäädäntöön lisätään nimenomainen säännös siitä, että oleskeluluvan hakijan henkilöllisyys on todennettava kansallisella matkustusasiakirjalla tietyin poikkeuksin. Esitys tiukentaisi sekä viranomaisen että oleskeluluvan hakijan omaa velvollisuutta henkilöllisyyden todentamisessa.

Lisäksi poliisin rekisteriin ulkomaalaislain nojalla tallennettujen biometrinen tietojen luovuttaminen Schengenin tietojärjestelmään tallennettaviin palauttamista sekä maahantulon ja maassa oleskelun epäämistä koskeviin kuulutuksiin mahdollistettaisiin. Esityksessä mahdollistettava biometrinen tietojen lisääminen Schengenin tietojärjestelmään parantaa viranomaisten kykyä todentaa kuulutuksen kohteena olevan henkilön henkilöllisyys tai tunnistaa henkilö. Kuulutusten avulla viranomaiset voivat varmistaa, että paluuvieloutta on noudatettu, tukea palauttamispäätösten täytäntöönpanoa sekä estää maahantulokieltoon määrätyn henkilön paluu Schengen-alueelle.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on osa kokonaisuutta, ja tällä lakimuutoksella on tarkoitus entistä tehokkaammin estää maahantulosäännösten kiertäminen. Turvapaikanhakijoina maahan tulleiden kaistanvaihto työ- ja koulutusperusteisen oleskeluluvan hakijoiksi ei olisi jatkossa mahdollista. Kansainvälistä suojelua hakeva tai kielteisen päätöksen saanut ei voisi hakea ja saada oleskelulupaa työn, elinkeinon harjoittamisen tai opiskelun perusteella. Lisäksi henkilöllisyyden todentamista tiukennetaan. Nämä ovat kannatettavia muutoksia.

Nykyinen tulkinnanvarainen säännös on tarkoitus korvata uudella tarkemmalla sääntelyllä. Ulkomaalaislakiin kirjataan kaikki ne tilanteet, joissa oleskelulupa tulee evätä. Taus-talla voi olla esimerkiksi väärin tietojen antaminen, laiton maassa oleskelu, laiton työ-skentely tai lumeavioliitto. On tärkeää, että puutumme tehokkaasti näihin väärinkäytöksiin, joilla on myös ennalta estävä vaikutus.

Näiden muutoksien tavoitteena on korostaa osaltaan suomalaisen yhteiskunnan sääntö-jen noudattamisen tärkeyttä sekä kitkeä ja poistaa toimintaa, jolla maahamme voi päästä väärin keinoin. Lisäksi sisäisen turvallisuuden ja järjestyksen vuoksi meidän on tiedettävä, keitä maassamme oleilee ja asuu. Tämä on osa kokonaisturvallisuutta, jolla myös ennalta

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

estetään järjestäytyntä rikollisuutta ja ihmiskauppaa. Tämä uudistus tukisi myös hallitusohjelman tavoitetta tehostaa kielteisen päätöksen saaneiden nopeaa maasta poistumista, jolloin maahan ei jäisi ilman papereita eli laittomasti olevia ihmisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, poissa. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

23.27 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tämä esitys niin sanotusta kaistanvaihdon kieltämisestä on ehkä kaikkein älyttömin kaikista näistä toissa viikolla annetuista, hallituksen maahanmuuttoa kiristävästä esityksistä. Hallitus esittää, että turvapaikanhakijana maahan tullut eli kansainvälistä suojelua hakeva tai kielteisen päätöksen saanut henkilö ei enää voisi hakea tai saada oleskelulupaa työn tai opiskelun perusteella poistumatta ensin maasta. Haluan kysyä uudestaan: mitä järkeä on lähettää työllistynyt turvapaikanhakija ulkomaille hakemaan työlupaa ja katkaista näin työnteko Suomessa? Kaistanvaihdon kieltäminen johtaa käytännössä siihen, että henkilöt, jotka ovat jo oppineet kieltä, mahdollisesti opiskelleet Suomessa ammatin tai saaneet työpaikan täältä, joutuvat palaamaan lähtömaahansa ja hakemaan sieltä käsin työhön oikeuttavaa oleskelulupaa, jos turvapaikkaperusteinen lupa ei jatku tai sitä ei saada. Tämä on sekä harkitsematon että epäinhimillinen esitys. Se ei tuo mitään säästöjä tai ole millään tavalla kustannustehokas. Päinvastoin esitys lisää ylimääräisiä hallinto- ja käsittelykuluja.

Myös työnantajat ovat esityksestä näreissään, sillä monet ovat kouluttaneet ja perehdyttäneet työntekijöitä, joita nyt lähetettäisiin pois maasta. Monella alalla uusia tekijöitä ei vain löydy helposti tilalle. Tällä esityksellä on selkeitä vaikutuksia työllisyyteen ja talouteen, ja sen takia haluan myös esittää, että tämä viedään talousvaliokuntaan lausunnolle.

Haluaisin myös — täällä ei nyt ole ministeriä paikalla — tarkentaa ministeriltä, koskeeko esitys myös sellaisia turvapaikanhakijoita, jotka ovat saaneet turvapaikan mutta eivät saa sitten sille jatkoa, jos maan turvallisuustilanne on siinä välillä muuttunut. Eli he ovat olleet laillisella oleskeluluvalla täällä, ja sitten sen jälkeen pitäisi hakea työlupaa.

Arvoisa puhemies! Esitetyt muutokset heikentävät kotoutumista, ja on kohtuutonta, että mahdollisuudet muihin oleskelulupiin kielletään vain siksi, että on aikaisemmin hakenut turvapaikkaa. Täällä puhuttiin, että on kiertänyt maahantuloehtoja. Ei ole mitenkään itsestään selvää, kenelle turvapaikka myönnetään tai ei, jos maassa on sotatila tai on ollut kidutuksen uhrina. Meillä on näistä monta käsittelytulosta, samastakin tilanteesta, ja sitten on näitä oikaisuprosesseja niiden jälkeen. Kuinka olisi niin yksiselitteistä, että turvapaikkaa hakeva aina tietäisi, voiko hän saada sen turvapaikan vai ei?

Turvapaikan hakeminen Suomesta on vaikea, epävarma ja usein kohtuuttoman pitkä prosessi. Menettely ei nykyiselläänkään toimi suoranaisena väylänä työmarkkinoille tai oleskeluperustaisiin oleskelulupiin. Sinne on rakennettu karenssit, joista kyllä soisin, että voitaisiin myös luopua. Turvapaikanhakijoiden joukossa on paljon jo nykyisellään alihyödynnettyä potentiaalia, joka tulisi paremmin tunnustaa ja tunnustaa Suomessa. Eli yhä puhumme työhön johtavasta maahanmuutosta. Erityisesti pitkittyneiden turvapaikkaprosessien aikana turvapaikanhakijoille syntyy siteitä Suomeen: Voi oppia kielen ja perustaa perheen, löytää täältä kumppanin. Työ- tai opiskelupaikka voi olla täällä, perhe, ystävät, ja nämä tukevat kotoutumista ja suomalaisen yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että opiskelun sulkemisella pois kaistanvaihdon kiellon piiristä vaikutuksena voisi olla turvapaikanhakijoiden pyrkiminen enenevässä mää-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

rin opiskelemaan ja vaihtamaan kaistaa esimerkiksi opiskelijan, tutkijan tai harjoittelijan oleskeluluvalle. Miksi tämä nähdään negatiivisena, että tänne ihmiset tulisivat opiskelemaan, saisivat tutkinnon, oppisivat suomen kieltä ja jäisivät sitten tänne maahan tekemään työtä? Minusta tämä ajattelu, että tämä nähdään jotenkin kriittisenä toimintana, että haluaa opiskella ja kehittyä, ja sen takia sitä ei haluta sallia, luo täysin eriarvoisen aseman meillä eri ihmisille.

Vielä lopuksi: On mielestäni huolestuttavaa, että lapsiasiavaltuutettu joutui kiinnittämään huomiota lausuntokierrokselle lähteneeseen luonnosesitykseen ja niihin epäasiallisiin termeihin, joita siinä esityksessä käytettiin. Siellä oli perusteluna ilmaisu, että on ”terveen järjen vastainen”, ja lisäksi puhuttiin ”ankkurilapsista”. [Puhemies koputtaa] Tämän tyyppiset tekstit eivät kuulu ministeriön esityksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Virta, poissa. — Edustaja Honkasalo.

23.32 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hopsu tässä edellä luutteli näitä tämän esityksen suurimpia ongelmia.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on esittänyt, että varsinkin tämä maahantulosäännösten kiertäminen ja sen soveltaminen rajataan siten, että lapsen oikeudet ja oikeus perhe-elämään toteutuvat. Ja niin kuin Hopsu tässä edellä nosti esille, tämänkin lakiesityksen kohdalla nämä lapsivaikutusten arvioinnit pitäisi valiokunnassa tehdä erittäin huolellisesti.

Tässä on monia kohtia, jotka liittyvät suoraan lapsen etuun, lapsen oikeuksiin ja perhe-elämän mahdollisuuksiin. Esimerkiksi nykyisin lapsiperheen ulkomaalainen vanhempi voi saada kielteisen päätöksen oleskelulupaansa, vaikka perhe-elämää olisi vietetty Suomessa jo vuosia. Laki ei saisi johtaa tilanteeseen, jossa päädytään lapsen edun vastaisiin ratkaisuihin, ei etenäkään lapsen erottamiseen vanhemmistaan. Näitä keisisejä on nimenomaan ollut Suomessa, ja ne ovat erittäin traagisia. Pitäisi huolehtia nimenomaan siitä, että maahantulosäännösten kiertämisen tulkinnaissa ei käytetä näin hurjan laajaa harkintaa, joka johtaa näihin todella traagisiin kohtaloihin, jotka ovat myös täysin arkijärjen vastaisia. On ollut esimerkiksi tällaisia tapauksia, joissa on todettu, että perhesidettä voidaan sitten ylläpitää esimerkiksi videoyhteyden avulla.

Mutta tämä tilanne tosiaan johtaa siihen, että vuosia Suomessa oleskelleet ja turvapaikanhakijoina laillisesti työllistyneet henkilöt eivät voi saada työntekijän oleskelulupaa, vaikka kaikki muut luvan edellytykset täyttyisivät, koska heillä ei ole oleskeluluvan myöntämisen edellyttämää matkustusasiakirjaa ja mahdollisuutta saada sellaista. Muutokset väistämättä myös lisäävät paperittomuutta ja estäisivät paperittomana oleskelevan ihmisen mahdollisuuden laillistaa oleskelunsa. Tämä ehdotus tulee lisäämään todennäköisesti syrjäytymistä ja hyväksikäytön riskiä, joten ei ole kannatettava kokonaisuus laisinkaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, poissa. — Edustaja Holopainen.

23.35 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Aluksi haluan todeta, että kannatan edustaja Hopsun tuossa aiemmin tekemää esitystä.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Sitten jatkan tästä itse hallituksen lakiesityksestä, joka koskee tätä niin sanottua kaistanvaihtoa ja sen estämistä. Aikaisemmin tässä keskustelussa tänään käytettiin sanaa ”epä-älyllinen”, ja se on kyllä ainut sana, joka itselleni tulee mieleen, kun tätä hallituksen esitystä lukee, ihan siitä näkökulmasta, kun kuitenkin täällä on hallituksen riveistä kuullut puhetta siitä, että nimenomaan haluttaisiin, että Suomeen tulee henkilöitä, jotka ovat hyödyksi yhteiskunnalle. No, nyt sitten ollaan tässä käsittelemässä hallituksen esitystä, joka nimenomaisesti poistaa juuri tällaisia ihmisiä Suomesta. Jos miettii, että meillä on turvapaikanhakija tullut Suomeen, turvapaikkaprosessi on kestänyt mahdollisesti melko pitkään, niin kuin meillä tyypillisesti nämä prosessit kestävät, sen prosessin aikana tämä henkilö on nimenomaan halukas tekemään työtä Suomessa, halukas oppimaan suomen kieltä, mahdollisesti perustanut myös perheen ja olot ovat vakiintuneet ja hänellä on mahdollisuus elättää itsensä työtä tekemällä, esimerkiksi työsuhde on olemassa, niin nyt sitten, jos tulee kielteinen turvapaikkapäätös, tällä hallituksen esityksellä se tarkoittaisi sitä, että tämä henkilö sitten poistetaan maasta eikä hänelle anneta mahdollisuutta enää hakea oleskelulupaa tämän työllistymisen perusteella.

Tässähän ei ole kerta kaikkiaan yhtään mitään järkeä, ja meillä aikaisemminkin oli mediassa näitä tapauksia, joissa sitten sen lisäksi, että se on epäinhimillistä sille henkilölle, joka poistetaan maasta, sijaiskärsijänä on myös esimerkiksi se työnantaja, joka menettää hyvän ja jo kokemustakin kartuttaneen työntekijän tässä samalla. Jotenkin on täysin vaikeata ymmärtää, miksi tällaista muutosta ollaan tekemässä, paitsi siitä syystä, jos halutaan ikään kuin vain nyt osoittaa tämmöistä tiukkuutta ja ilkeyttä ja tehdä ihmisten elämää hankalammaksi, osoittaa sitä, että nyt ideologisesti halutaan tehdä tämmöistä tiukempaa maahanmuuttopolitiikkaa, kun tähän nimenomaiseen kaistanvaihdon estämiseen ei kyllä ole minkäänlaisia älyllisiä perusteita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Sitten vielä edustaja Vigelius.

23.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Jos puhutaan älyllisistä perusteluista kaistanvaihdon estämiselle, eli sen estämiselle, että ihminen tulee Suomeen tai esimerkiksi muihin Euroopan maihin turvapaikanhakijana ja sen jälkeen siihen maahan jäädäkseen hakeekin oleskelulupaa käytännössä opiskelun perusteella tai työn perusteella, tämän kieltämiselle on esimerkiksi sellainen miljoonaluokan syy, että meille saapuu Euroopan unioniin nyt, viime ja sitä edellisenä vuonna noin miljoona turvapaikkahakemusta, [Inka Hopson välihuuto] siis samanlaisia lukuja kuin silloin siirtolaiskriisin aikana, EU-maihin turvapaikkahakemuksia, turvapaikanhakijoita. Tiedättekö, mikä on läpimienoprosentti näillä hakemuksilla? Se on suunnilleen siellä 50:n pinnassa, eli joka toinen tulija ei ole oikeutettu kansainväliseen suojeluun, ei ole oikeutettu turvapaikkaan, ei ole oikeutettu toissijaiseen suojeluun.

Mikä sitten ohjaa ihmisiä, jotka eivät todennetusti sen myllyn, prosessin, läpi mentyäänkään ole oikeutettuja turvapaikkaan, hakemaan turvapaikkaa Euroopasta, Suomesta? No, yksi syy on se, että monissa Euroopan maissa on käytössä mahdollisuus vaihtaa sitä kaistaa. Eli kun olet päässyt maahan sisään turvapaikanhakijana näitä salakuljettajien reittejä pitkin, sen jälkeen haet opiskelemaan, hankit jonkin työpaikan, se on käytännössä sisäänheitto osaksi sitä yhteiskuntaa. Eli sinä olet käyttänyt sitä väylää, mikä oli tarkoitettu erityisesti toisen maailmansodan jälkeen tarjoamaan turvaa ihmisille totalitaarisia järjestelmiä vastaan, aitoa vainoa vastaan, aitoa kuolemanpelkoa vastaan. Sitä järjestelmää käyte-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

tään tässä ajassa ihan tosiasiallisesti opiskelu- ja työperäisen maahanmuuton väylänä, ja se on irvokasta. Se on ihan aidosti irvokasta niitä perusperiaatteita kohtaan, joille tämä järjestelmä on aikoinaan rakennettu.

Siksi minusta on ihan älyllinen peruste sille, että me pyritään tukkimaan turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttöä, koska siitä tässä on kyse. On turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttöä hyödyntää turvapaikkajärjestelmää ilman, että sinulla on todennettavissa olevaa aitoa hätää sen järjestelmän käytön taustalla. Valitettavasti hyvin suuri osa, sadattuhannet turvapaikkahakemukset, joita Euroopan unionin alueella vastaanotetaan näinäkin vuosina, on perusteettomia. Ja yksi syy, mikä saa ihmisiä liikkeelle, vaarallisille reiteille, salakuljettajien armoille tulemaan Eurooppaan, on juuri se, että me olemme mahdollistaneet kaistanvaihdon. Siksi se pitää tukkia. Sillä on ennalta ehkäisevä vaikutus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

23.40 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ollut pitkä, mutta totean tässä nyt vielä sen, että kun edustaja Vigeliuksen puheista saa sen käsityksen, että ne henkilöt, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa mutta joille turvapaikkaa ei myönnetä, olisivat syyllistyneet jonkunlaiseen vilppiin, niin kysymyshän ei ole siitä. Nämä henkilöt ovat kokeneet, että he ovat turvapaikan tarpeessa, he ovat hakeutuneet siihen prosessiin, ja meidän viranomaiset tulkitsevat sitten näiden meidän lainsäädäntömme perusteiden kautta, täytyykö se turvapaikka vai ei. Ei voi olla noin ihmeellinen käsitys ihmisten motiiveista ja sitten vilpillisyydestä.

Toisaalta aiemmin täällä tänään sanottiin, että turvapaikanhakijat tai maahanmuuttajat lähtökohtaisesti eivät haluaisi osallistua yhteiskunnan rakentamiseen, eivät haluaisi tehdä työtä, mutta kun nyt sitten tässä on kysymys esimerkiksi semmoisesta tilanteesta, että ihminen on jo osoittanut haluavansa olla osa yhteiskuntaa, haluavansa tehdä työtä, on jo opetellut suomen kieltä, niin sekään ei silloin esimerkiksi perussuomalaisille käy, vaan nämäkin ihmiset poistetaan maasta ja vieläpä sitten syytetään heitä siitä, että he ovat toimineet vilpillisesti halutessaan olla yhteiskuntaa Suomessa rakentamassa ja tekemässä työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius vielä.

23.42 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edellinen edustaja voi halutessaan tuoda minulle esille sen sitaatin, jossa joku täällä salissa on väittänyt esittämämme kaltaista, siis että maahanmuuttajat eivät lähtökohtaisesti haluaisi tehdä Suomessa työtä. Ei ainakaan minun puheenvuoroissani eikä ainakaan minun kuulleni tässä salissa ole pidetty sellaista puheenvuoroa vaan on puhuttu niistä ongelmista, joita kyllä on osassa näitä muuttovirtoja, joita Suomessa on, osassa maahanmuuttajaryhmiä. Se ei ole kategorinen ilmaisu kaikesta maahanmuutosta, ja epäilen, että tässä salissa ei kukaan ole tänä iltana sellaista väittänytkään.

On myös hyvä huomata, että jos meille saapuu näitä turvapaikanhakijoita ja he käyttävät tätä kaistanvaihtoa väylänä opiskeluihin Euroopassa, työhön Euroopassa, niin eihän tämä ole mikään kiistanalainen väite. Ei se ole siis mitään perussuomalaisten propagandaa tai muutakaan vastaavaa. Tämä on ihan todennettavissa oleva järjestelmän porsaanreikä, jota on pyritty tukkimaan useissa Euroopan maissa juuri siksi, että siinä on nähty ongelmia ja siinä on nähty haasteita, että turvapaikkajärjestelmää käytetään hyväksi. Tai jos ei halu-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

ta käyttää tällaista ilmaisua kuin hyväksikäyttö, niin ihmiset pyrkivät uusia väyliä pitkin pääsemään osaksi eurooppalaisia järjestelmiä, sellaisia järjestelmiä pitkin, joita ei ole tarkoitettu työ- ja opiskeluperusteiseen maahantuloon. Tämä ei ole kiistanalainen väite.

Pidän tätä hieman erikoisena, koska koen, että tänne salin laitaan usein esitetään sellaisia väitteitä, että täällä kyseenalaistettaisiin erityisen paljon viranomaisia ja oikeudellista ja juridista punnintaa. Kysynpä nyt vihreiltä: Oletteko te tosissanne sitä mieltä ja onko todella niin, että te katsotte, että jos noin puolet turvapaikkahakemuksista Euroopan unionin tasolla, ja jopa suuremmalla prosentilla Suomessa, ei johda myönteisiin päätöksiin — esimerkiksi vuoden 2015 jälkeisen turvapaikka-aallon seurauksena ehkä noin kolmannes sai turvapaikan — niin nämä kielteiset päätökset ovat seurausta siitä, että meidän viranomaiset tulkitsevat näiden hakijoiden tilanteita väärin? Ette välttämättä kategorisesti ehkä ajattele täysin näin, mutta kuinka suuren osan te kuvittelette johtuvan siitä, että viranomaiset eivät ole vain selvittäneet asioita tarpeeksi hyvin? Näettekö, että on olemassa sellainen ilmiö, jossa ihminen hakee turvapaikkaa tietäen, että hän ei ole vainon alainen, häneen ei kohdistu henkilökohtaista vainoa, hän ei ole joutumassa sodan jalkoihin, mutta hän koettaa onneaan päästäkseen korkeamman elintason piiriin? Kiellättekö te todella tämän ilmiön olemassaolon? [Puhemies koputtaa] Syytättekö vain viranomaisiamme siitä, että he eivät selvittäisi tarpeeksi asioita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Holopainen.

23.45 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Aivan pakko korjata nyt tällaiset väärät väitteet sanomisistani. En todellakaan ole moittinut viranomaisten tekemiä päätöksiä vaan kyseenalaistin sitä, kun täällä aiemmin viitattiin turvapaikkaa hakevien motiiviin, että hakiessaan turvapaikkaa he toimivat vilpillisesti, mikäli se lopputulos on sellainen, että he eivät turvapaikkaa saa. Siinä päättelyketjussa ei ole järkeä. Ei voi väittää, että näitä ihmisten motivaatioita voitaisiin päätellä siitä, mikä sen viranomaistoiminnan ratkaisun lopputulos on.

Ja mitä tulee tähän kaistanvaihtoon, niin nythän on kysymys juurikin siitä, että kun edustaja Vigelius täällä aiemmin esitti tilastoja, joitten mukaan esimerkiksi maahanmuuttajien työllistymisessä on tilastojen mukaan haasteita — sekään ei muuten tarkoita sitä, etteikö valtaosa näistä maahanmuuttajista silti työllistyisi — niin nythän ei ollut kysymys siitä, koska tässä kyseisessä kaistanvaihdossa voi siis tulla kyseeseen henkilö, joka on työllistynyt, joka on oppinut suomen kieltä ja silti poistetaan täältä maasta. Silloin tässä ikään kuin sekä se yksilö kärsii että Suomen yhteiskunta menettää, koska silloin poistetaan täältä siis maahanmuuttaja, joka olisi motivoitunut tekemään työtä, motivoitunut oppimaan suomen kieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

23.47 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Yritin tuossa nopeasti löytää niitä tilastoja siitä, kuinka paljon näitä virheellisiä päätöksiä on tehty, kun sitä kyseltiin. Vuodelta 2017 löytyi luku, jossa 30 prosenttia päätöksistä oli ollut virheellisiä, ja niitä oli sitten hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa muutettu tai palautettu uudelleen käsiteltäväksi, koska siinä alkuvaiheessa, kun tuli paljon hakijoita, tapahtui prosessissa merkittäviä virheitä tulkkauksessa ja tilanteen tulkinnoissa. Eli on ihan relevantti määrä niitä pää-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

töksiä, joissa on myös tehty virheellisiä päätöksiä, eikä se tulkinta todellakaan ole hakijalle itsestäänselvää, että onko se turvapaikkaoikeus olemassa vai ei.

Mutta jos halutaan tätä kaistanvaihdon haastetta, jos se sellaisena nähdään... Minusta se on erinomaista, että ihminen hakeutuu töihin ja opiskelemaan ja kotoutuu tänne, ja sellaisia henkilöitä me tänne tarvitaan. Siksi se on kannatettavaa ja järkevää, mutta jos sitä pitää haasteellisena, niin silloin pitäisi olla sitten valmis tekemään esimerkiksi työnhakuviisumi, jolloin on olemassa turvallinen reitti. Voit tulla tänne hakemaan työtä, ja jos et saa työtä, niin sitten palaat kotimaahasi. Eli ei ole silloin sitä velvoitetta Suomen täällä elättää ihmistä, jos on tällaisella työnhakuviisumilla tullut, mutta meillä ei ole tällaista mallia tällä hetkellä olemassa. Tai sitten pitäisi olla humanitäärinen viisumi, jota voi hakea myös lähtömaasta käsin, ja silloin on myös turvallinen reitti eikä ole salakuljettajien armoilla Välimerta ylittämässä, vaan pääsee sitten sillä jo todetulla, että sinulla on tämmöisen humanitäärisen avun tarve, ja sinulla on silloin viisumi ja mahdollisuus sen avulla matkustaa. Tällöin tämä hyväksikäytön riski vähenee myös.

Ylipäätään yksi haaste tässä on se, että nämä meidän prosessit näissä turvapaikkakäsittelyissä ovat venyneet niin pitkiksi, useiksi vuosiksi, jolloin se ihminen ehtii tänne kotoutua ja saattaa tosiaan löytää kumppanin, perustaa perheen, olla työllistynyt, häneen on panostettu täällä työnantajan toimesta, yhteiskunnan toimesta. Ja silloin syntyy epäinhimillisiä tilanteita siitä, että näitä ihmisiä sitten lähetettäisiin maasta pois.

Keskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Koska edustaja Inka Hopsu on edustaja Hanna Holopaisen kannattamana esittänyt asian lähettämistä myös talousvaliokuntaan, asian käsittely keskeytetään.

Asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 20 ja 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto. Nyt jatketaan 25.4.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Garedeu, olkaapa hyvä.

Keskustelu

23.50 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Vihdoin maahanmuuttopolitiikan uudistaminen ja kiristäminen sekä samalla talouden tasapainottaminen saavat lisää oikeita askeleita. Nyt pienennetään turvapaikanhakijoille maksettavan vastaanottorahan määrää. Käytännön syistä se lasketaan ensin väliaikaisesti samalle tasolle kuin toimeentulotuen lasken-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

nalliset ravintomenot. Tämä on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka. Kun sitten koko vastaanottolaki uudistetaan, tiputetaan vastaanottoraha perustuslain ja vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin. Jo vuosien 2024—2025 väliaikainen muutos tuo 16 miljoonan euron säästöt valtion kassaan. [Matias Mäkysen välihuuto]

Turvapaikkaprosessin kuuluu toimia niin, että asumisaika vastaanottokeskuksessa on lyhyt. Vastaanottorahalla ei siis ole edes tarkoitus elää pitkäaikaisesti. Turvapaikkapäätöksen saamisen jälkeen henkilö joko palautetaan lähtömaahansa tai hän saa oleskeluluvan ja alkaa rakentamaan elämänsä Suomeen ja elättämään itsensä.

Hallitushan on nyt tehostamassa ja sujuvoittamassa koko tätä turvapaikkaprosessia muiltakin osin. On täysi oikeus ja kohtuus, että myös vastaanottorahaa pienennetään varsinkin nyt, kun hallitus on joutunut tekemään yhdeksän miljardin euron edestä sopeutuksia edellisten hallitusten jäljiltä, jotta me voidaan turvata omille kansalaisillemme julkiset palvelut tulevaisuudessakin.

Sisäministeriön lakihankkeiden lisäksi meillä sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee parhaillaan esitystä, jolla poistetaan laittomasti maassa olevien oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan. Valmisteilla on myös esitys, jossa maahanmuuttajien saama toimeentulotuki ja työmarkkinatuki tullaan korvaamaan pienemmällä kotoutumistuella. Suomen sosiaaliturva on luotu suomalaisia varten.

Arvoisa puhemies! Suomen ei tarvitse olla turvapaikanhakijoita houkutteleva maa. Suomen täytyy olla ensisijaisesti suomalaisista huolta pitävä maa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

23.52 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on kuroa umpeen kuilua julkisen talouden tulojen ja menojen välillä sekä kääntää Suomen velkaantuminen laskuun. Tämä huomioiden hallitus tekee useita toimenpiteitä.

Yksi hallitusohjelman mukainen teko on vastaanottorahaan kohdistuva säästötavoite leikata 13 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja kahdeksan miljoonaa euroa vuonna 2025. Vuosille 26—27 säästötavoite on kummallekin neljä miljoonaa euroa. Säästötavoite pohjautuu maahantulon oletamiin kyseisille vuosille.

Esityksen tavoitteena on lisäksi lyhentää turvapaikkaprosessia ja tehostaa paluuta sekä vapaaehtoista paluuta. Vastaanottokeskuksen asiakkaan oleskelu Suomessa on tilapäistä, ja vastaanottokeskuksessa vietetyn ajan on tarkoitus olla lyhyt. Tavoitteena on, että henkilö siirtyy mahdollisimman pian joko kuntaan tai palaa takaisin lähtömaahansa. Tämän takia myös vastaanottoraha on suunniteltu etuudeksi, jolla henkilön toimeentulo turvataan ainoastaan lyhytaikaisesti.

Koska vastaanottojärjestelmän piirissä olevan henkilön oleskelu Suomessa ei ole vakiinaista ja vastaanottokeskus antaa asiakkaalle aineellisia hyödykkeitä sekä järjestää vastaanottopalvelut — kuten majoituksen, sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, tulkkauksen ja käännöspalvelut sekä työ- ja opintotoimintaa — ehdotetaan, että lähtökohtana vastaanottorahan määrän arviointiin käytettäisiin välttämättömänä toimeentulotukena myönnettävien toimeentulotuen laskennallisten ravintomenojen tasoa eli 49 prosenttia toimeentulotuen perusosasta. Vastaanottorahan perusosa on tarkoitettu jokapäiväisen elämän välttämättömiin menoihin kuten vaatteisiin, vähäisiin terveydenhuollon kustannuksiin ja joukkoliikenteen kuluihin sekä ruokamenoihin, jos vastaanottokeskus ei järjestä ateriapalveluja.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Esityksen vaikutuksia erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin yksinhuoltajaperheisiin ehdotetaan lievennettäväksi säätämällä yksinhuoltajille oma vastaanottorahan perusosa. Vastaanottolain muutos pienentää vastaanottorahaa ja käyttörahaa, joita myönnetään kansainvälistä suojelua hakeville, tilapäistä suojelua saaville ja ihmiskaupan uhreille, joilla ei ole kotikuntaa. Vähennyksen suuruus riippuu siitä, onko kyseessä yksin asuva, yhteistaloudessa asuva, yksinhuoltaja vai lapsi. Käyttörahaa myönnetään myös ilman huoltajaa maahan tulleille lapsille, jotka saavat täyden ylläpidon alaikäisille suunnatuissa vastaanottoyksiköissä.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä pyritään vähentämään turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän houkuttelevuutta niin, että Suomeen ei hakeuduttaisi anomaan kansainvälistä suojelua ilman todellista suojelun tarvetta. Erityisen tärkeää tämä on esimerkiksi Suomen itärajan tilannetta ja hybridivaikuttamista silmällä pitäen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

23.55 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Muistatteko ne leipäjonossa seisooneet ukrainalaiset? Näinkö Suomi kohtelee sotaa pakenevia? Ukrainalaiset antoivat palautetta, että olivat yllättyneitä siitä, miten matala tämä mahdollinen tuki tai tuen taso oli, ja tuli selkeää palautetta siitä, että se ei riittänyt täällä elämiseen.

Vastaanottorahan leikkaukset osuvat erityisen kipeästi lapsiperheisiin, joiden toimeentulo on nytkin niukkaa. Suuri osa vastaanottojärjestelmän piirissä olevista perheistä ja lapsiperheistä siis on yksinhuoltajaperheitä. Vastaanottoraha on Suomessa jo valmiiksi pieni, ja Suomi on saanut esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien komitealta suosituksen turvapaikanhakijalapsien sosiaaliturvan kasvattamisesta.

Hallituksen päätös pienentää vastaanottorahaa on jälleen yksi hallituksen päätöksistä, joka tulee syventämään lapsiperheköyhyyttä ja lapsiköyhyyttä Suomessa. Jo aiempien hallituksen toimien myötä 17 000 lapsen on arveltu putoavan köyhyyteen.

Yksin asuvalle ja yksinhuoltajalle myönnettävän vastaanottorahan perusosaa ehdotetaan pienennettäväksi noin 50 eurolla kuukaudessa, ateriat tarjoavassa vastaanottokeskuksessa 102 eurosta 88 euroon kuukaudessa. Alennettua vastaanottorahaa ei indeksijäädysten vuoksi koroteta seuraavina vuosina, joten tilanteessa, jossa inflaatio viime vuonna oli kuusi prosenttia ja vielä arvonlisäveroa nostetaan, rahan riittävyys suhteessa elinkustannuksiin huononee entisestään. Tarvittaessa on mahdollisuus hakea täydentävää vastaanottorahaa, mutta sitä tulee hakea erikseen, mikä kuormittaa jo muutenkin rasittuneita yksinhuoltajia mutta myös tätä meidän hallintoprosessia — josta täällä moneen kertaan on kerrottu, että sitä vähennetään, mutta näissä maahanmuuttoesityksissä suunta näyttää olevan aivan toisenlainen. Täydentävää vastaanottorahaa ei myöskään ole tarkoitettu päivittäisiin arjen kuluihin vaan erityisistä tarpeista tai olosuhteista aiheutuviin kuluihin.

Vastaanottorahan leikkaaminen heikentää lapsen oikeuksien toteutumista. Hallituksen esityksellä on todettu vaikutusarvioinneissa olevan vain negatiivisia vaikutuksia lasten ja lapsiperheiden osalta. Monilla paikkakunnilla vastaanottojärjestelmän asiakkaalla ei ole oikeutta varhaiskasvatukseen, jolloin lapset oleskelevat täysipäiväisesti kotona vanhempien kanssa. Resurssit tehdä tai toteuttaa mitään tällä vastaanottorahalla ovat hyvin minimaaliset. Lapsiasiainvaltuutettu on myös huomauttanut, että yksin tulleiden alaikäisten käyttörahahan alentamiseen on liitetty esityksessä heikosti perusteltuja tavoitteita.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

23.59 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Tämä on nyt yksi näistä lakiesityksistä, jotka siis tuntuvat aivan käsittämättömän julmilta. Ja nyt, kun esimerkiksi edustaja Sirén on tullut tänne saliin, niin kyllä voi kysyä: miten ihmeessä te voitte seistä tämän lakiesityksen takana?

Tämä tulee johtamaan ihmisten nälkiintymiseen ja aliravitsemukseen. Me laskettiin, että alimmillaan tämä korvaus tulee olemaan noin 6,5 euroa päivässä, jolla pitäisi sitten se ruoka hankkia. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on muun muassa todennut, että tämän lain esitöidenkin mukaan tämä tulee vaikuttamaan lastensuojelutoimenpiteiden tarpeen lisääntymisenä, perheväkivallan kasvuna, perheiden huonovointisuutena, ruokavalion yksipuolistumisena ja ruokajakelun pariin hakeutumisenä ja että vastaanottorahan pienenemisellä olisi lapsen oikeuksien vastaisia ja hyvin epäinhimillisiä vaikutuksia.

Ja tosiaan, niin kuin edustaja Hopsu täällä totesi, tilanne oli tammikuun alussa se, että vastaanottojärjestelmän asiakkaista 79 prosenttia oli ukrainalaisia. Tämäkö on se viesti, edustaja Sirén, edustaja Partanen ja edustaja Keto-Huovinen, jonka te lähetätte näille ukrainalaisille, jotka Suomeen ovat tulleet? Tämäkö on se tapa, miten suomalainen yhteiskunta heidät vastaanottaa ja pitää heistä huolta, että viedään tämä vastaanottoraha näin järkyttävän alhaiselle tasolle, että he joutuvat turvautumaan nöyryyttävällä tavalla ruokajonoon Suomessa sen jälkeen, kun he ovat kokeneet Venäjän hyökkäyssodan raakuuksia Ukrainassa? Eikö teitä hävetä?

Tämä on pelkkää kidutusta, ja tämä on pelkkää kiusaamista. Eli huolimattomasti säädetty indeksijääditys ei riittänyt hallitukselle, vaan nyt tätä vastaanottorahaa heikennetään lisää. Onko teillä pokkaa nyt nousta seisomaan ja puolustaa tätä esitystä erityisesti esimerkiksi näiden ukrainalaisten näkökulmasta? Onko teillä pokkaa seistä heidän edessään kasvotusten ja kertoa, että tämä on juuri sitä rationaalista politiikkaa, jota me haluamme täällä Suomessa tehdä, jotta emme houkuttelisi tänne turvapaikanhakijoita? En usko, että teiltä löytyy siihen rohkeutta. [Atte Kaleva: Tämä on juuri sitä kunnioitettavaa keskustelua? Asiallisiin kysymyksiin vastataan, mutta ei asiattomiin!] — Millä tavalla tämä on asiaton kysymys? Ukrainalaisia asuu tällä hetkellä Suomessa. Ukrainalaiset joutuvat turvautumaan ruokajonoihin parastaikaa, ja se, mitä te teette, on sitä, että te alennatte tätä vastaanottorahaa niin alhaiselle tasolle, että se tulee todennäköisesti johtamaan nälkiintymiseen. [Joaquim Vigelius: Te puhuitte kidutuksesta, käsittämätöntä!] — Tämä laki on kidutusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

0.02 **Matias Mäkynen sd:** Arvoisa puhemies! Koko ilta on käsitelty tähän mennessä näitä maahanmuuton kiristyslakeja, ja tämä on isoimmasta päästä näitä säästölakeja, ilmeisesti taloudelliselta vaikutukseltaan hieman yli 10 miljoonaa euroa, kun tämä hallitus kokonaisuudessaan nyt leikkaa semmoiset 9 000 miljoonaa — muun muassa 2 000 miljoonaa euroa julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista — ja on valmis leikkaamaan miten paljon tahansa suomalaistenkin, täällä syntyneidenkin ihmisten, sosiaaliturvasta, toisin kuin perussuomalaiset ennen vaaleja väittivät. Eli tämä on se, mitä perussuomalaiset ovat vaatineet ja halunneet ja saaneet aikaan luopuakseen sitten kaikista muista lupauksista, joita ovat antaneet suomalaisille ennen vaaleja. Tästä oikeastaan tässä hallituksen tarinassa hyvin pitkälti

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

on kysymys. Kokoomus saa työmarkkinoille juuri ne uudistukset, jotka on Elinkeinoelämän keskusliitolle luvannut, saa leikata julkisista palveluista niin paljon kuin haluaa vastoin perussuomalaisten lupauksia, ja perussuomalaiset saavat sitten vastapalvelukseksi hie- man yli 10 miljoonan euron heikennyksen turvapaikanhakijoiden toimeentuloon.

Tässä tietysti samalla ollaan todennäköisesti tekemässä uutta käytäntöä ja uutta tulkin- taa Suomen perustuslaista siinä, miten matalalle tasolle Suomessa asuville henkilöille voi- daan sosiaaliturvaa leikata, ja avataan meidän sosiaalisiin perusoikeuksiin sellaisia uusia minimitasoja, uusia aukkoja, joita aikaisemmin Suomessa ei ole ollut mahdollista tehdä.

Toivon perustuslakivaliokunnalle viisautta ja myöskin rohkeutta arvioida tätä oikeasti nyt suhteessa Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin, suhteessa meidän omaan perustusla- kiimme ja siihen, mikä on inhimillinen vähimmäistoimeentulon määrä, joka ihmiselle voi- daan Suomessa mahdollistaa. Jo aiemmilla leikkauspäätöksillä lapsiperheköyhyyttä on li- säetty todella voimakkaasti, ja nyt sitä ollaan tekemässä jälleen vielä enemmän ja kohdis- tuen sitten maahanmuuttajiin, jotka ajetaan kaikista tiukimpaan asemaan. Näyttää olevan niin, että kunhan maahanmuuttajilla menee vielä vähän huonommin, niin ei ole mitään vä- liä, kuinka huonosti suomalaisilla pienituloisilla menee.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustus- lakivaliokunnan on annettava lausunto. Nyt jatketaan 25.4.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

0.05 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Nyt vihdoin puututaan ja lisätään Suomen si- säistä turvallisuutta. Kuten hallitusohjelmassa linjataan, turvapaikkapolitiikan tulee perus- tua hädänalaisimpien auttamiseen. Hädänalaisia ovat ne, jotka olisivat akuutisti hengen- vaarassa kotimaassaan. Tämä hengenvaara ei välttämättä jatku loputtomiin. Tilanteet muuttuvat, joten myös Suomella on oikeus tarkistaa täältä turvapaikkaa hakeneen pakolai- sen suojelun tarve muutaman vuoden välein. Eli suojelun tarve muuttuu tilapäiseksi, väli- aikaiseksi. Samoin Suomella on oikeus suojella omia kansalaisiaan ja olla myöntämättä turvapaikkaa tai peruuttaa oleskelulupa henkilöltä, joka on vaaraksi yhteiskunnan turvalli- suudelle tai syyllistyy törkeään rikokseen.

Kiitos hallitukselle tiukasta linjasta siihen, etteivät vähät resurssimme mene enää jatkos- sa hukkaan henkilöille, jotka eivät niitä oikeasti tarvitse tai ovat teoillaan osoittaneet, että eivät niitä tarvitse. Jopa pakolaissopimuksessa, joka monilta osin muuten on nykyisen hybridihyökkäyksen aikaan vanhentunut, annetaan lupa rikkoa palautuskieltoa, mikäli on

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

perusteltua aihetta olettaa, että pakolainen on vaaraksi oleskelumaansa turvallisuudelle tai on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta.

Lakimuutosten taustalla ovat myös EU-direktiivin artikkelit, jotka mahdollistavat pakolaisaseman poistamisen tai myöntämättä jättämisen turvallisuuteen liittyvillä perusteilla. Lähes kaikissa muissa jäsenvaltioissa ne on jo otettu käyttöön. Onneksi Orpon hallitus huolehtii siitä, että Suomi siirtyy nyt käytännössään lepsuilun sijaan yleiseurooppalaiseen rintamaan.

Turvallisuusperusteiden lisäksi hallituksen esityksen mukaan pakolaisasema tullaan lakkauttamaan, jos henkilö vapaaehtoisesti turvautuu uudelleen kotimaansa suojeluun, saa menettämänsä alkuperäisen kansalaisuuden takaisin omasta vapaasta tahdostaan, saa jonkun toisen valtion kansalaisuuden ja voi turvautua sen suojeluun tai jos hän palaa vapaaehtoisesti asumaan takaisin siihen maahan, josta on paennut.

Myös hallitusohjelmakirjaus pakolaisstatuksen poistamisesta sen perusteella, että henkilö lomailee kotimaassaan, on edelleen tulossa. Ei hätää: päätöstä ei ole peruttu eikä tämä esitys korvaa sitä. Koska tämä muutos vaatii laajempia linjauksia tietojenvaihdosta ja valvonnasta ja muusta, se tullaan tuomaan eduskuntaan erillisenä lakihankkeena.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ajamat maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan muutokset ovat erinomaisen järkeviä ja tässä ajassa aivan välttämättömiä. Emme kaipaa Suomeen samanlaista väkivaltaista kaaosta, jonka keskellä avoimesta maahanmuuttopolitiikastaan tunnettu Ruotsi juuri nytkin kamppailee. Kiitos hallitukselle, joka tuo näitä sisäministeriön esityksiä ripeästi eduskunnan käsittelyyn. Ilman niitä yhteiskuntarauhamme olisi pian menetetty. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

0.09 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Lainmuutosten tavoiteltuna vaikutuksena on hallitusohjelmassa todetun mukaisesti tehostaa turvapaikkamenettelyä ja menettelydirektiivin mahdollistamien tiukennusten käyttöönoton kautta tukea hallituksen tavoitteita tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Tällä esityksellä toteutetaan myös hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan kansainvälinen suojelu muutetaan luonteeltaan väliaikaiseksi ja kansainvälisen suojelun lupien pituus lyhennetään EU-oikeuden mahdollistamaan minimiin eli myönnetyn turvapaikkaan perustuvan luvan kohdalla kolmeen vuoteen ja toissijaiseen suojeluun perustuvan luvan kohdalla yhteen vuoteen. Lupien jatkaminen edellyttää arviota kansainvälisen suojelun jatkamisen tarpeesta.

Lisäksi esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kirjaus koskien kansainvälisen suojelun aseman lakkauttamista ja siihen perustuvan oleskeluluvan poistamista, jos henkilö syyllistyy Suomessa vakavaan rikokseen, joka vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta, tai jos henkilö vaarantaa kansallista turvallisuutta. Palautuskieltoa ei loukata.

Arvoisa puhemies! Turvapaikkapolitiikkaa on tarkoitus tiukentaa hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ja EU:n määritelmädirektiivin mahdollistamalla tavalla. Ulkomaalaislain muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1. syyskuuta 2024. Ulkomaalainen voi lain mukaan saada kansainvälistä suojelua Suomessa, jos hän täyttää pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun edellytykset. Kansainvälinen suojelu pitää sisällään sekä pakolaisaseman että toissijaisen suojeluaseman. Pakolaisasema tarkoittaa asemaa, joka myönnetään pakolaiseksi tunnustetulle ulkomaalaiselle. Toissijainen suojeluasema tarkoittaa asemaa, joka

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

myönnetään ulkomaalaiselle, joka voi saada toissijaista suojelua. Turvapaikalla taas tar-
koitetaan pakolaiselle turvapaikkamenettelyssä myönnettävää oleskelulupaa.

Arvoisa puhemies! Esitetyillä muutoksilla pyritään siihen, että kansainvälinen suojelu
poistettaisiin aiempaa tehokkaammin henkilöiltä, jotka eivät sitä tarvitse tai joiden ei kat-
sota sitä ansaitsevan oman toimintansa takia. Pakolaisasema eli turvapaikka voitaisiin jat-
kossa jättää myöntämättä tai lakkauttaa, jos henkilön katsotaan olevan vaaraksi yhteiskun-
nalle, koska hän on syyllistynyt erityisen törkeään rikokseen.

Tämä esitys on myös tavallisen ihmisen ymmärryksen mukainen. Ihminen, joka hakee
suojelua, ei voi itse syyllistyä muiden turvallisuuden heikentämiseen. Oikeudenmukainen
seuraamus tästä on maasta poistaminen. Sisäisen turvallisuuden ihmisenä korostan edel-
leen turvallisuutta ja sitä, miten nämä kaikki esitykset sitä tukevat.

Ja mitä tulee byrokraatiaan, sitä aiheuttavat kyllä useat uusintakierrokset lupajärjestel-
missä — haetaan turvapaikkaa yhä uudelleen samoilla tai eri perusteilla. Ne kuormittavat
viranomaisia ja estävät auttamisen niiltä, jotka sitä oikeasti tarvitsevat.

Ukrainalaisilta ei leikata. He saavat suojaa, ja heidän käymäänsä epäinhimillistä sotaa
tuetaan mittavasti Suomen taholta.

Arvoisa puhemies! Pakolaisasema ja toissijainen suojeluasema voitaisiin jatkossa lak-
kauttaa myös silloin, jos henkilö aseman saamisen jälkeen syyllistyy tai hänen epäillään
syyllistyneen rikokseen rauhaa vastaan, sotarikokseen tai rikokseen ihmiskuntaa vastaan
tai YK:n tarkoituksien ja periaatteiden vastaiseen tekoon. Lisäksi toissijainen suojelu-
asema voitaisiin lakkauttaa, jos henkilö aseman saamisen jälkeen tekee törkeän rikoksen.
Toissijainen suojeluasema voitaisiin jättää myöntämättä tai lakkauttaa myös silloin, kun
olisi syytä olettaa henkilön olevan vaaraksi yhteiskunnalle. Pakolaisasema ja toissijainen
suojeluasema voitaisiin jättää myöntämättä sekä lakkauttaa myös silloin, kun on perustel-
tua syytä olettaa, että ulkomaalainen on vaaraksi Suomen kansalliselle turvallisuudelle. —
Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

0.13 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! En yksinkertaisesti pidä siitä enkä pidä järke-
vänä sitä, että turvapaikanhakijoista puhutaan ensisijaisesti uhkana tai heidän läsnäolonsa
kerrotaan riskeeraavan meidän turvallisuutemme.

Tässä esityksessä kansainvälisen suojelun perusteella myönnettävien oleskelulupien pi-
tuus lyhennettäisiin direktiivin mukaiseen vähimmäispituuteen. Lisäksi ehdotetaan tiuken-
nuksia koskien kansainvälistä suojelua. Tämä esitys siis käytännössä lyhentää turvapaik-
kapäätösten oleskelulupien pituuden kolmeen vuoteen, ja siitä voi sitten tehdä laskutoimi-
tuksia, kuinka paljon hallintoa tarvitaan, käsittelymääriä tarvitaan lisää, jotta näitä lupia
voidaan tiheämmin ryhtyä käsittelemään. Ihmettelen tätä, että meillä on esityksiä tuhan-
sien irtisanomisista muihin ministeriöihin, ja sitten samaan aikaan kun me esimerkiksi
Opetushallituksen opetussuunnitelmia valmistelevia virkamiehiä ollaan valmiita irtisano-
maan, niin tällaiseen prosessiin halutaan lisätä merkittävästi uusia tekijöitä. Nämä priori-
teetit ovat minusta hyvin kummallisia. Ja samaan aikaan on koko ajan käyty vaaleja ja väi-
tetty, että hallinto on nimenomaan se, josta nyt halutaan säästää.

No, tässä esityksessä on myös toinen osa, jossa esitetään perustettavan uusi tilapäinen
oleskelulupa tilanteisiin, joissa kansainvälinen suojeluasema lakkautetaan tai peruutetaan
tai pakolaisasema jätetään antamatta, mutta ulkomaalaista ei voida poistaa maasta, koska

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, vaino tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Tämä herättää kysymyksen, että miksi ihmeessä tarvitaan tällainen turha uusi lupa, kun nämä perusteet ovat ihan samat, jotka turvapaikka-asemaa myönnettäessä ovat käytössä. Juuri nämä edellä mainitut perusteet antavat sen turvapaikan.

Tämä uusi tilapäinen lupa ei myöskään oikeuttaisi työntekoon. Näin ollen nämä ihmiset jäisivät täysin ilman yhteiskunnallisia siteitä ja mahdollisuutta osallistua rakentavasti suomalaisen yhteiskuntaan. Jos on todettu, että on siis edessä ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, kuolemanrangaistus, kidutus, niin silloin se uhka todennäköisesti ei poistu kauhean nopeasti sieltä hänen kotimaastaan, mutta siitä huolimatta halutaan ihminen tänne sellaisella statuksella, että hän ei saa tehdä töitä täällä maassa. Mikä on se visio, joka näille tilapäisen luvan saaneille ihmisille hallituksella on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén on poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

0.16 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Epäonnistuneella ja epäinhimillisellä turvapaikkapolitiikalla Suomeen on luotu paperittomuus ja ihmisten ajaminen haavoittuvaan asemaan yhteiskunnan turvaverkkojen ulkopuolelle, eikä tämä ole kenenkään etu. Euroopan unionissa Suomen tulisi edistää turvapaikkamenettelyn ja kansainvälisen suojelun korkeaa tasoa ja turvallisten reittien sekä jäsenmaiden yhteistyön lisäämistä. Suomen oman turvapaikkapolitiikan on toteutettava ihmisoikeusperiaatteita, kansainvälisiä sopimuksia ja oikeusvaltion normeja.

Näillä muutoksilla, joita täällä tänään käsitellään, vaikeutetaan pakolaistaustaisten ihmisten mahdollisuuksia rakentaa elämää Suomessa. Jatkuva lupien uusiminen hidastaa kotoutumista, tekee elämästä epävarmaa ja vähentää hyvinvointia. Säästöpainneiden alla hallitus esittää sääntelyä, joka paitsi heikentää ihmisoikeuksien toteutumista myös lisää kustannuksia. Maahanmuuttovirastolle arvioidaan tulevan kolmen miljoonan euron vuotuiset lisäkustannukset. Muita kustannuksia, kuten oikeusaputoimistoille ja tuomioistuimille aiheutuvia lisäkustannuksia tai tulkki- ja tilakustannuksia, ei ole esityksessä huomioitu lainkaan.

Hallitus on luomassa toisen luokan pakolaisuutta, kun toissijaista suojelua saavat ollaan asettamassa eriarvoiseen asemaan suhteessa kansainvälistä suojelua saaviin. Esityksen perustelut ja vaikutusarviointi ovat puutteellisia. Esimerkiksi vaikutusarviot ihmis- ja perusoikeuksiin, lapsiin, paperittomiin tai kotoutumiseen jäävät hyvin ohuiksi. Toissijaisen suojelun perusteella myönnetyn oleskeluluvan pätkimiselle ei esitetä perusteita. Pelkästään se, että direktiivi tai muu EU-säädös mahdollistaa jonkin kansallisesti toteutettavan lakimuutoksen, ei ole riittävä syy lakimuutokselle. Suomi on perinteisesti ylittänyt EU:n vähimmäistason ja luonut kansallisella lailla korkeampitasoista ihmisoikeuksien suojaa kuin minimitaso vaatii. Tämä käytäntö on vastannut EU-lainsäädännön perimmäistä tavoitetta, joka on ollut suojelun tason parantaminen ja yhdenmukaistaminen luomalla vähimmäistason määrittelevää lainsäädäntöä.

Yhteiskunnallista tarvetta määritelmädirektiivin tiukennusten käyttöön ottamiseksi ei ole, eikä niitä tulisi tehdä. Yhteiskunnallinen ja kansallinen turvallisuus perusteina poissuljennalle sekä suojeluaseman lakkauttamiselle sisältää ongelmia. Kansallinen turvallisuus on termi, jota ei ole yksiselitteisesti määritelty, vaan se on todella laaja-alainen ja voi siten kattaa hyvinkin erilaisia tekoja. Jopa itärajalta tuleviin turvapaikanhakijoihin on yhdistetty

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

termi ”kansallinen turvallisuus” siksi, että on arvioitu Venäjän käyttävän heitä hyväkseen pyrkiessään vaikuttamaan Suomen politiikkaan. Epäselväksi jää, sovelletaanko poissuljenta myös välineellistettyyn maahanmuuttoon.

Kaikkien kansainvälistä suojelua hakevien elämän ja kotoutumisen vaikeuttaminen tuskin edistää hallituksen tavoitetta kansallisen turvallisuuden lisäämisestä. Niputtamalla samaan esitykseen törkeään rikokseen syyllistyneiden kohtelu ja kaikkien kansainvälistä suojelua saavien oleskelulupien kiristykset vahvistetaan narratiivia, jossa kaikki kansainvälistä suojelua hakevat ja saavat nähdään turvallisuusuhkana.

Suomessa on ollut varsin toimivat käytännöt oleskelulupien myöntämisessä. Kun kansainvälisen suojelun tarve on tutkittu ja hakija on läpäissyt varsin tiukan seulan, on mahdollista panostaa henkilön kotoutumiseen. Lyhyillä oleskeluluvilla aiheutetaan epävarmuutta, joka hidastaa kotoutumista ja voi lisätä palveluntarvetta.

Esitys sisältää myös välttämättömän täsmennyksen lainvoimaisen tuomion ja erityisen törkeän rikoksen vaatimuksen osalta, kun karkottaminen perustuu rikoksiin syyllistymiseen. Kirjaus on ollut liian epämääräinen, ja EU-komissio on asettanut Suomen rikkomismenettelyyn asian vuoksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen on poissa. Edustaja Vestman on poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelulain annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 12/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 4/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. Jatketaan 25.4.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

0.22 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä yön hämyisinä tunteina jatkamme jälleen kerran keskustelua tästä kohtalokkaasta ja aika kovastakin lakimuutoksesta, jossa siis kyse on lakko-oikeuden rajoittamisesta, joka samalla tulkintamme ja tulkintani mukaan rajoittaa kansalaisten perusoikeuksia.

Mietinnössä lukee seuraavasti:

”Työtaisteluoikeus on osa ammatillista yhdistymisvapautta, joka on turvattu sekä Suomen perustuslain 13 §:ssä että useissa Suomea sitovissa ihmisoikeussopimuksissa. Työtaisteluoikeutta ei ole perustuslain 13 §:ssä nimenomaisesti mainittu, mutta perustuslaki-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

valiokunta on käytännössään katsonut työtaisteluoikeuden liittyvän ammatilliseen yhdistymisvapauteen. Esityksessä ehdotetaan rajoituksia myötätuntotyötaisteluiden ja poliittisten työtaisteluiden käyttöön sekä lainvastaisiin työtaisteluihin liittyvän seuraamusjärjestelmän ankaroitamista, minkä vuoksi ehdotetut säännökset ovat merkityksellisiä useiden perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten näkökulmasta.” Toistan: ehdotetut säännökset ovat merkityksellisiä useiden perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten näkökulmasta. ”Perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin lukeutuu myös vaatimus siitä, että rajoitus ei saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.” Toistan sen, että tällä lakimuutoksella mitä suurimmassa määrin rajoitetaan kansalaisten perusoikeuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén on poissa. Edustaja Viitala on poissa. Edustaja Nikkanen on poissa. Edustaja Gebhard on poissa. Edustaja Furuholm on poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

0.24 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Poliittisilla lakoilla on erityinen merkitys Suomen historiassa, sillä useimpien työntekijöille kuuluvien oikeuksien lisäksi jopa yleinen ja yhtäläinen äänioikeus Suomessa on saavutettu poliittisilla lakoilla.

Kansalaisyhteiskunnan mahdollisuus vaikuttaa poliittisiin päätöksiin on demokratian ydinsisältöä, ja sen merkitys korostuu, kun hallituspuolueet puhuivat eduskuntavaaleissa työelämäasioista täysin päinvastaista kuin mitä ne nyt tekevät. Vaaleissa perussuomalaiset, kristillisdemokraatit ja RKP lupasivat ay-liikkeen kyselyssä säilyttää lakko-oikeuden vähintään nykyisessä laajuudessaan.

Suomessa on ollut poliittisia lakkoja harvoin, mutta silti hallitus on nostanut ne tikun nokkaan. Poliittisen työtaistelun rajoittaminen vie työntekijältä merkittävän mahdollisuuden vaikuttaa suoraan omaan toimeentuloon ja asemaan vaikuttaviin päätöksiin. Jos työtaistelu voi jatkossa kestää vain päivän, sen painostusvaikutus on hyvin vähäinen.

10 000 euron alaraja lakkosakoissa on kohtuuton. Tällainen sanktio voisi jatkossa seurata hyvin maltillisesta ja lyhytkestoisesta mielenilmauksesta esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa kaupan kassat laitetaan vähäksi aikaa kiinni työnantajan epäasiallisen toiminnan vuoksi. Mikäli näin toimitaan työehtosopimuksen ja siitä seuraavan työrauhavelvoitteen ollessa voimassa, seuraa lakkosakko, jonka alaraja nousee nyt 10 000 euroon. Nykyisin tyypilliset lakkosakot ovat muutamia tuhansia euroja ja vähämerkityksellisissä työtaistelutoimenpiteissä vielä huomattavasti tätä pienempiä. 10 000 euron sakko yksittäisen ammattiosaston maksettavaksi on täysin kohtuuton.

Iso periaatteellinen muutos on myös yksittäisen työntekijän rankaiseminen lakkoon osallistumisesta 200 euron hyvitysseuraamuksella. Tämä muuttaa koko seuraamusjärjestelmän perusperiaatteita, sillä tähän asti lakkoon osallistuminen on ollut työntekijöille aina sallittua, ja lakon laillisuudesta vastaa sen järjestävä taho kollektiivisesti. Hyvityssakko tulisi käytännössä harvoin maksettavaksi, koska se edellyttää työuomioistuimen ratkaisua lakon laittomuudesta. Henkilökohtaista hyvityssakkoa voitaisiin kuitenkin käyttää pelotteena, jolla työnantajat pystyisivät painostamaan työntekijöitä lakkojen murtamiseksi.

Myötätuntotaistelutoimien, kuten tukilakkojen, rajoittaminen heikentää laajasti työntekijöiden neuvotteluasemaa. Pienet ammattiliitot ovat onnistuneet torjumaan työnantajien aiempia heikennyksiä isompien tuella. Se on ollut myös merkittävää niillä aloilla, joissa

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

työntekijöiden järjestäytymisaste on ollut pieni tai työntekijän asema muuten heikko. Käytännön esimerkkinä Postin vuonna 2019 kaavailema 700 pakettijakajan työehtojen heikentäminen onnistuttiin torjumaan tukilakoilla, jollaiset eivät enää jatkossa olisi välttämättä mahdollisia.

Esityksen mukaan lakimuutoksen työllisyysvaikutus on siis todennäköisesti kokonaisuudessaan korkeintaan joidenkin satojen henkilötyövuosien suuruinen siitä syystä, että esityksen kansantaloudellinen vaikutus arvioidaan melko vähäiseksi. Hallitus on siis rajoittamassa perusoikeuksia merkittäväällä tavalla ilman olennaista vaikutusta kansantalouteen tai työllisyyteen. Esitetyt lakko-oikeuden heikennykset menevät monessa suhteessa muita Pohjoismaita pidemmälle ja ovat kyseenalaisia Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Kansainvälinen työjärjestö ILO toimitti työministerille huhtikuussa kirjeen, jossa se kehotti hallitusta vielä neuvottelemaan lakko-oikeuden rajoituksista työmarkkinaosapuolten kanssa. Hallitus kuitenkin kieltäytyi neuvotteluista ja totesi medialle, että keskustelut etujärjestöjen kanssa on käyty jo aikanaan.

Hallitus on halunnut loppuun asti pimittää lain voimaantuloajankohdan, ja julkisuuteen on välitetty vihjailuja, joiden mukaan voimaantulo olisi ollut 1. päivä toukokuuta. Tämä kaikki kertoi siitä, että hallituksen riveistä on pyritty tarkoituksella lietsomaan vastakkainasettelua ja konflikteja työmarkkinoille piittaamatta taloudellisista kustannuksista ja yhteiskunnallisista vahingoista. Demokratiaa kunnioittavaa olisi ollut antaa eduskunnan päättää voimaantulosta.

Mikä on sitten vaihtoehto? Ruotsissa lakkojen vähäinen määrä selittyy työmarkkinaosapuolten vahvalla yhteistyöllä sekä työntekijöiden tulkintaetuoikeudella ja myötämääräämis-oikeudella ja vahvalla sovitteluinstituutiolla. Lainsäädännölliset erot eivät ole merkittäviä. Hallituksen työmarkkinapolitiikka ajaa täysin päinvastaiseen suuntaan ja tulee todennäköisesti johtamaan vain lakkojen lisääntymiseen.

Kaiken kaikkiaan hallituksen linjaukset johtavat työntekijöiden aseman heikentymiseen kolmella eri tasolla:

Työpaikkataso: Kohtuuttomilla uhkasakoilla viedään ammattiosastojen edellytykset puuttua työnantajan epäasialliseen toimintaan edes maltillisilla mielenilmaisuihin silloin, kun työrauhavelvoite on voimassa. Lakkosakoilla voidaan pelotella yksittäisiä työntekijöitä olemaan osallistumatta lakkoihin yleisesti.

Työehtosopimukset: Kun tukilakkojen mahdollisuutta rajoitetaan voimakkaasti, tulevat etenkin heikommin järjestäytyneillä aloilla palkkojen ja työehtojen heikennykset ja niin sanottu työehtoshoppailu lisääntymään.

Lainsäädäntö: työntekijöiltä ja työntekijäjärjestöiltä viedään mahdollisuus vaikuttaviin mielenilmaisuihin poliittisia lakkoja rajoittamalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

0.31 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Tänä iltana tässä salissa käyty keskustelu tiivistää hyvin, mistä Orpon hallituksessa on kysymys. Olemme istunnon alkupuolen käsitelleet maahanmuuttolakien kiristyksiä, joilla tehdään — joissain tapauksissa pienempää, joissain suurempaa — kiusaa maahanmuuttajien elämään. Samalla heikennetään Suomen houkuttelevuutta varsinkin työperäisen maahanmuuton kohdemaana.

Nyt palaamme käsittelemään hallituksen työmarkkinaheikennyksiä, jotka ovat olleet kaupanteon toisen osapuolen tavoitteena. Ensimmäiseen käsittelyyn on nyt päätynyt en-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

simmäinen esitys hallituksen työelämäjärjestelmämuutoksesta, jossa on kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin asetelmaa muutetaan työmarkkinoilla niin, että työnantajien neuvotteluasemaa ja työnjohto-oikeutta vahvistetaan työntekijöiden kustannuksella, ja toisaalta taloudellista riskiä siirretään työnantajilta työntekijöille.

Työehtosopimusten ja luottamusmiesten aseman heikentäminen paikallisen sopimisen varjolla, lakko-oikeuden rajoittaminen ja neuvotteluvaihtoehtojen heikentäminen murtaavat nykyistä neuvottelujärjestelmää, ja toisaalta palkaton sairauspäivä, irtisanomisen helpottaminen ja perusteettomien pätkätoiden laillistaminen siirtävät riskiä työntekijöille. Tämä järjestelmämuutos tulee lisäämään epävarmuutta, heikentämään työntekijöiden ansiokehitystä ja hyvinvointia sekä syventämään monia yhteiskunnallisia ongelmia kuten eriarvoisuutta, epätasa-arvoa ja matalaa syntyvyyttäkin. Voittajat istuvat yhteiskunnan ylemmillä, omistavilla portailla.

Mutta onko tosiaan niin, että jonkun oikeuksien rajaaminen on jonkun toisen eduksi, tai onko työelämäneuvottelu nollasummapelejä? Näin ei tietenkään tarvitse olla. Suomessa on läpi historian saavutettu kaikkia osapuolia hyödyttäviä yhteisiä ratkaisuja, joista niin työnantajat kuin työntekijät ovat hyötäneet. Hallitus on nyt kuitenkin valinnut vastakkainasettelun tien ja tekee yksipuoliset heikennykset työntekijöiden asemaan. Tämä on suoraan palkanmaksusta vastaavan työnantajan intressissä ja eduksi ja heikentää työntekijöiden asemaa neuvotteluosapuolena.

Arvoisa puhemies! Nyt käsitellyssä olevat lakko-oikeuden rajoitukset rajoittavat työntekijöiden perus- ja ihmisoikeuksia. Työntekijöiden lakko-oikeus, silloin kun lakoilla puolustetaan työntekijöiden sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia, saa suojaa kansainvälisissä sopimuksissa. Suoja ei ole sidottu siihen, kohdistuuko lakko työehtosopimusneuvotteluihin vai työnantajaan vai poliittisen päätöksentekijään. Niin sanotut puhtaat poliittiset lakot, jotka eivät liity työntekijöiden sosiaalisen tai taloudellisen aseman turvaamiseen, voidaan kyllä kansainvälisen oikeuden ja sopimusten mukaan kieltää, mutta nyt hallitus on menossa kuitenkin huomattavasti pidemmälle ja puuttuu näin ollen kansainvälisten sopimusten suojaamiin ihmisoikeuksiin. Lakko-oikeus on suojattu osana yhdistymisvapautta useissa kansainvälisissä sopimuksissa. Esimerkiksi Saksa on saanut Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta useita huomautuksia lainsäädännöstään, joka kieltää poliittiset lakot kokonaan.

Tukilakkojen rajaaminen tulee heikentämään entisestään naisvaltaisten, jo valmiiksi vaikeassa neuvotteluasemassa olevien, pienipalkkaisten alojen asemaa, ja yhdistettynä hallituksen pyrkimykseen kirjata lakiin vientivetoinen palkkamalli tulevat pienipalkkaiset naisvaltaiset alat pysyvästi tuomituiksi heikkoon työmarkkina-asemaan.

Lakkosakkojen korotuksella ja uusilla henkilökohtaisilla sanktioilla pyritään vaientamaan yksittäisten ihmisten halu lähteä taistelemaan oikeuksiensa puolesta. Ei ole myöskään sattumaa, että käsittelemme nyt ensimmäisenä tätä lakko-oikeuden rajoittamisesitystä ja sen jälkeen vasta muita työelämäheikennyksiä.

Työrauhasta keskusteltaessa nostetaan usein esiin, kuinka joissain Suomen vertailumaissa lakkoja on vähemmän. Suomi ei ole erityisen lakkoherkkä maa, mutta esimerkiksi Ruotsissa lakkoja on vähemmän, koska työmarkkinoilla kulttuuri on sopimiselle suotuisampi. Ruotsissa neuvottelujärjestelmä on monelta osin myös palkansaajalle edullisempi. Esimerkiksi työntekijöiden tulkintaetuoikeus luo työnantajille kannusteen hakea neuvotteluratkaisu paikallisiin sopimuskiistoihin, kun Suomessa tilanteet johtavat usein jopa laittomiin lakkoihin.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

Tämä hallituksen ideologinen työelämäheikennysten paketti tulee lisämään lakkoja Suomessa. Kun työntekijöiden asemaa heikennetään näin järjestelmällisesti ja laaja-alaisesti, paineet työehtosopimusneuvottelukierroksilla kasvavat. Ensimmäiset merkit tästä tulemme näkemään jo ensi syksynä. Tämä tulee johtamaan suurempiin ja pitkäaikaisempiin lakkoihin kuin mihin olemme Suomessa viime vuosikymmeninä tottuneet.

Työnantajajärjestöjen pitkäaikaiset tavoitteet viedään tällä hallituskaudella maaliin. Hallitus ja sitä ohjaavat järjestöt ovat olleet valmiita ottamaan vastaan tänä keväänä pitkät ja laajat lakot, koska työelämäheikennysten arvo on arvioitu suuremmaksi kuin miljardi-luokkaan nousevat kustannukset lakoista. Oikeistopuolueet ja työnantajat ovat julkisuudessaakin avoimesti kertoneet arvioineensa, että Suomeen ei ole tulossa vasemmistoenemistöistä hallitusta, joten nyt on mahdollista heikentää työntekijöiden asemaa hyvin yksipuolisesti ja kaikilla niillä tavoilla, joita tämä hallitus tekee.

Uskallan olla tästä arviosta eri mieltä. Suomalaiset eivät tue hallituksen tavoitteita, eivät työntekijöiden aseman heikentämistä, eivät oman palkkakehityksensä heikentämistä, eivät oman työelämänsä epävarmuuden lisäämistä. Kun nämä uudistukset tulevat voimaan, kun ne alkavat syödä ihmisten ansiokehitystä, Suomessa tapahtuu muutoksia, jotka tulevat olemaan hyvin ennakoimattomia ja toivottavasti kanavoituvat parlamentarismien ja demokraattisten keinojen kautta, eivätkä johda isompiin levottomuuksiin. Varmaa on kuitenkin se, että lakot tulevat lisääntymään ja levottomuus työmarkkinoilla pitkäksi ajaksi tästä eteenpäin. Näiden haavojen umpeen kuromiseen tulee menemään aikaa, ja neuvottelupöytään on mahdollista palata, mutta se vaatii aitoa halua löytää yhteisiä ratkaisuja, ja sitä tämä hallitus tai sen takana seisovat järjestöt eivät ole osoittaneet missään vaiheessa, ja se on se suurin ongelma ja suuri vahinko, jonka te suomalaiselle yhteiskunnalle aiheutatte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

0.38 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys muuttaa pitkään voimassa ollutta työrauhalainsäädäntöämme. Lakko-oikeuden ydintä on nyt rajattu, mikä on askel taaksepäin perusoikeuksien kunnioittamisessa. Tämä esitys heijastaa huolestuttavaa suuntaa, johon Suomi näyttää valitettavasti liikkuvan. Hallitus puuttuu tällä esityksellä kansalaisten perusoikeuksiin. Demokratian ja mielenilmaisun kannalta on huolestuttavaa, että hallitus kiirehtii lakimuutosta, joka voi rajoittaa tulevia mielenilmauksia hallituksen esityksiä vastaan. Tämä lakkolaki on vain yksi esimerkki useista työelämää ja sosiaaliturvaa koskevista esityksistä. Se on valitettavaa, sillä tällaiset toimet aiheuttavat vastakkainasettelua työmarkkinoilla, erityisesti kun työllisyystilanne on jo valmiiksi haastava.

Esimerkiksi hallituksen esityksessä mainittu yhden tunnin työajan vuosittainen lisäys työntekijää kohden perustuu virheellisiin tietoihin. On myös huomattava, että hallituksen esityksessä on keskitytty lähinnä työnantajien etujen ja oikeuksien turvaamiseen, kun taas työntekijöihin kohdistuvat vaikutukset on jätetty suurimmalta osin huomioimatta. Esitykseen ei ole haluttu tehdä muutoksia yksittäiseen työntekijään osuvien vaikutusten osalta. Esimerkiksi ehdotettu 200 euron sakko yksittäiselle työntekijälle on täysin tarpeeton ja kohtuuton toimenpide, joka ei sovi suomalaisen työmarkkinakulttuuriin.

Lainsäädäntöprosessi on herättänyt kysymyksiä siitä, onko tämä oikea tapa tehdä lainsäädäntöä. Tämän tyyppiset suuret muutokset perusoikeuksiin tulisi tehdä harkiten ja huolellisesti, ei hätiköiden, jos ollenkaan. Nyt tehdään valtavia systeemitason muutoksia pe-

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

rusoikeuksien kustannuksella ja aiheutetaan kaaosta sekä vastakkainasettelua. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, miksi juuri kyseinen lakiesitys on sopivin ja ainoa keino valittuihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys herättää vakavia kysymyksiä lainvalmisteluprosessin avoimuudesta ja huolellisuudesta. Hallitus perustelee esitystään pohjoismaisilla käytänteillä, vaikka asiantuntijat ovat todenneet, ettei se pidä paikkaansa. Mikäli asiantuntijalausunnot eivät saa hallituspuolueita harkitsemaan kantaansa saati lausuntojaan, niin toivottavasti muiden maiden, Pohjoismaiden, hallitusten antamat vastaukset tuovat tähänkin asiaan lisää valoa ja tietoa. Henkilökohtaisesti olen jättänyt asiasta kirjallisen kysymyksen muiden Pohjoismaiden hallituksille Pohjoismaiden neuvoston jäsenenä.

Työmarkkinoiden kehittäminen Suomessa on perinteisesti tapahtunut yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa, ja tähän tulisi jatkossakin pyrkiä. Valitettavasti tämä lakimuutos vie meitä päinvastaiseen suuntaan. Perusoikeuksien kunnioittaminen, työmarkkinoiden tasapuolisuus ja sopimisen kulttuuri ovat arvoja, joita Suomessa tulee vaalia. Toivoisin, että tämä hallituksen esitys ei kuuna päivänä olisi nähnyt päivänvaloa saati tätä yönkajoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaapa hyvä.

0.42 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun näissä hallituksen esityksissä puhutaan nyt näitesti työreformista tai työelämän uudistuksista, elikkä suomennettuna työelämän heikennyksistä, niin siellähän on jo tavallaan kartta tehty alusta pitäen siten, että mitenkä hallitus etenee näissä merkittävässä heikennyksissä. Ja siellähän on toteutettu jo: Sovitellun työttömyysturvan suojaosa on poistettu, työttömyysturvan lapsikorotukset on poistettu, työttömyysturvan omavastuu-aikaa on pidennetty, työsuhteen päättyessä maksettava lomakorvaus ja työttömyysetuuden saaminen jaksotusajalta. Elikkä toteutettuja asioita jo on näissä uudistuksissa, suoraan sanottuna heikennyksissä.

Ja nyt sitten tämä lakko-oikeuden rajoittaminen tilanteessa, jonka jälkeen tapahtuu seuraavia asioita. Työntekijän irtisanomiseen riittää jatkossa asiallinen syy. Ensimmäinen sairaslomapäivä muuttuu palkattomaksi omavastuupäiväksi. Määräaikaisuus ei aina tarvitse erityistä perustetta. Lomautuksen varoaikaa lyhennetään. Työsopimuslakiin perustuva työntekijän takaisinottovelvollisuus poistuu alle 50 henkilön yrityksiltä. Paikallista sopimista lisätään, tarkoittaa suoraan yleissitovien työehtojen mahdollista romuttamista. Valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia työriitojen sovittelussa rajoitetaan. Ansiopäivärahaa leikataan kahden kuukauden jälkeen. Työttömyyspäivärahan työssäoloehto euroistetaan. Työttömyysturvan ikäsidonnoista poikkeussäännöistä luovutaan. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehto pidennetään. Palkkatuettu työ lakkaa kerryttämästä työttömyyspäivärahan työssäoloehto. Vuorotteluvapaajärjestelmä lakkautetaan. Aikuiskoulutustuki lakkautetaan. Asumistuen työssäkäyntiin liittyvä suojaosa poistetaan. — Suoras-taan hengästyttävä lista jo tiedossa olevista asioista, johonka tämä hallituksen kartta johtaa.

Voin todeta lopuksi sen, että tulemme varmaan näkemään aika merkittäviä mielenilmaisuja, lakkoja, tuossa kesän, loppukesän ja syksyn aikana, kun työehtosopimuskierrokset käynnistyvät. On surullista katsottavaa siinä vaiheessa, mihinkä tämän hallituksen työelämäuudistukset ja reformit sitten lopulta valitettavasti johtavat. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 44/2024 vp

21. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 3.5.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.46 perjantaina 3.5.2024.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen